ชีวิตที่สมบูรณ์ / พระพุทธจุลปฏิมากร : กลิ่นทิพย์จากสรวงสวรรค์

อนุสรณ์
คุณแม่จรี โชคไพรศรี
๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

แด่คุณแม่

ลูกเจ็ดคน แม่ทนเลี้ยง เพียงเพราะรัก อยู่เป็นหลัก เป็นมิ่งขวัญ ไม่หวั่นไหว
เมื่อยามทุกข์ โศกเศร้า แม่เข้าใจ ดุจร่มไทร ให้วิหค นกพึ่งพา

คอยแนะนำ พร่ำวอน คอยสอนสั่ง จะนอนนั่ง ให้เฝ้าฝึก หมั่นศึกษา
คอยถามไถ่ ให้ใฝ่ดี มีวิชา เป็นเครื่องหา เลี้ยงชีพตน จนวันตาย

ชีวิตแม่ เป็นแบบอย่าง ให้แก่ลูก เดินทางถูก ถึงฝั่งฝัน ดั่งมั่นหมาย
ประสบโชค ประสบสุข สนุกสบาย เลี้ยงตัวได้ มีหลักฐาน มีบ้านเรือน

พระคุณแม่ ยิ่งใหญ่ ในใจลูก รักพันผูก ได้พึ่งพา หาใดเหมือน
จะจดจำ คำสั่งแม่ ไม่แชเชือน ทำให้เหมือน แม่สั่งไว้ อยากให้เป็น

ต่อแต่นี้ ไม่มี คุณแม่แล้ว ไร้วี่แวว หาไหน ก็ไม่เห็น
เคยปรึกษา คุยสนุก ทุกเช้าเย็น ต่อนี้เป็น สุดแต่กรรม จะนำไป

ลูกหลานญาติ มาส่งแม่ ในวันนี้ ต่างล้วนมี ใจรักมั่น ไม่หวั่นไหว
ถึงอยู่ห่าง แห่งหน ตำบลใด ทั้งใกล้ไกล มาส่งให้ แม่ไปดี

ขอกุศล ผลบุญ ลูกหลานสร้าง เป็นพลัง ส่งแม่ให้ ไปสู่ที่
สู่สวรรค์ ชั้นฟ้า สุขาวดี อันเป็นที่ สุขสันต์ นิรันดร์กาล

ด้วยความรักและอาลัยยิ่ง
จาก...ลูกหลาน และญาติพี่น้องทุกคน

อธิบายภาพจากปก

(ปกหน้า) กุหลาบมอญที่คุณแม่ชอบ

(ปกหลัง) บุหงาตันหยง (พวงวิวาห์) ที่คุณแม่รัก

ชีวิตที่สมบูรณ์

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

พระพุทธจุลปฏิมากร ธุลินทรีย์จากสรวงสวรรค์

รองศาสตราจารย์ หทัย ตันหยง

อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

นางจริ โชคไพรศรี

เป็นกรณีพิเศษ

ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เวลา ๑๗.๐๐ น.

สวรรค์เอยโปรดรับรู้ เปิดทาง
แสงทิพย์ไสวสว่าง ก่องฟ้า
หัตถ์เทพอย่าอำพราง เอื้อมรับ
วิญญาณหนึ่งลอยจากหล้า สถิตห้องวิมานทอง

พิมพ์ที่
โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด
โทร. ๐๒-๘๖๔-๐๔๓๔-๕, ๐๘-๑๘๓๖-๘๔๑๘, ๐๘-๑๙๒๓-๘๘๒๕
โทรสาร ๐๒-๘๖๔-๓๕๔๐
E-mail : sahadhammik@gmail.com

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๑๒๗๓๐

สำนักพระราชวัง

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖

พระราชทานเพลิงศพ นางจรี โชคไพรศรี เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาส เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

อัญชิษฐา/พิมพ์ /๑๒๓๓/ ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางจรี โชคไพรศรี
	เพื่อทราบ
	เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพ นางจรี โชคไพรศรี เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติอันสูงสุดแก่ผู้วายชนม์ และวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้

หากความทราบโดยญาณวิถีถึงดวงวิญญาณของนางจรี โชคไพรศรี ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพ คงจะมีความปลาบปลื้มซาบซึ้งเป็นล้นพ้น ในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นบุตร ธิดา และหลาน ๆ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เป็นสรรพสิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้าและวงศ์ตระกูลตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

ครอบครัวโชคไพรศรี

คุณแม่จรี โชคไพรศรี

๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๙ - ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖

ประวัติย่อ

คุณแม่จรี โชคไพรศรี เกิดเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๙ เป็นธิดาของคุณตาหรุ่น และคุณยายลำใย ไพรศรี มีพี่น้องรวม ๖ คน

๑. นางประยงค์ พิชัยกุล (ถึงแก่กรรม)

๒. นางอุษา คีรีขันธ์ (ถึงแก่กรรม)

๓. นางบุญศรี ศรีเรืองวงศ์ (ถึงแก่กรรม)

๔. นางจรี โชคไพรศรี ผู้วายชนม์

๕. นางสิริวรรณ วิชิตะกุล

๖. นางสาวมาลี ไพรศรี (ถึงแก่กรรม)

คุณแม่จรี โชคไพรศรี สมรสกับ **นายซวง โชคไพรศรี** มีบุตรธิดารวม ๗ คน

๑. นายนพพร โชคไพรศรี

๒. นางสาวยุวรี โชคไพรศรี

๓. นางวนิดา ศรีนอก สมรสกับ นายกมล ศรีนอก

๔. นายทรงศิริ โชคไพรศรี

๕. นางสุภาพ หวังสุขใจ สมรสกับ ผศ.มงคล หวังสุขใจ

๖. นายเกรียงศักดิ์ โชคไพรศรี สมรสกับ นางเสาวณี โชคไพรศรี

๗. นางสวรรณยา ขำการ สมรสกับ อ.สุทิน ขำการ

มีหลาน ๙ คน

๑. นายสยาม โชคไพรศรี สมรสกับ นางสุพัตรา โชคไพรศรี

๒. นางสาวสยามล โชคไพรศรี

๓. นางสยมพร แก้วฉิม สมรสกับ นายบุญทวี แก้วฉิม

๔. นางสาวสรินยา โชคไพรศรี

๕. นางสาวพิมพ์พจี โชคไพรศรี

๖. นางสาวพิมพ์วิมล โชคไพรศรี

๗. นายฐิติวัฒน์ หวังสุขใจ

๘. นางสาวลัฐิกา หวังสุขใจ

๙. นายณพจน์ ขำการ

มีเหลน ๔ คน

๑. นางสาวชลิตา โชคไพรศรี

๒. ด.ช.เจมส์อัมรินทร์ แก้วฉิม

๓. ด.ช.พชร โชคไพรศรี

๔. ด.ช.คุณณธร สง่ากร

คุณแม่จรี โชคไพรศรี ขณะยังมีชีวิตอยู่ เป็นผู้มีความขยันขันแข็ง มานะ อดทน ในการประกอบสัมมาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรธิดา ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม อบรมสั่งสอนบุตร-ธิดาให้เป็นคนดี มีจิตใจโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีอัธยาศัยไมตรีกับบุคคลทั่วไป

คุณแม่จรี โชคไพรศรี เป็นผู้ใฝ่ธรรมะ วันสำคัญทางพุทธศาสนาและวันอาทิตย์ ท่านไปปฏิบัติธรรมที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ท่าพระจันทร์ ก็จะนำบุตร-ธิดา ไปเข้าเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยด้วย ทำให้บุตร-ธิดา ใกล้ชิดกับพระศาสนา ปฏิบัติตนตั้งอยู่ในความดี

เมื่ออายุครบ ๘๔ ปี ลูกๆ จัดทำบุญฉลองอายุให้ สังเกตแม่มีความสุขอย่างมาก พรั่งพร้อมทั้งลูก หลาน เหลน เพื่อนลูก หลาน และพี่น้องมาร่วมอวยพรหลายร้อยคน หลังจากนั้นแม่เริ่มทานอาหารได้น้อย พวกลูกๆ จึงนัดรวมกันพาแม่ไปรับประทานอาหารนอกบ้าน เป็นประจำทุกเดือน วันหยุดพาไปชายทะเลบ้าง ไปทำบุญตามวัดในจังหวัดใกล้ๆ บ้าง แทบจะทุกสัปดาห์ ทำให้แม่ไม่เหงา แต่รับประทานอาหารน้อยลงๆ จนในที่สุด หลังจาก ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ทำบุญอายุ ๘๗ ปี แม่เริ่มมีอาการอ่อนเพลียมากขึ้น

เนื่องจากโรครุมเร้าหลายโรค แม่เป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง เมื่อ ๖ ปีก่อนได้ไปทำบายพาสเส้นเลือดหัวใจ ๓ เส้น แม่ได้ปรารภว่า อยากจะให้หลานชาย คือ นายฐิติวัฒน์ หวังสุขใจ บวช จะได้ทำบุญอันยิ่งใหญ่ คือเป็นเจ้าภาพบวช ซึ่งนายฐิติวัฒน์ เรียนจบ เพิ่งจะเริ่มทำงานใหม่ๆ เกรงใจต้นสังกัด จึงผัดผ่อนเรื่อยมา แม่เริ่มมีอาการไม่ดีขึ้น ทรุดลงเรื่อยๆ ในที่สุด นายฐิติวัฒน์ ก็ลาต้นสังกัดบวชได้ และแม่ก็เป็นเจ้าภาพบวชหลานชาย สมความปรารถนา เมื่อวันเสาร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ก่อนหน้าวันบวช ๑ วัน แม่ลุกจากเตียงเดินเข้าห้องน้ำ ก่อนถึงห้องน้ำแม่มีอาการขาอ่อนแรง ล้มลงก้นกระแทกพื้น โชคดีที่ ผศ.มงคล หวังสุขใจ บุตรเขยอยู่ใกล้ รับประคองศีรษะไว้ทันก่อนที่จะกระแทกพื้น ด้วยความใจเพชร แม่ไม่ยอมปริปากบอกว่าเจ็บปวด ทั้งๆ ที่แม่ไม่สามารถจะลุกเดินได้เลย หลังจากงานบวชเสร็จเรียบร้อย ลูกๆ พาไปโรงพยาบาลให้หมอเอกซเรย์ตรวจดู ปรากฏว่ากระดูกเชิงกรานหัก ซึ่งคุณหมอบอกว่าไม่สามารถจะผ่าตัดรักษาได้ เนื่องจากแม่เป็นโรคหัวใจ ต้องทานยาละลายลิ่มเลือดอยู่เสมอ ถ้าผ่าตัดจะทำให้เลือดออกมาก แม่มีอายุมากแล้ว และทานอาหารไม่ค่อยได้ ร่างกายจะทนไม่ไหว ให้กลับไปนอนรับประทานยาอยู่ที่บ้าน เพราะแม่ขอไม่นอนรักษาในโรงพยาบาลเด็ดขาด โชคดีที่เพื่อนบ้านคือคุณอาจารีย์ พรหมดี เป็นพยาบาลอาวุโสอยู่ที่วชิรพยาบาล ได้มาดูอาการให้ทุกวัน (ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย) แนะนำการปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างถูกวิธี ทำให้แม่มีอาการเจ็บปวดน้อยลง แต่ในที่สุดวาระสุดท้ายก็มาถึง คุณแม่สิ้นใจอย่างสงบ เมื่อเวลา ๑๐.๑๐ น. วันอาทิตย์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ สิริอายุ ๘๗ ปี ๓ เดือน ๑๐ วัน

การจากไปของคุณแม่จรี โชคไพรศรี ยังความโศกเศร้ามาสู่บุตร-ธิดา หลานๆ และญาติพี่น้องผู้ที่เคารพนับถือเป็นอย่างยิ่ง ขออานิสงส์จากบุญกุศลที่คุณแม่จรี โชคไพรศรี ได้บำเพ็ญมา และลูกหลานได้บำเพ็ญกุศลอุทิศให้ จงเป็นพลวปัจจัยนำดวงวิญญาณของคุณแม่ไปสู่สุคติในสรวงสวรรค์ด้วยเทอญ

กราบขอบพระคุณ

ครอบครัวโชคไพรศรี ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เจ้าคณะภาค ๒ กรรมการมหาเถรสมาคม ที่ได้เมตตา นับตั้งแต่อนุญาตให้ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ณ วัดประยุรวงศาวาส และเมตตานุเคราะห์มาเป็นประธานในพิธีรดน้ำศพ เป็นประธานในพิธีสวดพระอภิธรรมในคืนวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖

ขอกราบขอบพระคุณบรรดาพระมหาเถรานุเถระ ที่ได้แสดงความเสียใจ เมตตาห่วงใย ร่วมทำบุญและร่วมฟังสวดพระอภิธรรม

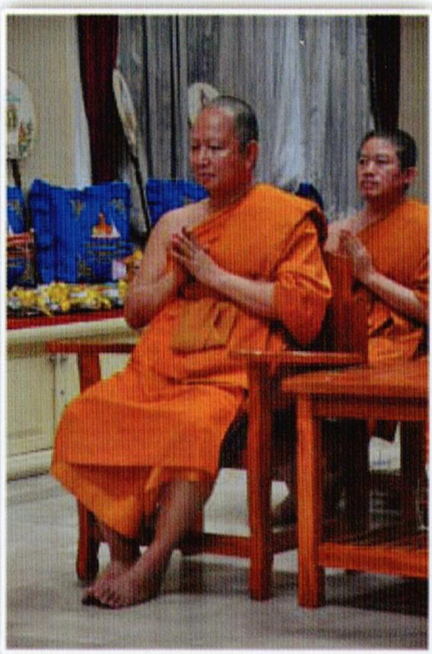
ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์หทัย ตันหยง ที่ได้กรุณาเขียนบทความพระพุทธจุลปฏิมากร : ธุลินทรีย์จากสรวงสวรรค์ ซึ่งเป็นบทความที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เพื่อพิมพ์แจกมอบตอบแทนน้ำใจแด่ผู้มาร่วมงานพระราชทานเพลิงศพในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบรรดาญาติ มิตร ท่านที่เคารพนับถือ ได้มาร่วมแสดงความเสียใจ วางพวงหรีดเคารพศพ มอบเงินร่วมทำบุญบำเพ็ญกุศล รับเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม ตราบกระทั่งมาร่วมในพิธีพระราชทานเพลิงศพในวันนี้

ครอบครัวโชคไพรศรี ซาบซึ้งในน้ำใจของท่านเป็นอย่างยิ่งจะจารึกอยู่ในความทรงจำตลอดไป ขออานิสงส์ผลบุญที่บรรดาท่านได้บำเพ็ญนี้จงสนองตอบให้ทุกท่านประสบความสุขความเจริญ และขอกุศลกรรมที่ท่านได้ตั้งใจบำเพ็ญอุทิศให้จงส่งผลให้ดวงวิญญาณของคุณแม่จรี โชคไพรศรี สถิตในสัมปรายภพ สมตามมโนปณิธานตลอดไป

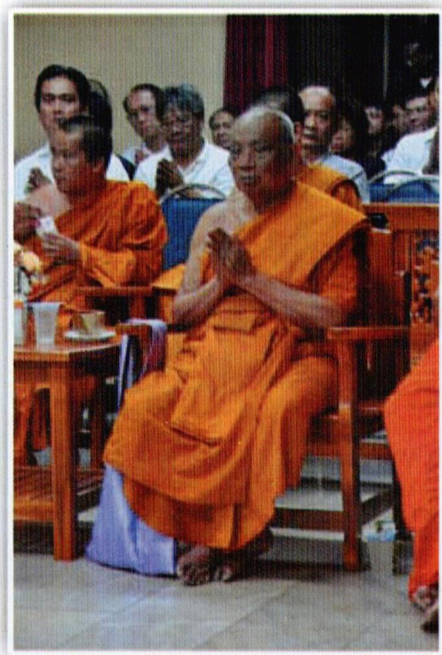
อนึ่ง หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง การต้อนรับไม่ทั่วถึง หรือด้วยเหตุใดก็ดี ปวงเจ้าภาพกราบขออภัยด้วย

ครอบครัวโชคไพรศรี

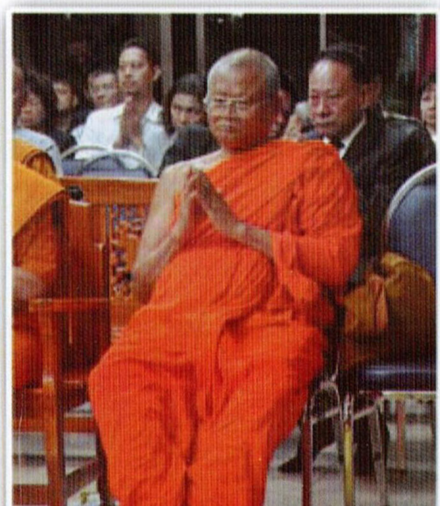
พระพรหมบัณฑิต

อธิการบดี ม.มจร., เจ้าคณะภาค ๒, กรรมการมหาเถรสมาคม

พระราชพุทธิวิเทศ

ประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

พระสิริธรรมวิเทศ

รองประธานสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา

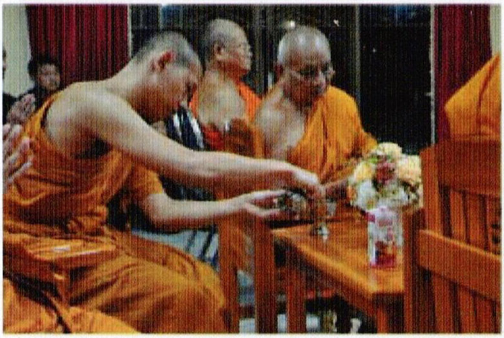

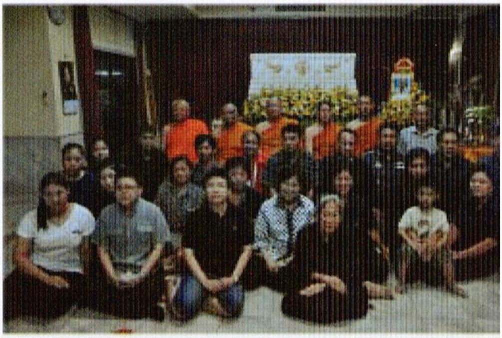

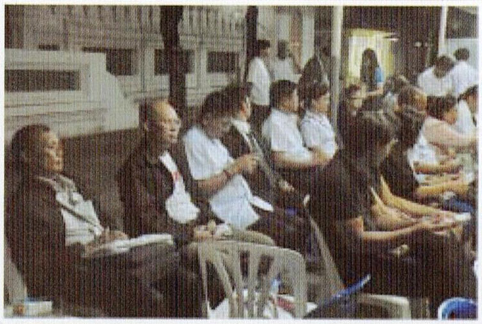

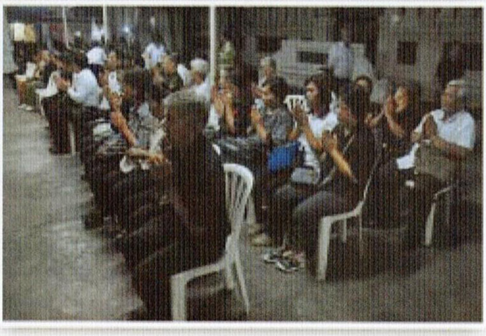

ดร.สุทิน - ฉวีวรรณ คลังแสง
ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงศึกษาธิการ
วัดพรหมคุณาราม
สหรัฐอเมริกา
CAT TELECOM
บริษัท สหธรรมิก จำกัด
ศรีเมือง-รังสิมา เจริญศิริ
เพื่อนวัดสุทธิ ห้อง 13
ครอบครัว โชติไพรศรี

ลูกหลานไปส่งที่สนามบินดอนเมืองก่อนออก
เดินทางไปเที่ยวประเทศสวีเดน, ฟินแลนด์

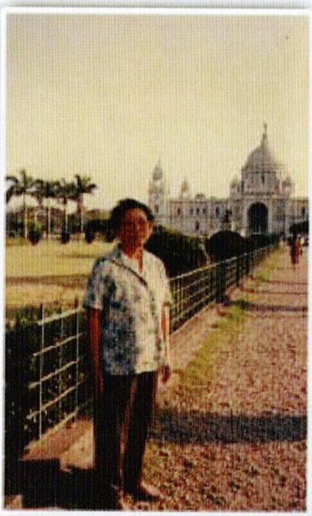
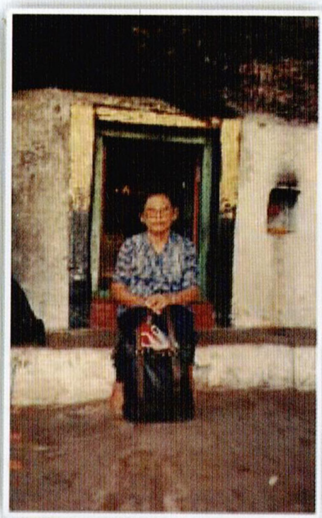
ที่สนามบินเฮลซิงกิ ฟินแลนด์

อินเดีย - เนปาล

จีน - ฮ่องกง

แม่และพี่ 2 - น้อง 1 เสียชีวิตหมดแล้ว

ไปชะอำกับลูก, หลาน, เหลน

หลาน

ลูก

บวชหลานยาย

กับเหลนสุดที่รัก

รายนามเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ พ.ค. ๒๕๕๖	บุตรธิดา และญาติ
วันจันทร์ที่ ๒๐ พ.ค. ๒๕๕๖	นสพ. พีเพิลแชนแนล สโมสรโรตารีธนบุรี
วันอังคารที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๕๖	เพื่อน ป.๗ ง. วัดราชสิงขร บริษัท สหธรรมิก จำกัด
วันพุธที่ ๒๒ พ.ค.๒๕๕๖	คุณฉวีวรรณ คลังแสง ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ - ฝ่ายขายลูกค้าภาครัฐ บมจ.กสท.โทรคมนาคม - ชมรมนักเรียนเก่า พอ.มจร.
วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ พ.ค. ๒๕๕๖	นายอนุสรณ์ สินธพานนท์ และพนักงาน CAT SHOP นครหลวง บมจ.กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)
วันศุกร์ที่ ๒๔ พ.ค. ๒๕๕๖	- งดสวด วันวิสาขบูชา
วันเสาร์ที่ ๒๕ พ.ค. ๒๕๕๖	- สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วันอาทิตย์ที่ ๒๖ พ.ค. ๒๕๕๖	- สำนักพิมพ์ และสายส่งดวงแก้ว

รายนามเจ้าภาพพวงหรีดเคารพศพ

๑. วัดพรหมคุณาราม สหรัฐอเมริกา

๒. พระเมธีธรรมาจารย์ รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. พระครูโสภณพุทธิศาสตร์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพิธีการและงานวิทยาเขต มจร.

๔. ศรีเมือง-รังสิมา เจริญศิริ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๕. โพธิพงษ์-ยุพา ล่ำซำ

๖. ผศ.ดร.พลเอกเสรี-ดร.รัชนีพร พุกกะมาน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุม

๗. สโมสรโรตารีธนบุรี

๘. อผภ.รศ.ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์

๙. โครงการเสียงประชาชนเพื่อประชาชน สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๑๐. กองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๑. พล.ต.สุรพันธ์-สุชาดา อินทรบัวศรี

๑๒. สส.ฉลาด-ณัทณิชชา ขามช่วง สส.ร้อยเอ็ด
ประธานคณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

๑๓. วิโรจน์ โตเจริญวานิช รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ บมจ. กสท.โทรคมนาคม

๑๔. ศุภกิจ ยอดแก้ว ผอ.สนง.บริการลูกค้าเขต อน. บมจ. กสท.โทรคมนาคม

๑๕. ฝ่ายขายลูกค้าภาครัฐ บมจ.กสท.โทรคมนาคม

๑๖. ธนิต-อัจฉราพรรณ สุวรรณเมนะ

๑๗. พ.ต.อ.เอนก-พ.ต.ท.(ญ) กมลวรรณ ไพรศรี

๑๘. บริษัท สหธรรมิก จำกัด

๑๙. หนังสือพิมพ์ พีเพิลแชนเนิ่ล อิมพีเรียล ลาดพร้าว

๒๐. หจก.นิลตัน แทรเวิล เซนเตอร์

๒๑. ส่วนหอสมุดกลาง ม.มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒๒. มหาจุฬาบรรณาคาร ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม และพนักงานทุกคน

๒๓. เจ้าหน้าที่ศูนย์โรตารีในประเทศไทย

๒๔. นายสุรพล สงวนศิลป รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ บมจ.กสท.โทรคมนาคม

๒๕. คุณธวัชชัย สมอเนื้อ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผนงบประมาณ

๒๖. บริษัท แอดวานซ์ ดิจิตอล ซินเนอร์ยี จำกัด

๒๗. ธีรพันธ์ เปรมเดชา บริษัท เทคโนโลยี ซัพพอร์ต จำกัด

๒๘. ครอบครัวโชคไพรศรี

๒๙. ครอบครัวหวังสุขใจ

๓๐. ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ มจร.

๓๑. บริษัท อินเทลเลเจ้นท์ เทเลคอม โซลูชั่น จำกัด

๓๒. บจก.เพาเวอร์โซลูชั่น เทคโนโลยี

๓๓. นายวิสิฏฐ์ บาลี ผู้อำนวยการฝ่ายพัสดุ บมจ. ทอท.

๓๔. นายอนุสรณ์ สินธพานนท์ และพนักงาน Cat Shop นครหลวง บมจ. กสท.โทรคมนาคม(มหาชน)

๓๕. วิชาญ แก้วคุณศรี โรงเรียนปากเกร็ดดนตรี

๓๖. หัฏฐกรณ์-ณัฏฐชุดา แก่นท้าว

๓๗. คณะกรรมการชุมชนสุขทวี ๑-๒

๓๘. พะเยาว์ น้อยดัด

๓๙. ชมรมนักเรียนเก่า พอ. มจร.

๔๐. สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บมจ. กสท.โทรคมนาคม

๔๑. เลขาธิการ สร.กสท.

๔๒. มูลนิธิมหาจุฬาฯ

๔๓. ชูพงษ์ อรัญชิต
๔๔. บจก.เทคโนโลยีรีฮัท
๔๕. สส.พีระเพชร ศิริกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกาฬสินธุ์
๔๖. เพื่อนวัดสุทธิ ห้อง ๑๓
๔๗. โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มจร.
๔๘. ดร.สุทิน-ฉวีวรรณ คลังแสง ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๔๙. ฝ่ายพัฒนาการตลาด ลูกค้าภาครัฐ (พ.ต.) Cat Telecom
๕๐. บ. ITX คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด
๕๑. เพื่อน ป.๗ ง. วัดราชสิงขร
๕๒. สปช.
๕๓. กรรมการผู้จัดการใหญ่ บมจ. กสท.โทรคมนาคม
๕๔. กลุ่มสาระสังคมศึกษา ร.ร. กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

ชีวิตที่สมบูรณ์

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ

การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

ชีวิตที่สมบูรณ์

พิมพ์ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๕๓๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖

(ข้อมูลสถิติการพิมพ์อยู่ระหว่างการรวบรวมข้อมูลเก่า
ตัวเลขที่ใช้เป็นจำนวนขั้นต่ำเท่าที่ปรากฏหลักฐานในปัจจุบัน)

พิมพ์ที่ บริษัท สหธรรมิก จำกัด
โทร. ๐ ๒๔๑๒ ๓๐๘๗, ๐ ๒๘๖๔ ๐๔๓๔-๕, ๐๘ ๑๘๓๖ ๘๔๑๘, ๐๘ ๑๙๒๓ ๘๘๒๕
โทรสาร ๐ ๒๘๖๔ ๓๕๔๐ E-mail : sahadhammik@gmail.com

อนุโมทนา

วันจันทร์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นวาระสำคัญที่จะมีพิธีพระราชทานเพลิงศพ เป็นกรณีพิเศษ คุณแม่จรี โชคไพรศรี ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ในการนี้ คุณนพพร โชคไพรศรี ผู้เป็นบุตร ปรารถนาจะอุทิศกุศลแก่มารดาผู้เป็นที่เคารพรัก ด้วยการบำเพ็ญบุญอันเลิศ คือธรรมทาน ได้แจ้งกุศลฉันทะที่จะจัดพิมพ์หนังสือ ***ชีวิตที่สมบูรณ์*** ของพระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) เพื่อเป็นที่ระลึก และแจกมอบตอบแทนน้ำใจแก่ท่านผู้มาร่วมงาน พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าหลักธรรมให้แผ่ขยายไปในหมู่ญาติมิตรและประชาชนวงกว้างมากขึ้น

การบำเพ็ญธรรมทานอุทิศกุศลในวาระสำคัญนี้ เป็นการแสดงออกซึ่งน้ำใจที่ประกอบด้วยกตัญญูกตเวทิตาธรรมต่อท่านผู้ล่วงลับ และความปรารถนาประโยชน์สุขที่เป็นแก่นสารแก่ประชาชนทั่วไป

ขออำนาจแห่งธรรมทานกุศลจริยา ที่คณะเจ้าภาพได้บำเพ็ญครั้งนี้ จงอำนวยสุขสมบัติแก่ คุณแม่จรี โชคไพรศรี ในสัมปรายภพ สมตามมโนปณิธานของคณะเจ้าภาพ ตามควรแก่คติวิสัยทุกประการ

วัดญาณเวศกวัน

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

*นำเรื่อง**

อาตมาคณะพระสงฆ์ที่ได้จรมา เรียกว่าเป็นพระอาคันตุกะทั้ง ๓ รูป ขออนุโมทนาโยมญาติมิตรทุกท่านที่มาประชุมกันในที่นี้ เพื่อร่วมกันทำบุญถวายภัตตาหาร ในโอกาสที่คุณหมอพ่อบ้าน และแม่บ้าน พร้อมทั้งลูกชายลูกสาว ได้เป็นเจ้าภาพผู้นิมนต์ ถือว่าเป็นการทำบุญบ้านไปในตัว นอกจากถวายภัตตาหาร ก็ได้ถวายอุปถัมภ์เสนาสนะที่พักแรมค้างคืนด้วย เรียกว่าเป็นการอุปถัมภ์ด้วยปัจจัยสี่ ทางฝ่ายโยมญาติมิตรทั้งหลาย ก็มีน้ำใจเกื้อกูล โดยเฉพาะก็มีศรัทธาในพระพุทธศ าสนา เมื่อทราบข่าวว่ามีพระสงฆ์เดินทางมาถึง ก็มีน้ำใจประกอบด้วยไมตรีธรรม พากันมาอุปถัมภ์ถวายกำลัง

ทำบุญเพื่ออะไร?

ในการถวายกำลังแก่พระสงฆ์ที่เรียกว่าทำบุญนี้ ใจของเรามุ่งไปที่พระศาสนา คือจุดรวมใจหรือเป้าหมายของเราอยู่ที่พระศาสนา หมายความว่า เราถวายทานแก่พระสงฆ์ก็เพื่อให้ท่านมีกำลัง แล้วท่านจะได้ไปทำงานพระศาสนาต่อไป

งานพระศาสนา เราเรียกกันว่าศาสนกิจ แปลง่ายๆ ก็คือกิจพระศาสนา งานพระศาสนาหรือศาสนกิจนั้น โดยทั่วไปมี ๓ ประการ คือ

๑. การเล่าเรียนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

๒. การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คือ เอาคำสอนนั้นมาใช้มาลงมือทำให้เกิดผลจริง

---

* ธรรมกถา ที่บ้านของ น.พ.สมชาย กุลวัฒนพร ณ Saddle River, New Jersey, USA. วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๓๗

๓. การนำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปเผยแผ่สั่งสอน คือ เมื่อตนเองเรียนรู้และปฏิบัติได้แล้ว ก็เอาไปแจกจ่ายให้ประชาชนได้รู้และปฏิบัติตาม

งานพระศาสนา หรือศาสนกิจทั้งหมดนี้ ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน พูดตามสำนวนของพระว่า เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก อันนี้เป็นหลักการและวัตถุประสงค์ของพระพุทธศาสนา

อย่างไรก็ตาม การที่พระสงฆ์จะทำกิจสามอย่างเหล่านี้ได้ดีนั้น ท่านควรจะไม่ต้องห่วงกังวลในเรื่องของวัตถุ หรือเรื่องของปัจจัยสี่ และควรจะต้องการสิ่งเหล่านั้นให้น้อยด้วย เพื่อทำตัวให้โยมเลี้ยงง่าย เมื่อญาติโยมดูแลอยู่ และเมื่อพระสงฆ์ก็ไม่มัววุ่นวายกับวัตถุแต่ตั้งใจทำหน้าที่อยู่อย่างนี้ ก็จะทำให้พระศาสนาดำรงอยู่เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนต่อไป

มองในด้านการอุปถัมภ์บำรุง เมื่อญาติโยมอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์พอดี ก็ทำให้พระสงฆ์สามารถทำกิจที่ว่ามาเมื่อกี้ คือ เล่าเรียน ปฏิบัติ และเผยแผ่สั่งสอนได้เต็มที่ เมื่อพระสงฆ์ทำหน้าที่ของตนดีแล้ว พระศาสนาดำรงอยู่ ก็ทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ฉะนั้น ญาติโยมที่อุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ก็คือได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จึงถือว่ามีส่วนร่วมในการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาด้วย

ทีนี้ก็ถามให้ถึงวัตถุประสงค์สุดท้ายว่า เราทำบุญอุปถัมภ์พระสงฆ์ บำรุงพระศาสนาเพื่ออะไร ก็ตอบอย่างที่พูดมาแล้วว่า *พระศาสนาก็จะดำรงอยู่และเจริญมั่นคง เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน* มนุษย์จะได้มีชีวิตที่ดีงาม สังคมจะได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข จุดหมายขั้นสุดท้ายของเราอยู่ที่นี่

ฉะนั้น ในเวลาที่ทำบุญนี่ ใจอย่าติดอยู่แค่พระ ใจเราจะต้องมองยาวต่อออกไปถึงพระศาสนา เมื่อทำบุญก็มุ่งหมายใจและอิ่มใจว่า โอ! พระศาสนาของเราจะได้ดำรงอยู่ยั่งยืนมั่นคงต่อไป ประโยชน์สุขจะได้เกิดแก่มนุษยชาติ เวลาทำบุญเราต้องทำใจนึกอย่างนี้อยู่เสมอ เมื่อทำอย่างนี้ *กิจกรรมทุกครั้งของญาติ*

โยมก็จะพุ่งไปรวมกันที่ศูนย์เดียวกัน คือพระศาสนาและประโยชน์สุขของประชาชน ถ้าทำอย่างนี้ ใจของแต่ละท่านก็จะขยายกว้างออกไป อันนี้แหละเป็นสิ่งที่ทำให้ใจเราเกิดปีติว่า เออ! ครั้งนี้ เราก็ได้มีส่วนร่วมอีกแล้วนะ ในการทำนุบำรุงพระศาสนาและสร้างเสริมประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ แล้วเราก็เกิดความอิ่มใจ

สำหรับวันนี้ญาติโยมทั้งหลายก็ได้อุปถัมภ์บำรุงตามหลักการที่กล่าวมาแล้ว อย่างน้อยก็ได้มีน้ำใจเกื้อกูลต่อพระสงฆ์ที่จรมา เวลาเห็นพระสงฆ์ไปที่ไหน ญาติโยมก็มีใจยินดี เรียกว่าเป็นการเห็นสมณะ ในมงคลสูตรก็กล่าวว่าการเห็นสมณะนั้น เป็นมงคลอันอุดม

ที่ว่าเป็นมงคล ก็เพราะว่า สมณะนั้นเป็นผู้สงบ สมณะที่ประพฤติปฏิบัติถูกต้อง เป็นผู้ที่สงบ ไม่มีเวรไม่มีภัยแก่ใคร และเป็นผู้ทำงานหรือทำหน้าที่อย่างที่กล่าวมา ญาติโยมชาวไทยเรานี้ ได้มีประเพณีวัฒนธรรมอย่างนี้มาตลอด เวลาเห็นพระเราก็สบายใจ มีจิตใจยินดี แล้วก็แสดงน้ำใจ เพราะฉะนั้นพระสงฆ์ไปไหนก็ปรากฏว่าได้เห็นน้ำใจของโยมญาติมิตรเป็นอย่างนี้กันทั่ว เช่นอย่างที่นี่โยมญาติมิตรก็อยู่กันหลายแห่งหลายที่ คุณหมอแจ้งข่าวไป พอรู้ข่าวก็มากัน อันนี้ก็เป็นประจักษ์พยานของความมีน้ำใจ มีศรัทธา และมีเมตตาธรรม อาตมาก็ขออนุโมทนาด้วย

ชีวิตที่สมบูรณ์

อย่ามองข้ามความสำคัญของวัตถุ

การทำบุญวันนี้ เจ้าภาพถือว่าเป็นการทำบุญบ้านด้วย บ้านเป็นอย่างหนึ่งในสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ที่เรียกว่าปัจจัยสี่ กล่าวคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

ปัจจัยสี่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ในพระพุทธศาสนาท่านไม่มองข้ามความสำคัญข้อนี้ แม้แต่ในชีวิตของพระสงฆ์ วินัยของพระนี่ตั้งครึ่งตั้งค่อน ว่าด้วยเรื่องปัจจัยสี่ ในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น เริ่มต้นทีเดียวท่านว่าจะต้องจัดสรรเรื่องปัจจัยสี่ให้เรียบร้อย ไม่อย่างนั้นแล้วมันจะยุ่ง แต่ถ้าจัดได้ดีแล้วมันจะเป็นฐาน ทำให้เราสามารถก้าวไปสู่ชีวิตที่ดีงาม มีการพัฒนาอย่างอื่นต่อไปได้ ขอให้มองดูวินัยของพระเป็นแบบอย่างในเรื่องนี้

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสี่ก็มีความสำคัญอยู่ในขอบเขตหนึ่ง คือ พระพุทธศาสนาไม่ได้ยุติแค่นั้น แต่ท่านให้ถือเป็นฐานที่สำคัญ สำคัญแต่ว่าไม่ใช่ทั้งหมด ความสำคัญนี่บางทีบางคนไปสับสนกับคำว่าทั้งหมด บางคนก็ไม่เห็นความสำคัญของวัตถุเอาเสียเลย อย่างนั้นไม่ถูกต้อง ให้ระลึกถึงว่า คำสอนของพระพุทธศาสนานี้จะครบทั้งหมดต้องเป็นพระธรรมวินัย คือ *ต้องประกอบด้วยธรรมและวินัย ครบทั้งสองอย่างจึงจะเป็นพระพุทธศาสนา*

วินัยนั้น ก็ว่าด้วยเรื่องที่ว่ามานี่แหละ คือ การจัดสรรในด้านวัตถุหรือรูปธรรม เรื่องระเบียบชีวิต และระบบกิจการ ทั้งของ

บุคคล ชุมชน และสังคมทั้งหมด เกี่ยวกับเรื่องความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อม เริ่มตั้งแต่เรื่องปัจจัยสี่เป็นต้นไป ฉะนั้นในการดำเนินชีวิตของชาวพุทธจึงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องปัจจัยสี่ ว่าเราจะดำเนินการกับปัจจัยสี่ จัดสรรมันอย่างไร เพื่อทำให้เป็นฐานที่มั่นคง เราจะได้ก้าวต่อไปด้วยดี ดำเนินการพัฒนาไปสู่ด้านจิตและด้านปัญญา

ในเรื่องปัจจัยสี่นี้ เมื่อเราจัดการได้ถูกต้องดีแล้ว เช่นอย่างเรื่องที่อยู่อาศัย เมื่อเรามีบ้านเรือนเป็นหลักเป็นแหล่งและจัดสรรได้ดี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย น่าอยู่อาศัย ก็ทำให้เราดำเนินชีวิตได้สะดวก มีความสบาย มีความมั่นคงในชีวิต ต่อจากนั้นจะทำกิจการอะไรต่างๆ ก็ทำได้สะดวก ไม่ต้องมัวกังวลห่วงหน้าพะวงหลัง จึงเกื้อกูลแก่การทำอะไรต่ออะไรต่อไปที่เป็นสิ่งดีงามและเป็นประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้น เราจึงอาศัยความเรียบร้อยในเรื่องปัจจัยสี่นี่แหละเป็นฐานที่ดีที่จะก้าวไปสู่ชีวิตดีงามมีความสุข ที่เรียกว่า *ชีวิตที่สมบูรณ์*

จุดเริ่มต้นคือ ประโยชน์สุขขั้นพื้นฐาน

ทุกคนอยากมี*ชีวิตที่สมบูรณ์* ชีวิตที่สมบูรณ์นั้นเป็นอย่างไร เราลองมาดูคำสอนของพระพุทธศาสนา ท่านสอนไว้แล้วว่า ชีวิตที่สมบูรณ์นั้นต้องประกอบด้วยประโยชน์สุขในระดับต่างๆ ประโยชน์สุขนี่แหละเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิต หมายความว่า ชีวิตของเรานี้มีจุดมุ่งหมาย หรือมีสิ่งที่ควรเป็นจุดมุ่งหมาย

ชีวิตเกิดมาทำไม? ตอบไม่ได้สักคน เราเกิดมาเราตอบไม่ได้ว่าชีวิตของเรานี่เกิดมามีจุดมุ่งหมายอย่างไร ไม่มีใครตอบได้

เพราะว่าเวลาเราจะเกิดเราไม่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ เราก็เลยบอกไม่ได้ เมื่อเราเกิดมานั้นเราไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้นเราจึงไม่สามารถตอบได้ว่าจุดมุ่งหมายของชีวิตคืออะไร แต่พระพุทธศาสนาสอนไว้ว่า มีสิ่งที่ควรเป็นจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตของเรา จุดหมายนี้ก็เป็นเรื่องของประโยชน์และความสุข ท่านแบ่งไว้เป็น ๓ ระดับ

ระดับที่ ๑ คือประโยชน์สุขที่ตามองเห็น ซึ่งเป็นเรื่องวัตถุหรือด้านรูปธรรม ถ้าจะสรุป ประโยชน์สุขในระดับต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ตามองเห็น ก็จะมี

๑) มีสุขภาพดี มีร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย เป็นอยู่สบาย ใช้การได้ดี

๒) มีทรัพย์สินเงินทอง มีการงานอาชีพเป็นหลักฐาน หรือพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ เรื่องนี้ก็สำคัญ พระพุทธเจ้าสอนไว้มากมายในเรื่องทรัพย์สินเงินทองว่าจะหามาอย่างไร จะจัดอย่างไร และจะใช้จ่ายอย่างไร

๓) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมนุษย์ หรือมีสถานะในสังคม เช่น ยศศักดิ์ ตำแหน่ง ฐานะ ความมีเกียรติ มีชื่อเสียง การได้รับยกย่อง หรือเป็นที่ยอมรับในสังคม รวมทั้งความมีมิตรสหายบริวาร

๔) สุดท้ายที่สำคัญสำหรับชีวิตคฤหัสถ์ก็คือ มีครอบครัวที่ดีมีความสุข

ทั้งหมดนี้ เป็นประโยชน์สุขระดับต้น ซึ่งตามองเห็น ท่านบัญญัติศัพท์ไว้เฉพาะ เรียกว่า *ทิฏฐธัมมิกัตถะ* แปลว่าประโยชน์ปัจจุบัน หรือประโยชน์ที่ตามองเห็น เป็นประโยชน์ที่มองเห็น

เฉพาะหน้า และเป็นฐานที่มั่นคงระดับแรก ทุกคนควรทำให้เกิดขึ้น ถ้าใครขาดประโยชน์ระดับนี้แล้วจะมีชีวิตที่ลำบาก มีชีวิตอยู่ในโลกได้ยาก และจะก้าวไปสู่ความสุขหรือประโยชน์ในระดับสูงขึ้นไปก็ติดขัดมาก

ฉะนั้น ถ้าเราอยู่ในโลก ก็ต้องพยายามสร้างประโยชน์สุขในระดับต้นนี้ให้ได้ พอมีแล้วก็สบาย และสิ่งเหล่านี้ก็เนื่องกัน พอเรามีสุขภาพดี เราก็หาเงินหาทองได้สะดวกขึ้น ถ้ามามัววุ่นวายกับเรื่องเจ็บไข้ได้ป่วย เราก็ไม่มีเวลาที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพ แล้วก็สิ้นเปลืองด้วย บางทีทรัพย์ที่หามาได้ก็หมดไปกับเรื่องเจ็บป่วย ทีนี้พอเรามีร่างกายแข็งแรงสุขภาพดี เราก็ทำงานการหาเงินทองได้ แต่ไม่ใช่พอแค่นั้นนะ เพียงแค่ร่างกายดีอย่างเดียวไม่พอ แต่อย่างน้อยมันก็เป็นฐานไว้ก่อน

ทีนี้ เมื่อมีทรัพย์สินเงินทองแล้ว ฐานะในสังคมก็มักพ่วงมาด้วย เพราะตามค่านิยมในสังคมโดยทั่วไปนี่ พอใครมีทรัพย์สินเงินทองก็มักเป็นที่ยอมรับในสังคม กลายเป็นคนมีสถานะ ได้รับการยกย่อง มีเกียรติ ไปไหนก็มีหน้ามีตา เรื่องนี้ก็ขึ้นต่อค่านิยมของสังคมด้วย ทีนี้ เมื่อมีการยอมรับ มีฐานะ มียศ มีตำแหน่งขึ้นแล้ว ก็อาจจะมีอำนาจ หรือมีโอกาส ทำให้มีทางได้ทรัพย์สินเงินทองมากขึ้นด้วย จึงเนื่องอาศัยซึ่งกันและกัน

ถ้ามีทรัพย์สินเงินทอง และมียศ มีตำแหน่งแล้ว ก็มักทำให้มีมิตรมีบริวารเข้ามาด้วย เพิ่มเข้ามาอีก เป็นเครื่องประกอบ ช่วยให้ทำอะไรๆ ได้สะดวกและกว้างไกลยิ่งขึ้น

ต่อจากนั้น แกนข้างในก็คือครอบครัว ถ้ามีครอบครัวที่ดี เป็นครอบครัวที่มั่นคง มีความสุข ก็ทำให้การทำหน้าที่การงานของ

เราปลอดโปร่งโล่งใจคล่องตัวยิ่งขึ้นไปอีก เป็นสิ่งที่เกื้อกูลแก่กันและกัน พอเรื่องครอบครัวเรียบร้อย ทำงานคล่อง หาเงินหาทองได้ดี ก็เลี้ยงดูครอบครัวได้เต็มที่ ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคง สามารถเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ลูก สร้างสรรค์ความเจริญของชีวิตครอบครัว และวงศ์ตระกูล ตลอดถึงสังคมประเทศชาติ

พื้นฐานจะมั่น ต้องลงรากให้ลึก

นี่คือประโยชน์สุขระดับที่หนึ่ง ซึ่งต้องยอมรับว่าสำคัญ แต่เพียงเท่านั้นยังไม่พอ ประโยชน์สุขระดับนี้ เป็นสิ่งที่คนมุ่งหมายกันมาก แต่มันยังมีข้อบกพร่อง คือมันยังไม่ลึกซึ้ง แล้วก็ไม่ปลอดโปร่งโล่งใจเต็มที่ ยังเป็นไปกับด้วยความหวาดระแวง ความหวงแหนอะไรต่างๆ หลายอย่าง เช่น เมื่อมีทรัพย์สินเงินทอง เราก็ยังมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในบางครั้งบางคราว ทำให้มีความห่วงกังวลและความกลัวภัยแฝงอยู่ในชีวิตของเรา

อีกอย่างหนึ่ง ในการอยู่ในโลก ความสุขของเราก็ต้องขึ้นต่อสิ่งเหล่านี้ เวลาเราแสวงหาเงินทองมาได้มากๆ มีวัตถุมาบำรุงความสุขเพิ่มขึ้น เราดำเนินชีวิตไป เราก็นึกว่าถ้าเรายิ่งมีมากเราก็จะยิ่งมีความสุขมาก เราก็หาเงินหาทรัพย์ยิ่งขึ้นไป แต่แล้วบางทีกลายเป็นว่า ไปๆ มาๆ เราก็วิ่งไล่ตามความสุขไม่ถึงสักที ยิ่งมีมากขึ้น ความสุขก็ยิ่งวิ่งหนีเลยหน้าไป แต่ก่อนเคยมีเท่านี้ก็สุข แต่ต่อมาเท่านั้นไม่สุขแล้ว ต้องมีมากกว่านั้น เคยมีร้อยเดียวก็สุข ต่อมาเราคิดว่าต้องได้พันหนึ่งจึงสุข พอได้พันแล้ว หนึ่งร้อยที่เคยมีและทำให้สุขได้กลับกลายเป็นทุกข์ คราวนี้ถ้ามีแค่ร้อยไม่เป็นสุขแล้ว

ต้องมีพัน ทีนี้ พอมีพันก็อยากได้หมื่น ต้องได้หมื่นจึงสุข มีพันตอนนี้ไม่สุขแล้ว

แต่ก่อนทำไมมีร้อยก็สุข มีพันก็สุข แต่เดี๋ยวนี้มันสุขไม่ได้ ร้อยและพันนั้นกลับเป็นทุกข์ไป มันไม่น่าจะเป็นไปได้ เมื่อก่อนโน้นยังไม่มีอะไร พอได้ร้อยครั้งแรกดีใจเหลือเกิน สุขยิ่งกว่าเดี๋ยวนี้ที่ได้หมื่น พอหาเครื่องบำรุงความสุขได้เพิ่มขึ้น สุขเก่าที่เคยมีกลับลดหาย ความสุขมันหนีได้ นี่ก็เป็นเรื่องที่ทำให้รู้สึกไม่มั่นคงโปร่งใจ

นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องของความไม่จริงใจและการมีความอิจฉาริษยากันอีก ทำให้อยู่ด้วยความหวาดระแวงไม่สบายใจ อย่างเรามียศ มีตำแหน่งฐานะเป็นที่ยอมรับในสังคม บางทีเราก็ไม่แน่ใจว่า เขาเคารพนับถือเราจริงหรือเปล่า หรือเป็นเพียงอาการแสดงออกภายนอก เวลาเราเปลี่ยนสถานะภายนอกแล้ว เขาอาจจะไม่เคารพนับถือเราอีก ฉะนั้น ในขณะที่อยู่ในสถานะนั้น เราก็มีความรู้สึกไม่อิ่มใจเต็มที่ มันไม่ลึกซึ้ง พร้อมกับการที่ได้รับเกียรติยศฐานะหรือการยอมรับยกย่องนั้น ในใจลึกๆ ลงไป บางทีก็ไม่สบายใจ

ฉะนั้น จึงกลายเป็นว่า บางทีสิ่งเหล่านี้ก็เป็นของเทียม เช่น เกียรติยศ และความเคารพนับถือ ก็อาจจะเป็นเกียรติยศและความเคารพนับถือที่เป็นของเทียม เมื่อเป็นของเทียมก็เป็นสิ่งค้างคา เป็นปัญหาทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่น

สำหรับตัวเราเอง มันก็เป็นปมในใจ ทำให้เราไม่ได้ความสุขที่แท้จริง และเมื่อต้องออกจากสถานะนั้น หรือหมดสถานะนั้นไป ก็สูญเสียความมั่นใจ และเกิดความโทมนัส เมื่อเห็นคนอื่นมีท่าทีอาการต่อตนเองเปลี่ยนแปลงไป ถ้าเราแก้ปมในใจนี้ไม่ได้ บางทีก็

ส่งผลเป็นปัญหาต่อไปอีก ทำให้มีผลต่อพฤติกรรม ต่อความเป็นอยู่ ตลอดจนสุขภาพทั้งทางจิตและทางกายของเรา

ในด้านที่เกี่ยวกับคนอื่น ก็มักมีเรื่องของการแข่งขันชิงดีชิงเด่น และการปั้นแต่งท่าทาง การกระทำและการแสดงออกที่หวังผลซ่อนเร้นแอบแฝง ตลอดจนความไม่สนิทใจต่อกัน ทำให้การเป็นอยู่ในสังคม กลายเป็นการสร้างปัญหาในการอยู่ร่วมกันอีก ปัญหามากมายของมนุษย์ก็จึงเกิดขึ้นจากการปฏิบัติต่อเรื่องประโยชน์สุขระดับต้นนี้

ในที่สุด ก็กลายเป็นว่า ถ้าเราไม่ก้าวสู่ประโยชน์สุขขั้นต่อไป ประโยชน์สุขระดับที่หนึ่งนี้ ก็จะเป็นปัญหาได้มาก เพราะมันไม่เต็มไม่อิ่ม ไม่โปร่งไม่โล่ง และมีปัญหาพ่วงมาด้วยนานาประการ รวมทั้งความหวาดระแวง ความอิจฉาริษยา ความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยภายนอก และความรู้สึกไม่มั่นใจภายในตนเอง เพราะฉะนั้น แม้ว่ามันจะเป็นสิ่งสำคัญที่เราจะต้องไม่มองข้าม แต่เราก็จะต้องก้าวสู่ประโยชน์สุขขั้นต่อไป ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนประโยชน์สุขระดับที่สองไว้ด้วย

ถ้าลงลึกได้ จะถึงประโยชน์สุขที่แท้

ระดับที่ ๒ ได้แก่ ประโยชน์สุขที่เป็นด้านนามธรรม เป็นเรื่องของจิตใจลึกซึ้งลงไป ท่านเรียกว่าประโยชน์ที่เลยจากตามองเห็นหรือเลยไปข้างหน้า ไม่เห็นเป็นรูปธรรมต่อหน้าต่อตา เรียกด้วยภาษาวิชาการว่า *สัมปรายิกัตถะ* เช่น ความมีชีวิตที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ การที่เราได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้อื่นด้วยคุณธรรม ได้ทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ เมื่อระลึกขึ้นมาว่า เราได้ใช้ชีวิตนี้ให้มี

ประโยชน์ เราได้ทำชีวิตให้มีคุณค่า ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ได้เกื้อกูลสังคมแล้ว พอระลึกขึ้นมาเราก็อิ่มใจสบายใจ ทำให้มีความสุขอีกแบบหนึ่ง

ด้วยวิธีปฏิบัติในระดับที่สอง ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจ เกี่ยวกับคุณธรรมนี้ ก็ทำให้เรามีความสุขเพิ่มขึ้นอีก และแม้แต่ประโยชน์สุขระดับที่หนึ่งนั้น เมื่อมีประโยชน์สุขระดับที่สองเป็นคู่อยู่ข้างในด้วย ก็จะเกิดมีขึ้นชนิดที่ว่าลึกซึ้งเป็นจริงเลยทีเดียว จะไม่เป็นของเทียม เช่นถ้าเป็นการเคารพนับถือ ตอนนี้จะเป็นของแท้ การที่เรามีน้ำใจมีคุณธรรมและช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ด้วยใจจริง ก็จะทำให้เขาเคารพเราจริง เป็นการแสดงออกจากใจที่แน่นอนสนิท เป็นของลึกซึ้ง เราจะได้ของแท้

ในทางกลับกัน ประโยชน์สุขระดับที่สองนี้ ก็อาศัยประโยชน์สุขระดับที่หนึ่งมาช่วย พอเรามีจิตใจที่พัฒนา มีคุณธรรมขึ้นมาแล้ว เรามีน้ำใจอยากจะช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ เราก็เอาสิ่งที่เป็นประโยชน์ในระดับแรกนั่นเองมาใช้ เช่นเอาทรัพย์สินเงินทองที่เป็นวัตถุเป็นของมองเห็นนั่นแหละมาใช้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ยิ่งมีมาก ก็ยิ่งช่วยได้มาก

คนที่มีแต่ประโยชน์สุขระดับที่สอง ถึงแม้จะมีน้ำใจเกื้อกูล มีคุณธรรม อยากจะช่วยคนอื่น แต่ระดับที่หนึ่งทำไว้ไม่ดี ไม่มีเงินทองจะไปช่วยเขา ก็ทำประโยชน์สุขได้น้อย เพราะฉะนั้นจึงต้องมีทั้งสองขั้น

นอกจากความสุขใจชื่นใจในการที่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ ก็คือความมั่นใจ โดยเฉพาะความมั่นใจในชีวิตของตนเอง เช่นเรามีความมั่นใจในชีวิตของเราที่ได้เป็นอยู่มาด้วยดี มีความ

ประพฤติปฏิบัติถูกต้อง ตั้งอยู่ในความดีงามสุจริต ไม่ได้ทำผิดทำโทษอะไร เมื่อเราระลึกนึกถึงชีวิตของเราขึ้นมาเราก็มีความมั่นใจในตนเอง เป็นความสุขลึกซึ้งอยู่ภายใน และเมื่อเรามีความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยความดีงาม เกิดจากคุณธรรมภายใน ก็ยิ่งทำให้เรามีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น พร้อมทั้งมีความมั่นใจในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วย นี้เป็นระดับของความสุขที่แท้จริง

ในตอนที่มีวัตถุภายนอกเรายังไม่มีความมั่นใจจริง ความสุขก็ผ่านๆ ไม่ลึกซึ้งและไม่ยืนยาว แต่พอมีคุณธรรมภายใน ซึ่งนำไปสู่ประโยชน์สุขระดับที่สอง เราก็มีความมั่นใจในตัวเอง และมีความสุขที่ลึกซึ้ง เต็มใจและชุ่มฉ่ำใจ

นอกจากนั้นยังมีคุณธรรมอื่นที่มาช่วยเสริมหนุนประโยชน์สุขทางจิตใจอีก โดยเฉพาะศรัทธา คือมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงามในคุณความดี ในการกระทำความดี ในจุดหมายที่ดีงาม ตลอดจนในวิถีชีวิตที่ดีงาม ความเชื่อมั่นและมั่นใจเหล่านี้เป็นศรัทธา ท่านผู้ศรัทธาในพระศาสนา เห็นว่าพระศาสนานี้มีอยู่เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ เป็นคำสอนที่ดีงาม เรามีศรัทธา มีความมั่นใจในคุณค่าแห่งธรรม เราก็ทำนุบำรุงหรือช่วยกิจการพระศาสนาด้วยศรัทธานั้น จิตใจของเราก็มีความมั่นใจและมั่นคง มีกำลังเข้มแข็งและผ่องใส พร้อมทั้งมีความสุขที่ประณีตเป็นส่วนที่แท้และลึกซึ้งอยู่ภายใน

อันนี้คือประโยชน์สุขระดับที่สอง ที่ท่านถือว่าเราจะต้องก้าวให้ถึง ซึ่งจะทำให้ประโยชน์สุขขั้นที่หนึ่งไม่มีพิษไม่มีภัย แล้วก็กลับเป็นประโยชน์เกื้อกูลกว้างขวางออกไป และยังทำให้ความสุขที่มีที่ได้ กลายเป็นความสุขที่ลึกซึ้งเต็มที่ ฉะนั้นเราจึงต้องก้าวไปสู่ประโยชน์สุขระดับที่สอง

ท่านผู้ใดได้ก้าวขึ้นมาถึงประโยชน์สุขระดับที่สองแล้ว ก็จะมีความมั่นใจในคุณค่าแห่งชีวิตของตนเอง พอระลึกนึกขึ้นมาเมื่อใดก็เกิดปีติสุขว่า เออ เรามีทรัพย์สินเงินทอง และเงินทองนั้นก็ไม่เสียเปล่า เราได้ใช้ทรัพย์สินเงินทองนี้ทำให้เกิดประโยชน์แล้วแก่ชีวิตของเราและเพื่อนมนุษย์ หรือมีความอิ่มใจว่า เราได้มีศรัทธาในสิ่งที่ถูกต้อง เรามีความมั่นใจในการดำเนินชีวิตของเรา เราได้ทำสิ่งที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ ไม่ได้ทำในสิ่งที่เสียหาย

ถ้าพูดตามศัพท์ของท่านก็ว่า มีความมั่นใจด้วยศรัทธา ที่เชื่อและชื่นใจในสิ่งที่ดีงาม แล้วก็มีศีล มีความประพฤติดีงาม เกื้อกูล ไม่เบียดเบียนใคร ทำแต่สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ มีจาคะ มีความเสียสละ ได้ใช้ทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้ทำให้เกิดคุณค่า ขยายประโยชน์สุขให้กว้างขวางออกไป แล้วก็มีปัญญา มีความรู้ความเข้าใจในความจริงของสิ่งทั้งหลาย พอที่จะปฏิบัติต่อสิ่งที่ชีวิตเกี่ยวข้อง เริ่มแต่บริโภคบริหารใช้จ่ายจัดการทรัพย์สินเงินทองนั้น ในทางที่จะเป็นคุณประโยชน์สมคุณค่าของมัน และไม่ให้เกิดเป็นปัญหา ไม่ให้เกิดทุกข์ ไม่ลุ่มหลงมัวเมา อยู่อย่างเป็นนาย มิใช่เป็นทาสของทรัพย์ ต่อจากนี้เราก็จะก้าวไปสู่ประโยชน์สุขระดับที่สาม แต่ถึงจะมีเพียงแค่สองขั้นนี้ก็นับว่ามีชีวิตที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์แล้ว

ถึงจะเป็นประโยชน์แท้ แต่ก็ยังไม่สมบูรณ์

แม้จะได้จะถึงประโยชน์สุข ๒ ระดับแล้ว แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงเตือนว่ายังไม่สมบูรณ์ ไม่สมบูรณ์เพราะอะไร แม้เราจะมีความดี เรามีความภูมิใจ มั่นใจในความดีของเรา แต่เราก็มีจิตใจที่ยังอยู่ด้วยความหวัง เรายังหวังอยากให้คนเขายกย่องนับถือ ยังหวังใน

ผลตอบสนองความดีของเรา แม้จะเป็นนามธรรม เรามีความสุขด้วยอาศัยความรู้สึกมั่นใจภูมิใจอะไรเหล่านั้น เรียกง่ายๆ ว่ายังเป็นความสุขที่อิงอาศัยอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในระดับที่หนึ่ง ความสุขของเราอิงอาศัยวัตถุ หรือขึ้นต่อคนอื่นสิ่งอื่น

พอถึงระดับที่สอง ความสุขของเราเข้ามาอิงอาศัยความดีงาม และคุณธรรมของตัวเราเอง

อย่างไรก็ตาม ตราบใดเรายังมีความสุขที่อิงอาศัยอยู่ มันก็เป็นความสุขที่ยังไม่เป็นอิสระ เพราะยังต้องขึ้นต่ออะไรๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นถ้าเกิดมีกรณีขึ้นว่าเราทำความดีไปแล้วคนเขาไม่ยกย่องเท่าที่ควร เมื่อเราหวังไว้ ต่อไปเราก็รู้สึกผิดหวังได้ บางทีเราทำความดีแล้วมาเกิดรู้สึกสะดุดขึ้นว่า เอ! ทำไมคนเขาไม่เห็นความดีของเรา เราก็ผิดหวัง หรือว่าเราเคยได้รับความชื่นชม ได้รับความยกย่องในความดี แต่ต่อมาการยกย่องสรรเสริญนั้นก็เสื่อมคลายจืดจางลงไป หรือลดน้อยลงไป ก็ทำใจเราให้ห่อเหี่ยวลงไปได้ จิตใจของเราก็ฟูยุบไปตามความเปลี่ยนแปลงภายนอก

ในทางตรงข้าม ถ้าเรามีจิตใจที่รู้เท่าทันความจริงของสิ่งทั้งหลาย รู้ตระหนักในกฎธรรมชาติว่ามันเป็นธรรมดาอย่างนั้นๆ แล้วเราก็ทำจิตใจของเราให้เป็นอิสระได้ และมันจะเป็นอิสระจนถึงขั้นที่ว่า ความเปลี่ยนแปลงเป็นไปของสิ่งทั้งหลายตามกฎธรรมชาตินั้น มันก็เป็นเรื่องของธรรมชาติไป มันไม่มามีผลกระทบต่อจิตของเรา ใจของเราก็อยู่อย่างนั้น

แม้ว่าสิ่งทั้งหลายจะเปลี่ยนแปลงไป เป็นทุกข์ และเป็นไปตามเหตุปัจจัย แต่ใจของเราก็เป็นอิสระอยู่ เป็นตัวของเราตามเดิม

เช่นเมื่อเรากระทบกับความไม่เที่ยงเป็นอนิจจัง สิ่งทั้งหลายเปลี่ยนแปลงไป เราก็รู้เท่าทันว่ามันจะต้องเป็นอย่างนั้นตามเหตุปัจจัย แล้วก็ดำรงใจเป็นอิสระอยู่ได้ หรือว่าเมื่อเรารู้ตระหนักตามที่มันเป็นว่าสิ่งทั้งหลายเป็นทุกข์คือคงทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ เรารู้เท่าทันแล้ว ความทุกข์นั้นก็เป็นความทุกข์ของสิ่งเหล่านั้นอยู่ตามธรรมชาติของมัน ไม่เข้ามาเป็นความทุกข์ในใจของเรา

ปัญหาของมนุษย์นั้นเกิดจากการที่ไม่รู้เท่าทันความจริง แล้วก็วางใจต่อสิ่งทั้งหลายไม่ถูกต้อง จึงทำให้เราถูกกฎธรรมชาติเบียดเบียนบีบคั้นและครอบงำอยู่ตลอดเวลา ความทุกข์ของมนุษย์นี้รวมแล้ว ก็อยู่ที่การถูกกระทบกระทั่งบีบคั้นจากการเปลี่ยนแปลงความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ความตั้งอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ไม่คงทนถาวร เป็นไปตามเหตุปัจจัย ซึ่งฝืน ขัดแย้ง ไม่เป็นไปตามความปรารถนา

สิ่งทั้งหลายเปลี่ยนแปลงไป เราอยากให้เปลี่ยนไปอย่างหนึ่ง มันกลับเปลี่ยนไปเสียอีกอย่างหนึ่ง เราอยากจะให้มันคงอยู่ แต่มันกลับเกิดแตกดับไป อะไรทำนองนี้ มันก็ฝืนใจเรา บีบคั้นใจเรา เราก็มีความทุกข์

ถ้ากระแสยังเป็นสอง ก็ต้องมีการปะทะกระแทก

ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพราะว่าเราไปสร้าง*กระแสความอยาก*ซ้อนขึ้นมาบนกระแสความจริงของธรรมชาติที่มีอยู่ก่อนแล้ว กระแสความอยากของเรานี้เป็นกระแสที่ไม่เป็นของแท้จริง กระแสที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลายก็คือกระแสของกฎธรรมชาติที่ว่าสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน ทีนี้มนุษย์เราก็สร้างกระแสความอยากของ

ตัวขึ้นมาว่า จะให้สิ่งทั้งหลายเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ตามใจที่ชอบชังของเรา แต่มันก็ไม่เป็นไปตามที่ใจเราอยาก เราอยากจะให้มันเป็นอย่างนี้ มันก็ไม่เป็น กลับเป็นไปเสียอย่างโน้น เพราะว่าสิ่งทั้งหลายมีกระแสที่แท้จริงควบคุมมันอยู่ กระแสที่แท้จริงของมันก็คือกระแสแห่งเหตุปัจจัย

สำหรับคนปุถุชนทั่วไปก็จะมีกระแสของตัวที่สร้างขึ้นเอง คือ กระแสความอยาก เรามีกระแสนี้ในใจของเราตลอดเวลา เป็นกระแสความอยากที่มีต่อสิ่งหลาย ไม่ว่าเราจะเกี่ยวข้องกับอะไร เราก็จะส่งกระแสนี้เข้าไปสัมพันธ์กับมัน คือเราจะมีความนึกคิดตามความปรารถนาของเราว่าอยากให้มันเป็นอย่างนั้น ไม่อยากให้เป็นอย่างนี้

ทีนี้ สิ่งทั้งหลายก็มีกระแสจริงๆ ที่คุมมันอยู่แล้ว คือ*กระแสกฎธรรมชาติ* อันได้แก่ความเป็นไปตามเหตุปัจจัย พอถึงตอนนี้กระแสของตัวเราเกิดขึ้นมาซ้อนเข้าไปอีก ก็เกิดเป็น ๒ กระแส แต่สิ่งที่อยู่ในสองกระแสนั้นก็อันเดียวกันนั่นแหละ คือ สิ่งนั้นเองเมื่อมาเกี่ยวข้องกับตัวเรา ก็ตกอยู่ในกระแสความอยากของเรา แล้วตัวมันเองก็มีกระแสแห่งเหตุปัจจัยตามธรรมดาของธรรมชาติอยู่แล้ว พอมี ๒ กระแสขึ้นมาอย่างนี้ เมื่อมีความเป็นไปอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม สองกระแสนี้ก็จะเกิดการขัดแย้งกันขึ้นแล้วก็กลายเป็นปัญหา คือ กระแสความอยากของคนขัดกันกับกระแสแห่งเหตุปัจจัยของธรรมดา

ทีนี้ พอเอาเข้าจริง *กระแสแห่งเหตุปัจจัย* ก็ชนะ กระแสความอยากของเราก็แพ้ ก็ต้องเป็นอย่างนี้ เพราะเป็นธรรมดาว่าสิ่งทั้งหลายไม่ได้เป็นไปตามความอยากของคน แต่มันเป็นไปตาม

เหตุปัจจัยของมัน พอสองกระแสนี้สวนทางปะทะกัน และกระแสแห่งเหตุปัจจัยชนะ กระแสความอยากของเราแพ้ ผลที่ตามมาก็คือตัวเราถูกบีบคั้น เราถูกกดดัน เราก็มีความทุกข์ นี่คือ ความทุกข์เกิดขึ้น แล้วเราก็ได้แต่ร้องขึ้นมาในใจหรือโอดโอยคร่ำครวญว่า ทำไมมันจึงเป็นอย่างนั้นหนอ ทำไมมันจึงไม่เป็นอย่างนี้หนอ แล้วก็ถูกความทุกข์บีบคั้นใจ ได้แต่ระทมขมขื่นไป

พอประสานเป็นกระแสเดียวได้ คนก็สบายงานก็สำเร็จ

ส่วนคนที่รู้เท่าทันความจริง เขาศึกษาธรรมแล้วก็รู้เลยว่า ความจริงก็จะต้องเป็นความจริง คือสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามกฎธรรมชาติ โดยเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน จะเอาความอยากของเราไปเป็นตัวกำหนดไม่ได้ เพราะฉะนั้นเพียงแต่ให้รู้เข้าใจว่ามันควรจะเป็นอย่างไร หรือกำหนดว่าเราต้องการอย่างไร ต่อจากนั้นก็ทำด้วยความรู้ว่า มันจะเป็นอย่างนั้นได้ก็ต้องทำให้เป็นไปตามเหตุปัจจัย

ฉะนั้น ถ้าเราต้องการให้มันเป็นอย่างใด หรือมันควรจะเป็นอย่างใด เราก็ต้องไปศึกษาเหตุปัจจัยของมัน เมื่อใช้ปัญญาศึกษาเหตุปัจจัยของมัน และรู้เหตุปัจจัยแล้ว จะให้มันเป็นอย่างไร เราก็ไปทำเหตุปัจจัยที่จะให้มันเป็นอย่างนั้น ถ้าจะไม่ให้เป็นอย่างโน้น เราก็ไปป้องกันกำจัดเหตุปัจจัยที่จะให้เป็นอย่างโน้น ถ้าต้องการจะให้เป็นไปตามที่เรากำหนดหรือตามที่มันควรจะเป็น แล้วเราศึกษาเหตุปัจจัย รู้เหตุปัจจัย และไปทำที่เหตุปัจจัยให้เป็นไปอย่างที่เราต้องการ ก็จะเกิดผลสำเร็จขึ้น

เมื่อเรารู้และทำอย่างนี้ กระแสของเราก็เปลี่ยนจากกระแสความอยาก(กระแสตัณหา)มาเป็นกระแสปัญญา จะเห็นได้ชัดเจนว่า กระแสปัญญานี้กลมกลืนเป็นอันเดียวกับกระแสเหตุปัจจัยของธรรมชาติ เพราะกระแสเหตุปัจจัยเป็นไปอย่างไร กระแสปัญญาก็รู้ไปตามนั้น เมื่อเป็นอย่างนี้ กระแสของคนกับกระแสของธรรมชาติก็กลายเป็นกระแสเดียวกัน เท่ากับว่าตอนนี้เหลือกระแสเดียว คือกระแสเหตุปัจจัยที่เราเข้าไปสัมพันธ์ด้วยปัญญา

เมื่อกระแสของคน(*กระแสปัญญา* ของเรา)กับกระแสของธรรม (*กระแสเหตุปัจจัย* ของกฎธรรมชาติ) ประสานกลมกลืนเป็นกระแสเดียวกัน ความขัดแย้งบีบคั้นปะทะกระแทกกันก็ไม่มี

สรุปว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกระแส ๒ แบบ คือสองกระแสที่ปะทะขัดแย้งกัน กับสองกระแสที่ประสานกลมกลืนเป็นกระแสเดียวกัน

สองกระแสที่ปะทะขัดแย้งกัน ก็คือ กระแสความอยากของตัวเรา ที่เราสร้างขึ้นใหม่ กับกระแสเหตุปัจจัยของกฎธรรมชาติที่มีอยู่เดิมตามธรรมดาของมัน กระแสความอยากของเรา ก็คือการที่คิดจะให้สิ่งทั้งหลายเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ ตามใจตัวเรา โดยไม่มองไม่รับรู้ว่าสิ่งทั้งหลายจะต้องเป็นไปอย่างไรๆ ตามเหตุปัจจัยของกฎธรรมชาติ เมื่อเราจะให้สิ่งนั้นเป็นไปอย่างหนึ่งตามกระแสความอยากของเรา แต่สิ่งนั้นมันเป็นไปเสียอีกอย่างหนึ่งตามกระแสเหตุปัจจัยของกฎธรรมชาติ *กระแสของคน* กับ*กระแสของธรรม(ชาติ)* ก็แยกต่างกันเป็นสองกระแส แล้วสองกระแสนี้ก็ปะทะกระแทกขัดแย้งกัน และเมื่อกระแสของเราแพ้ เราก็ถูกกดถูกอัดถูกบีบคั้น เรียกว่าเกิดทุกข์อย่างที่ว่ามาแล้ว

กระแสที่ประสานกลมกลืนเป็นกระแสเดียวกัน ก็คือ กระแสปัญญาของเรา กับกระแสเหตุปัจจัยของกฎธรรมชาติ ถ้าเราใช้ปัญญา ปัญญานั้นก็รู้เข้าใจมองเห็นไปตามเหตุปัจจัยที่เป็นไปอยู่ตามกฎธรรมชาติ ปัญญาคอยมองคอยดูให้รู้เข้าถึงและเท่าทันกระแสเหตุปัจจัย กระแสปัญญาของเรา จึงประสานกลมกลืนกับกระแสเหตุปัจจัยของกฎธรรมชาติ เรียกว่า *กระแสของคน* กับ *กระแสของธรรม(ชาติ)* ประสานกลมกลืน กลายเป็นกระแสเดียวกัน ไม่มีการปะทะหรือขัดแย้งกัน เพราะไม่มีตัวตนของเราที่จะมาถูกกดถูกอัดถูกบีบ

เป็นอันว่า ตอนแรกสองกระแส คือ กระแสความอยากของเรา หรือกระแสตัณหา เรียกง่ายๆ ว่า *กระแสของคน* กับกระแสเหตุปัจจัยของกฎธรรมชาติ เรียกง่ายๆ ว่า *กระแสของธรรม* ต้องปะทะขัดแย้งกัน เพราะแยกต่างหากไปกันคนละทาง และไม่รู้เรื่องกัน แต่พอเราใช้ปัญญา เราก็เข้าถึงกระแสเหตุปัจจัยเลย กระแสความอยากไม่เกิดขึ้น กระแสของคนคือกระแสปัญญา กับกระแสของธรรมคือกระแสเหตุปัจจัย ก็จึงประสานกลมกลืนกันเหลือกระแสเดียว

เมื่อกระแสของคนเปลี่ยนจากกระแสตัณหา มาเป็นกระแสปัญญาแล้ว การที่เราจะต้องขัดแย้งปะทะกระแทกกับกระแสของธรรมชาติ หรือกระแสธรรม และจะต้องถูกกดถูกอัดถูดบีบ เพราะเราแพ้มัน ก็ไม่มีอีกต่อไป กลายเป็นว่ากระแสของคนกับกระแสของธรรมประสานกลมกลืนไปด้วยกัน กลายเป็นกระแสเดียวกัน ไม่มีความขัดแย้งปะทะกระแทกกันต่อไปอีก

เมื่อกระแสของคน กับกระแสของธรรม ประสานกลมกลืนกันเป็นกระแสเดียวแล้ว ไม่ว่าสิ่งทั้งหลายจะเป็นไปตามเหตุปัจจัยอย่างไร เราก็รู้เหตุปัจจัยอย่างนั้น แล้วก็ทำที่เหตุปัจจัย ดังนั้นจึงทั้งทำได้ผลด้วย แล้วก็ไม่ทุกข์ด้วย เมื่อทำได้แค่ไหน เราก็รู้ว่านั่นคือตามเหตุปัจจัย หรือเท่าที่จะได้จะเป็นตามเหตุปัจจัย ถ้ามันไม่สำเร็จ เราก็รู้ว่าเพราะเหตุปัจจัยไม่เพียงพอ หรือเหตุปัจจัยบางอย่างสุดวิสัยที่เราจะทำได้ เรารู้เข้าใจแล้วก็ไม่คร่ำครวญโอดโอยว่าทำไมหนอๆ เราก็ไม่ทุกข์ ฉะนั้น ด้วยความรู้เข้าใจอย่างนี้จะทำให้เราทั้งทำงานก็ได้ผล ทั้งใจคนก็ไม่เป็นทุกข์ มีแต่จะเป็นสุขอย่างเดียว

ปัญญามานำ มองตามเหตุปัจจัย
ตัวเองก็สบาย แถมยังช่วยคนอื่นได้อีก

ฉะนั้น ชาวพุทธจะต้องตั้งหลักไว้ในใจแต่ต้นว่า เวลามองสิ่งต่างๆ จะไม่มองด้วยความชอบใจหรือไม่ชอบใจ แต่มองด้วยปัญญาที่ว่า*มองตามเหตุปัจจัย* ตั้งหลักไว้ในใจอย่างนี้ตั้งแต่ต้น

คนที่ไม่ได้ฝึกไม่ได้พัฒนาไม่ได้เรียนรู้พุทธศาสนา ก็จะตั้งท่าผิด เริ่มตั้งแต่มองสิ่งทั้งหลาย ก็มองด้วยท่าทีของความรู้สึกที่ว่าอยากอย่างนั้น อยากอย่างนี้ ชอบใจไม่ชอบใจ พอรับรู้ประสบการณ์อะไร ก็เอาความชอบใจไม่ชอบใจเข้าไปจับ หรือมีปฏิกิริยาชอบใจหรือไม่ชอบใจไปตามความรู้สึก

สำหรับชาวพุทธจะไม่เอาความชอบใจไม่ชอบใจหรือความชอบชังของตัณหามาเป็นตัวตัดสิน เป็นตัวนำวิถีชีวิต หรือเป็นตัวบงการพฤติกรรม แต่เอาปัญญามานำ การที่จะเอาปัญญามานำ

นั้น ถ้าเรายังไม่มีปัญญาพอ หรือยังไม่ชำนาญก็ตั้งหลักในใจก่อน คือตั้งหลักที่จะเป็นจุดเริ่มต้นให้แก่ปัญญา วิธีตั้งหลักในเมื่อยังไม่มีปัญญาพอ ก็คือ ทำเป็นคติไว้ในใจ เวลาเกิดอะไร เจออะไร บอกใจว่ามองตามเหตุปัจจัยนะ พอทำอย่างนี้ ปัญหาหมดไปตั้งครึ่งตั้งค่อนเลย เช่น คนมีทุกข์หรือคนจะโกรธ พอบอกว่ามองตามเหตุปัจจัยเท่านั้นแหละ ความทุกข์หรือความโกรธก็สะดุดชะงักหรือลดลงไปเลย

เพราะฉะนั้น เราประสบปัญหาอะไร เจอสถานการณ์อะไร แม้แต่ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้เราตั้งใจวางท่าทีไว้ว่ามองตามเหตุปัจจัย พอมองตามเหตุปัจจัย เราก็ต้องใช้ปัญญาคิดพิจารณา ปัญญาก็เริ่มต้นทำงาน กิเลสและความทุกข์ก็ถูกกันออกไป เข้ามาไม่ได้ แต่ถ้าเราไม่มองตามเหตุปัจจัย เราก็จะมองด้วยความชอบชัง พอ*มองตามความชอบชัง* ปัญหาก็เกิดขึ้นในจิตใจของเรา เป็นความกระทบกระทั่งบีบคั้นปะทะกัน ขุ่นมัว หรือตื่นเต้นลิงโลดหลงใหลไปตาม แล้วปัญหานั้นก็จะขยายออกมาข้างนอกด้วย

พอมองตามเหตุปัจจัยเราจะไม่เกิดปัญหา เราจะคิดเหตุผล เราจะหาความจริง และได้ความรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เรื่องนั้น กรณีนั้นได้โดยถูกต้อง แล้วเราก็จะมองผู้อื่นด้วยความเข้าใจ เช่น ถ้ามีผู้อื่นเข้ามามีอาการกิริยาหรือวาจากระทบกระทั่งเรา เรามองตามเหตุปัจจัย บางทีเรากลายเป็นสงสารเขา คนนี้เขามาด้วยท่าทีอย่างนี้ แสดงออกอย่างนี้ ถ้าเราไปรับกระทบ ก็เกิดความโกรธ แต่ถ้าเราถือหลักมองตามเหตุปัจจัยนี่ เราก็เริ่มคิดว่า เออ เขาอาจจะมีปัญหาอะไรของเขา ตอนนี้เราจะเริ่มคิดถึงปัญหาของเขา แล้วก็

จะคิดช่วยแก้ไข ใจเราโล่งออกไปนอกตัว ไม่อั้นกดกระแทกอยู่กับตัว ก็เลยไม่เกิดเป็นปัญหาแก่ตัวเรา ตัวเขาเองอาจจะมีปัญหา เขาอาจจะไม่สบายใจอะไรมา หรืออาจจะมีปมอะไร เรามองด้วยความเข้าใจ และสืบหาเหตุปัจจัย พอเราเข้าใจเขา เราเองก็สบายใจ และเกิดความสงสารเขา กลายเป็นคิดจะช่วยเหลือไป

ประโยชน์สุขที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ จิตใจต้องมีอิสรภาพ

การตั้งหลักในใจ เพื่อเป็นจุดเริ่มให้ปัญญามานำจิต หรือเพื่อให้จิตเข้าสู่กระแสปัญญา อีกวิธีหนึ่ง คือการ*มองตามคุณค่า* หมายความว่า เมื่อพบเห็นเจอะเจอหรือเกี่ยวข้องกับบุคคล สิ่งหรือสถานการณ์ใดๆ ก็ไม่ให้มองตามชอบใจไม่ชอบใจของตัวเรา แต่มองดูคุณโทษ ข้อดีข้อเสีย และประโยชน์ที่จะเอามาใช้ให้ได้จากสิ่งหรือบุคคลนั้น

การมองตามคุณค่าของสิ่งนั้นๆ ก็ตรงข้ามกับการมองตามชอบใจไม่ชอบใจ หรือชอบชังของตัวเรา เช่นเดียวกับการมองตามเหตุปัจจัย แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ประโยชน์จากประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่เราเกี่ยวข้องทุกอย่าง โดยเฉพาะในการที่จะเอามาพัฒนาชีวิตจิตใจของเราให้ก้าวหน้าดีงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไม่ว่าพบเห็นประสบอะไรก็หาประโยชน์หรือมองให้เห็นประโยชน์จากมันให้ได้ อย่างที่ว่า แม้แต่ได้ฟังคำเขาด่า หรือพบหนูตายอยู่ข้างทาง ก็มองให้เกิดมีประโยชน์ขึ้นมาให้ได้

การมองตามเหตุปัจจัย เป็นวิธีมองให้เห็นความจริง ส่วนการมองตามคุณค่า เป็นวิธีมองให้ได้ประโยชน์ แต่ทั้งสองวิธีเป็นการมองตามที่สิ่งนั้นเป็น ไม่ใช่มองตามความชอบชังของตัวเรา การมองตามที่มันเป็น เป็น*กระแสของปัญญา* เอาปัญญาที่รู้ความจริงมานำชีวิต ส่วนการมองตามชอบใจไม่ชอบใจหรือตามชอบชังของเรา เป็น*กระแสของตัณหา* เอาตัณหาที่ชอบชังมานำชีวิต

การมองตามเหตุปัจจัย ซึ่งเป็นการมองหาความจริง เป็นการมองตามที่สิ่งนั้นมันเป็นของมันตามสภาวะแท้ๆ เรียกว่าเป็นขั้นปรมัตถ์ เป็นเรื่องของการที่จะเข้าถึงประโยชน์สุขระดับที่สามโดยตรง ส่วนการมองตามคุณค่า ซึ่งเป็นการมองให้ได้ประโยชน์ แม้จะเป็นการมองตามที่สิ่งนั้นเป็น แต่ก็ไม่ถึงกับตามสภาวะแท้ๆ เรียกว่ายังอยู่ในขั้นที่เกี่ยวกับสมมติ เป็นวิธีปฏิบัติสำหรับประโยชน์สุขในระดับที่สอง แต่ในตอนก่อนนั้นไม่ได้พูดไว้ จึงพูดไว้ในตอนนี้ด้วย เพราะเป็นเรื่องประเภทเดียวกัน

เป็นอันว่า ให้ใช้หลักของปัญญา นี่เป็นวิธีเบื้องต้นที่จะให้ปัญญามานำชีวิต ต่อไปเราก็จะมีแต่กระแสปัญญา กระแสความรู้เหตุปัจจัย เราก็จะดำเนินชีวิตที่ปราศจากปัญหาและมีจิตใจเป็นอิสระ จนกระทั่งสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นเป็นไปตามกฎธรรมชาติ มีความไม่เที่ยง เป็นอนิจจัง คงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ เป็นทุกขัง ไม่มีตัวตนยั่งยืนตายตัว แต่เป็นไปตามเหตุปัจจัย เมื่อเรารู้เข้าใจอย่างนี้แล้ว สิ่งทั้งหลายที่เป็นอย่างนั้น มันก็เป็นไปตามกฎธรรมชาติ โดยที่ว่ามันก็เป็นของมันอย่างนั้นเอง แต่มันไม่ดึงหรือลากเอาจิตใจของเราเข้าไปทับกดบดขยี้ภายใต้ความผันผวนปรวนแปรของมันด้วย เราก็ปล่อยให้ทุกข์ที่มีอยู่ตามธรรมดาของธรรมชาติเป็น

ทุกข์ของธรรมชาติไปตามเรื่องของมัน ไม่กลายมาเป็นทุกข์หรือก่อให้เกิดทุกข์ในใจของเรา

ถ้าใช้ปัญญาทำจิตใจให้เป็นอิสระถึงขั้นนี้ได้ ก็เรียกว่ามาถึงประโยชน์สุขระดับสูงสุด ซึ่งเป็นระดับที่ ๓

ระดับที่ ๓ ได้แก่ ประโยชน์สุขที่เป็นนามธรรม ขั้นที่เป็นโลกุตตระ เป็นเรื่องของจิตใจที่เป็นอิสระอยู่เหนือกระแสโลก เนื่องจากมีปัญญาที่รู้เท่าทันความจริงของโลกและชีวิต อย่างที่ว่าอยู่ในโลกแต่ไม่ติดโลก หรือไม่เปื้อนโลก เหมือนใบบัวไม่ติดน้ำ หรือไม่เปียกน้ำ เรียกด้วยภาษาวิชาการว่า *ปรมัตถะ* แปลว่า ประโยชน์สูงสุด

ผู้ที่พัฒนาปัญญาไปถึงประโยชน์สูงสุดนี้ นอกจากอยู่ในโลกโดยที่ว่าได้รับประโยชน์ขั้นที่หนึ่งและขั้นที่สองสมบูรณ์แล้ว ยังไม่ถูกกระทบกระทั่ง ไม่ถูกกฎธรรมชาติเข้ามาครอบงำบีบคั้นด้วย ฉะนั้น ความทุกข์ที่มีในธรรมชาติก็มีไป แต่มันไม่เกิดเป็นความทุกข์ในใจเรา อนิจจังก็เป็นไปของมัน ใจเราไม่ผันผวนปรวนแปรไปด้วย จึงมาถึงขั้นที่เรียกว่าถูกโลกธรรมกระทบก็ไม่หวั่นไหว

อิสรชน คือคนที่ไม่ยุบไม่พอง

โลกธรรม ก็คือสิ่งที่มีอยู่และเกิดขึ้นเป็นประจำตามธรรมดาของโลก โดยเฉพาะเหตุการณ์ผันผวนปรวนแปรไม่แน่นอนต่างๆ ในทางดีบ้าง ร้ายบ้าง อย่างที่เราเรียกกันว่าโชคและเคราะห์ ซึ่งมนุษย์ทั้งหลายจะต้องประสบตามกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง มนุษย์อยู่ในโลกก็จะต้องถูกโลกธรรมกระทบกระทั่ง โลกธรรมมีอะไรบ้าง

๑. ได้ลาภ	๒. เสื่อมลาภ
๓. ได้ยศ	๔. เสื่อมยศ
๕. สรรเสริญ	๖. นินทา
๗. สุข	๘. ทุกข์

มนุษย์อยู่ในโลกนี้จะต้องถูกสิ่งเหล่านี้กระทบกระทั่ง และถ้าไม่รู้เท่าทัน ก็ถูกมันครอบงำ เป็นไปตามอิทธิพลของมัน เวลาพบฝ่ายดีที่ชอบใจ ก็ฟู เวลาเจอะฝ่ายร้ายที่ไม่ชอบใจ ก็แฟบ พอได้ก็พอง แต่พอเสียก็ยุบ

ฟู ก็คือ ตื่นเต้นดีใจ ปลาบปลื้ม ลิงโลด กระโดดโลดเต้น หรือแม้แต่เห่อเหิมไป

แฟบ ก็คือ ห่อเหี่ยว เศร้าโศก เสียใจ ท้อแท้ หรือแม้แต่ตรอมตรม ระทม คับแค้นใจ

พอง คือ ผยอง ลำพองตน ลืมตัว มัวเมา อาจจะถึงกับดูถูกดูหมิ่น หรือใช้ทรัพย์ใช้อำนาจข่มเหงรังแกผู้อื่น

ยุบ คือ หมดเรี่ยวแรง หมดกำลัง อาจถึงกับดูถูกตัวเอง หันเหออกจากวิถีแห่งคุณธรรม ละทิ้งความดี ตลอดจนอุดมคติที่เคยยึดถือ

ชีวิตในโลกก็เป็นอย่างนี้แหละ เราต้องยอมรับความจริงว่าเราอยู่ในโลก ย่อมไม่พ้นสิ่งเหล่านี้ เมื่อไม่พ้น จะต้องพบต้องเจอะเจอเกี่ยวข้องกับมัน ก็อย่าไปเอาจริงเอาจังกับมันจนถึงกับลุ่มหลงยึดเป็นของตัวเรา ควรจะมองในแง่ที่ว่าทำอย่างไรจะปฏิบัติต่อมันให้ถูกต้อง คืออยู่ด้วยความรู้เท่าทัน ถ้าเรารู้เท่าทันแล้ว เราจะปฏิบัติต่อโลกธรรมเหล่านี้ได้ดี เป็นคนที่ไม่ฟูไม่แฟบ และไม่ยุบไม่พอง และยังเอามันมาใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย

ถ้าโชคมา
ฉันจะมอบมันให้เป็นของขวัญแก่มวลประชา

ถ้าโลกธรรมฝ่ายดีที่น่าปรารถนาเกิดขึ้น แล้วเรารู้เท่าทันและปฏิบัติต่อมันได้ถูกต้อง โลกธรรมเหล่านั้นก็ไม่ก่อให้เกิดพิษภัยแก่เราและแก่ใครๆ ยิ่งกว่านั้น ยังกลายเป็นเครื่องมือสำหรับทำความดีงามสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้นอีกด้วย วิธีปฏิบัติต่อโลกธรรมฝ่ายดีที่สำคัญ คือ

๑. *รู้ทันธรรมดา* คือรู้ความจริงว่า เออ ที่เป็นอย่างนี้ มันก็เป็นของมีได้เป็นได้เป็นธรรมดาตามเหตุปัจจัย เมื่อมันมาก็ดีแล้ว แต่มันไม่เที่ยงแท้แน่นอน ผันแปรได้นะ มันเกิดขึ้นได้ มันก็หมดไปเสื่อมไปได้ ยามได้ฝ่ายดีที่น่าชอบใจ จะเป็นได้ลาภ ได้ยศ ได้สรรเสริญ ได้สุขก็ตาม เราก็ดีใจ ปลาบปลื้มใจ เรามีสิทธิ์ที่จะดีใจ แต่ก็อย่าไปมัวเมาหลงใหล ถ้าไปมัวเมาหลงใหลแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็จะกลับกลายเป็นเหตุแห่งความเสื่อมของเรา แทนที่เราจะได้ประโยชน์ก็กลับจะได้โทษ

ลาภก็ดี ยศก็ดี สรรเสริญก็ดี สุขก็ดี ที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ผันแปรได้นั้น มันก็เป็นไปตามเหตุปัจจัย เพราะฉะนั้นเราจะต้องไม่ประมาท จะต้องป้องกันแก้ไขเหตุปัจจัยแห่งความเสื่อม และคอยเสริมสร้างเหตุปัจจัยที่จะให้มันมั่นคงอยู่และเจริญเพิ่มพูนโดยชอบธรรม เฉพาะอย่างยิ่งเหตุปัจจัยสำคัญของความเสื่อมก็คือความลุ่มหลงมัวเมา ถ้าเรามัวเมาหลงละเลิงแล้วสิ่งเหล่านี้ก็กลับเป็นโทษแก่ชีวิต เช่น คนเมายศ พอได้ยศ ก็มัวเมาหลงละเลิง ดูถูกดูหมิ่นคนอื่น ใช้อำนาจข่มขี่ทำสิ่งที่ไม่ดีเบียดเบียนข่มเหงคนอื่นไว้

แต่สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยง พอเสื่อมยศ ก็ย่ำแย่ ทุกข์ภัยก็โหมกระหน่ำทับถมตัว

๒. *เอามาทำประโยชน์* คนที่รู้จักปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านี้ก็มองว่า เออ ตอนนี้โลกธรรมฝ่ายดีมา ก็ดีแล้ว เราจะใช้มันเป็นโอกาสในการสร้างสรรค์ทำความดี เช่น พอเราได้ยศ เรารู้ทันว่า เออ สิ่งเหล่านี้ไม่เที่ยงหรอก มันไม่ใช่อยู่ตลอดไป เมื่อมันมาก็ดีแล้ว เราจะใช้มันให้เป็นประโยชน์ เราดีใจที่ได้มันมาทีหนึ่งแล้ว คราวนี้เราคิดว่าเราจะทำให้มันเป็นประโยชน์ เราก็ดีใจมีความสุขยิ่งขึ้นไปอีก พอเราดีใจแต่เราไม่หลง เราก็ใช้มันให้เป็นประโยชน์ เราอาจจะใช้ยศนั้นเป็นเครื่องมือหรือเป็นช่องทางในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ในการสร้างสรรค์ความดีงาม ทำการสงเคราะห์ บำเพ็ญประโยชน์ ก็กลายเป็นดีไป

ข้อที่สำคัญก็คือ เมื่อเรามีลาภหรือมีทรัพย์มียศศักดิ์เกียรติบริวาร ความดีและประโยชน์หรือการสร้างสรรค์ต่างๆนั้นเราก็ทำได้มาก กลายเป็นว่าลาภและยศเป็นต้นเป็นเครื่องมือและเป็นเครื่องเอื้อโอกาสในการที่จะทำให้ชีวิตของเรามีคุณค่า ขยายประโยชน์สุขให้กว้างขวางมากมายแผ่ออกไปในสังคม ช่วยสร้างสรรค์ให้โลกนี้เป็นอย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า *อัพยาปัชฌโลก* คือโลกแห่งความรักความเมตตา เป็นที่ปลอดภัยไร้การเบียดเบียนและมีสันติสุข แล้วก็ทำให้ตัวเราเองได้ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมนุษย์ ได้รับความเคารพนับถือที่แท้จริงด้วย ประโยชน์สุขระดับที่หนึ่งกลายเป็นบันไดก้าวขึ้นสู่ประโยชน์สุขระดับที่สอง

ลาภยศเป็นต้นเกิดแก่คนที่เป็นบัณฑิต มีแต่เป็นประโยชน์ เพราะเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แผ่ขยาย

กว้างขวางออกไปเกื้อกูลแก่สังคม และทำชีวิตให้พัฒนาขึ้น แต่ถ้าทรัพย์และอำนาจเกิดแก่ผู้ที่ไม่รู้เท่าทัน มีความลุ่มหลงละเลิงมัวเมา ก็กลับกลายเป็นโทษแก่ชีวิตของตนเอง และเป็นเครื่องมือทำร้ายผู้อื่นไป ซึ่งก็เป็นผลเสียแก่ตนเองในระยะยาวด้วย โลกธรรมอย่างอื่นก็เช่นเดียวกันทั้งนั้น ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เป็นสิ่งที่เราจะต้องปฏิบัติให้ถูก หลักสำคัญก็คืออย่าไปหลงละเลิงมัวเมา

ถ้าเคราะห์มา
มันคือของขวัญที่ส่งมาช่วยตัวฉันให้ยิ่งพัฒนา

ในทางตรงข้าม ถ้าโลกธรรมฝ่ายร้ายเกิดขึ้นจะทำอย่างไร เมื่อกี้ฝ่ายดีเกิดขึ้น เราก็ถือโอกาสใช้ให้เป็นประโยชน์ ทำการสร้างสรรค์ ทำให้เกิดประโยชน์สุขแผ่ขยายออกไปมากยิ่งขึ้น ทีนี้ถึงแม้ฝ่ายร้ายเกิดขึ้น คือเสื่อมลาภ เสื่อมยศ ถูกติฉินนินทา และประสบทุกข์ คนมีปัญญารู้เท่าทัน ก็ไม่กลัว ไม่เป็นไร เขาก็รักษาตัวอยู่ได้ และยังหาประโยชน์ได้อีกด้วย คือ

๑. *รู้ทันธรรมดา* คือรู้ความจริงว่า สิ่งทั้งหลายก็อย่างนี้เอง ล้วนแต่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ย่อมผันแปรไปได้ทั้งสิ้น นี่แหละที่ว่าอนิจจัง เราก็ได้เจอกับมันแล้ว เมื่อมีได้ ก็หมดได้ เมื่อขึ้นได้ก็ตกได้ แต่เมื่อหมดแล้วก็มีได้อีก เมื่อตกแล้ว ก็อาจขึ้นได้อีก ไม่แน่นอน มันขึ้นต่อเหตุปัจจัย ข้อสำคัญว่า มันเป็นการมีการได้และเป็นการขึ้น ที่ดีงาม ชอบธรรม เป็นประโยชน์หรือไม่ และเป็นเรื่องที่เราจะต้องศึกษาหาเหตุปัจจัย และทำให้ถูกต้องต่อไป

เพราะฉะนั้น อย่ามัวมาตรอมตรมทุกข์ระทมเหงาหงอย อย่ามัวเศร้าโศกเสียใจละห้อยละเหี่ยท้อแท้ใจไปเลย จะกลายเป็นการซ้ำเติมทับถมตัวเองหนักลงไปอีก และคนที่ต้องพึ่งพาอาศัยเราก็จะยิ่งแย่ไปใหญ่ เรื่องธรรมดาของโลกธรรมเป็นอย่างนี้ เราก็ได้เห็นความจริงแล้ว เรารู้เท่าทันมันแล้ว เอาเวลามาศึกษาหาเหตุปัจจัย จะได้เรียนรู้ จะได้แก้ไขปรับปรุง ลุกขึ้นมาทำให้ฟื้นตัวขึ้นใหม่ดีกว่า เมื่อรู้เท่าทัน อยู่กับความจริงอย่างนี้ เราก็รักษาตัวรักษาใจให้เป็นปกติ ปลอดโปร่งผ่องใสอยู่ได้ ไม่ละเมอคลุ้มคลั่งเตลิดหรือฟุบแฟบทำลายหรือทำร้ายตัวเองให้ยิ่งแย่ลงไป

๒. ***เอามาพัฒนาตัวเรา*** คนที่เป็นนักปฏิบัติธรรม เมื่อความเสื่อม ความสูญเสีย และโลกธรรมฝ่ายร้ายทั้งหลายเกิดขึ้นแก่ตน นอกจากรู้เท่าทันธรรมดา มองเห็นความจริงของโลกและชีวิตที่เป็นอนิจจังแล้ว เขายังเอามันมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตัวเองให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

เขาจะมองว่า นี่แหละความไม่เที่ยงได้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อมันเกิดขึ้นมาก็เป็นโอกาสที่เราจะได้ทดสอบตนเอง ว่าเรานี่มีความมั่นคงและความสามารถแค่ไหน ในการที่จะต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ เราจะเผชิญกับมันไหวไหม ถ้าเราแน่จริง เราก็ต้องสู้กับมันไหว และเราจะต้องแก้ไขได้ เพราะอันนี้เท่ากับเป็นปัญหาที่จะให้เราสู้ให้เราแก้ เราจะมีความสามารถแก้ปัญหาไหม นี่คือบททดสอบที่เกิดขึ้น นอกจากเป็นบททดสอบแล้วก็เป็นบทเรียน ที่เราจะต้องศึกษาว่ามันเกิดขึ้นจากเหตุอะไร เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อไปภายหน้า ถ้าเราสามารถแก้ปัญหานี้ได้ ก็แสดงว่า เรามีความสามารถจริง ถ้า

เราผ่านสถานการณ์นี้ไปได้ปลอดโปร่งสวัสดีแล้ว ต่อไปเราก็จะมีความสามารถและจัดเจนยิ่งขึ้น

รวมความว่า คนที่ดำเนินชีวิตเป็น จะใช้ประโยชน์จากโลกธรรมฝ่ายร้ายได้ ทั้งในแง่เป็นเครื่องทดสอบจิตใจ และเป็นเครื่องพัฒนาปัญญา คือทดสอบว่าเรามีจิตใจเข้มแข็งมั่นคง แม้จะเผชิญเคราะห์ร้ายหรือเกิดมีภัย ก็ดำรงรักษาตัวให้ผ่านพ้นไปได้ ไม่หวั่นไหว และใช้ปัญญาเรียนรู้สืบค้นเหตุปัจจัย เพื่อจะได้แก้ไขและสร้างสรรค์เดินหน้าให้ได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

ยิ่งกว่านั้น เขาจะมองในแง่ดีว่า คนที่ผ่านทุกข์ผ่านภัยมามาก เมื่อผ่านไปได้ ก็เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง คนที่ผ่านมาได้ ถือว่าได้เปรียบคนอื่นที่ไม่เคยผ่าน นอกจากผ่านทุกข์ผ่านโทษผ่านภัยไปแล้ว ถ้ายิ่งสามารถผ่านไปได้ด้วยดีอีกด้วย ก็เป็นหลักประกันว่าต่อไปไม่ต้องกลัวแล้ว เพราะแสดงว่าเราประสบผลสำเร็จแก้ปัญหาได้ เราจะมีชีวิตที่ดีงามเข้มแข็ง ไม่ต้องกลัวภัยอันตรายอีก ดีกว่าคนที่ไม่เคยเจอกับสิ่งเหล่านี้ พบแต่สิ่งที่เป็นคุณหรือสิ่งที่ชอบใจอย่างเดียว เป็นชีวิตที่ไม่ได้ทดสอบ

เป็นอันว่า ถ้ามองในแง่ที่ดีงามแล้ว เราก็ใช้ประโยชน์จากโลกธรรมทั้งที่ดีและร้ายได้ทั้งหมด อย่างน้อยก็เป็นคนชนิดที่ว่า ไม่เหลิงในสุข ไม่ถูกทุกข์ทับถม ฉะนั้น ถ้าเราจะต้องเผชิญกับโลกธรรมที่ไม่ชอบใจ ก็ต้องมีใจพร้อมที่จะรับและสู้มัน ถ้าปฏิบัติต่อมันได้ถูกต้อง เราก็จะผ่านสถานการณ์ไปด้วยดี และเป็นประโยชน์ เราจะมีความเข้มแข็ง ชีวิตจะดีงามยิ่งขึ้น แล้วตอนนั้น เราจะได้พิสูจน์ตัวเองด้วยว่า ถึงแม้ว่าเราจะมีประโยชน์สุขขั้นที่หนึ่ง ที่เป็นรูปธรรมหรือมีวัตถุเพียงเล็กน้อยนี้ เราจะสามารถอยู่ด้วยประโยชน์

สุขขั้นที่สอง ด้วยทุนทางด้านคุณความดี ทางด้านจิตใจได้หรือไม่ แล้วก็ทดสอบยิ่งขึ้นไปอีกคือในระดับที่สาม ว่าเรามีจิตใจที่เป็นอิสระ สามารถที่จะอยู่ดีมีสุข โดยไม่ถูกกระแทกกระเทือนหวั่นไหวด้วยโลกธรรมได้ไหม

ถ้าจิตถูกโลกธรรมทั้งหลายกระทบกระทั่งแล้วไม่หวั่นไหว ยังสามารถมีใจเบิกบานเกษมปลอดโปร่ง ไม่มีธุลีไร้ความขุ่นมัวเศร้าหมองผ่องใสได้ ก็เป็นมงคลอันสูงสุด มงคลหมดทั้ง ๓๘ ประการมาจบลงสุดท้ายที่นี่

พระพุทธศาสนาสอนหลักธรรมไปตามลำดับจนมาถึงข้อนี้ คือมีจิตใจที่เป็นอิสระอย่างที่พระสงฆ์สวดในงานพิธีมงคลทุกครั้ง ตอนที่สวดมงคลสูตร มงคล ๓๘ จะมาจบด้วยคาถานี้ คือ

ผุฏฐัสสะ โลกะธัมเมหิ จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง

ผู้ใดถูกโลกธรรมทั้งหลาย (ทั้งฝ่ายดีและฝ่ายร้าย) กระทบกระทั่งแล้ว จิตใจไม่เศร้าโศก ไม่หวั่นไหว เกษม มั่นคง ปลอดโปร่งได้ นั่นคือมงคลอันอุดม

ถ้าถึงขั้นนี้แล้ว ก็เรียกว่าเราได้ประสบประโยชน์สุขขั้นสูงสุด ชีวิตก็จะสมบูรณ์ อยู่ในโลกก็จะมีความสุขเป็นเนื้อแท้ของจิตใจ ถึงแม้ไปเจอความทุกข์เข้าก็ไม่มีปัญหา ก็สุขได้แม้แต่ในท่ามกลางความทุกข์ และคนที่ทำอย่างนี้ได้ จะมีลักษณะชีวิตที่พัฒนาในด้านความสุข ซึ่งจะทำให้เป็นคนที่มีความสุขได้ง่าย

ทำไม โลกยิ่งพัฒนา ชาวประชายิ่งเป็นคนที่สุขยาก

เป็นที่น่าสังเกตว่า มนุษย์ในโลกปัจจุบันนี้ได้พัฒนาทางด้านวัตถุกันมาก เก่งในการหาวัตถุเป็นอย่างยิ่ง แต่มีลักษณะที่ปรากฏเด่นขึ้นมาอย่างหนึ่ง คือมักจะกลายเป็นคนที่สุขยากขึ้น *ยิ่งอยู่ไปๆ ในโลก ก็ยิ่งเป็นคนที่สุขยากขึ้นทุกที* อันนี้ไม่ใช่ลักษณะที่ดี

เมื่อมีของมีวัตถุอะไรต่างๆ ที่เป็นเครื่องอำนวยประโยชน์สุขในระดับที่หนึ่งมากขึ้น คนก็น่าจะมีความสุขมากขึ้น แต่ปรากฏว่าผู้คนไม่ได้มีความสุขมากขึ้น ความสุขบางอย่างที่ดูเหมือนจะมากขึ้นก็มักจะเป็นของฉาบฉวยเสียมากกว่า โดยเฉพาะความสุขที่แท้ในจิตใจ นอกจากไม่ดีขึ้น ยังมีทีท่าว่าลดน้อยลง คนตะเกียกตะกายหาความสุขแบบผ่านๆ ชั่วครู่ชั่วยามกันพล่านไป เพราะไม่มีความสุขที่มั่นคงยืนตัวอยู่ภายใน

ทั้งๆ ที่มีสิ่งของและอุปกรณ์ที่จะบำรุงความสุขมากเหลือล้น แต่คนก็ขาดแคลนความสุขกันอยู่เรื่อยๆ และมีลักษณะอาการที่มีความสุขได้ยาก คือกลายเป็นคนที่สุขยากขึ้น อย่างที่ว่า เคยมีเท่านี้สุขก็ไม่สุขแล้ว ต้องมีเท่านั้น ต้องได้ขนาดโน้นจึงจะสุข อันนี้ก็เป็นลักษณะที่น่าสังเกต

ในเรื่องนี้ ลักษณะที่ตรงกันข้ามก็คือสุขง่ายขึ้น คนเราอยู่ในโลกนี้ ชีวิตของเราเจริญเติบโตขึ้นมา เราพัฒนาขึ้นๆ สิ่งหนึ่งที่เราน่าจะพัฒนาขึ้นด้วย ก็คือความสุข หมายความว่า*ยิ่งเราพัฒนาไป เราก็น่าจะเป็นคนที่สุขง่ายยิ่งขึ้น* และก็สุขได้มากขึ้น

เมื่อเป็นเด็ก ได้เล่นอะไรเล็กๆ น้อยๆ หรืออยากได้อะไรนิดๆ หน่อยๆ พอได้มาก็ดูจะมีความสุขมากๆ สุขได้ง่ายๆ แต่พอโตขึ้นมาดูเหมือนว่าจะสุขยากขึ้นทุกที

ถ้าเรามีชีวิตอยู่มาแล้วเราเป็นคนสุขง่ายขึ้นนี่ โอ! เราจะโชคดีมาก เพราะถ้าเราสุขง่าย มันก็ต้องดีซิ ทำอะไรนิดหน่อยมีอะไรได้อะไรเล็กๆ น้อยๆ เดี๋ยวมันก็สุขละ แต่เดี๋ยวนี้กลายเป็นว่าเรามีอะไรนิดหน่อยไม่ได้ จะต้องมีมากๆ จึงจะสุข ในทางที่ถูกที่ควร ถ้าเรามีความสุขง่ายขึ้น แล้วเราได้ของมากขึ้น เราก็ยิ่งสุขใหญ่ แต่ถ้าเราสุขยากขึ้น เราได้ของมามากขึ้น มันก็ไม่ช่วยให้เราสุขมากขึ้น เพราะแม้ว่าสิ่งอำนวยสุขจะมากขึ้นก็จริง แต่จุดหรือขีดที่จะมีความสุขได้ก็เขยิบหนีขึ้นไป เพราะฉะนั้น บางทีได้สิ่งอำนวยสุขมากขึ้น แต่ได้ความสุขน้อยลง

อะไรที่มันขาดหายไป คำตอบก็คือเราพัฒนาด้านเดียว เราพัฒนาชีวิตเพียงด้านหนึ่ง คือ เราไปมุ่งว่าถ้าเรามีวัตถุมีอะไรต่างๆ มีทรัพย์สินเงินทอง ยศ ตำแหน่งดีขึ้นนี่ เราจะมีความสุข ฉะนั้น เราก็แสวงหาวัตถุหรือสิ่งที่จะมาบำรุงความสุขกันให้มาก แต่การที่เราจะแสวงหาอย่างได้ผล เราก็จะต้องพัฒนาความสามารถอันนี้ คือ พัฒนาความสามารถในการแสวงหาสิ่งที่จะมาบำรุงความสุข และมนุษย์เราก็ได้พัฒนาในด้านนี้กันจริงๆ จังๆ ดังจะเห็นว่าในด้านนี้เราเก่งมาก มนุษย์ยุคปัจจุบันได้พัฒนาความสามารถในการแสวงหาวัตถุมาบำรุงความสุขกันได้เก่งกาจ แม้แต่การศึกษาก็จะมีความหมายอย่างนี้ด้วย ดูซิ การศึกษาส่วนมากจะมีความหมายและความมุ่งหมายอย่างนี้ คือเป็นการพัฒนา*ความสามารถ*ที่จะ

หาวัตถุมาบำรุงความสุข แล้วเราก็เก่งกันในด้านนี้ เรามีความสามารถในการหาสิ่งมาบำรุงความสุขอย่างมากมาย

แต่ทีนี้ยังมีอีกด้านหนึ่งของการพัฒนาชีวิตที่เรามองข้ามไป คือความสามารถในการที่จะมีความสุข บางทีเราพัฒนาความสามารถในการหาสิ่งบำรุงความสุข พอพัฒนาไปๆ ตัวความสามารถในการที่จะมีความสุขนี้กลับลดน้อยลง หรือแม้แต่หายไปเสียเฉยๆ ในเรื่องนี้ท่านว่าต้องมีดุลยภาพ คือต้องมีความสามารถที่จะมีความสุขมาเข้าคู่ ในเมื่อเราจะต้องมีอีกด้านหนึ่งคือความสามารถในการที่จะมีความสุข เราก็ต้องพัฒนาความสามารถนี้ขึ้นด้วย

ความสุขจะเพิ่มทวี ถ้าพัฒนาอย่างมีดุลยภาพ

ถ้าเราพัฒนา*ความสามารถที่จะมีความสุข* ด้วย พร้อมกันไปกับการที่เราพัฒนาความสามารถในการหาสิ่งบำรุงความสุข มันก็จะมีดุลยภาพ แล้วสองด้านนี้ก็จะมาเสริมกันด้วย เพราะว่าเมื่อเราพัฒนาความสามารถที่จะมีความสุขได้มากขึ้นไป เราก็มีความสุขง่ายขึ้น เมื่อเราสุขง่ายขึ้น แล้วเรามีของบำรุงความสุขมากขึ้น ความสุขมันก็ท่วมท้นเป็นทวีคูณเลย

แต่ที่มันเสียหรือล้มเหลวไปไม่เป็นอย่างนั้นก็เพราะสาเหตุนี้แหละ คือการที่เราพัฒนาด้านเดียว *เราได้แต่พัฒนาความสามารถที่จะหาสิ่งบำรุงความสุข แต่เราไม่ได้พัฒนาความสามารถที่จะมีความสุข* บางทีความสามารถนี้กลับค่อยๆ หมดไปด้วยซ้ำ

คนจำนวนมากอยู่ไปๆ ในโลก ก็ค่อยๆ หมดความสามารถที่จะมีความสุข ในเมื่อเขาหมดความสามารถที่จะมีความสุข สิ่งบำรุงความสุขก็ไม่มีความหมาย อันนี้คือชีวิตที่ขาดดุลยภาพ

เพราะเรามัววุ่นอยู่กับประโยชน์สุขระดับที่หนึ่งอย่างเดียว ขาดการพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขระดับที่สอง และระดับที่สาม

ในทางธรรม ท่านไม่ได้มองข้ามการพัฒนาในระดับที่หนึ่ง อันนั้นท่านเรียกว่าการพัฒนาในระดับศีล คือการพัฒนาความสามารถที่จะหาตลอดจนจัดสรรและจัดการกับสิ่งบำรุงความสุข แต่ระดับต่อไปซึ่งอย่าได้มองข้าม ก็คือการพัฒนาความสามารถที่จะมีความสุข

ถ้าเราพัฒนาความสามารถที่จะมีความสุข หรืออย่างน้อยเราไม่สูญเสียมันไป เราก็จะเป็นคนที่มีความสุขได้ไม่ยาก หรือกลับจะเป็นคนที่สุขง่ายขึ้นๆ ด้วย คนที่มีความสามารถอย่างนี้จะอยู่อย่างไรก็สุขสบาย สุขสบายตลอดเวลาเลย และยิ่งอยู่ไปก็ยิ่งสุขง่ายขึ้น ยิ่งมีของมาก็ยิ่งสุขกันใหญ่

ฉะนั้นจึงควรทบทวนดูว่า ถ้าหากเรามีอะไรต่ออะไรมากมายแล้ว ก็ยังไม่มีความสุข ก็คงจะเป็นเพราะสาเหตุอันนี้ด้วย คือเราชักจะหมดความสามารถที่จะมีความสุข

การปฏิบัติธรรมนั้น ในความหมายหนึ่งก็คือการพัฒนาความสามารถที่จะมีความสุข เป็นการทำให้คนเป็นสุขได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นโยมที่ปฏิบัติธรรมจะต้องนึกถึงความหมายที่ว่านี้ ถ้าเราปฏิบัติธรรม เราจะมีความสามารถที่จะมีความสุขได้มากขึ้น และง่ายขึ้น จะต้องเป็นคนที่สุขง่ายขึ้น แล้วทีนี้สองด้านนี้เราไม่ทิ้งเลยสักอย่าง เพราะฉะนั้น เราจะเป็นคนที่สมบูรณ์ เพราะว่าในด้านความสามารถที่จะมีความสุข เราก็เป็นคนที่มีความสุขได้ง่ายขึ้น และในด้านการหาวัตถุบำรุงความสุข เราก็มีความสามารถที่จะหาได้เพิ่มขึ้น เมื่อเป็นอย่างนี้เราก็มีความสุขกำลังสอง

ถ้าไม่มีความสุขแบบประสาน ก็ไม่มีการพัฒนาแบบยั่งยืน

ทีนี้เรื่องมันไม่จบแค่นี้ พอเรามีความสามารถที่จะมีความสุขได้มากขึ้น ความสุขของเรานั้นกลับขึ้นต่อวัตถุน้อยลง เราก็ไม่ต้องอาศัยวัตถุมากมายที่จะมีความสุข เรามีแค่พอเหมาะพอควรเราก็มีความสุขเต็มอิ่มแล้ว เราก็ไม่กังวลในเรื่องวัตถุมาก แต่ในเวลาเดียวกันนี้ ความสามารถที่จะหาวัตถุบำรุงความสุขของเราก็ยังมีอยู่เต็มที่ เราก็หาวัตถุได้เยอะแยะมากมาย แต่ความสุขของเราไม่ขึ้นต่อสิ่งเหล่านั้น แล้วจะทำอย่างไรล่ะ

วัตถุก็เข้ามาๆ ความสุขของเราก็ไม่ได้ขึ้นต่อมัน เราสุขอยู่แล้วนี่ จะทำอย่างไรล่ะทีนี้ ปรากฏว่า พอดุลยภาพที่ว่ามานี้เกิดขึ้นจิตใจของเราก็เปิดออก เราก็มีโอกาสคิดถึงความสุขความทุกข์ของคนอื่น แล้ววัตถุที่เข้ามามากก็กลายเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่เพื่อนมนุษย์หรือแก่สังคมไปเลย

ตอนนี้ความสุขของเราไม่ขึ้นต่อวัตถุเหล่านั้นมากนักแล้ว สิ่งเหล่านั้นมีมามากก็เป็นส่วนเหลือส่วนเกิน และเมื่อใจของเราไม่มัวพะวงวุ่นวายกับการหาสิ่งเสพ ใจนั้นก็เปิดออกไปคิดถึงคนอื่น เราก็เลยใช้วัตถุเหล่านั้น ที่แสวงหามานี่ ในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์สร้างสรรค์ความดี ทำประโยชน์สุขขยายออกไป เมื่อทำอย่างนี้ เราก็ยิ่งเข้าถึงประโยชน์สุขในระดับที่สอง

พอเราทำอย่างนี้แล้ว เราระลึกถึงชีวิตของเราว่าได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีคุณค่า เราก็ยิ่งมีความสุขลึกซึ้งขึ้นในใจของเราอีก ประโยชน์สุขขั้นที่สองมาแล้ว ก็สนับสนุนประสิทธิภาพของ

ประโยชน์สุขระดับที่หนึ่ง ประโยชน์สุขทั้งสองระดับ ก็เลยสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสุขของบุคคลก็มาเนื่องกับความสุขของสังคม ตัวเราสุขง่ายและได้สุขแล้ว เราช่วยเหลือสังคม เพื่อนร่วมสังคมก็ยิ่งมีความสุขและเราเองก็ยิ่งสุขขึ้นด้วย ความสุขแบบนี้จึงเนื่องอาศัยและประสานเสริมซึ่งกันและกัน

เวลาเราหาประโยชน์สุขระดับที่หนึ่ง เราบอกว่าเราจะต้องได้มากที่สุด เราจึงจะมีความสุขที่สุด เราก็เลยต้องยิ่งแสวงหาให้ได้มากที่สุด คนอื่นเขาก็มองอย่างเดียวกัน เขาก็มองว่ายิ่งได้มากเขาก็จะยิ่งสุขมาก เมื่อต่างคนต่างหา ต่างคนต่างเอา ต่างคนต่างได้มันก็ต้องแย่งกันเบียดเบียนกัน มันก็เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน เรียกว่าเป็น*ความสุขที่ต้องแย่งชิงกัน* เมื่อต้องแย่งชิงก็เป็นการบอกอยู่ในตัวแล้วว่า จะต้องเจอกับทุกข์ด้วย และไม่แน่ว่าจะได้สุขหรือไม่

ทีนี้พอเรามาถึงระดับที่สอง มันเปลี่ยนไปกลายเป็นว่าความสุขนั้นมันเนื่องกัน สุขของตนกับสุขของคนอื่น หรือสุขของบุคคลกับสุขของสังคม มันมาประสานเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ทุกคนสุขไปด้วยกัน มันก็เลยไม่ต้องเบียดเบียนหรือแย่งชิงกัน เป็นความสุขที่เนื่องกัน หรือ*ความสุขที่ประสานกัน*

เวลานี้พูดกันมากว่าจะต้องมีการพัฒนาแบบยั่งยืน โลกจึงจะอยู่รอดได้ แต่ถ้าพัฒนากันไปแล้ว ผู้คนมีแต่การหาความสุขแบบที่แย่งชิงกัน การพัฒนาแบบยั่งยืนก็จะเป็นเพียงความฝันที่ไม่มีทางเป็นจริง

เราก็มองเห็นกันได้ไม่ยากว่า ถ้ามีแต่การพัฒนาด้านวัตถุ จะพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและพัฒนาเศรษฐกิจไปเท่าไร

ก็ตาม ถ้าไม่มีการพัฒนาคนในด้านความสามารถที่จะมีความสุขนี้ ก็จะต้องมีแต่การหาความสุขแบบแข่งขันช่วงชิง การพัฒนาแบบยั่งยืนก็ไม่มีทางสำเร็จ *ถ้าจะให้การพัฒนาแบบยั่งยืนสำเร็จผล ก็ต้องพัฒนาคนให้มีความสุขแบบประสาน*

การพัฒนาแบบยั่งยืน มาด้วยกันกับความสุขแบบยั่งยืน

ฉะนั้น เมื่อมนุษย์พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ พอจิตใจพัฒนาดีขึ้นมา ความสุขที่จะต้องได้ต้องเอาวัตถุมาก็ค่อยๆ อาศัยวัตถุน้อยลง ตอนแรกเราจะสุขเมื่อได้เมื่อเอา แต่พอเราพัฒนาคุณธรรมขึ้นมา มันก็เปลี่ยนแปลงไป ความสุขจะขึ้นต่อสิ่งเหล่านั้นน้อยลง กลับมาขึ้นต่อการมีคุณความดี เช่นการมีความรักแท้เกิดขึ้นในใจ

ความรักแท้ คืออะไร คือความอยากให้คนอื่นมีความสุข และอยากทำให้เขามีความสุข ตรงข้ามกับความรักเทียมที่อยากได้ อยากเอาคนอื่นมาทำให้ตัวมีความสุข

ความรักแท้นั้นจะเห็นได้จากตัวอย่างง่ายๆ คือ พ่อแม่ พ่อแม่รักลูกก็คืออยากให้ลูกมีความสุข ความสุขของคนทั่วไปนั้นบอกว่าต้องได้ต้องเอาจึงจะมีความสุข แต่พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องได้ความสุขจากการได้หรือการเอา พ่อแม่ให้แก่ลูกก็มีความสุข เวลาให้แก่ลูกพ่อแม่เสียใจหรือทุกข์ไหม ไม่ทุกข์เลย ให้ไป ถ้าพูดในแง่ของวัตถุ ก็คือตัวเองเสีย พ่อแม่สูญเสียวัตถุนั้นไป เพราะให้แก่ลูก แต่พอพ่อแม่ให้แก่ลูกแล้ว แทนที่จะทุกข์ พ่อแม่กลับเป็นสุข

พ่อแม่สูญเสียแต่กลับสุขเพราะอะไร พ่อแม่สละให้แต่กลับได้ความสุขเพราะอะไร ก็เพราะอยากให้ลูกเป็นสุข พ่อแม่รักลูกอยากเห็นลูกเป็นสุข ความอยากให้คนอื่นเป็นสุขนั้น ท่านเรียกว่า *เมตตา* เมื่อเรามีความอยากให้ผู้อื่นเป็นสุข พอเราทำให้คนอื่นเป็นสุขได้ ก็สมใจเรา เราก็เป็นสุข

เพราะฉะนั้น คนใดมีเมตตา เกิดความรักแท้ขึ้นมา เขาก็มีสิทธิ์ที่จะได้ความสุขประเภทที่สอง คือความสุขจากการให้ ส่วนคนที่ไม่มีคุณธรรม อยู่กับเขาในโลกตั้งแต่เกิดมาก็ไม่ได้พัฒนา ก็จะมีความสุขประเภทเดียว คือ ความสุขจากการได้และการเอา ต้องได้ต้องเอาจึงจะเป็นสุข

พอเรามีคุณธรรมเกิดขึ้นในใจ คือมีเมตตาขึ้นมา เราก็อยากให้คนอื่นมีความสุข เช่นอยากให้ลูกมีความสุข พอเราให้แก่ลูก เราก็มีความสุข ทีนี้ขยายออกไป เรารักคนอื่น รักสามี รักภรรยา รักพี่รักน้อง รักเพื่อนฝูง ยิ่งเรารักจริงขยายกว้างออกไปเท่าไร เราก็อยากให้คนทั่วไปมีความสุขเพิ่มขึ้นเท่านั้น พอเราให้เขาเราก็มีความสุข เพราะเราทำให้เขามีความสุขได้เราก็มีความสุข ความสุขของเรากับความสุขของเขาเนื่องกัน ประสานเป็นอันเดียวกัน

ฉะนั้น คนที่ได้รับการพัฒนาดี มีคุณธรรม เช่น มีเมตตาเกิดขึ้นในใจ จึงเป็นคนที่ได้เปรียบมาก จะมีความสุขเพิ่มขึ้นและขยายออกไป และได้ความสุขที่สะท้อนเสริม คือกลายเป็นว่า ความสุขของเราก็เป็นความสุขของเขา ความสุขของเขาก็เป็นความสุขของเรา เป็นอันเดียวกันไปหมด

คนที่พัฒนามาถึงระดับนี้ ก็มีความสุขเพิ่มขึ้น และ *ขยายมิติแห่งความสุขออกไป คือ นอกจากความสุขจากการได้การเอาแล้ว*

ก็มีความสุขจากการให้เพิ่มขึ้นมาด้วย และเขาก็จะมีชีวิตและความสุขชนิดที่เป็นอิสระมากขึ้น เพราะความสุขของเขาขึ้นต่อวัตถุภายนอกน้อยลง

นอกจากนั้น ความสุขของเขาก็เริ่มเป็นเนื้อหาสาระมากขึ้น ไม่เป็นเพียงความสุขผ่านๆ ที่ได้จากการเสพวัตถุให้ตื่นเต้นไปคราวหนึ่งๆ แล้วคอยวิ่งตามหาความสุขชิ้นต่อไปๆ แต่เขาจะมีความสุขชนิดที่ยืนพื้นประจำอยู่ในใจของตัวเอง ที่ไม่ต้องรอผลการวิ่งไล่ตามหาจากภายนอก เรียกได้ว่าเป็น *ความสุขแบบยั่งยืน*

ถ้าคนพัฒนาจนมีความสุขแบบยั่งยืนได้อย่างนี้ ก็จะเป็นหลักประกันให้การพัฒนาแบบยั่งยืนสำเร็จผลได้จริงด้วย เพราะถ้าวิเคราะห์กันให้ถึงที่สุดแล้ว การพัฒนาที่ผิดพลาด ซึ่งกลายเป็นการพัฒนาแบบไม่ยั่งยืนนั้น ก็เกิดจากความเชื่อความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความสุขและวิธีการหาความสุขของมนุษย์ ที่ไม่ได้พัฒนาขึ้นมาเลยนั่นเอง ถ้ามนุษย์จมอยู่กับแนวความคิดและวิธีการในการหาความสุขแบบที่ไม่พัฒนานั้น ก็ไม่มีทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนได้ เพราะฉะนั้น *การพัฒนาแบบยั่งยืนจะต้องมากับความสุขแบบยั่งยืน*

เป็นอันว่า การพัฒนาในระดับของประโยชน์สุขที่แท้นี้ จะทำให้โลกนี้มีความสุขร่มเย็น พร้อมกับที่ตัวบุคคลเองก็สุขสบายพอใจทุกอย่างดีไปหมดเลย เพราะอะไรต่ออะไรก็มาเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ฉะนั้น เมื่อเดินทางถูกแล้ว ชีวิตก็สมบูรณ์ และความสุขก็ยิ่งมากขึ้น จนเป็นความสุขที่สมบูรณ์ไปด้วย

ขอแทรกข้อสังเกตว่า เวลาเรารักใคร ก็จะมี*ความรักสองแบบ* ไม่แบบใดก็แบบหนึ่ง หรืออาจจะทั้งสองแบบปนกันอยู่ ได้แก่

ความรักแบบที่หนึ่ง เมื่อรักใคร ก็คือต้องการจะ*เอาเขามาบำรุงความสุขของเรา* และความรักแบบที่สอง เมื่อรักใคร ก็คืออยากให้เขามีความสุข พอเราอยากให้เขาเป็นสุข เราก็จะ*พยายามทำให้เขาเป็นสุข* ไม่ว่าจะทำอย่างไรก็ตามที่จะทำให้เขาเป็นสุขได้ เราก็พยายามทำ เพราะฉะนั้น เราก็ให้ เราก็ช่วยเหลือเกื้อกูลเอาใจใส่อะไรต่างๆ ทำให้เขาเป็นสุข พอเขาเป็นสุข เราก็เป็นสุขด้วย

ฉะนั้น ความรักประเภทที่ ๒ นี้จึงเป็นคุณธรรม ท่านเรียกว่าเมตตา เช่น พ่อแม่รักลูก ก็อยากให้ลูกเป็นสุข แล้วก็พยายามทำให้ลูกเป็นสุข ด้วยการให้เป็นต้น แล้วเราก็ขยายความรักประเภท ๒ คือเมตตานี้ออกไปให้กว้างขวาง เป็นการพัฒนาที่ทำให้มีชีวิตและสังคมที่ดีงาม เพราะตัวเราเองก็ขยายขอบเขตของความสุขได้มากขึ้น พร้อมกับที่โลกก็มีความสุขมากขึ้นด้วย

ตกลงว่า นี่แหละคือหลักธรรมต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ ซึ่งถ้าเราปฏิบัติตามได้ ก็เป็นคุณประโยชน์แก่ชีวิตของเรา และช่วยให้โลกนี้ร่มเย็นเป็นสุขไปด้วย

ชีวิตสมบูรณ์ ความสุขก็สมบูรณ์ สังคมก็สุขสมบูรณ์ เพราะจิตเป็นอิสระด้วยปัญญา ที่ถึงการพัฒนาอย่างสมบูรณ์

การปฏิบัติธรรมนี้ทำให้ทุกอย่างประสานกลมกลืนกันไปหมด เช่น ประโยชน์สุขของเราก็เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่นด้วย ประโยชน์สุขของผู้อื่นก็เป็นประโยชน์สุขของเราด้วย ไม่ขัดแย้งกัน แต่ถ้าเราไม่ปฏิบัติตามธรรม ทุกอย่างจะขัดแย้งกันหมด

แม้แต่ความสุข ก็เป็นความสุขที่แย่งชิงกัน ซึ่งจะต้องเป็นทุกข์มากกว่าสุข

เมื่อปฏิบัติไปตามหลักการนี้จนถึงที่สุดแล้ว เราก็เป็นอิสระอย่างที่ว่ามาแล้ว จนถึงขั้นที่ว่า กฎธรรมชาติที่ว่าสิ่งทั้งปวงเป็น *อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา* มันก็เป็นของมันตามธรรมชาติ กฎธรรมชาติก็เป็นกฎของธรรมชาติ มันเป็นอย่างไรก็เป็นของมันไปซิ เราก็อยู่ดีได้อย่างเป็นอิสระของเรา ไม่ถูกมันเข้ามาบีบคั้น ถ้าทำได้ถึงขั้นนั้นก็เป็นความสุขที่ไม่ขึ้นต่อวัตถุและไม่ขึ้นต่อแม้แต่นามธรรมความดีคือมีความสุขอยู่ในใจตลอดเวลา เป็นความสุขที่ไม่ต้องหา ไม่ต้องไปขึ้นต่อสิ่งอื่น แต่เป็นความสุขที่เต็มเปี่ยมอยู่ในใจตลอดเวลา

เมื่อมีความสุขเต็มอยู่ในใจตลอดเวลาแล้ว มันก็เป็นอิสระเป็นปัจจุบันทุกขณะ ก็จึงเรียกว่าเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ เมื่อเรามีชีวิตที่สมบูรณ์เป็นอิสระอย่างนี้แล้ว เราจะมีประโยชน์สุขขั้นที่หนึ่ง และประโยชน์สุขขั้นที่สอง มันก็เป็นส่วนประกอบเข้ามา ที่ไม่ทำให้เกิดปัญหา และยิ่งเพิ่มพูนขยายประโยชน์สุขให้ทวียิ่งขึ้นไปอีก

ฉะนั้น ในฐานะพุทธศาสนิกชน เราควรจะพัฒนาชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาให้เข้าถึงประโยชน์สุขทุกขั้น

ขอทบทวนอีกทีหนึ่ง

ประโยชน์สุขระดับที่ ๑ ด้านรูปธรรม ที่ตามองเห็นหรือเห็นได้กับตา คือการมีสุขภาพดี การมีทรัพย์สินเงินทอง การมีอาชีพการงานเป็นหลักฐาน การมียศ ฐานะ ตำแหน่ง การเป็นที่ยอมรับในสังคม การมีมิตรสหายบริวาร และการมีชีวิตครอบครัวที่ดี

ประโยชน์สุขระดับที่ ๒ ด้านนามธรรม ที่ลึกล้ำเลยจากตามองเห็น คือเรื่องของคุณธรรมความดีงาม การมีความสุขที่เกิด

จากความมั่นใจในคุณค่าของชีวิต การได้บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ ความมีศรัทธาในสิ่งที่ดีงาม ที่เป็นหลักของจิตใจ และการมีปัญญาที่ทำให้รู้จักปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายได้ถูกต้องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ด้วยดี

ประโยชน์สุขระดับที่ ๓ ด้านนามธรรมขั้นโลกุตตระ ที่อยู่เหนือกระแสความไหลเวียนของโลกธรรม คือความเป็นผู้มีจิตใจเป็นอิสระ ด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลาย รู้โลกและชีวิตตามความเป็นจริง จนกระทั่งว่าโลกธรรมเกิดขึ้นมากระทบกระทั่งก็ไม่หวั่นไหว วางใจและปฏิบัติได้ถูกต้องตามเหตุปัจจัย ปล่อยให้กฎธรรมชาติทั้งหลายก็เป็นกฎธรรมชาติอยู่ตามธรรมชาติ ความทุกข์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ก็คงเป็นทุกข์ของธรรมชาติไป ไม่เข้ามากระทบกระทั่งบีบคั้นจิตใจของเราได้ เป็นผู้มีสุขอยู่กับตนเองตลอดทุกเวลา ก็จบ ได้เท่านี้ *ชีวิตก็สมบูรณ์*แล้ว

อาตมามาในวันนี้ ก็เลยนำธรรมของพระพุทธเจ้าเรื่องชีวิตที่สมบูรณ์นี่มาเล่าให้ญาติโยมฟัง อย่างน้อยในวันนี้ญาติโยมก็ทำประโยชน์สุขได้มากแล้ว

๑. ในด้านปัจจัยสี่ ทรัพย์สินเงินทอง และฐานะทางสังคม ตลอดจนมิตรสหายบริวาร ท่านทั้งหลายที่มานี่ อาตมาเชื่อว่าก็ทำกันมาได้มากพอสมควร คือมีประโยชน์สุขในด้านวัตถุ ที่เป็นรูปธรรมซึ่งตามองเห็นกันเยอะแยะ นับว่าเป็นฐานที่ดีแล้ว

๒. ในขณะนี้ท่านทั้งหลายก็มีใจเป็นบุญเป็นกุศล พากันเดินทางมาด้วยความมีศรัทธาในพระศาสนา มีน้ำใจเกื้อกูลต่อพระสงฆ์ มีไมตรีธรรมต่อกันในหมู่ญาติมิตร แล้วก็มาพบกันด้วยความสุขชื่นใจในไมตรีต่อกัน โดยที่แต่ละท่านก็เป็นผู้มีการศึกษา มีหน้า

ที่การงาน และมีการสมาคมที่ทำให้มีความคิดคำนึงเกี่ยวกับการสร้างสรรค์สังคมส่วนรวม นี่ก็เป็นเรื่องของนามธรรมความดี ที่จะทำให้เราพัฒนากันยิ่งขึ้นไป และจะทำให้เราใช้ประโยชน์สุขระดับที่ ๑ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง ยศ ตำแหน่ง อำนาจ ในการที่จะทำประโยชน์สุขขั้นที่สองให้เกิดเพิ่มขึ้น ประโยชน์สุขก็ขยายออกไป

๓. เมื่อเรามีชีวิตและอยู่ในโลก ก็ต้องรู้จักชีวิตและรู้จักโลกนั้นให้ชัดเจนตามเป็นจริง อย่างที่ว่ารู้เท่าทันโลกและชีวิตนั้น เราจะได้ปฏิบัติต่อมันได้ถูกต้องจริงๆ ทั้งทางจิตใจและในการดำเนินชีวิต เมื่อได้สร้างสรรค์วัตถุและทำความดีกันมาแล้ว ก็ควรเข้าถึงความจริงกันให้จริงๆ ด้วย จึงจะได้ประโยชน์จากพระพุทธศาสนาโดยสมบูรณ์ แล้วก็จะทำให้ชีวิตของเราเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ โดยมีจิตใจที่เป็นอิสระเหนือโลกธรรมทั้งปวงด้วยปัญญาที่สมบูรณ์ และมีความสุขที่สมบูรณ์

พระพุทธจุลปฏิมากร : ธุลินทรีย์จากสรวงสวรรค์

รองศาสตราจารย์ หทัย ตันหยง

มาตาจรียานุสรณ์

ดุจ ศรีมหาโพธิ์ โพธิ์พุทธ วิสุทธิลักษณ์
ดุจ เสาหลัก ลัคน์โฉลก โชคไพรศรี
ดุจ แม่พระ อดิศร พรทวี
ดุจ แม่ศรี คู่ขวัญ ท่านบิดา
ดุจ คุรุกร สอนลูก ปลูกนิสสัย
ดุจ ธงชัย ให้พระคุณ บุญสิกขา
ดุจ มาลัย ร้อยมิตร จิตเมตตา
ดุจ ธารา ล้นปริ่ สีทันดร
ดุจ เทวี ศรีอัปษร อมรมาส
ดุจ รัตนชาติ เรืองจรัส ประภัสสร
ดุจ ดวงจันทร์ กระต่างฟ้า นภาพร
ดุจ ดารากร ดาษดา นภาลัย

รองศาสตราจารย์ หทัย ตันหยง

สารบัญ

เรื่อง

พระพุทธจุลปฏิมากร : ธุลินทรีย์จากสรวงสวรรค์

พระพุทธจุลปฏิมากร
ธุลินทรีย์จากสรวงสวรรค์

โดย รองศาสตราจารย์ หทัย ตันหยง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงสร้างพระสมเด็จจิตรลดา ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๐๘-๒๕๑๓ พระราชทานแก่ข้าราชบริพาร มีใบกำกับแสดงหมายเลข ชื่อสกุลผู้รับพระราชทานและพระปรมาภิไธย ทุกองค์ พระพุทธพิมพ์ผนึกพลังแผ่นดิน คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สมเด็จพระมหาสมณโคดม สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงเสวยวิมุตติสุข
ใต้ร่มพระศรีมหาโพธิ์ ณ พระพุทธคยา

วันวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา คือ วันประสูติ ตรัสรู้และนิพพาน ซึ่งตรงกันทั้ง ๓ วัน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีรายละเอียดน่ารู้ดังนี้

วันสำคัญเช่นนี้คงจะเคยมีในชมพูทวีป เนื่องจากพระพุทธศาสนาในชมพูทวีปถูกทำลายลง แต่ทางลังกายังมั่นคง ปีพุทธศักราช ๔๒๐ พระเจ้าภาติกุราช ได้ประกอบพิธีวิสาขบูชาขึ้น และประเพณีถวายพุทธบูชานี้ได้เผยแผ่มาสู่อาณาจักรสุโขทัย ซึ่งพระพุทธศาสนารุ่งเรืองยุคสุโขทัยมีการจัดพิธีวิสาขบูชา ปีละ ๓ วัน (ประสูติ-ตรัสรู้-นิพพาน) ยุคสุโขทัยรับพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์เป็นหลัก แต่เมื่อขึ้นยุคอยุธยาธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปรากฏว่า อิทธิพลลัทธิศาสนาพราหมณ์ เข้ามาเจือปนกับพระพุทธศาสนามากจวบจนถึงรัชกาลที่ ๒ แห่งยุครัตนโกสินทร์ประมาณปีพุทธศักราช ๒๓๖๐ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงดำริให้ฟื้นฟูพิธีวิสาขบูชาขึ้นอีกครั้งเมื่อวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ และแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ ปีพุทธศักราช ๒๓๖๐ นั้นประเทศไทยก็ได้ยึดถือเป็นประเพณีประกอบพิธีวิสาขบูชาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

แต่ปัญหามีอยู่ว่า **วันประสูติ ตรัสรู้ และนิพพาน**เกิดขึ้นในยุคพุทธกาล ย้อนไปถึงเกือบ ๒๖๐๐ ปี และยุคพุทธกาลจะมีระบบปฏิทินอย่างไร จึงยากที่รู้กาลเวลาที่แน่นอนชัดเจน

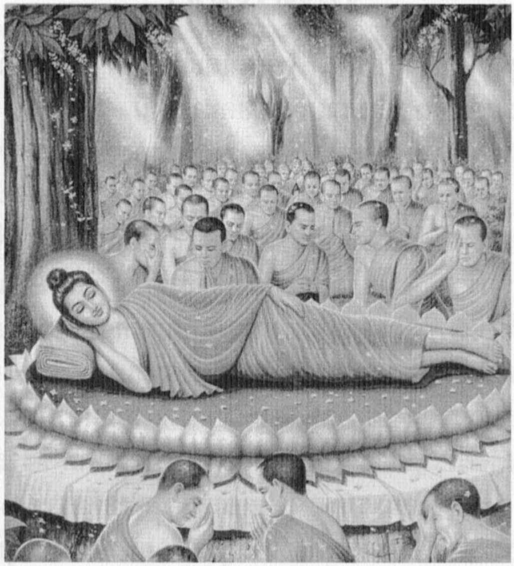
จนกระทั่งได้มีการปฏิรูประบบปฏิทินสากลขึ้นและได้ศึกษาย้อนอดีตเชิงสถิติจึงลงมติว่า

(๑) เจ้าชายสิทธัตถะ ประสูติ ณ พระราชอุทยานลุมพินีวัน ซึ่งอยู่ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะนครเมื่อยามเช้าของวันศุกร์ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีจอ ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี

(๒) พระสมณโคดม ทรงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ณ ใต้ร่มพระศรีมหาโพธิ์ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชลา ตำบลอุรุเวลา เสนานิคม เมื่อรุ่งสางของวันพุธ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี และเมื่อพระองค์มีพระชนมายุ ๔๕ พรรษา ปัจจุบันสถานที่ตรัสรู้เรียกว่า เมืองคยา อยู่ในรัฐพิหาร

(๓) สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงประกาศพระศาสนา และโปรดเวไนยสัตว์มาเป็นเวลา ๔๕ ปี จนกระทั่ง พระชนมายุ ๘๐ พรรษา เสด็จดับขันธ์ปรินิพพานเมื่อวันอังคาร ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะเส็ง ณ ใต้ต้นสาละ หรือ สาลวโนทยาน เขตปกครองของมัลลกษัตริย์ เมืองกุสินารา ปัจจุบันคือ เมืองกุสินารา แคว้นอุตรประเทศ

ข้อมูลเป็นการคำนวณของนักดาราศาสตร์ไทยย้อนหลังปฏิทิน และต้องเข้าใจว่าวันเดือนปีที่เราใช้กันอยู่นี้เกิดขึ้นหลังพุทธกาล

"...ดูกรภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เป็นวาระสุดท้าย
แห่งเราแล้ว เราขอเตือนเธอทั้งหลายให้จำมั่นไว้ว่า
สิ่งทั้งปวงมีความเสื่อมและสิ้นไปเป็นธรรมดา
เธอทั้งหลายจงอยู่ด้วยความไม่ประมาทเถิด..."

พระพุทธปฏิมากรปางไสยาสน์
เป็นพระประจำวันเกิด (วันอังคาร)
คุณแม่จรี โชคไพรศรี

พระศรีสรรเพชญ์ พระประธานในพระอุโบสถ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

พระอารามแห่งนี้ **คุณแม่จรี โชคไพรศรี** มีความเลื่อมใสศรัทธาองค์พระประธาน หลวงพ่อพระศรีสรรเพชญ์ กิจวัตรสำคัญของ คุณแม่คือมากราบนมัสการสักการะหลวงพ่ออย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะจริยวัตรสำคัญคือ คุณแม่สละเวลาครั้งละยาวนานในการบำเพ็ญอุโบสถศีล ณ อารามแห่งนี้ ตลอดชีวิตของคุณแม่จะมีปฏิปทาอยู่ในบริสุทธิ์ศีล เป็นที่ประจักษ์ใจของบุตรหลาน วงศาคณาญาติ และมิตรสหาย ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ใสสะอาด สว่างไสวและสงบร่มเย็น

เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความทรงจำจึงสมควรจะกล่าวถึงเรื่องราวของ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ณ พระอารามหลวงแห่งนี้

พระศรีสรรเพชญ์
วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

พระศรีสรรเพชญ์ องค์พระประธานในพระอุโบสถ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นพระพุทธรูปพระประธานในพระอุโบสถอยู่คู่กับวัดมาตั้งแต่ยุคกรุงศรีอยุธยา แต่เดิมวัดนี้มีนามว่าวัดสลักตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันออก เนื่องจากเหตุการณ์บ้านเมืองในครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าครั้งที่ ๒ ปีพุทธศักราช ๒๓๑๐ ทำให้หลักฐานเกี่ยวกับประวัติวัดสลักสูญหายไปจนกระทั่งถึงยุคกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแล้วได้รวมเอาวัดสลักอยู่ในปริมณฑลพระนครหลวงสองฝั่งแม่น้ำจึงยกฐานะวัดสลักเป็นอารามหลวง แต่ยังไม่ปรากฏ พระนามของพระประธานในพระอุโบสถ และยังคงเรียกชื่อวัดสลักตามเดิม

ขึ้นยุครัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงย้ายพระนครมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี และทรงสร้างพระบรมมหาราชวังขึ้นทางทิศใต้ของวัดสลัก ส่วนพระอนุชาธิราชสมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ทรงสร้างพระราชวังบวรทางด้านเหนือของวัดสลักทำให้วัดสลักตั้งอยู่ระหว่างพระบรมมหาราชวังและพระราชวังบวร วัดสลักจึงได้รับการบูรณะ และผาติกรรมพื้นที่วัดบางส่วนก็ขยายที่วัดออกไป เมื่อราว ปีเถาะพุทธศักราช ๒๓๒๖ และเมื่อสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดารามในพระบรมมหาราชวังเสร็จแล้ว จึงทรงเปลี่ยนชื่อวัดสลักเป็นชื่อใหม่ว่า **วัดนิพพานาราม**

การเปลี่ยนชื่อวัดสลักนั้นแรกทีเดียวจะพระราชทานชื่อวัดสลักใหม่เป็นวัดพระศรีสรรเพชญ์ เช่นเดียวกับชื่อวัดในพระบรมมหาราชวังที่กรุงศรีอยุธยา และเป็นที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิของอดีตพระมหากษัตยาธิราช แต่ทรงเห็นว่าวัดสลักมิได้ตั้งอยู่ในพระบรมมหาราชวังอย่างกรุงศรีอยุธยา จึงพระราชทานชื่อวัดสลักเป็น **วัดนิพพานาราม** ดังกล่าวแล้ว

ด้วยเหตุการณ์กรณีดังกล่าว พระประธานในพระอุโบสถยังคงพระนามตามชื่อวัดที่มีพระราชดำริครั้งแรกว่า พระศรีสรรเพชญ์ และผู้คนก็เรียกพระนามเช่นนี้ตลอดมาจนถึงปัจจุบันว่าหลวงพ่อศรีสรรเพชญ์ อนึ่งทั้งสองพระองค์ตั้งพระทัยไว้ว่า เมื่อบูรณะวัดสลักนั้นได้สร้างพระมณฑปแบบเดียวกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ของกรุงศรีอยุธยา โดยเบื้องบนประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ส่วนตอนล่างบรรจุพระบรมอัฐิของพระราชบิดา พระปฐมบรมมหาชนก ในที่สุดพระบรมอัฐิในส่วนที่พระราชวังบวรทรงรักษาไว้ ก็ได้บรรจุ ณ พระมณฑป หรือที่เรียกว่า พระเจดีย์ทองในโบสถ์พระธาตุ สำหรับพระบรมอัฐิในส่วนที่รัชกาลที่ ๑ ทรงรักษาไว้ได้อัญเชิญไปประดิษฐานไว้ในพระบรมมหาราชวัง

ณ วัดนิพพานารามนี้ในปีวอก พุทธศักราช ๒๓๓๑ ในรัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ ให้มีการประชุมสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งใหญ่ วัดนิพพานารามแห่งนี้จึงมีความสำคัญในทางพุทธศาสนาของชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑ และกรมพระราชวังบวรฯ มหาสุรสิงหนาท ทรงร่วมพระทัยกันจึงเห็นสมควรพระราชทานนามวัดนิพพานาราม เสียใหม่เป็น **วัดพระศรีสรรเพชญดาราม** ที่เคยมีพระดำริครั้งแรก ซึ่งสอดคล้องกับพระนามของพระศรีสรรเพชญ์พระประธานในพระอุโบสถ

วันศุกร์ เดือน ๔ แรม ๑๕ ค่ำ ปีระกา ตรีศกจุลศักราช ๑๑๖๓ หรือปีพุทธศักราช ๒๓๔๔ เวลายามเศษ เกิดไฟไหม้พระมณฑปเจดีย์ทองพระมณฑปนี้

เดิมจะใช้ก่อสร้างพระราชวังบวร แต่ได้นำมาใช้เป็นพระมณฑปในวัดนี้เสียหาย ซึ่งเป็นเหตุการณ์เกิดขึ้นในรัชกาลที่ ๓ จึงโปรดเกล้า ฯ ให้ปฏิสังขรณ์ใหม่ดังที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้

วัดนิพพานารามเปลี่ยนชื่อเป็นวัดพระศรีสรรเพชญดารามมาได้ประมาณ ๑๖ ปี เมื่อกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาทสวรรคตแล้ว รัชกาลที่ ๑ ทรงพระดำริว่า ชื่อวัดพระศรีสรรเพชญดาราม น่าจะมีนามว่าวัดมหาธาตุตามโบราณราชประเพณีของอดีตพระมหานคร ซึ่งมีวัดมหาธาตุอยู่ทุกแห่ง กรุงรัตนโกสินทร์ก็เช่นกันสมควรมีวัดมหาธาตุ เช่นเดียวกัน

ต่อมาในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ ฝ่ายมหานิกายขึ้นเรียกว่า มหาธาตุวิทยาลัยคู่กับมหามกุฏราชวิทยาลัยของฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ซึ่งอยู่ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ รศ.๑๐๘ หรือปีพุทธศักราช ๒๔๓๒ มหาธาตุวิทยาลัยเปิดทำการสอนสงฆ์ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ปีพุทธศักราช ๒๔๓๒

ปีพุทธศักราช ๒๔๓๗ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศสยามมกุฎราชกุมาร ทรงสวรรคต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ พระราชบิดาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการบริจาคพระราชทรัพย์อันเป็น ส่วนพระองค์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เพื่อนำมาปฏิสังขรณ์วัดมหาธาตุจนเสร็จสมบูรณ์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบรมโอรสาธิราช จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งนามวัดมหาธาตุใหม่ เป็น **วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์** ตั้งแต่นั้นมา

อย่างไรก็ตามองค์พระประธานในพระอุโบสถก็ยังคงพระนามว่า **พระศรีสรรเพชญ์ตามเดิม**

ณ ศาสนสถานแห่งนี้เป็นที่ คุณแม่จรี โชคไพรศรี ได้มาปฏิบัติธรรมและบำเพ็ญอุโบสถศีลอยู่ต่อเนื่องสม่ำเสมอด้วยจิตที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนาตลอดมา

ณ วัดนิพพานารามแห่งนี้ในปีวอก พุทธศักราช ๒๓๓๑ ในรัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ ให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งใหญ่ ทำให้วัดนิพพานารามมีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนาของชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑ และกรมพระราชวังบวรฯ มหาสุรสิงหนาท ทรงร่วมพระทัย และทรงมีพระราชดำริพ้องกันว่าสถานที่สังคายนาพระไตรปิฎกนี้สำคัญยิ่ง สมควรจะเปลี่ยนนามพระอารามหลวง จากวัดนิพพานารามเป็น **วัดพระศรีสรรเพชญดาราม** ซึ่งรัชกาลที่ ๑ เคยมีพระราชดำรินามนี้มาครั้งหนึ่งและบัดนี้พระนามของอารามหลวงก็สอดคล้องกับ พระนามขององค์พระประธานในพระอุโบสถ

เพราะคำว่า พระสรรเพชญ์ เป็นพระนามขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในทางความหมายคือ ผู้รู้แจ้งทุกสิ่งทุกอย่างแต่เมื่อนามของอารามหลวงแห่งนี้ วัดพระศรีสรรเพชญดารามดำรงมาได้ประมาณ ๑๖ ปี เมื่อกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาทสวรรคตแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงมีพระดำริว่า โดยโบราณราชประเพณีของราชอาณาจักรสยามนั้น พระนครหลวงทุกยุคทุกสมัยจักต้องมีวัดพระมหาธาตุอยู่ในพระนครหลวง ทรงเห็นว่า วัดพระศรีสรรเพชญ์ เป็นวัดเดียวที่ทำเลเหมาะสมควรตั้งนามพระอารามหลวงแห่งนี้เป็น วัดมหาธาตุแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่นั้นผู้คนก็เรียกวัดนี้ว่าวัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุประสบความสูญเสียครั้งสำคัญในรัชกาลที่ ๓ คือเมื่อวันศุกร์ เดือน ๔ แรม ๑๕ ค่ำ ปีระกา ตรีศก จุลศักราช ๑๑๖๓ หรือปีพุทธศักราช ๒๓๔๔ เวลายามเศษเกิดไฟไหม้พระมณฑปเจดีย์ทอง โดยไม่ทราบสาเหตุ พระมณฑปนี้เดิมประดิษฐานอยู่ ณ พระราชวังบวรฯ แล้วย้ายมาทำเป็นมณฑปเจดีย์

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ในมีการบูรณะปฏิขรณ์วัดมหาธาตุครั้งใหญ่จนพระอารามหลวงแห่งนี้งดงามสมบูรณ์ทั้งพื้นที่วัด และอาคารสถานที่ พุทธสถานวัตถุต่าง ๆ ดังที่ได้เห็นกันอยู่ทุกวันนี้

เมื่อกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ นั้น พระองค์ มีพระนามเดิมว่าพระองค์เจ้าทับเป็นพระโอรสองค์ใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมีพระชนมายุแก่กว่า เจ้าฟ้ามงกุฎฯ (คือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ถึง ๑๗ ปี เมื่อดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ได้สนองงานพระราชกิจน้อยใหญ่ ในแผ่นดินมากมาย เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านนภาลัย พระราชบิดาสวรรคตแล้ว พระบรมวงศานุวงศ์ และเสนาบดีชั้นผู้ใหญ่ได้แบ่งแยกเป็นสองฝ่าย แต่ฝ่ายที่สนับสนุนกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์นั้นมีพลังอำนาจ ได้กราบทูลกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์เสด็จขึ้นเสวยราชย์ พระนามว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์ ฝ่ายสนับสนุนหวาดระแวงพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้ามงกุฎฯ ซึ่งขณะนั้นทรงผนวชเป็นพระภิกษุมากถึงกับออกอุบายนิมนต์ให้ไปประทับอยู่ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม จนพิธีเสวยราชย์เสร็จสิ้นแล้วจึงปล่อยพระองค์เป็นอิสระ

สมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้ามงกุฎ ทรงผนวช และทรงจำพรรษาอยู่ ณ วัดมหาธาตุ ระยะหนึ่งแต่เป็นระยะเวลาที่ต้องบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ชาติไทย พระองค์ได้ทรงพบกับพระภิกษุชาวมอญ ซึ่งสังกัด พระพุทธศาสนาฝ่ายรามัญ ซึ่งในยุคนั้นเป็นศาสนาลัทธิที่มีชื่อเสียงว่าเคร่งครัดในพระธรรมวินัยมาจำพรรษาอยู่ ณ วัดนี้ เข้าใจว่าพระภิกษุทั้งสองคงจะได้ศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ต่อกัน โดยเฉพาะพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ ทรงแตกฉานใน พระบาลีปริยัติธรรม และคัมภีร์ธรรมต่าง ๆ จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพัดยศเปรียญเอก ๙ ประโยค

ณ วัดมหาธาตุนี้ พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ ทรงเห็นสถานภาพของพระพุทธศาสนาเสื่อมทรามลง หลังจากไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งหลัง พระศาสนาขาดการอุปถัมภ์กระจัดกระจายพระภิกษุสงฆ์ประพฤติปฏิบัติผิดวินัย เช่น ฉันอาหารยามวิกาลเล่นเตะตะกร้อ มั่วสุมสีกา แม้จะทรงคิด ฟื้นฟูก็เหลือพระกำลัง จึงทรงเริ่มคิดทิศทางของพระพุทธศาสนานิกายใหม่ขึ้น เพื่อเป็นแบบบรรทัดฐานแด่สงฆ์ในพระศาสนา ดังนั้น

พระพุทธศาสนาธรรมยุติกนิกายจึงเริ่มเกิดขึ้น ณ วัดมหาธาตุแต่ยังมิได้ทรงสร้างแบบแผน ก็รำคาญพระทัยในการรบกวนของฝ่ายตรงข้ามที่มุ่งร้ายต่อพระองค์ ตัวอย่าง เช่น แกล้งเอาข้าวต้มร้อน ๆ ใส่บาตรเมื่อพระองค์เสด็จไปทรงบิณฑบาต เป็นต้น เพื่อตัดปัญหารำคาญพระทัย จึงทรงเสด็จไปจำพรรษาเสียที่วัดสมอราย (วัดราชาธิวาส) ซึ่งอยู่ด้านเหนือพระนครยุคนั้นถือว่าอยู่ไกลพอสมควร

ณ วัดสมอรายนี่เองเป็นเหตุการณ์สำคัญของชาติบ้านเมืองที่ดลพระทัยให้เสด็จไปประทับ ณ วัดนี้ วัดสมอราย มีเขตติดต่อใกล้ชิดกับวัดคอนเซ็ปชัญแห่งพระแม่เจ้าของคริสต์ศาสนาพระองค์ได้พบกับบาทหลวงขวงบับติสตา ปาลเลอกัว (J. Pallegoix) พระอธิการวัดชาวฝรั่งเศส กาลเวลาผ่านได้ทั้งสองท่านได้สนทนาวิสาสะแลกเปลี่ยนวิทยาการความถูกอัธยาศัยนำไปสู่มิตรภาพอันสนิทแนบแน่น บาทหลวงปาลเลอกัว ครองตำแหน่งอธิการวัดระหว่างปีพุทธศักราช ๒๓๗๑-๒๓๘๖ ภายหลังได้ดำรงตำแหน่งพระสังฆราช

จากความสัมพันธ์กับ บาทหลวงชาวตะวันตกนี่เอง พระภิกษุ เจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ ได้ทรงทราบหลายอย่างอันเป็นวิทยาการตะวันตก รวมทั้งที่พระองค์มีพระปรีชาสามารถในภาษาบาลีสันสกฤต ทำให้ทรงเรียนรู้ภาษาตะวันตกได้อย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่สุดจากปากคำของบาทหลวง ทรงทราบว่าเวลานั้นเริ่มยุคล่าอาณานิคมของชาติฝรั่งตะวันตก กำลังขยายอิทธิพลเข้าครอบครอง

อินเดียกับพม่าแล้ว และทางด้านตะวันออก ญวนกับเขมรก็กำลังจะถูกยึดครอง ภัยอันตรายของประเทศสยามกำลังจะเกิดขึ้น

ในเวลาเดียวกัน มีข่าวลือถึงพระกรรณของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ ไปคบหากับบาทหลวงฝรั่ง อาจจะเป็นอันตรายต่อราชบัลลังก์ ทรงร้อนพระทัย จวบกับเวลานั้น กรมพระราชวังหลัง ซึ่งอยู่ติดกับวัดรังษี ทิวงคตลง จึงทรงตัดสินพระทัยยุบพระราชวังหลังรวมกับวัดรังษีแล้วพระทานนามวัด ว่า วัดบวรนิเวศวิหาร จากนั้นก็ทรงมีพระกระแสรับสั่งให้อัญเชิญ พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ ให้เสด็จมาดำรงฐานะอธิการสงฆ์วัดบวรนิเวศวิหาร ให้อยู่ใกล้ชิดพระเนตรพระกรรณ

เมื่อพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎเสด็จมาประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหารแล้ว ได้เสด็จไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในพระบรมมหาราชวังทูลเรื่อง ภัยอันตรายต่างจากลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก ที่พระองค์ทรงสืบทราบมา ในรัชกาลที่ ๓ ประเทศสยามมีความสัมพันธ์กับจีน ซึ่งเข้าใจกันว่าเป็นมหาอำนาจ แต่ก็มิอาจพึ่งพาได้อีกต่อไป เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบแล้วจึงเริ่มให้ประเทศสยามเตรียมการไว้ โดยเฉพาะทรงสะสมเงินตรา (ถุงแดง) ไว้เพื่อแก้วิกฤตการณ์ของประเทศชาติ เมื่อถึงเวลานั้นภัยอันตรายจากฝ่ายตรงข้ามของพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎก็สงบลง ศัตรูซึ่งเป็นบรมวงศ์ผู้ใหญ่ถูกพระอาญา

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า ฯ เจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตเมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๙๔ บ้านเมืองสงบสุขเสนาบดีใหญ่น้อยทั้งหลายก็พร้อมใจกันทูลเชิญพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ เสด็จขึ้นครองราชย์ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นรัชกาลที่ ๔ แห่ง พระราชวงศ์จักรี ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงอัจฉริยะรอบด้าน และพระปรีชาสามารถรักษาพระราชอาณาจักรสยามไว้ได้ในยุคมหาอำนาจตะวันตกดำเนินลัทธิล่าอาณานิคม

พระกรณียกิจที่พระองค์ทรงฝากไว้ในแผ่นดินในกาลเวลาที่โลกกำลังย่างเข้ายุคใหม่นั้นที่เป็น อเนกอนันต์ จะหยิบยกที่สำคัญเรื่องหนึ่งในหลายเรื่อง

คือ ทรงเสด็จไปทอดพระเนตร สุริยุปราคาที่บ้านหว้ากอ ด่านสิงขร ประจวบคีรีขันธ์พร้อมด้วยดาราศาสตร์พยากรณ์ของพระองค์โดยเชิญทูตานุทูตประเทศต่าง ๆ ไปชมสุริยุปราคาไปร่วมสังเกตการณ์จำนวนมาก ปรากฏการณ์สุริยุปราคาก็เกิดขึ้นตามการพยากรณ์ของพระองค์อย่าง แม่นยำ ณ ด่านสิงขรนี้เอง อังกฤษมายึดพม่าเป็นเมืองขึ้นฮุบเอา ดินแดน เมาะตะมะ ตะนาวศรีไปจนพื้นที่ตรงนี้ ประเทศสยามเหลือแคบ เป็นระยะเพียง ๙ กิโลเมตร เอกอัครราชทูต รัสเซีย กับสหรัฐอเมริกาก็ได้รับเชิญไปด้วยและนอกจากสุริยุปราคาแล้วมหาอำนาจใหญ่ยังได้เห็นท่าทีของอังกฤษกับฝรั่งเศสที่พยายามจะรุกรานอาณาจักรสยามอย่างชัดเจนทั้งสองมหาอำนาจได้แสดงท่าทีปกป้องประเทศสยาม ห้ามปรามอังกฤษและฝรั่งเศสพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้พระวิเทโศบายถ่วงดุลย์จากมหาอำนาจอย่างได้ผลพระกรณียกิจ ณ ด่านสิงขรนั้นประชาชนชาวไทยถวายพระเกียรติแด่พระองค์เป็น พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำพาประเทศรอดพ้นอันตราย นานัปการ ครั้งหนึ่งทรงปรารภกับ พระเถระผู้ใหญ่อาทิ **สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี** ว่า ประเทศสยามรอดพ้นจากภยันตราย นั้นน่าจะมีพระเทวาอารักษ์ปกป้องคุ้มครองเป็นแน่แท้ ในที่สุดก็โปรดเกล้า ฯ ให้ช่างหล่อพระเทวรูปขึ้นสักการะบูชา คือ **องค์พระสยามเทวาธิราช** ที่ชาวไทยได้สักการะมาจนทุกวันนี้

เนื่องด้วยก่อนขึ้นครองราชย์ ทรงผจญภัยจากศัตรูมามากและพระองค์ทรงรอดพ้นโพยภัยมาได้จึงเป็นนิมิตด้วยบุญญาธิการของพระองค์ จึงบันดาลให้มีผู้นำพระพุทธปฏิมากรมาทูลเกล้าถวาย คือ

พระทองคำศิลปะขอม เป็นต้นแบบของ **พระนิรันตราย** แหล่งจัดสร้างคือ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม วัดประจำรัชกาลที่ ๔

พระพุทธรูปศิลปะศรีวิชัย เป็นต้นแบบของ **พระไพรีพินาศ** แหล่งจัดสร้างคือ วัดบวรนิเวศวิหาร

เป็นพระเครื่องที่ชาวไทยนิยมสักการะบูชาในปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชสมภพ เมื่อปีชวด วันที่ ๑๘ ตุลาคม ปีพุทธศักราช ๒๓๔๗ ตรงกับวันพฤหัสบดี ขึ้น๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ทรงผนวชเมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๖๗ ก่อนรัชกาลที่ ๒ สวรรคต ๑๕ วัน ทรงผนวชอยู่ ๒๗ พรรษา เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๙๔ และเสด็จสวรรคตเมื่อปีมะโรง วันที่ ๑ ตุลาคม ปีพุทธศักราช ๒๔๑๑ ตรงกับวันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ รวมพระชนมายุทั้งสิ้น ๖๔ พรรษา

หลังจากที่พระองค์เสด็จสวรรคตแล้ว พระพุทธศาสนาธรรมยุติกนิกายก็รุ่งเรืองมั่นคงคู่กับพระพุทธศาสนามหานิกายสืบมาจนทุกวันนี้

ย้อนกลับไปยังวัดมหาธาตุอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ เมื่อถึงรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงสืบสานพระกรณียกิจของพระบรมชนกนาถรอบด้าน แม้ภัยจากลัทธิเมืองขึ้นยังมิสงบลง พระองค์ก็มีพระวิริยะและพระอัจฉริยะ เช่น พระบรมชนกนาถ ต้องทรงต่อสู้กับลัทธิล่าอาณานิคมแม้ต้องเสียดินแดนส่วนใหญ่ เพื่อรักษาเอกราชของชาติทรงต่อรองรักษาจันทบุรีกับตราดซึ่งเป็นเมืองชายฝั่งเพื่อยุทธศาสตร์ทางทะเล ถึงกระนั้นฝรั่งเศสก็ยังคดโกงเอาเมืองประจันตคีรีเขต (เกาะกง) ซึ่งคู่กับประจวบคีรีขันธ์สองฝากฝั่งอ่าวไทยอย่างหน้าด้านๆ ในรัชกาลนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพัฒนาวัดมหาธาตุทางด้านการศึกษาของสงฆ์ โดยตั้งมหาธาตุวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ภายใน

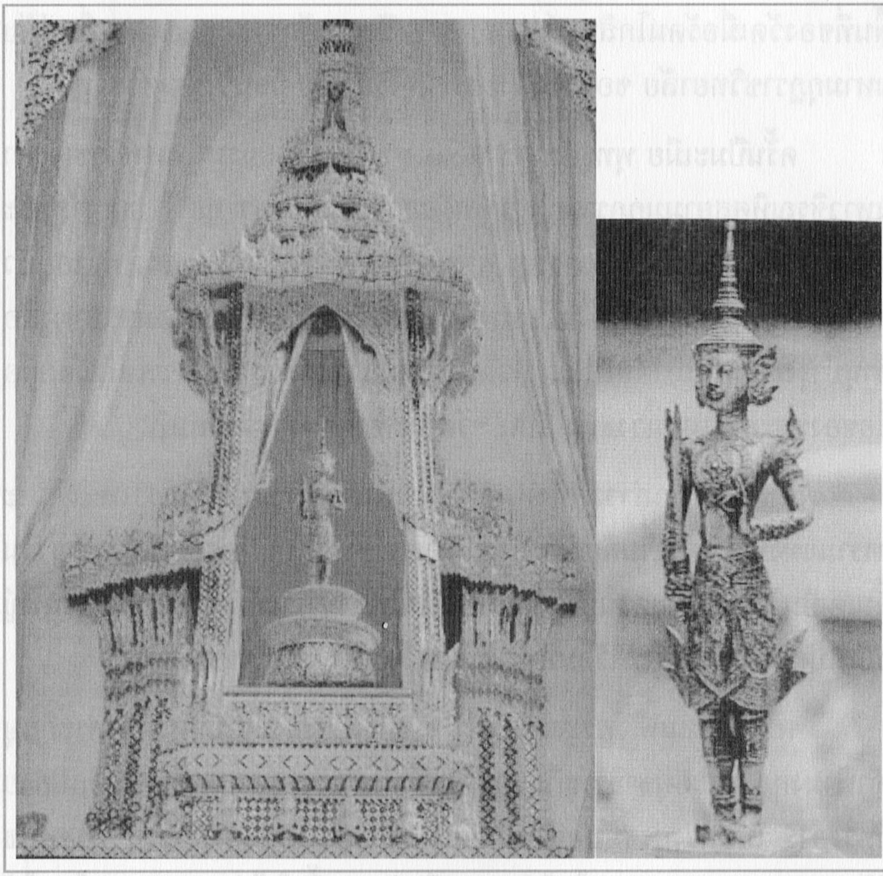
พื้นที่ของวัดเมื่อรัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๘ ปีพุทธศักราช ๒๔๓๒ เพื่อคู่กับมหามกุฎราชวิทยาลัย ของสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย วัดบวรนิเวศวิหาร

ครั้นปีมะเมีย พุทธศักราช ๒๔๓๗ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จสวรรคต ยังความเศร้าโศกมาสู่พระราชวงศ์ และชาวสยามอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบริจาคพระราชทรัพย์ในส่วนพระโอรสาธิราช อุทิศแก่วัดมหาธาตุเพื่อทำนุบำรุงพระศาสนาต่อไป ณ วโรกาสนี้พระองค์ได้ทรงพระราชทานสร้อยต่อชื่อของพระอารามหลวงแห่งนี้เป็น **“วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์”**

จากเรื่องที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะเห็นว่าหลวงพ่อศรีสรรเพชญ์และอารามแห่งนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ชาติไทยที่มีเหตุการณ์สำคัญ เริ่มตั้งแต่เป็นวัดสลักในยุคธนบุรีแล้วมาเป็นวัดนิพพานารามกับวัดพระศรีสรรเพชญ์กลับไปกลับมาแล้วจึงมาวัดมหาธาตุ และวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า ฯ ครั้งดำรงพระฐานันดรเป็นพระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ พระอนุชาธิราชก็ผนวช ณ วัดนี้พระพุทธศาสนาธรรมยุติกนิกายก็ทรงดำริ เมื่อทรงประทับอยู่ ณ วัดนี้ และพระสยามเทวาธิราช พระพุทธนิรันตราย และพระพุทธไพรีพินาศ จึงปรากฏขึ้นให้ประชาชนชาวไทยได้สักการะบูชาทุกวันนี้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่าเมื่อบ้านเมืองพ้นภัยอันตรายแล้ว จึงโปรดกล้า ฯ ให้ช่างศิลป์ในราชสำนักหล่อขึ้นด้วยเนื้อทองคำตามรูปลักษณ์ที่พระองค์ทรงวินิจฉัยแล้ว เป็นพระเทวรูปยืนสูง ๘ นิ้วฟุต ทรงเครื่องพระมหาจักรพรรดิเทวราชประดิษฐานอยู่ในวิมานเรือนแก้ว เก๋งไม้จันทน์หอม แล้วอัญเชิญไปประดิษฐานไว้ ณ มุขพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง

พระสยามเทวาธิราช

ในรัชกาลที่ ๕ เริ่มเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์ ราชอาณาจักรไทยเกิดความมั่นคงปราศจากศัตรูรุกราน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพัฒนาประเทศเข้าสู่ยุคใหม่ ผู้คนต่างให้ความศรัทธาสักการะบูชา พระสยามเทวาธิราชว่า ศักดิ์สิทธิ์ยิ่งนัก เมื่อมีเหตุวิกฤตใด ๆ ก็เชื่อว่า พระสยามเทวาธิราชจะทรงคุ้มครองประเทศชาติไทยให้อยู่ยั่งยืนยง ชั่วนิรันดร์กาล

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้า ฯ ให้ช่างหล่อด้วยทองคำตามแบบพุทธสิหิงค์ และมีริ้วจีวรอย่างพุทธศิลป์

พระนิรันตราย วัดบวรนิเวศฯ

พระพุทธนิรันตราย

คันธารราษฎร์ ครอบพระพุทธรูปทองคำองค์เล็กศิลปะขอม ซึ่งเป็นของเดิม แล้วโปรดเกล้า ฯ ให้หล่อด้วยเนื้อเงินอีกองค์หนึ่ง ประดิษฐานอยู่ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพุทธศิลป์อยู่ในครอบเรือนแก้วประกอบด้วยพระคาถาพุทธคุณ **อรหํ สมฺมา สมฺพุทโธ ภควา** เป็นอักขระขอม ๙ ตัวทั้งด้านหน้าด้านหลัง และยังหล่อจำลอง ขนาดเล็กเพื่อพระราชทานแด่พระอารามสำคัญของธรรมยุติกนิกายทุกแห่งปัจจุบันได้สร้างเป็นพระเครื่องเป็นพระยอดนิยม สำหรับพุทธรูปทองคำศิลปะขอมที่บรรจุไว้ในองค์พระทองคำนั้น กำนันอินกับบุตร

พระไพรีพินาศ

อยู่ใกล้ดงศรีมหาโพธิ์ แขวงปราจีนบุรี ขุดได้จากชายป่าในดงดังกล่าว แล้วนำมาทูลเกล้าถวาย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๙๙ ได้พระราชทานเป็นเงินตรา ๘ ชั่ง และทรงตั้งไว้คู่กับพระกริ่งทองคำ วันหนึ่งขโมยมาหยิบเอาพระกริ่งทองคำไป ไม่แตะต้องพระองค์นี้ จึงพระราชนามว่า**พระนิรันตราย**

พระพุทธไพรีพินาศ

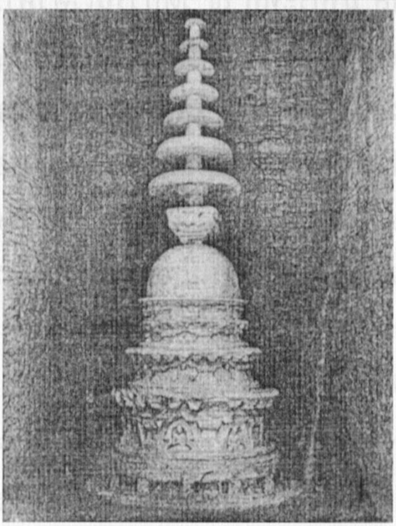
ในปีพุทธศักราช ๒๓๗๙ พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ พระอนุชาธิราช ได้ทรงย้ายจากวัดสมอรายหรือวัดราชาธิวาส มาประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร แล้ว พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าพระทัยพระภิกษุพระอนุชาธิราชดี บรรดาผู้คิดร้ายต่อพระองค์ก็มีอันพ่ายแพ้และถูกพระราชอาญาเสร็จสิ้นแล้วมีผู้นำพระพุทธรูปจำหลักหินพุทธศิลป์ยุคศรีวิชัย มาถวาย เป็นพระพุทธรูปขนาดย่อมหน้าตักกว้าง ๓๓ เซ็นติเมตร สูงถึงยอดรัศมี ๕๓ เซ็นติเมตร เป็นปางประทับนั่ง พระกรขวายึดหงายฝ่าพระกรเป็นปางประทานพร จึงทรงสร้างเจดีย์ซุ้มเก๋งบนทักษิณชั้นสองด้านเหนือ แล้วประดิษฐานพระพุทธรูปนั้นบนซุ้มเก๋ง ผู้คนเรียกพระเจดีย์นี้ ว่า **เจดีย์ไพรีพินาศ**

พระพทุธรูปองค์ดังกล่าวได้มาปรากฏเมื่อกาลเวลาของศัตรูพินาศ จึงมีพระราชดำริ สร้างพระจุลปฏิมากรหรือ พระเครื่อง มีทั้งที่เป็นพระกริ่ง และพระชัยวัฒน์ รวมทั้งเหรียญไพรีพินาศด้วย เป็นที่นิยมของประชาชนคนไทยมาก นับเป็นพระเครื่องแนวหน้าในเวลานี้

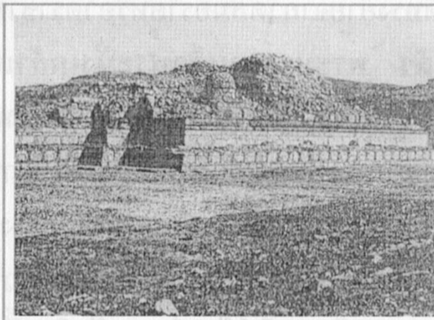
ปฐมภูมิ พระพุทธจุลปฏิมากร

พระพุทธปฏิมากร
ปางยมกปาฏิหาริย์ ณ กรุงสาวัตถี
พุทธศิลป์ คันธารราฐ

สถูปประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ
พบในโบราณสถานตักกศิลา

โบราณสถานในมหานครตักกศิลา
แคว้นคันธารราฐ

เหรียญพระพุทธะ รุ่นแรกของโลก

พระพุทธปฏิมากร มีปฐมกำเนิดขึ้นครั้งแรกในโลก ณ อดีตมหานครตักกศิลา แคว้นคันธารราษฎร์ **ทางภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือของชมพูทวีปโบราณ** ซึ่งมีอาณาบริเวณปริมณฑลครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางกว่าประเทศอินเดียปัจจุบัน

แผนที่ชมพูทวีปและคาบสมุทรสุวรรณภูมิ

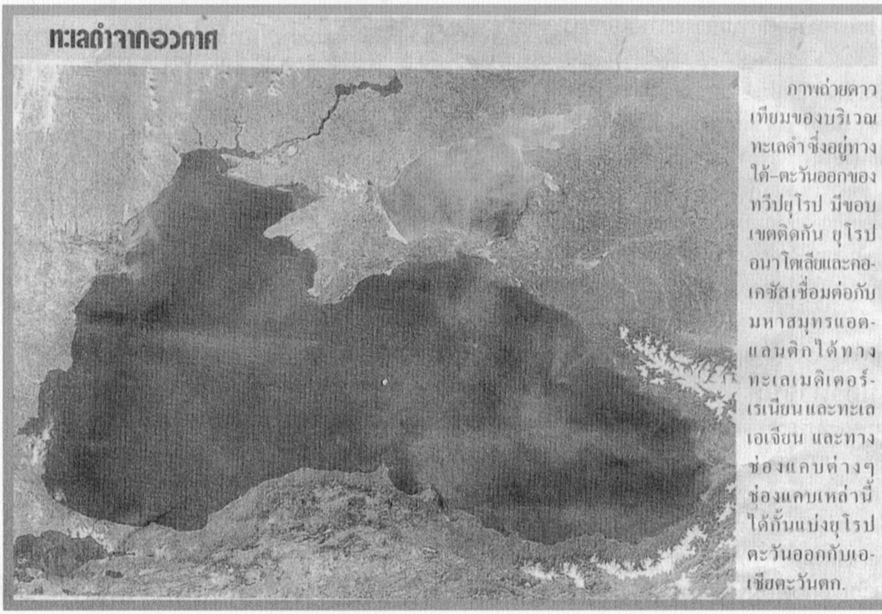

พระมหากษัตริย์ชนเผ่าศกะทรงพระนามว่า พระเจ้ากนิษกะ แห่งราชวงศ์กุษาน ทรงประกาศมหาศักราช (คือพุทธศักราช) ขึ้นครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช ๖๑๒ และทรงดำริสร้างพระพุทธปฏิมากรเพื่อสักการะบูชาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ กาลนั้น

พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่จากชมพูทวีปออกไปรอบทิศ กว้างใหญ่ไพศาล โดยเฉพาะคาบสมุทรสุวรรณภูมินั้นราชอาณาจักรไทยเป็นส่วนหนึ่งที่รับเอาพระพุทธศาสนา และพุทธศิลป์ปฏิมากร มาสร้างสรรค์พุทธปฏิมากรรวมทั้งจุลปฏิมากร (พระเครื่อง) ขึ้นเพื่อสักการะบูชาแทนองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า และเทิดทูนพระพุทธศาสนาเป็นพระศาสนาประจำชาติไทยอยู่ทั้งในอดีตปัจจุบัน และเชื่อว่าจักยั่งยืนไปในอนาคตเป็นนิจนิรันดร์

ภาพถ่ายทางอากาศครั้งแรกของทะเลดำ

ชายทะเลเป็นพื้นที่ คอเคซัส ถิ่นกำเนิดมนุษย์สายพันธ์คอเคซอยต์ ต้นตระกูลเผ่าอารยัน

ภาพถ่ายดาวเทียมของบริเวณทะเลดำ ซึ่งอยู่ทางใต้-ตะวันออกของทวีปยุโรป มีขอบเขตติดกัน ยุโรป อนาโตเลียและคอเคซัสเชื่อมต่อกับมหาสมุทรแอตแลนติกได้ทางทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเลเอเจียน และทางช่องแคบต่างๆ ช่องแคบเหล่านี้ได้กั้นแบ่งยุโรปตะวันออกกับเอเชียตะวันตก.

จากริมฝั่งทะเลดำและทะเลแคสเปียนชนเผ่าอารยันได้อพยพแยกย้ายไปหลายทาง

ไปทางทิศเหนือและตะวันตก เป็นชนชาติยุโรป

ไปทางทิศใต้เป็น ชนชาติอิหร่านอาหรับ

ไปทางตะวันออกเฉียงใต้เป็นชนชาติชมพูทวีปด้านเหนือ

นักมนุษยวิทยาเชื่อว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระมหาสมณโคดม พระศาสดาของพระพุทธศาสนา ทรงมีเชื้อสายเป็นชนเผ่าอารยัน ในชมพูทวีป

สรุปลำดับกาลของชมพูทวีป

โลกนี้มีสิ่งที่มีชีวิตนานาชนิดสายพันธุ์ เกิดขึ้นก่อน จนกระทั่งเพิ่งมีสายพันธุ์มนุษย์เกิดขึ้น เมื่อไม่เกิน ๔๕,๐๐๐ ปีมานี้ ด้วยกลไกของพลังงานจักรวาลด้านอินทรียสาร และชีวภาพ ได้ก่อเกิดสายพันธุ์มนุษย์บนโลกใบนี้

ในเอเชียตะวันตกและยุโรป เกิดมนุษย์สายพันธุ์คอเคซอยด์ (Caucasiods) เป็นบรรพชนของชนเผ่าอารยันในอินเดีย ตะวันออกกลางและยุโรป รวมทั้งชาวตะวันตกที่อพยพไปอยู่ในทวีปอเมริกา

ในเอเชียด้านเหนือ บริเวณทะเลทรายโกบีและจีน เกิดมนุษย์สายพันธุ์มองโกลอยด์ (Mongoliods) เป็นบรรพชนของชนผิวเหลือง

ในอาฟริกาตอนกลาง เกิดมนุษย์สายพันธุ์นิโครอยด์ (Nigroliods) เป็นชนผิวคล้ำและผิวดำ

ในทวีปอเมริกาทั้งเหนือและใต้ เกิดมนุษย์สายพันธุ์ที่เรียกว่า อินเดียแดง (Red Indians) เป็นชนผิวแดง นักมนุษยวิทยา สันนิษฐานว่าเป็นชนเผ่ามองโกลอยด์ ที่อพยพข้ามช่องแคบแบริงทางขั้วโลกเหนือ (ผู้เขียนไม่เชื่อข้อมูลนี้ แต่เชื่อว่าเป็นอีกสายพันธุ์หนึ่ง)

มนุษย์สายพันธุ์ต่างๆ เดิมก็ไม่มีสภาพแตกต่างจากสัตว์โลกอื่นๆ แต่มนุษย์ก็มีวิวัฒนาการจนมาถึงปัจจุบัน จนกระทั่งแตกสายพันธุ์เป็นชนเผ่าต่างๆ หลากหลาย แล้วมีวิวัฒนาการจนสามารถสร้างอารยธรรมของตนเอง เช่น เมโสโปเตเมียบนลุ่มน้ำไทกรีสและยูเฟรตีส อารยธรรมฮารัปปา บนลุ่มแม่น้ำสินธุตอนกลาง อารยธรรมจีน บนลุ่มแม่น้ำฮวงโหและแยงซีเกียง อารยธรรมอินเดียแดง บนลุ่มแม่น้ำอะเมซอน และอารยธรรมคันธารราษฎร์ บนลุ่มแม่น้ำสินธุตอนบน บริเวณภูมิภาคทิศตะวันตกเฉียงเหนือของชมพูทวีป

ดังได้แสดงภาพและแผนที่ไว้แล้ว

นักมนุษยวิทยาต่างสันนิษฐานว่าสายพันธุ์มนุษย์เกิดครั้งแรกในอาฟริกา แล้วกระจัดกระจายแยกย้ายไปทั่วโลก (ข้อนี้ผู้เขียนไม่เชื่อ) เชื่อว่า ชีวภาพต้นพันธุ์ของมนุษย์สายพันธุ์ต่างๆ เกิดขึ้น ณ แหล่งเดียวเท่านั้น แต่สามารถเกิดขึ้นได้คนละแหล่งด้วย อนุภาคชีวภาพอย่างเดียวกัน

มนุษย์สายพันธุ์คอเคซอยด์อยู่โดยรอบทะเลสาบแคสเปียนตอนกลางของทวีปรอยต่อระหว่างยุโรปกับเอเชียนั้น ปรากฏว่าสายพันธุ์คอเคซอยด์กับมองโกลอยด์ ได้ผสมผสานกันเกิดชนเผ่าต่างๆ ในเอเชียกลางตอนบนมากมาย ตัวอย่างเช่น ชนเผ่าศกะ ที่มาตั้งราชวงศ์กุษาน อันเป็นจุดเริ่มต้นการสร้างพระพุทธปฏิมากรที่จะกล่าวต่อไป เป็นต้น

ในข้อเขียนนี้จะกล่าวเฉพาะมนุษย์สายพันธุ์คอเคซอยด์ ชนเผ่าอารยันซึ่งเป็นต้นตระกูลของชาวยุโรป ชาวอาหรับ ชาวอิหร่าน และชาวอินเดียด้านเหนือ (คำว่า อาหรับ และอิหร่าน ก็มาจากคำว่า อริยะ นั่นเอง) ชนเผ่าอารยันได้อพยพไหลลงมาสู่ลุ่มน้ำสินธุ และบริเวณภาคกลางของปากีสถานมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๗,๐๐๐ ปี ในส่วนตะวันตกเฉียงเหนือของชมพูทวีปนั้น มีชาวอารยันเข้ามาตั้งมั่นในแคว้นคันธารราษฎร์ และเมืองตักกศิลาก่อนพุทธกาล ชาวอารยันได้ชื่อว่ามีอารยธรรมสูงกว่าชนเผ่าอื่นๆ บริเวณใกล้เคียง ชาวอารยันได้นำลัทธิบูชาพระผู้เป็นเจ้า และ **คัมภีร์สุริยยาตร์** มาสู่ชมพูทวีป คัมภีร์ดังกล่าว แสดงว่ามนุษย์ยุคนั้นเริ่มสนใจจักรวาลอยู่ก่อนแล้ว

ชาวอารยันได้ทำลัทธิพราหมณ์บูชาพระพรหม พระอินทร์ ผสมผสานกับอารยธรรมพื้นเมือง และพัฒนาขึ้นเป็นศาสนาฮินดู ศาสนาพราหมณ์ฮินดูนั้น แปลว่า ลัทธิศาสนาอื่นๆ คือไม่ปรากฏว่าใครเป็นพระศาสดา มักยึดพระเจ้าบนสรวงสวรรค์เป็นใหญ่เท่านั้น เมื่อชาวอารยันเข้ามาลงรากลึกจน

กลายเป็นชาวชมพูทวีปแล้ว จึงเกิดเทพเจ้าสูงสุด คือ พระศิวะ (อิศวร) และเกิดพระวิษณุ (นารายณ์) พระพรหม พระศิวะ พระวิษณุ เรียกว่า ตรีมูรติ ส่วนพระอินทร์แม้จะเป็นเทพเจ้าดั้งเดิมของอารยันก็ค่อยๆ ลดตามความสำคัญลงไป เป็นเทพระดับต่ำกว่าตรีมูรติ ส่วนพระศิวะถูกยกขึ้นสูงสุด

พระศิวะและพระอุมา

ปฐมภูมิทัศน์ของพราหมณ์ฮินดูนั้นจะยึดถือเทือกเขาหิมาลัยเป็นที่ตั้งของเขาไกรลาส เพื่อเชื่อมต่อจักรวาล คือ สรวงสวรรค์ อันเป็นที่สถิตของพระศิวะมหาเทพสูงสุด

ภาพยอดเขาหิมาลัยที่เห็นในภาพนี้ เป็นผลพวงของการบีบตัวของเปลือกโลก คือ อนุทวีป (อินเดีย) เดิมอยู่ซีกโลกใต้ เคลื่อนตัวเขาปะทะทวีปเอเชีย บีบตัวให้เกิดยอดเขาเอฟเวอร์เรสสูงขึ้นๆ (ขณะนี้ก็ยังไม่หยุด) เป็นผลให้เกิดปฏิกิริยาพลังงานตามปกติของระบบจักรวาล มนุษย์จึงจินตนาการปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมาเป็นเทพยดาฟ้าดิน จึงเกิดเรื่องราวดุจมหากาพย์ขึ้นในชมพูทวีป ทั้งเรื่องมหาภารตยุทธ และรามยณะ ดังลำดับกาลเวลาโดยสรุปดังนี้

ก่อน พ.ศ. ๑๐๐-๒๐๐ ลัทธิพราหมณ์พัฒนาไปสู่ศาสนาฮินดู หรือเรียกรวมว่าพราหมณ์ฮินดู เผยแผ่จากชมพูทวีปไปทุกทิศทาง โดยเฉพาะทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ว่า พม่า มอญ ไทย ขอม-จาม หมู่เกาะชวา จนถึงหมู่เกาะตากาล็อก (ลึงคเทศเป็นชื่อโบราณของฟิลิปปินส์) ล้วนนับถือศาสนาพราหมณ์ฮินดู มาก่อนพุทธศาสนาทั้งสิ้น

ภาพเทวรูปพระศิวะ ศิลปะขอมแสดงว่า ศาสนาพราหมณ์ฮินดู เผยแผ่มาถึงภูมิภาค สุวรรณภูมิ ก่อนพระพุทธศาสนา

ก่อน พ.ศ. ๘๐ เจ้าชายสิทธัตถะ ประสูติในศากยวงศ์ ณ กรุงกบิลพัสดุ์ (ปัจจุบันอยู่ในประเทศเนปาล)

ก่อน พ.ศ. ๔๕ พระสมณโคดม ทรงตรัสรู้เป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ เมืองพุทธคยา รัฐพิหาร

พ.ศ. ๑ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ณ เมืองกุสินารา

พ.ศ. ๑๐๐ พระพุทธศาสนา แบ่งแยกออกเป็น ๒ นิกายใหญ่ คือ นิกายมหายาน เผยแผ่ขึ้นไปทางเหนือและใต้ ส่วนนิกายหินยาน เผยแผ่ลงไปทางใต้ตามหลังมหายาน

พ.ศ. ๑๑๘ พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช แห่งกรีกไอโอเนีย กรีฑาทัพจากยุโรป ยึดครองดินแดนต่างๆ ด้านตะวันออก จนกระทั่งมายึดครองภาคตะวันตกเฉียงเหนือของชมพูทวีป

พ.ศ. ๑๗๑ ราชวงศ์โมริยะ เกิดขึ้นในชมพูทวีปและเริ่มมีพลังอำนาจ

พ.ศ. ๒๘๐ พระเจ้าอโศกมหาราช แห่งราชวงศ์โมริยะ ทรงมีพระเดชานุภาพมาก และทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา จึงเป็นยุคที่พระพุทธศาสนารุ่งเรืองในชมพูทวีป และเผยแผ่ไปสู่ต่างแดน ทั้งนิกายมหายานด้านเหนือ ภูฐาน ซิกขิม เนปาล ทิเบต มองโกเลีย จีน แมนจูเรีย เกาหลี และไกลถึงญี่ปุ่น ส่วนนิกายหินยานเผยแผ่ไปทางทิศใต้ของเอเชีย คือ ลังกา มอญ พม่า ไทย ลาว เวียดนาม และแหลมมลายู

พ.ศ. ๒๙๘ โรมันเริ่มมีอำนาจเหนือกรีก และแผ่อิทธิพลมาถึงชมพูทวีป ที่กรีกเคยปกครอง โรมันผสมผสานกับกรีก ตั้งอาณาจักรแบคเตรีย ศิลปะการสร้างเทวรูป แพร่เข้ามาสู่ชมพูทวีปด้านเหนือ

ขณะเดียวกัน ชนเผ่าต่างๆ ตอนกลางของเอเชีย เริ่มอพยพหลั่งไหลลงมายังชมพูทวีป เช่น ชนเผ่าฮั่นขาว ชนเผ่าฉี ชนเผ่าศกะ และตาต้า

พ.ศ. ๓๐๑ พระเจ้าอโศกมหาราช สวรรคต อิทธิพลราชวงศ์โมริยะเสื่อมลง ราชวงศ์สุงคะมีอำนาจ กลับทำลายล้างพระพุทธศาสนา

พ.ศ. ๓๓๒ พระเจ้ากุสตนะ โอรสพระเจ้าอโศกมหาราช กู้อิสรภาพ นำพาพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ทางตะวันตก ทรงประกาศตั้งอาณาจักรโขตาน

กล่าวกันว่า รูปแบบสังฆารามในพระพุทธศาสนามีอุโบสถ ศาลาวิหาร เกิดขึ้นในยุคนี้ แต่อยู่ได้ไม่นานก็ล่มสลายจากภัยกองทัพมุสลิม

พ.ศ. ๕๐๐ พระเจ้าเมนานเดอร์ กษัตริย์โรมันกรีก แห่งแบคเตรีย หันกลับมาอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ซึ่งกลับรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่ง

พ.ศ. ๕๔๐ พระศาสดาเยซูคริสต์ประสูติ ณ เมืองนาซาเรช บริเวณเอเชียตะวันตก ติดต่อกับยุโรป

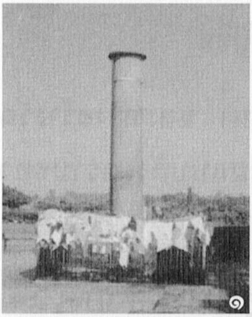
พ.ศ. ๖๑๒ ชนเผ่าศกะอพยพหลั่งไหลเข้ามาสู่แคว้นคันธารราษฎร์ และนครตักกศิลา ซึ่งอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม พระเจ้ากนิษกะแห่งราชวงศ์กุษาน

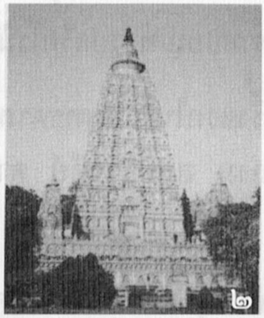
ภาพพระพุทธประวัติ

ประสูติ, จุตูปปาตญาณ, แสวงหาโมกขธรรม, ตรัสรู้, รับมธุปายาส, ปฐมเทศนา, ทรงอธิษฐานจิต, จาริกประกาศพระศาสนา, ผจญมาร, เชตวันมหาวิหาร, ปุพเพนิวาสานุสติญาณ, ปรินิพพาน

ภาพพุทธสังเวชนียสถาน

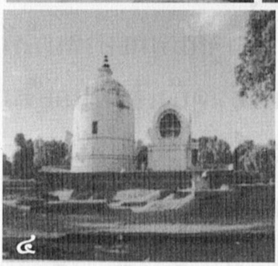

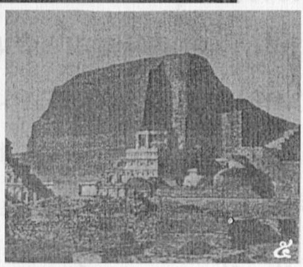

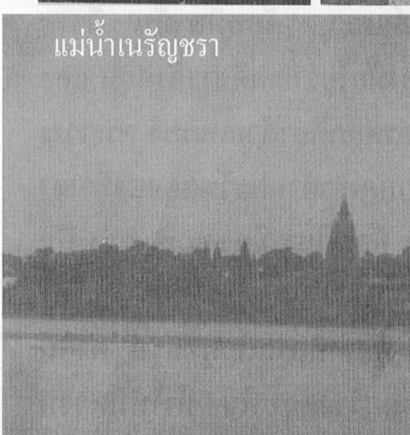
(๓)

(๖)

ภาพ (๑) สถานที่ประสูติลุมพินีวัน ปัจจุบันอยู่ในเขตเนปาล ห่างจากเขตแดนอินเดีย ๒๓ กิโลเมตร

ภาพ (๒) สถานที่ตรัสรู้พุทธคยา รัฐพิหาร

ภาพ (๓) สถานที่ปฐมเทศนาสารนาถ รัฐพาราณสี

ภาพ (๔) สถานที่ปรินิพพานกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ

ภาพ (๕) นาลันทา มหาวิทยาลัยพุทธศาสนา ที่สารนาถ เมืองพาราณสี

ภาพ (๖) พระพุทธรูปองค์ดำแห่งนาลันทาเป็นพุทธรูปจำหลักจากหินสีดำสนิท มีอายุกว่า ๑๐๐๐ ปี

ภาพ (๗) ภูมิทัศน์ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา พระพุทธเขตแห่งบำเพ็ญธรรม ตรัสรู้ ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ของชนเผ่าศกะ ตั้งตนเป็นกษัตริย์แคว้นคันธารราษฎร์ ณ นครตักกศิลา ทรงฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ประกาศตั้ง **มหาศักราช** (พุทธศักราช) ๖๒๑ รวบรวมช่างโรมันกรีก สร้างพระพุทธรูปตามแบบเทวรูปกรีกโรมันขึ้น

พระพุทธรูปจึงเกิดขึ้นครั้งแรกในโลกพุทธศาสนา และทรงสร้างวัดวาอารามโบสถ์วิหาร ศาสนสถาน สถูป เจดีย์ ตามแบบสังฆารามของอาณาจักรโขตาน

พ.ศ. ๘๖๔ พระเจ้าจันทรคุปต์แห่งราชวงศ์คุปตะ มีอำนาจขึ้นในชมพูทวีป ทรงนับถือศาสนาฮินดู ได้ผสมผสานศาสนาฮินดูกับพุทธศาสนาให้กลมกลืนผสมผสานกัน นี่คือเหตุผลที่ลัทธิพราหมณ์ฮินดูยังเจือปนอยู่ในพระพุทธศาสนาทุกแห่ง ศาสนาฮินดู ประกาศว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นองค์เทวตารองค์หนึ่งของพระวิษณุ (พระนารายณ์)

การกล่าวถึงอาณาจักรคันธารราษฎร์และนครตักกศิลานั้น มีรายละเอียดอยู่ในหนังสือเรื่อง เมืองตักกศิลา ของนักโบราณคดีชาวอังกฤษ และในปีพุทธศักราช ๒๕๐๔ ผู้เขียนได้ไปเยือนนครตักกศิลาด้วยตนเอง ตระเวณดูทุกมุมของนครโบราณ ล้วนสร้างด้วยหินจากภูเขาด้านตะวันตกของทิวเขาหิมาลัย ชื่อ **ตักกศิลา** มีความหมายว่า หินตัดอยู่แล้ว คนโบราณยุคนั้นก็มีความรู้เรื่องอิฐ แต่เมืองตักกศิลาและพุทธรูป ศาสนสถาน กลับสร้างด้วยหิน ทำให้มีความมั่นคงเหนียวแน่น ถ้าเป็นอิฐคงจะถล่มทลายไปแล้ว แม้กองทัพมุสลิมจะทำลายก็ยังเห็นร่องรอยอันงดงามของพุทธศิลป์อยู่จนทุกวันนี้

ภาพพระพุทธรูปถูกทำลายโดยกองกำลังมุสลิมที่รุกรานและยึดครองบางส่วนของชมพูทวีป

พระพุทธรูปจำหลักศิลา ที่หลงเหลือจากการทำลายจากฮั่นและมุสลิม
ณ นครตักกศิลา อาณาจักรคันธารราษฎร์

ผู้เขียนได้เดินสังเกตลักษณะของซากศาสนสถานในเชิงสถาปัตยกรรม ยังเห็นลักษณะของอุโบสถและวิหาร สถูป เจดีย์ แสดงว่าวัดวาอารามสังฆาราม ยุคนั้นสร้างเมื่อกว่าสองพันปีมาแล้ว มรดกทางพระพุทธศาสนาด้านแบบแผนการจัดสังฆารามต่างๆ ก็มีระบบแบบแผนเช่นเดียวกับวัดในพระพุทธศาสนายุคปัจจุบันเป็นแนวคิด ศาสนานุรักษ์ที่มั่นคงยั่งยืนอย่างมหัศจรรย์ ปัจจุบันตักกศิลาอยู่ทางด้านเหนือของประเทศปากีสถานและเป็นมรดกโลก

พ.ศ. ๘๗๗ พระเจ้ามหาเสนะแห่งอนุราชปุระลังกา ทรงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ประกาศตั้งคัมภีร์อภัยคีรีวิหาร เพื่อแยกตัวให้ห่างจากนิกายมหายานมากที่สุด คือมุ่งแต่แก่นแท้

ถึงรัชสมัยพระเจ้าศรีเมฆวัน รัชทายาท ทรงเสด็จไปสร้างวัดที่พุทธคยา

พ.ศ. ๙๓๓-๑๐๐๓ ชนเผ่าฮั่นขาวจากตอนกลางของทวีปเอเชีย

ชนเผ่าฮั่นดุร้ายป่าเถื่อน รุนแรง เข้าครอบครองเขตตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดีย ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างของแคว้นคันธารราษฎร์ และเมืองตักกศิลา

นับเป็นยุคมืด กว่าจะขับไล่ฮั่นขาวออกไปได้ ก็ตกปลายปีพุทธศักราช ๑๐๐๐

พ.ศ. ๑๑๑๒ ศาสดาอัลเลาะห์โมฮัมหมัด ประสูติ ณ ตะวันออกกลาง ศาสนาอิสลามเริ่มรุ่งเรือง และเป็นคู่ต่อสู้กับศาสนาคริสต์ แล้วหันมารุกรานเผยแผ่ศาสนาด้วยอำนาจกองทัพอันเหี้ยมโหด มีผลให้ชนเผ่าต่างๆ ในตอนกลางทวีปเอเชีย หันไปนับถือศาสนาอิสลาม เป็นชาวมุสลิม เช่น พวกเติร์ก ตาต้าหรือตาดมงโกล ฯลฯ ภายหลังศาสนาอิสลามเกิดแตกแยกเป็นนิกายชีอะห์กับนิกายสุหนี่ย์ ฆ่าฟันกันเอง ก็เช่นเดียวกับศาสนาคริสต์ แต่การรุกรานชมพูทวีปนั้น มุสลิมก็ยังไม่ลดละเข้าทำลายพระพุทธศาสนาทุกแห่ง

พ.ศ. ๑๓๐๐-๑๔๐๐ พระเจ้าปูรณวรมา แห่งแคว้นมคธ ทรงฟื้นฟูพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะที่พุทธคยาให้กลับมา แต่ก็มิสามารถต่อต้านภัยจากกองทัพมุสลิมได้ **พระมหากษัตริย์องค์นี้ที่เห็นต้นศรีมหาโพธิ์ ตายซาก ทรงอธิษฐานและรดด้วยน้ำนม จนต้นศรีมหาโพธิ์งอกขึ้นใหม่อย่างปาฏิหาริย์** มิฉะนั้นชนรุ่นหลังคงไม่ได้เห็นพระศรีมหาโพธิ์

พ.ศ. ๑๕๗๓ กองทัพมุสลิมยังคงรุกรานอินเดียไม่เลิกรา แต่ไม่สามารถทำลายศาสนาพราหมณ์ฮินดูลงได้ ส่วนพระพุทธศาสนานั้นเหลือแต่ซากปรักหักพัง

พ.ศ. ๒๐๖๘ ศาสดาคุรุนานัก ประกาศตั้งศาสนาซิกข์ (คือสิกขะ ส่วนชาวซิกข์ เรียกชื่อท้าย ซิงห์ คือสิงห์) เป็นปรัชญาผสมผสานระหว่างศาสนาฮินดูกับอิสลาม

พ.ศ. ๒๑๔๐ ชนเผ่าตาต้า หรือตาดมงโกล ซึ่งเป็นชาวมุสลิม พระเจ้าบาร์เบอร์ กรีฑาทัพม้าเข้ายึดครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของอินเดีย ประกาศตั้งราชวงศ์โมกุลขึ้นครองประเทศอินเดีย แม้จะมีมหาราชาหลายองค์พยายามต่อสู้ก็พ่ายแพ้ แม้ราชวงศ์โมกุลจะเป็นมุสลิม แต่ไม่มีเหตุรุนแรง ศาสนาฮินดูยังคงอยู่ ศาสนาอื่นๆ รวมทั้งพระพุทธศาสนาที่ทรุดโทรมอย่างไรก็อยู่เช่นนั้น ไม่มีการฟื้นฟู ไม่มีการทำลายล้าง แต่มุสลิมราชวงศ์โมกุล กลับต้องระวังภัยจากมุสลิมด้านตะวันตก

ภาพพระธรรมจักร บนยอดเสาอโศก เป็นนิมิตหมายว่า บัดนั้น
พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ไปทั่วพิภพ

พ.ศ. ๒๓๙๐ ลัทธิล่าอาณานิคมเข้าสู่อินเดีย อินเดียเสียเอกราช สิ้นสุดราชวงศ์โมกุล แม้มหาอำนาจอังกฤษจะเป็นชาวคริสต์ แต่โลกเข้าสู่ยุควิทยาการใหม่ๆ มีนักโบราณคดีตะวันตก มองลัทธิศาสนาต่างๆ เป็นทางด้านวิชาการ เป็นอารยธรรมมรดกโลกจึงไม่มีการขัดขวางกีดกัน ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาจะเข้าไปบูรณะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินเดีย บางกรณีกลับส่งเสริมสนับสนุน

พ.ศ. ๒๔๙๐ อินเดียเป็นเอกราช แต่ประเทศต้องแบ่งแยกเป็น ๒ ส่วน คือ

อินเดียกับปากีสถาน ตะวันตก-ตะวันออก ต่อมาปากีสถานตะวันออกแยกตัวเป็นเอกราชเป็นบังคลาเทศ

มีประเทศต่างๆ เข้าไปบูรณะสังเวชนียสถานทางพระพุทธศาสนา จนกระทั่งศาสนสถานต่างๆ เริ่มฟื้นตัวเป็นรูปธรรมขึ้น

สัญลักษณ์พระธรรมจักรในพระพุทธศาสนาบนฐานสิงห์สามเศียรยอดเสาอโศกโบราณวัตถุทางพุทธศาสนานั้น รัฐบาลอินเดีย โดยท่านผู้นำคือ มหาตมคานธี และเยาวหราลเนรูห์ ได้อัญเชิญขึ้นเป็นตรากลางธงชาติอินเดีย และในยุคนี้เอง **พระพุทธศาสนา** และ **พุทธสถาน ฟื้นคืนชีพด้วยการนำของท่านอนาคาริก ธรรมปาล** จากประเทศลังกา และ ดร.เอมเบดการ์ รัฐมนตรีว่าการ **กระทรวงยุติธรรม ของรัฐบาลชุดแรกของอินเดีย** เมื่อได้รับเอกราชเป็นอิสระจากการยึดครองของจักรภพแห่งสหราชอาณาจักร (อังกฤษ) แล้ว โดยสมบูรณ์

พระพุทธจุลปฏิมากร

ต้นแบบของพุทธจุลปฏิมากร

พระพุทธจุลปฏิมากรหรือพระเครื่ององค์ขนาดเล็กนั้น มีคนนิยมสร้างกันขึ้นในชมพูทวีป ก่อนแพร่ไปยังประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศไทย พระพุทธจุลปฏิมากร หรือกล่าวเฉพาะที่คนไทยเรียกว่า พระเครื่องนั้น จะย่อพุทธลักษณ์และบริบทประกอบองค์พระมาจากพระพุทธปฏิมากรองค์ใหญ่ ซึ่งมักจะประดิษฐานอยู่ ณ ศาสนสถาน โดยมีคติธรรมและศาสนพิธีการสร้าง ดังจะได้กล่าวในเนื้อหาต่อไปตามลำดับ

ก่อนอื่นเพื่อให้เข้ากับรสนิยมการบูชาพระของไทยเราต่อไป จะเรียกพระพุทธปฏิมากรว่า **พระพุทธรูป** และเรียกพระพุทธจุลปฏิมากรว่า **พระเครื่อง**

พระพุทธรูปในประเทศอินเดีย จะมีพุทธศิลป์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของภูมิภาคชมพูทวีป

นอกจากพระพุทธรูป พุทธศิลป์ คันธารราษฎร์ ซึ่งเป็นต้นแบบแรกของโลกแล้ว จะปรากฏต้นแบบพุทธศิลป์ตามชื่อเมืองต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๘-๑๘ ดังนี้

๑. พุทธศิลป์ อมราวดี
๒. พุทธศิลป์ มถุรา
๓. พุทธศิลป์ คุปตะ
๔. พุทธศิลป์ สารนารถ
๕. พุทธศิลป์ วเทฏกะ
๖. พุทธศิลป์ โอริสสา

๗. พุทธศิลป์ ปาละ

๘. พุทธศิลป์ กัสมีระ

๙. พุทธศิลป์ อุรคิหะ

๑๐. พุทธศิลป์ ลังกา

สำหรับประเทศไทยจากเอกสารโบราณคดีของศาสตราจารย์ ยอช เซเดส์ นักโบราณคดีชาวฝรั่งเศสเรียกพระเครื่องว่า พระพิมพ์ ท่านผู้นี้ได้ศึกษาและเขียนเป็นตำนานพระพิมพ์ และจากหนังสือตำนานพระพุทธรูปของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จากการประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ข้อมูลว่า พระพุทธรูปในประเทศไทย แบ่งออกเป็น ๑๐ แบบ

พระพุทธรูปปางถวายเนตร พุทธศิลป์อยุธยาพระพักตร์จะเป็นชาวเอเชีย

๑. **แบบอินเดีย** ไทยเราได้แบบ **อมราวดี คุปตะ** และ **ปาละ** ซึ่งแสดงว่าไทยนำมาเพียง ๓ แบบ ใน ๑๐ แบบ ของอินเดีย

๒. **แบบทวาราวดี** สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๖ ส่วนใหญ่จะพบในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. **แบบศรีวิชัย** สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๘ ส่วนใหญ่จะพบทางภาคใต้และจรดแหลมมลายู จนถึงหมู่เกาะชวา

๔. **แบบลพบุรี** สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๗-๑๙ เป็นพุทธศิลป์แบบขอม พบทั้งในไทยและกัมพูชา

๕. **แบบเชียงแสน** สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๒๒ ซึ่งพบในแถบล้านนาทางภาคเหนือ

๖. แบบสุโขทัย สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งพบในภาคเหนือตอนล่าง

๗. แบบอู่ทอง สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๗-๑๙ ซึ่งพบในสุพรรณบุรี อยุธยา และใกล้เคียง

๘. แบบอยุธยา สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๑ ซึ่งพบได้ทั่วไปในภาคกลาง

๙. แบบนครศรีธรรมราช สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๓ ซึ่งพบได้ในภาคใต้

๑๐. แบบรัตนโกสินทร์ สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๒๘ - ปัจจุบัน ซึ่งพบอยู่ทั่วไปในประเทศ และยังแพร่ไปสู่ต่างประเทศด้วย

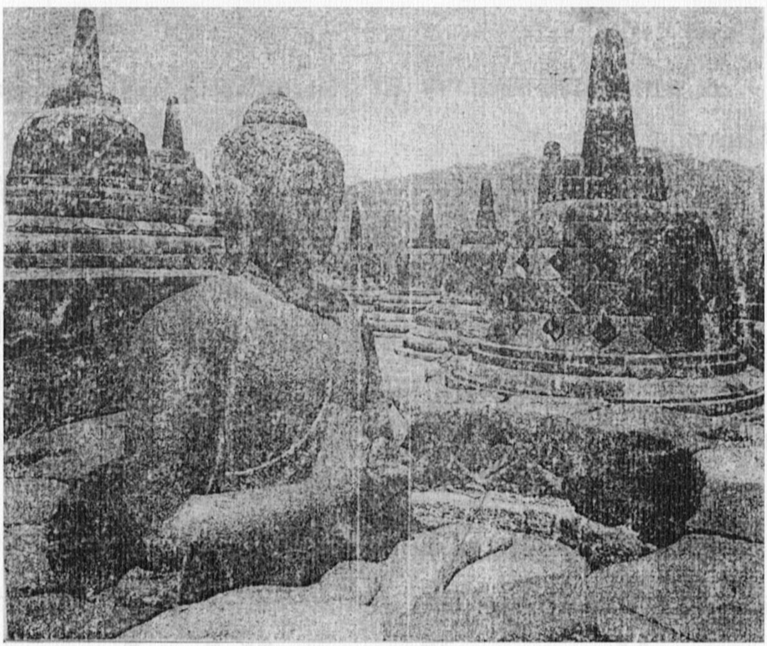
ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นว่า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ศาสนาพราหมณ์ฮินดู เผยแผ่มาก่อน ต่อมาพระพุทธศาสนานิกายมหายานเผยแผ่ตามมา หลังจากนั้นพระพุทธศาสนานิกายหินยาน ซึ่งมีที่มั่นอยู่ในลังกาก็เผยแผ่ตามหลังนิกายมหายานเข้ามา ลังกากับมอญใกล้ชิดกันมาก มอญจึงรับเอาพระพุทธศาสนาลังกาวงศ์อันบริสุทธิ์เข้ามา พระมอญยุคนั้นมีชื่อทางเคร่งครัดธรรมวินัย ผู้อ่านคงจำได้ว่า ครั้งที่สมเด็จเจ้าฟ้ามงกุฎฯ ทรงผนวชอยู่ ณ วัดมหาธาตุ ได้พบพระอาจารย์ภิกษุชาวมอญที่วัดนี้ พระภิกษุมอญรูปนี้อยู่ในนิกายหินยาน ฝ่ายรามัญธรรมนิกาย สันนิษฐานว่าเป็นมูลเหตุหนึ่งที่พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎฯ ทรงดำริจัดตั้งพระพุทธศาสนาฝ่ายธรรมยุติกนิกายขึ้นในประเทศไทย

โบราณสถานบุโร พุทโธ

บนกลางเกาะชวา ปัจจุบันคืออินโดนีเซีย

เป็นพุทธโบราณสถานยุคอาณาจักรศรีวิชัย

ในพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๗

พระพุทธรูปในภาพแสดงพุทธศิลป์ยุคศรีวิชัย ซึ่งเป็นพุทธศิลป์เช่นเดียวกับที่พบในภาคใต้ของไทย พระพุทธศาสนาเผยแผ่มาถึงหมู่เกาะชวา และหมู่เกาะทางใต้ของฟิลิปปินส์ หลังศาสนาพราหมณ์ฮินดู ภายหลังอิทธิพลของกองทัพทางทะเลของมุสลิมเข้ามายึดครอง ทำให้ภูมิภาคส่วนนี้กลายเป็นดินแดนของศาสนาอิสลามไปสิ้น ส่วนทางฟิลิปปินส์นั้น อิทธิพลของศาสนาคริสต์จากกองทัพเรือสเปน ตามด้วยอิทธิพลของอเมริกัน ทำให้ภูมิภาคนี้กลายเป็นดินแดนของคริสต์ศาสนาเช่นกัน

พระพุทธรูปในภาพเป็นพุทธศิลป์ยุคศรีวิชัย ในพุทธศตวรรษที่ ๑๕ และคงจะจำกันได้ว่า

พระพุทธไพรีพินาศ เกิดจากต้นแบบพระพุทธศิลป์ศรีวิชัย เป็นพระพุทธรูปจำหลักศิลา มีผู้นำมาทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้งยังทรงผนวชและประทับอยู่ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร พระพุทธรูปศิลาองค์นั้น ปัจจุบันประดิษฐานอยู่บนเก๋ง ณ เจดีย์ไพรีพินาศ ชื่อพระราชทานไพรีพินาศ เกิดขึ้นจากศัตรูที่เคยคิดร้ายต่อพระองค์ พินาศไปสิ้นนั่นเอง

เมื่อกล่าวถึงอาณาจักรศรีวิชัยในหมู่เกาะอินโดนีเซีย ซึ่งยุคก่อนเรียกว่า หมู่เกาะชวานั้น มีเรื่องตำนานชาติไทยในยุคสุโขทัย บันทึกว่า ในรัชสมัยของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ราชอาณาจักรครอบคลุมแหลมมลายูทั้งหมดและยังเลยไปถึงเกาะสุมาตราด้วย มีนักโบราณคดีสืบหาเค้าความจริงเรื่องนี้ไปเยือนเกาะสุมาตราทางตะวันตก จากแหลมมลายูข้ามช่องแคบมะละกา ได้พบชุมชนพื้นเมือง ปัจจุบันเป็นมุสลิมหมดแล้ว มีผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่า แต่เดิมบรรพบุรุษของพวกเขาอพยพไปจากแผ่นดินสุโขทัย ไปตั้งรกรากชุมชนอยู่บริเวณนั้น พร้อมทั้งแสดงหลักฐานหม้อใส่น้ำดื่มริมทางที่เป็นโบราณวัตถุคล้ายสังคโลกของสุโขทัยส่วนเรื่องราวที่นานหลายชั่วอายุคนนั้นต่างก็ลืมเลือนนอกจากแบบแผนบ้านเรือนที่อยู่อาศัยยังละม้ายแม้นชุมชนคนไทย แตกต่างจากชาวมุสลิมอื่นๆ ในอินโดนีเซีย

อนึ่ง ที่เคยกล่าวว่า ศาสนาพราหมณ์ฮินดูเคยเผยแผ่มาก่อนพระพุทธศาสนาในอินโดนีเซียนั้น ก็มีหลักฐานยืนยันเป็นรูปธรรม คือ **ชาวเกาะบาหลี** แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไป จากพราหมณ์ฮินดู ผ่านพระพุทธศาสนาจนมาถึงยุคศาสนาอิสลาม ชาวเกาะบาหลียังคงนับถือศาสนาพราหมณ์ฮินดูอยู่อย่างเหนียวแน่น แม้ประเพณีเก่าจะกร่อนไปมากแล้วก็ตาม พวกเขาก็ยัง

เป็นชาวบาหลีฮินดู รัฐอิสลามของอินโดนีเซีย ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนบาหลีได้ ก็เลยหันมาใช้เกาะบาหลีเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ เกาะบาหลีจึงมีชื่อไปทั่วโลก

เรื่องนี้คล้ายกับอดีตอาณาจักรคันธารราษฎร์และนครตักกศิลา ซึ่งเป็นศาสนสถานทางพุทธศาสนา ที่อยู่ในประเทศปากีสถาน ซึ่งเป็นประเทศมุสลิมแยกจากอินเดีย มีปีพุทธศักราช ๒๔๙๐ ชาวมุสลิมยุคแรกจะไม่ศรัทธาต่อพุทธสถานนี้ แต่ต่อมาอาณาจักรโบราณหลายแห่งกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวนำเงินเข้าประเทศปากีสถานปีละจำนวนมาก และเป็นเมืองมรดกโลกอีกด้วย

จึงกล่าวถึงเป็นบริบทประกอบบทความนี้ไว้

สำหรับพระพิมพ์หรือพระเครื่องยุคแรกที่ปรากฏในประเทศไทยนั้นโดยมากเป็นพระพุทธศิลป์ขนาดเท่าฝ่ามือ ไม่เล็กอย่างพระเครื่องยุคหลังด้วยภาพตัวอย่างต่อไปนี้

ยุคศรีวิชัย

ยุคทวาราวดี

ยุคขอม ลพบุรี (ขอม)

พระเครื่องศรีวิชัย พบมากทางภาคใต้ พระเครื่องทวาราวดี พบมากในภาคกลาง และบางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรืออีสาน ส่วนพระเครื่องขอมนั้น เนื่องด้วยขอมเป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่แผ่อำนาจก่อนยุคสุโขทัยครอบครองอาณาเขต เป็นทั้งพื้นที่ประเทศไทยขณะนี้กับกัมพูชา จึงพบได้ทั่วไป

โดยเฉพาะกรุงละโว้ (ลพบุรี) เคยเป็นนครหลวงของขอมโบราณ จึงเรียกว่า พระเครื่องลพบุรี

เป็นเรื่องแปลก ที่เราเข้าใจกันว่า พระเครื่องมีอยู่เฉพาะในประเทศไทย แต่ปรากฏว่า พระเครื่องคล้ายพิมพ์ศรีวิชัย มีการค้นพบถูกบรรจุไว้ในถ้ำแถบทะเลทรายโกบี ปัจจุบันคือ ประเทศมองโกเลีย และมีจำนวนมาก

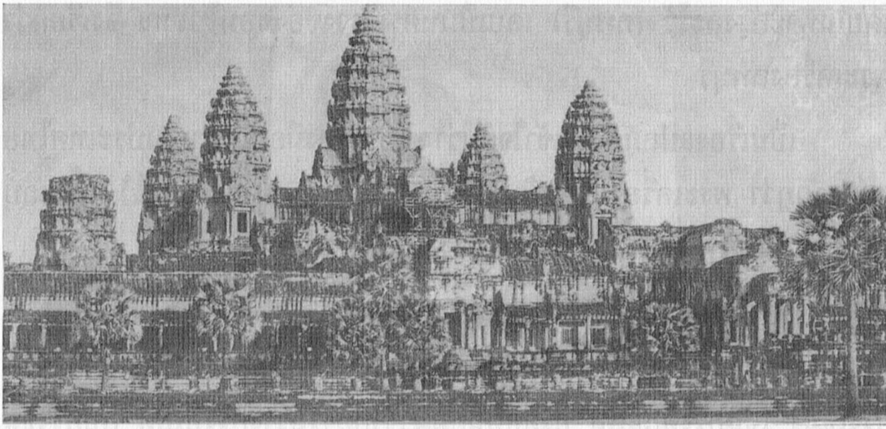
อย่างไรก็ตาม ทางทิเบตและจีน ก็มีการสร้างพระเครื่องประเภทพระกริ่ง ที่เรียกว่า กริ่งทิเบต กริ่งจีน ตามแบบของพระพุทธศาสนานิกายมหายาน กริ่งเขมร เช่นกริ่งตั๊กแตน ก็ได้คตินิยมมาจากการสร้างกริ่งทิเบต กับกริ่งจีน ดังภาพ

พระกริ่งทิเบต | กริ่งใหญ่ ราชวงศ์ถัง, กริ่งหนองแส ยูนาน (กริ่งจีน) | กริ่งบาเก็ง, กริ่งตั๊กแตน (กริ่งขอม)

พระกริ่งเหล่านี้ยังมีอีกหลายพิมพ์ และเป็นต้นแบบการสร้างพระกริ่งในประเทศไทย ซึ่งพระกริ่งเป็นพระเครื่องยอดนิยมประเภทหนึ่ง

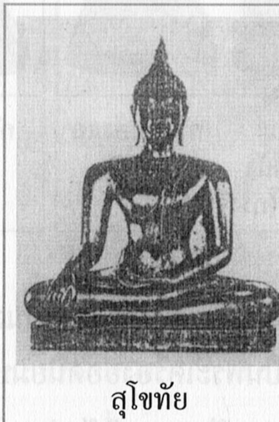
เทวาลัยของอดีตอาณาจักรขอมที่ยังปรากฏอยู่เป็นโบราณสถานที่ยืนยันชัดเจนว่า ศาสนาพราหมณ์ฮินดู และพระพุทธศาสนานิกายมหายานได้เผยแผ่เข้ามาสู่สุวรรณภูมิก่อนนิกายหินยาน

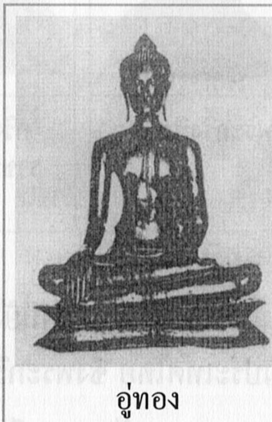
เมื่ออาณาจักรขอมล่มสลายลง จึงเกิดอาณาจักรไทยขึ้นในแหลมทอง และหลังจากพุทธศิลป์อมราวดี ศรีวิชัย ทวาราวดี และขอมผสมกลมกลืนกับยุคแรกของไทย พระพุทธศิลป์ที่เป็นต้นแบบของพระเครื่อง คือ

เชียงแสน

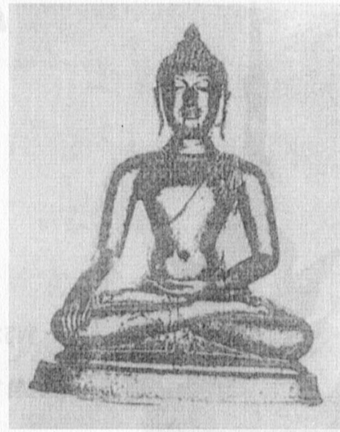
สุโขทัย

อู่ทอง

ลพบุรี

นครศรีธรรมราช

พุทธศิลป์ต้นแบบในภาพนี้ จะเห็นว่า พุทธศิลป์เชียงแสนและสุโขทัย ยังมีเค้าถ่ายทอดมาจากพุทธศิลป์อินเดีย ส่วนพุทธศิลป์อู่ทองนั้น พัฒนามาจากพุทธศิลป์ทวาราวดีผสมผสานกับพุทธศิลป์ลพบุรี สำหรับพุทธศิลป์ลพบุรีนั้น ถ่ายแบบมาจากพุทธศิลป์ขอมโดยตรง และทางภาคใต้ของไทย เกิดพุทธศิลป์นครศรีธรรมราช ซึ่งมีเอกลักษณ์โดยเฉพาะถิ่น แต่นักโบราณคดีบางท่านว่าเป็นพุทธศิลป์แบบพระพุทธสิหิงค์

ภาพพระพุทธรูป พุทธศิลป์อยุธยา
และ
ถ่ายทอดมาสู่พุทธศิลป์
ยุครัตนโกสินทร์

พระพุทธรูปยุคนี้ มีทั้งที่เป็นองค์พระพุทธรูปบริสุทธิ์และพระพุทธรูปทรงเครื่องเทวราช ซึ่งในยุคอยุธยาได้เกิดรังสรรค์พระพุทธรูปทรงพระมหาจักรพรรดิราช ตามลัทธิสมมุติเทวราช ของพระมหากษัตราธิราช ตามครรลองของลัทธิพราหมณ์ เรื่องราวดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมกับวิวัฒนาการทางวรรณศิลป์และนาฏศิลป์ พระศิวะทรงพระศิวนาฏลีลาซึมซับมาสู่พระพุทธศาสนานิกายมหายาน

การสร้าง ปลุกเสก พุทธาภิเษก พระพุทธรูปและพระเครื่อง จึงสืบเนื่องมาจากลัทธิพราหมณ์ และการสร้างพระปฏิมากร จึงสร้างพิมพ์ขึ้นด้วย โดยนำเอาคตินิยมนั้นมาประยุกต์โดยเฉพาะ

พระศิวนาฏราช

พระเครื่องจะมีพิมพ์หน้าเทวดา หน้าพระ หน้านาง หน้ายักษ์ หน้าฤาษี หน้าครุฑ และอาจมีหน้าอื่นๆ อีกก็ได้

พระพุทธศิลป์ พระเครื่อง

รังสรรค์จากพื้นฐานวัฒนธรรม วรรณกรรม
ศิลปกรรม จิตรกรรม นาฏกรรม เอกลักษณ์ไทย
ด้วย

รส - คุณากร - อลังการ

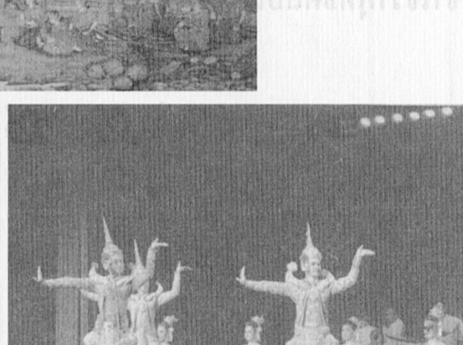
พระพุทธนฤมิตร วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร

รส : พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ **สงบ** ลดละจาก โลภ โกรธ หลง คือกิเลสทั้งปวง

คุณากร : บ่อเกิดแห่งคุณธรรมความดี มีปฏิปทาเยี่ยงอริยบุคคล คือ **สะอาด** ประจักษ์ใจ ประจักษ์ตา ต่อเพื่อนมนุษย์

อลังการ : จิตผ่องแผ้วแจ่มใสด้วยปัญญา อันเป็นนิมิตแห่งสันติสุข คือ **สว่าง** ด้วยวิชชาและนิสสัยอันงดงาม

พุทธศิลป์ต่างๆ ได้พัฒนามาสู่พุทธศิลป์อยุธยา กล่าวกันว่า ภาพลักษณ์ของพระพุทธรูปเริ่มปรับจากลักษณะอารยัน (อินเดีย ฝรั่ง) มาเป็นรูปลักษณ์มองโกลอยด์อย่างหน้าตาชาวเอเชียเต็มรูปแบบ ไม่เพียงแต่พุทธศิลป์ในไทย แม้พุทธศิลป์ทิเบต มองโกเลีย จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ก็เปลี่ยนแปลงเช่นกัน

การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์มาเป็นแบบเผ่ามองโกลอยด์ในสมัยอยุธยาตอนต้นนั้น ครั้งแรกโน้มน้าวไปทางพุทธศิลป์อู่ทองตอนยุคต้นอยุธยา ต่อมาเริ่มปรับพระพักตร์มาทางมองโกล (ไทย) เป็นผลทำให้พุทธศิลป์ล้านนายุคหลัง และพุทธศิลป์ล้านช้าง (ลาว) มีพุทธลักษณ์คล้ายคลึงพุทธศิลป์อยุธยา ถือเป็นศิลปะร่วมสมัย เรื่องที่กล่าวถึงพุทธศิลป์ต่างๆ นั้น ก็เพื่อให้เข้าใจว่าพุทธศิลป์เหล่านั้นล้วนเป็นต้นแบบของการสร้างพระเครื่องทั้งสิ้น

อาณาจักรพระเครื่อง

พุทธศาสนิกชนนั้นย่อมยึดถือกราบไหว้สักการะพระพุทธรูปแทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อมีพระพุทธรูปซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของใหญ่และหนักประจำอยู่ตามวัดวาอาราม บ้านเรือนแล้ว แต่เมื่อต้องออกจากเคหสถานก็ยังระลึกถึงองค์พระ จึงนิยมมีพระเครื่องติดตัวไป เพื่อความอุ่นใจในยุคใหม่มีสร้อยแขวนพระเครื่อง รวมทั้งเครื่องรางของขลัง ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องเรียกพระเครื่องกันต่อมา

พระเครื่อง คือ พระพุทธรูปขนาดเล็ก แต่สร้างขึ้นหลายแบบ แบบทั่วไปคือ พระพิมพ์จากแม่แบบ บางแบบสร้างเป็นองค์ลอยตัวหรือเรียกว่ารูปหล่อ บางแบบสร้างเป็นเหรียญ พระเครื่องในประเทศไทยอาจแบ่งออกได้ ๓ ประเภท

ประเภทที่ ๑ พระเครื่องยุคโบราณ ซึ่งสร้างขึ้นในยุคทวาราวดี ศรีวิชัย และลพบุรี (ขอม) ส่วนใหญ่มีขนาดเท่าฝ่ามือ แต่ก็พบขนาดเล็กบ้างไม่มากนัก

ประเภทที่ ๒ พระเครื่องจากกรุโบราณ ซึ่งคนโบราณบรรจุไว้ตามกรุศาสนสถาน สถูปเจดีย์ พระเครื่องจะพบอยู่กับพระพุทธรูปและโบราณวัตถุอื่นๆ พระกรุสำคัญ คนโบราณจะจารจารึกลานเงิน ลานทอง ซึ่งบ่งบอกผู้สร้าง พิธีสร้าง และพระคาถาศักดิ์สิทธิ์ พร้อมทั้งมีสื่อสารภาษาโบราณเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ ทำให้ชนรุ่นหลังสามารถศึกษาในแง่ของโบราณคดีได้ถูกต้องชัดเจน จากการสำรวจครั้งหลังสุด พบว่าประเทศไทยมีพระเครื่องจากกรุต่างๆ ดังนี้

กรุ กรุงเทพมหานคร พระชั้นนำ เช่น พระผงสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ทั้งที่วัดระฆัง และบางขุนพรหม

กรุ สุพรรณบุรี พระชั้นนำ เช่น พระผงสุพรรณ พระขุนแผน

กรุ สวรรคโลก พระชั้นนำ เช่น พระร่วงรางปืนศรีสัชนาลัย

กรุ ลพบุรี พระชั้นนำ เช่น พระหูยาน พระร่วงหลังผ้า

กรุ สุโขทัย พระชั้นนำ เช่น พระนางเสน่ห์จันทน์ พระลีลาฝักดาบ

กรุ อยุธยา พระชั้นนำ เช่น พระปรุหนัง พระปรกพะงั่ว

กรุ กาญจนบุรี พระชั้นนำ เช่น พระท่ากระดาน

กรุ ลำพูน (หริภุญไชย) พระชั้นนำ เช่น พระรอด พระคง

กรุ พิจิตร พระชั้นนำ เช่น พระพิจิตรเม็ดข้าวเม่า

กรุ กำแพงเพชร พระชั้นนำ เช่น พระซุ้มกอ พระลีลาเม็ดขนุน

กรุ พิษณุโลก พระชั้นนำ เช่น พระนางพญาพิษณุโลก

กรุ นครสวรรค์ พระชั้นนำ เช่น พระยอดขุนพลแม่นางเมือง

กรุ สระบุรี พระชั้นนำ เช่น พระนางดาวเสด็จ

กรุ ชัยนาท พระชั้นนำ เช่น พิมพ์สรรค์ปิดตา ท้ายย่าน

กรุ นครศรีธรรมราช พระชั้นนำ เช่น พระนาคปรกนังตรา

กรุ สุราษฎร์ธานี พระชั้นนำ เช่น พระกรุพุนพิน และวัดสน

กรุ ร้อยเอ็ด พระชั้นนำ เช่น พระนาคปรกพนมไพร

กรุ นครราชสีมา พระชั้นนำ เช่น พระนาคปรกวัดสะแก

กรุ อ่างทอง พระชั้นนำ เช่น พระผงสมเด็จวัดไชโย

นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายกรุ แต่ละกรุมีพระเครื่องมากมายหลายพิมพ์

ประเภทที่ ๓ พระเครื่องยุคใหม่ มีทั้งสร้างเลียนแบบพระกรุ แบบสร้างพิมพ์ขึ้นใหม่ รูปหล่อ (ขนาดเล็ก) เหรียญทั้งเหรียญพระพุทธและเหรียญเกจิอาจารย์ต่างๆ ซึ่งในตลาดพระเครื่องเป็นพุทธพาณิชย์ พระเครื่อง

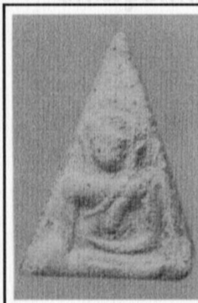
รุ่นใหม่บางประเภทก็มีคนนิยมเช่าบูชากันมาก บางประเภทราคาแพงกว่าพระกรุโบราณเสียอีก แล้วแต่ค่านิยมของผู้คน

แต่เป็นข้อน่าสังเกตว่า ถ้าเป็นพระที่ทรงสร้างด้วยฝีพระหัตถ์ซึ่งมีไม่มากนักจะได้รับความนิยมสูง เช่น พระสมเด็จจิตรลดา เป็นต้น พระบางประเภท เช่น พระกริ่งปวเรศ วัดบวรนิเวศน์ฯ หรือกริ่งวัดสุทัศนเทพวราราม ก็ถือเป็นของหายาก และความนิยมสูง พระเครื่องประเภทที่ ๓ นี้ มีเป็นจำนวนมาก ถ้าผ่านพิธีปลุกเสก พุทธาภิเษกก็จะดี แต่เท่าที่ทราบ ผลิตกันออกมาจะได้เข้าพิธีหรือไม่ แม้จะเข้าพิธีก็จะไม่ใช่พระอริยสงฆ์ปลุกเสก ก็มีค่าเหมือนก้อนอิฐก้อนหินเท่านั้นเอง จึงเกิดกรณีพิพาทเรื่องพระปลอมกันอยู่เสมอ

พระเครื่องชุดภาคี

พระสมเด็จวัดระฆัง พิมพ์ใหญ่

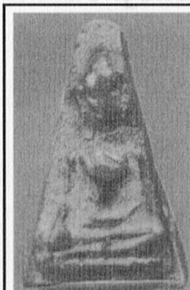
พระนางพญาสังฆาฏิ

พระกำแพงซุ้มกอ

พระรอดลำพูน กรุวัดมหาวัน

พระผงสุพรรณ พิมพ์หน้าแก่

การนำพระเครื่องมาจัดเป็นพุทธภาคีนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานเกิดขึ้นเมื่อใด เมื่อผู้เขียนเกิด เริ่มสนใจพระเครื่อง ก็ได้ยินเรื่องนี้แล้ว ถ้าจะวิเคราะห์ข้อเท็จจริง อาจจะเกี่ยวกับค่าความนิยมพระเครื่องของคนไทยที่นิยมชมชอบพระพิมพ์นั้นพิมพ์นี้ มากน้อยลดหลั่นกันไป นานเข้าจึงเกิดเกณฑ์สรุปจากประชานิยม ยึดถือกันเรื่อยมา โดยจัดเป็นชุดภาคี แต่ที่แปลกมหัศจรรย์ คือ ไม่ว่าเป็นภาคีใด พระผงสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี จะต้องรั้งตำแหน่งประธานภาคีเสมอไม่เปลี่ยนแปลง

๑. ไตรภาคี (๓) ประธาน คือ **พระผงสมเด็จ** ส่วนอีก ๒ องค์ ให้เลือกเอาจาก **พระรอด พระผงสุพรรณ พระซุ้มกอทุ่งเศรษฐี พระนางพญาพิษณุโลก**

๒. เบญจภาคี (๕) ประธาน คือ **พระผงสมเด็จ** ส่วนพระภาคีอีก ๔ องค์ก็คือ **พระรอด พระผงสุพรรณ พระซุ้มกอทุ่งเศรษฐี และพระนางพญาพิษณุโลก**

๓. สตภาคี (๗) ประธาน คือ **พระผงสมเด็จ** ส่วนพระภาคีหลัก ๔ องค์ คือ **พระรอด พระผงสุพรรณ พระซุ้มกอ และพระนางพญา** ตามเดิม รวมเป็น ๕ องค์ ขาดอีก ๒ องค์ ก็จะครบสตภาคี ให้เลือกจากพระเครื่องแนวหน้ายอดนิยม ซึ่งมีผู้ทำบัญชีไว้กว่า ๑๐ องค์ (เฉพาะกรุเก่า) คือ

พระร่วงรางปืน สวรรคโลก	พระมเหศวร สุพรรณบุรี
พระหูยานหน้ายักษ์ ลพบุรี	พระคง ลำพูน
พระพิจิตรเม็ดข้าวเม่า	พระท่ามะปราง พิษณุโลก
พระลีลาเม็ดขนุน กำแพงเพชร	พระกำแพงนิ้ว สุพรรณบุรี
พระร่วงหลังผ้า ลพบุรี	พระซุ้มนครโกษา ลพบุรี
พระคง หรือพระบาง ลำพูน	พระนางสรรค์ ชัยนาท
พระท่ากระดาน กาญจนบุรี	พระผงวัดพลับ ธนบุรี
พระปรุหนัง อยุธยา	พระสมเด็จปิลันท์ ธนบุรี
พระนางเสน่ห์จันทน์ สุโขทัย	ฯลฯ
พระขุนแผน บ้านกร่าง สุพรรณบุรี	

อาจจะมีพระเครื่องอื่นๆ เข้ามาอยู่ใน ๑๐ อันดับ สับเปลี่ยนกันไปตามแต่ศรัทธาของผู้บูชาพระเครื่อง

๘. **ทศภาคี** (๑๐) ยังคงมีพระผงสมเด็จและเบญจภาคีเป็นพระหลัก แล้วอัญเชิญพระอื่นๆ (ใน ๑๐ อันดับ หรือตามที่จะศรัทธาเลือกมาบูชา) จนครบ ๑๐ องค์

แต่ก่อนที่ท่านจะบูชาพระเครื่องจะกี่องค์ หรือจะเสริมสร้างอลังการในการใช้พระ อย่างไรก็ควรได้ศึกษาเรื่องราวอันเป็นพื้นฐานให้กระจ่างชัด ถ้าอธิษฐานบูชาผิดทาง ก็มิได้ก่อคุณประโยชน์อันใด

พระเครื่องเบญจภาคี

พระผงสมเด็จเป็นประธาน ส่วนพระรอด พระผงสุพรรณ พระนางพญา พระซุ้มกอ เลือกเอาจะอัญเชิญพิมพ์ใดร่วมภาคี ซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกัน ในบรรดาพระเครื่องทั้งหลาย วงการบูชาพระยกย่องว่า พระซุ้มกอมีพุทธศิลป์ที่งดงามสูงสุด

พระกำแพงซุ้มกอ

เครื่องมือสำคัญในการศึกษาพระเครื่อง คือ เลนซ์ส่องพระ ซึ่งมีหลากหลายช่วยสร้างเสริมวุฒิปัญญาของผู้นิยมบูชาพระ

เลนซ์ไซส์ (Seis) ส่องพระ อุปกรณ์ประจำตัว

ตัวอย่างสร้อยคอทองคำ ประกอบด้วย พระเครื่องเบญจภาคี ประดิษฐานอยู่ในตลับทอง มีเครื่องรางของขลังร่วมอยู่ด้วย อันเป็นสัญลักษณ์ของลูกผู้ชายชาวพุทธ

ปฐมทัศน์แห่งการสร้างพระเครื่อง

พระเครื่องนั้นดังได้กล่าวมาแล้ว เผยแพร่มาจากชมพูทวีป เมื่อมาปรากฏในไทยด้วยพุทธพิมพ์แบบอมราวดี ศรีวิชัย ทวาราวดี และขอมลพบุรี ด้วยกาลเวลาที่ยาวนาน จึงไม่ทราบกรรมวิธีการสร้างพระ ต่อมาตามโบราณสถานพบกรุพระเครื่องบรรจุไว้ ซึ่งพบโดยบังเอิญ หรือมีคนไปขุดหาสมบัติ จึงรู้ว่ามีกรุพระ เช่น กรุพระผงสุพรรณ กรุพระนางพญา กรุพระทุ่งเศรษฐี กรุพระอยุธยา เป็นต้น แต่ก็พบพระที่หลงเหลืออยู่บ้าง เช่น กรุพระลำพูน ก็อาจพบอย่างเป็นพิธีการ ซึ่งชนรุ่นหลังไม่สามารถรู้และเข้าใจกระบวนพิธีการสร้างพระ ยังดีที่ในบางกรุพบลานเงิน ลานทอง บันทึกการสร้างไว้บ้าง

ในยุคอยุธยา ซึ่งเป็นเวลามิได้เนิ่นนานนัก แต่บ้านเมืองแตกสาแหรกขาด พระเถราจารย์ต่างๆ ก็ล้มหายตายจากไป เอกสารต่างๆ ในกรุงศรีอยุธยาก็ถูกพม่าเผา หรือบ้านเมืองไร้ขื่อแป โจรผู้ร้ายทำลายไปจนไม่สามารถรู้หรือศึกษาได้

จนกระทั่งถึงต้นยุครัตนโกสินทร์ พระมหาเถระสำคัญแห่งยุค คือ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เป็นพระเถระองค์แรกที่เปิดโลกทัศน์กระบวนวิธีการสร้างพระเครื่องขึ้น เป็นครั้งแรกด้วยประสบการณ์แสวงหาความรู้สัจธรรม สรุปได้ ๓ ทาง คือ

ทางที่ ๑ สมเด็จท่านออกธุดงควัตรไปศึกษาตามสำนักต่างๆ ในประเทศ ทำให้ทราบว่าพระอาจารย์ของท่านมีใครบ้าง เช่น สมเด็จพระสังฆราช (สุก) พระอาจารย์คง อยุธยา พระอาจารย์แสง วัดท่าขุนนาง ลพบุรี พระอาจารย์ขอม นครสวรรค์ ฯลฯ

ทางที่ ๒ สมเด็จท่านเคยเดินทางไปศึกษากับพระอาจารย์ชาวเขมร ซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ที่เมืองพระตะบอง ยุคก่อนพระเขมรถือกันว่ามีอิทธิฤทธิ์อิทธิเดชด้านเวทมนต์คาถาอย่างยิ่ง

ทางที่ ๓ สมเด็จท่านเคยเดินทางไปในคณะธรรมทูตเพื่อศาสนสัมพันธ์ระหว่างสยามกับลังกา ถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรกในปีพุทธศักราช ๒๓๕๗ ในแผ่นดินรัชกาลที่ ๒ ซึ่งขณะนั้นสมเด็จคงยังอายุไม่มาก ครั้งที่ ๒ ในปีพุทธศักราช ๒๓๙๔ ในแผ่นดินรัชกาลที่ ๔ ซึ่งรายละเอียดอื่นๆ จะไม่กล่าวถึง จะกล่าวเฉพาะเรื่องไปเยือนลังกาทวีปของสมเด็จนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องด้วยสมเด็จเป็นอัจฉริยะเถระรอบรู้บาลีธรรม จัดเจนทั้งภาษาบาลี สันสกฤต ขอม กล่าวกันว่า สมเด็จสามารถใช้ภาษาบาลีเป็นสื่อเรียนรู้คัมภีร์พระพุทธศาสนาจากพระเถระชาวลังกาได้เป็นอย่างดี คัมภีร์พระพุทธศาสนาในลังกานั้นมีคัมภีร์เก่าแก่มากมาย เมื่อสมเด็จเดินทางกลับจากลังกาในครั้งที่ ๒ แล้ว เล่าลือกันว่า สมเด็จสำเร็จวิชาคัมภีร์โสพส คือวิชารู้แจ้ง ๑๖ อย่าง ดุจพรหมโลกชั้นโสพส หรือเรียกอย่างชาวบ้านว่า ฝีมือชั้นพรหม ๑ ใน ๑๖ อย่าง ของวิชาโสพส ของคนยุคก่อนก็คือ แทงถั่ว แทงโป แทงหวย ก. ข. ได้แม่น ซึ่งสำหรับสมเด็จนั้น ที่มีหลักฐานแน่ชัดคงไม่ใช่ปฏิปทาของสมเด็จที่สมเด็จได้ศึกษามา คือ

คัมภีร์วิสุทธิมรรค ซึ่งพระมหาเถระ นามว่า พระพุทธโฆษาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาสายนิกายหินยานแห่งลังกาวงศ์สร้างไว้ (ซึ่งรายละเอียดจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป)

อีกคัมภีร์หนึ่งสำคัญมาก คือ **คัมภีร์ปฐมัง** (ปรมํ) เป็นคัมภีร์ว่าด้วยพิธีกำหนดพลังจิต ถ้าพูดกับสามัญชนทั่วไปก็คือ พิธีปลุกเสกหรือพุทธาภิเษกนั่นเอง

สมเด็จท่านสร้างพระผงสมเด็จด้วยวิธีปฐมังดังกล่าวนี่เอง นักค้นคว้าทางวิทยาการรุ่นใหม่จึงได้พบว่าเป็น **พุทธพิธีที่เกี่ยวข้องกับสรวงสวรรค์ หรือห้วงอากาศจักรวาล** แท้ที่จริง มวลสารพุทธคุณทั้งหลายนั้นคือ **ธุรินทรีย์จากสรวงสวรรค์** และศักดิ์สิทธิ์ มหัศจรรย์ อภินิหาร ปาฏิหาริย์ อิทธิฤทธิ์ อิทธิเดช ในพระพุทธศาสนา ที่เป็นความเชื่อลี้ลับมานานก็ได้เปิดเผยขึ้น สิ่งเหล่านี้คือกระบวนการวิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ ในวิชาดาราศาสตร์ นั่นเอง ดังที่จะชี้ให้เห็นอย่างประจักษ์ตามลำดับ ก่อนอื่นขอกล่าวถึงเกณฑ์หรือสมมติฐานของการสร้างพระเครื่องไว้เบื้องต้น ดังนี้

ประการที่ ๑ พระเครื่องแต่ละพิมพ์ สร้างขึ้นเท่ากับ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ คือหัวข้อคำสอนทั้งหมดที่พระพุทธองค์ได้ทรงสอนไว้ (ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก)

ประการที่ ๒ พระเครื่องทุกพิมพ์สร้างตามพระพุทธปฏิมากรต้นแบบ ตัวอย่างพระเครื่องพระพุทธชินราช ก็สร้างพุทธลักษณ์ตามต้นแบบนั้น

ประการที่ ๓ พระเครื่องทุกองค์จะต้องบรรจุไว้ซึ่งมวลสารพระพุทธคุณ (ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป)

ประการที่ ๔ พระเครื่องทุกองค์ต้องผ่านกระบวนพิธีการปลุกเสก หรือพุทธาภิเษก (ที่มีศักยภาพ)

☆ ☆ ☆

พระผงสมเด็จ

พระสมเด็จของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี นั้น ความจริงมิได้มีเพียงพระผง พระพิมพ์สมเด็จท่านเคยสร้างด้วยเนื้อตะกั่วถ้ำชา (กาน้ำร้อนที่ชำรุด) เป็นพระเนื้อตะกั่วออกสนิมแดงก็มี เนื้อดินก็มี ในยุคแรกท่านทดลองสร้างพระพิมพ์ต่างๆ เลียนแบบพระรุ่นเก่า เช่น พระนางพญา พระผงสุพรรณ พระขุนแผน พระหลวงพ่อโต (สังกัจจายน์) เหมือนพระกรุบางกะทิง และที่สร้างด้วยเนื้อผงใบลานก็มี

ต่อมาท่านจึงคิดพระพิมพ์แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าด้วยตนเอง จากเนื้อผงสีขาว ซึ่งทำจากปูนเปลือกหอย และที่สำคัญที่สุด คือ ท่านได้สร้างพระตามพิธีโบราณ เรียกว่า คัมภีร์ปฐมัง โดยปลุกเสกผงพระพุทธคุณด้วยพลังจิต โปรยลงในเนื้อพระ ผงพระพุทธคุณของท่าน ๕ ชนิด คือ **ผงอิทธะเจ ผงปถมัง ผงมหาราช ผงตรีนิสิงเห ผงพุทธคุณ** (ผงพุทธคุณ คือพวกเกสรดอกไม้) รวม ๕ ชนิด ผงเหล่านี้เป็นเมล็ดฟอสซิลขนาดเล็กๆ ที่สมเด็จโรยไว้ในเนื้อพระ พระผงสมเด็จเริ่มสร้างตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๓๕๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๑๕ ซึ่งเป็นปีที่ท่านมรณภาพ ประมาณกันว่าสมเด็จสร้างพระไว้ ๙๗ พิมพ์ ระยะที่สร้างมาก คือ ในรัชกาลที่ ๓ และที่ ๔ มีโรคระบาด สมัยนั้นเรียกว่าโรคป่วง

ใหญ่ หรือห่าคน ตายกันมาก จึงมีเรื่องแร้งลงมากินศพที่วัดสระเกศ ปรากฏว่าผู้คนต่างมาพึ่งสมเด็จขอพระไปบูชาทำน้ำมนต์ดื่มแล้วรอดตายหายโรค เมื่อผู้คนต้องการพระมาก สมเด็จต้องเร่งสร้างพระโดยเนื้อผงปูนหอยมีจำกัด จึงต้องใช้อย่างอื่น เศษอาหาร ข้าวสุกข้าวสาร แม้แต่ชานหมากนำมาสร้างพระจนหมด แต่ถึงอย่างไร พระของสมเด็จก็มีผงพระพุทธคุณทุกองค์ ญาติโยมมาช่วยกันสร้างพิมพ์พระคนละไม้ละมือ จึงทำให้พระผงสมเด็จยุคแรกๆ ค่อนข้างสวยงาม แต่มาถึงยุคโรคป่วงใหญ่ลง พิมพ์พระไม่สู้งดงามนัก แต่ก็ไม่มีใครยึดถือ ขอให้เป็นพระสมเด็จเป็นใช้ได้ กาลเวลาล่วงมาถึงปลายรัชกาลที่ ๔ เริ่มมีช่างศิลป์จากในวังมาช่วยทำพิมพ์ เช่น นายเทด นายจอน นายเจิม หลวงสิทธิ์ จนกระทั่ง **หลวงวิจารจารนัย** ช่างทองหลวงในกรมช่างสิบหมู่มาแกะพิมพ์ถวาย พระสมเด็จรุ่นหลังสุด ก่อนสมเด็จจะมรณภาพ จึงเป็นพิมพ์ที่สวยงาม แต่ถึงอย่างไรผู้คนก็ยังนิยมสมเด็จรุ่นแรกๆ ของท่านมากที่สุด พระสมเด็จรุ่นหลังนั้น เนื้อพระจะแน่นสนิท เพราะได้น้ำมัน **ตังอิ๊ว** จากจีนมาผสมผสานเนื้อ เนื้อพระจะแน่นไม่แตกหักง่ายดังรุ่นก่อน ๆ

พระผงสมเด็จ สร้างขึ้น ซึ่งมีประวัติแน่ชัด ๓ แหล่ง คือ ที่วัดระฆังโฆสิตาราม แหล่งต่อมาที่วัดไชโยวรวิหาร อ่างทอง แหล่งสุดท้าย คือ วัดใหม่อมตรส หรือวัดบางขุนพรหม โดยเสมียนตราด้วงเป็นเจ้าภาพ

ตัวอย่างพระสมเด็จวัดระฆัง

สมเด็จหลังฆ้อน พิมพ์ปรกโพธิ์
พิมพ์พิเศษ เนื้อโลหะฝาบาตร

พระผงรูปเหมือนสมเด็จโต
วัดระฆัง ๑๐๐ ปี ปี ๒๕๑๕

สมเด็จพิมพ์ปรกโพธิ์ เป็นพระรุ่นแรกของสมเด็จ

สมเด็จพิมพ์เข่าบ่วง

สมเด็จพิมพ์พระประธาน

สมเด็จพิมพ์เจดีย์

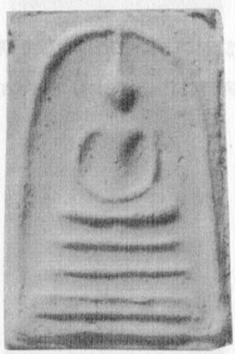
ตัวอย่างพระสมเด็จวัดระฆัง

สมเด็จ ๑๐๐ ปี (๒๕๑๕)

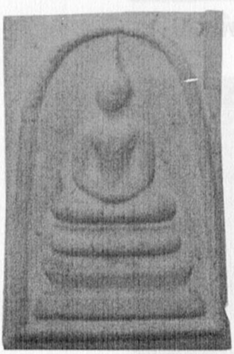
สมเด็จพิมพ์เจดีย์ (เก่ามาก)

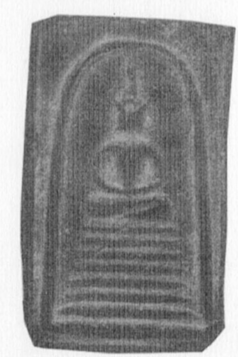
สมเด็จพิมพ์เส้นด้ายใหญ่

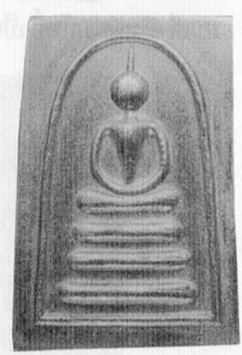
สมเด็จคะแนน มีคะแนนร้อย, พัน, หมื่น, แสน

สมเด็จ ๑๑๘ ปี (๒๕๓๓)

สมเด็จผงใบลาน (หาดูได้ยาก)

สมเด็จพิมพ์ไกเซอร์ (ร.๕ ถวายพระเจ้าซาร์ คราวเสด็จประพาสยุโรป)

ตัวอย่างพระสมเด็จวัดบางขุนพรม

สมเด็จพิมพ์ประธาน
(เก่าแก่มาก)

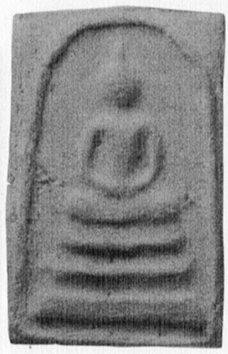
สมเด็จพิมพ์ผ้าทิพย์

สมเด็จพิมพ์สังฆาฏิ

สมเด็จพิมพ์เจดีย์

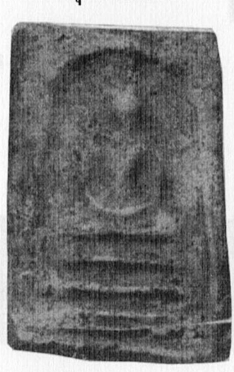
สมเด็จพิมพ์เจดีย์
กรุเจดีย์เล็ก

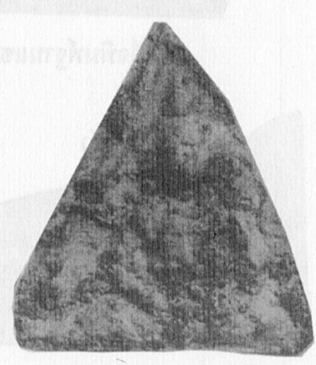
สมเด็จพิมพ์อกครุฑ

สมเด็จพิมพ์พระประธาน

สมเด็จพิมพ์เส้นด้าย

สมเด็จทรงสามเหลี่ยม
เจดีย์เล็ก

สมเด็จประทับยืน
เจดีย์เล็ก

สมเด็จฐานคู่

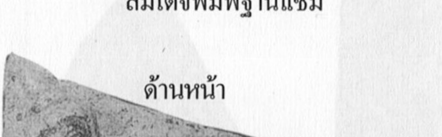

สมเด็จพิมพ์ฐานแซม

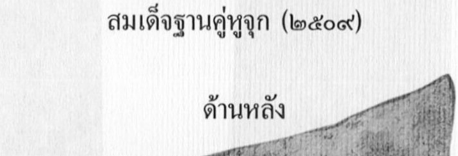

สมเด็จฐานคู่หูจุก (๒๕๐๙)

ด้านหน้า

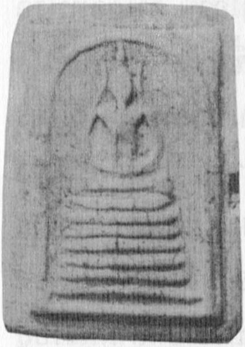

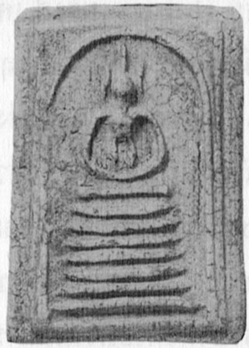
ด้านหลัง

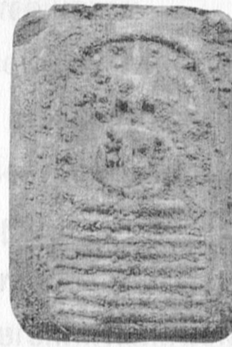

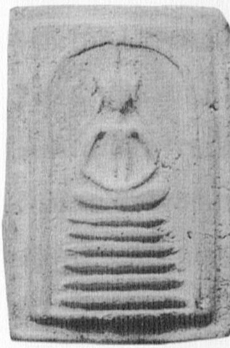
ภาพขยายพระผงสมเด็จ พิมพ์พระพุทธไสยาสน์ กรุพระวัดบางขุนพรหม
พระประจำวันเกิดวันอังคาร คุณแม่จรี โชคไพรศรี

ตัวอย่างพระสมเด็จวัดไชโย (อ่างทอง)

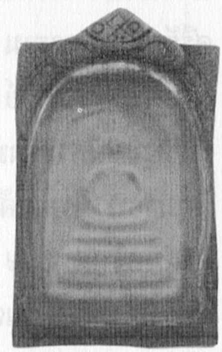

พระสมเด็จ ๗ ชั้น (๑)

พระสมเด็จ ๗ ชั้น (๒)

พระสมเด็จ ๗ ชั้น (๓)

พระสมเด็จ ๖ ชั้น

พระสมเด็จ ๗ ชั้น (ปรกโพธิ์)

พระสมเด็จ ๓ ชั้น
(มีน้อย หาดูได้ยาก)

พระผงสมเด็จที่สมเด็จพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ได้สร้างไว้ มีหลักฐานแน่ชัด คือ **สมเด็จวัดระฆัง สมเด็จวัดบางขุนพรหม** และ**สมเด็จวัดไชโย** ซึ่งบางส่วนเป็นพระบรรจุกรุ บางส่วนเป็นมรดกตกทอดกันมาตั้งแต่ยุคสมเด็จสร้าง

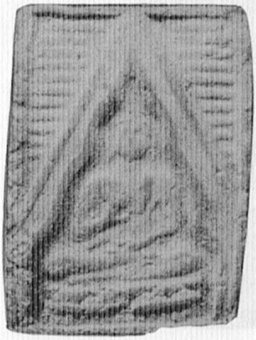
พระพิมพ์สมเด็จเนื้อผง โดยเลียนแบบพระผงสมเด็จ (โต) นั้น มีจำนวนมาก ทำให้คนรุ่นใหม่แยกแยะไม่ออก นอกจากรายละเอียดปลีกย่อยและอายุของเนื้อพระ พระผงสมเด็จรุ่นหลัง สร้างโดยเกจิอาจารย์ที่มีชื่อ และหลายพิมพ์เป็นที่นิยมเช่นกัน เช่น สมเด็จหลวงปู่ภู หลวงปู่อ้น หลวงปู่เผือก หลวงปู่นาค หลวงพ่อแพ หลวงพ่อพรหม เจ้าคุณนรฯ หลวงพ่อครื้น ฯลฯ

พระสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เกิดที่บ้านไก่จ้น อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อยามรุ่งอรุณ วันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๕ ปีวอก พุทธศักราช ๒๓๓๑ ในรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ไม่มีใครกล่าวถึงนามบิดาของท่าน (เรื่องนี้เป็นปริศนา) ส่วนมารดาชื่อ นางเกสร มีตาชื่อ ชัย ยายชื่อ เกตุ บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๒ ขวบ โดยท่านเจ้าคุณบวรวิริยเถระ เป็นพระอุปัชฌาย์ ณ วัดบางลำพูบน หรือวัดสังเวชวิศยาราม ต่อสามเณรโตได้ย้ายไปจำพรรษาที่วัดระฆังโฆสิตาราม เมื่อบวชเป็นสามเณรอยู่ ๘ พรรษา ก็ได้รับพระราชทานให้เป็นนาคหลวง อุปสมบท ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (สุก) ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วอยู่ในสมณเพศตลอดมา รวมเวลาเป็นพระภิกษุ ๖๕ พรรษา จนกระทั่งมรณภาพเมื่อวันเสาร์ แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันที่ ๒๒ มิถุนายน ปีพุทธศักราช ๒๔๑๕ สิริอายุ ๘๔ ปี และได้รับพระราชทานเพลิงศพเมื่อวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๘ ปีระกา ตรงกับวันที่ ๒๔ มิถุนายน ปีพุทธศักราช ๒๔๑๖ ในต้นรัชกาลที่ ๕

พระเครื่องที่น่าสนใจ

นอกจากพระภาคีแล้ว ยังมีพระเครื่องโบราณที่มีคุณค่าอีกจำนวนมาก ถ้าจะนำเสนอทั้งหมดคงเหนือความสามารถ จึงยกตัวอย่างมาเฉพาะภาพพระ และที่ไม่นำเสนอเป็นภาพก็มีจำนวนมากมายมหาศาล ล้วนแต่เป็นของหายาก เป็นโบราณวัตถุ เป็นทรัพย์แผ่นดิน เป็นวัตถุจารึกความรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาของไทย เป็นเอกลักษณ์ทางอารยธรรมและวัฒนธรรมของชาติไทย ดังต่อไปนี้

พระเครื่องอื่นๆ ที่น่าสนใจในปริมณฑล กรุงเทพมหานคร

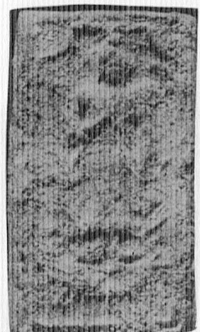
พระผงก้านมะลิ วัดปากน้ำ
ภาษีเจริญ

หลวงพ่อโต บางกะทิง

พระสมเด็จอรหัง

พระสมเด็จเจดีย์เล็ก

พระพิมพ์เจ้าสัว หลวงปู่บุญ

พระวัดรังษี
บางลำภู

ด้านหน้า

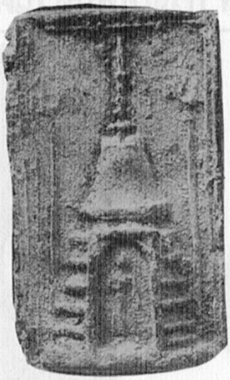

ด้านหลัง

สมเด็จอรหังฐานคู่

พระนาคปรก วัดท้ายตลาด

พระซุ้มประตู

พระนาคปรก วัดอนงค์ฯ

พระนาคปรก เจ้าคุณนรฯ

พระยอดธง หลวงปู่บุญ

หลวงพ่อเงิน คลองเตย

พระเจ้าคุณนรฯ พิมพ์ปรกโพธิ์

พระนครศรีอยุธยา

พระปรุหนังตัน

พระยอดธงทองคำ

พระปรุหนังบัวเบ็ด

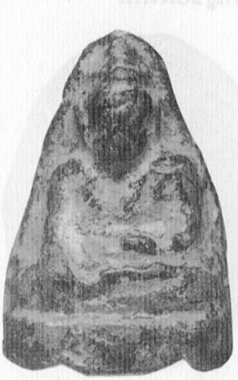

ด้านหน้า

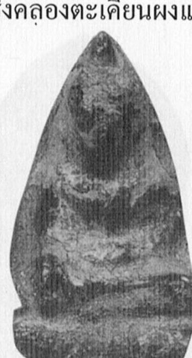

ด้านหลัง

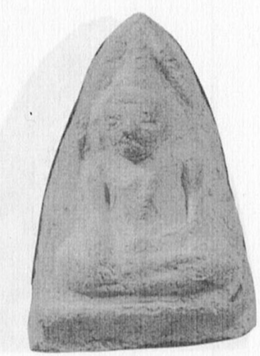
กริ่งคลองตะเคียนผงแดง

หน้ามงคล

หน้าฤาษี

หน้าครุฑ

กลุ่มพระวัดตะไกร

ด้านหน้า ด้านหลัง
กริ่งคลองตะเคียนเนื้อดำ

พระยอดธง วัดตะไกร

พระซุ้มไข่ปลา

พระปรกพะงั่ว

ขุนแผนเคลือบ
วัดใหญ่ชัยมงคล

หลวงพ่อโตสมาธิ
วัดตะไกร

พระชินราชใบเสมา
วัดใหญ่ชัยมงคล

พระใบพุทรา
วัดมณเฑียร

กลุ่มพระหลวงพ่อปาน บางนมโค เนื้อดินบรรจุผง

หนุมานเล็ก

เม่นใหญ่

หนุมานใหญ่

ไก่

ครุฑเล็ก

นก

เม่นเล็ก

ปลาหมอ

ไก่หางพวง

ครุฑใหญ่

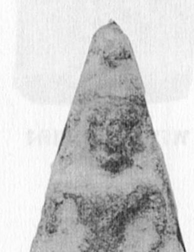
นครสวรรค์

หน้า

หลัง

หลวงพ่อเดิมงาแกะซุ้มระฆัง

รูปหล่อหลวงพ่อเดิม
วัดหนองโพธิ์ ตาคลี

พระนางวัดหัวเมือง

ลพบุรี

พระหูยานหน้าเทวดา

พระหูยานหน้ายักษ์

พระเขมรผมหวี

พระร่วงสนิมแดง

พระซุ้มนครโกษา

พระร่วงนั่ง วัดปืน

พระหลวงพ่อแขก

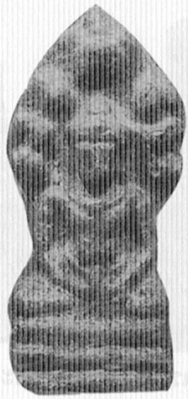

พระหลวงพ่อหมอ

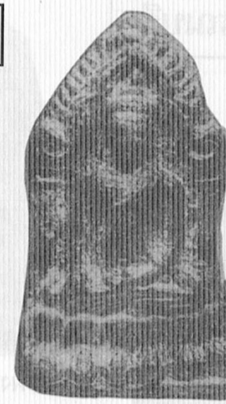

พระรอดหนองมน

ลพบุรี

พระนาคปรก

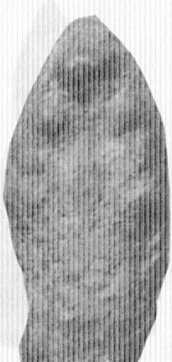
พระยอดขุนพลใหญ่

พระยอดขุนพลเนื้อดินกรุวัดไก่

พระอู่ทองท้องช้าง

พระนาคปรกใบมะขาม

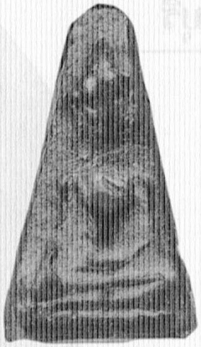

พระทวาราวดีค่ายนารายณ์

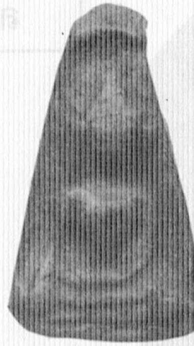

พระยอดขุนพลในเสมาเล็ก

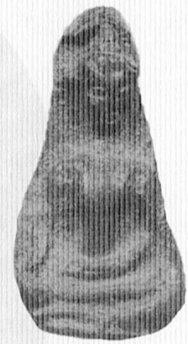
สุพรรณบุรี

พระผงสุพรรณ
หน้าแก่

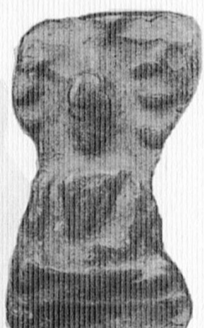
พระผงสุพรรณ
หน้ากลาง

พระผงสุพรรณ
หน้าหนุ่ม

ภาพย่อกำแพงศอก

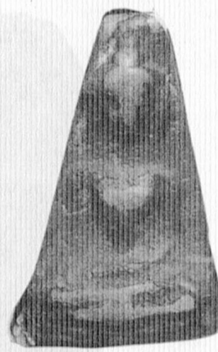

ด้านหน้า

ด้านหลัง

พระมเหศวร

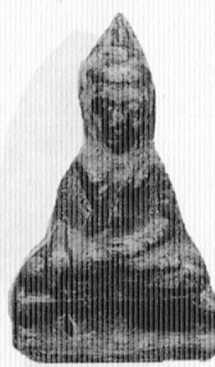
พระสุพรรณยอดโต

พระร่วงสนิมแดง

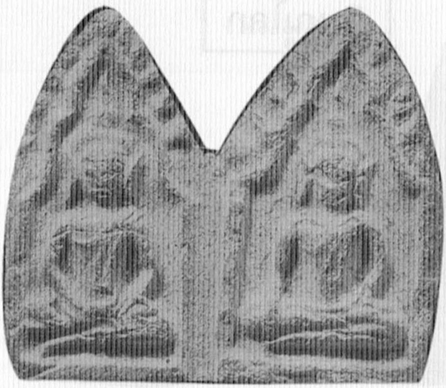

พระถ้ำเสือ

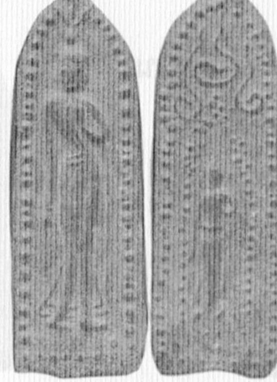

พระมเหศวรเดี่ยว

สุพรรณบุรี

พระขุนแผนพลายคู่

พระลีลาอัฏฐารส ๒ หน้า

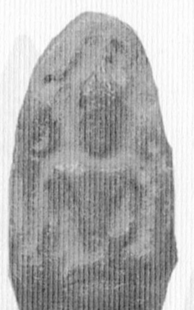
พระลีลาชุมนุมสงฆ์

พระขุนแผนบ้านกร่าง

พระชุดกิมตึ๋ง

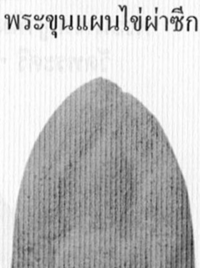
พระขุนแผนไข่ผ่าซีก

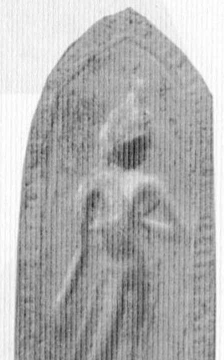
พระร่วงนั่ง

พระขุนแผนทรงพล
บ้านกร่าง

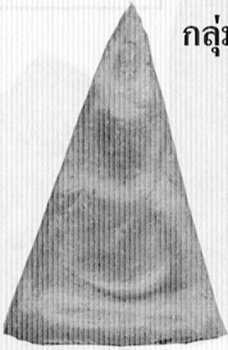
พระพรายงาม
วัดพระรูป

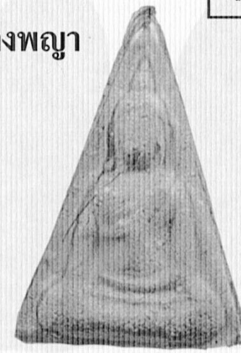

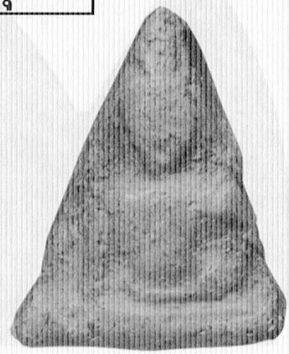
พระลีลาหลังเข็ม
ชุมนุมสงฆ์

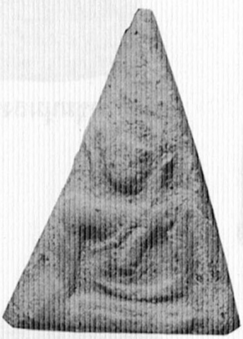
พิษณุโลก

กลุ่มพระนางพญา

พิมพ์เทวดา

พิมพ์ฐานโค้ง

พิมพ์ฐานตรง

พิมพ์สังฆาฏิ

พระนางพญาพิมพ์ใหญ่
วัดพระศรี ฯ

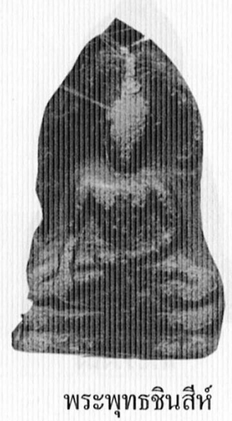

หน้า

หลัง

พระวัดจุฬามณี

พระพุทธชินราช ซุ้มเสมา

พระพุทธชินราช อินโดจีน

พระพุทธชินสีห์

พิษณุโลก

หน้า

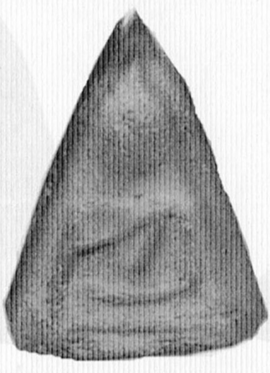

หลัง

พระยอดอัฏฐารส

พระนาคปรกหลังยันต์

พระนางพญา กรุโรงทอ

พระชินราช อินโดจีน เนื้อนวะ

พระหลวงพ่อโต
วัดชีปะขาวหาย

พระชินราช
ใบเสมา พิมพ์กลาง

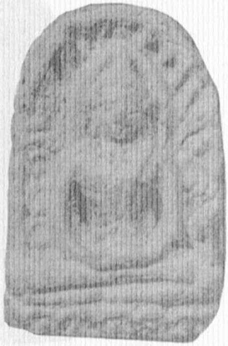
กำแพงเพชร

พระลีลาเม็ดขนุน

พระซุ้มกอนาคใหญ่

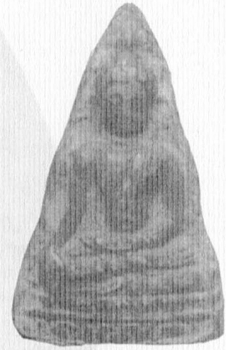
พระซุ้มกอนาคเล็ก

พระซุ้มกอพิมพ์เล็ก

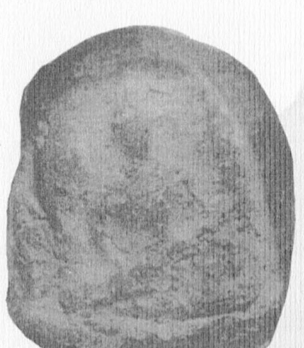
พระอู่ทองวางพาน

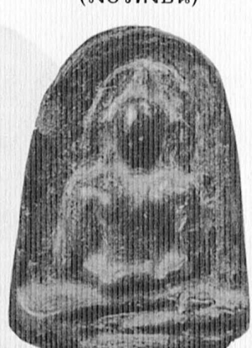
พระท่ามะปราง
(เงี้ยวทิ้งปืน)

พระซุ้มยอ

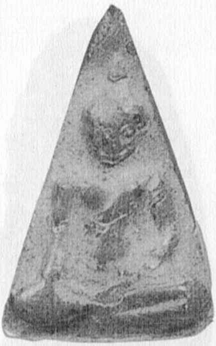

พระซุ้มกอ
พิมพ์ขนมเปี๊ย

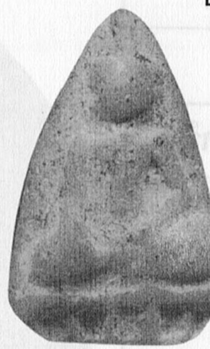

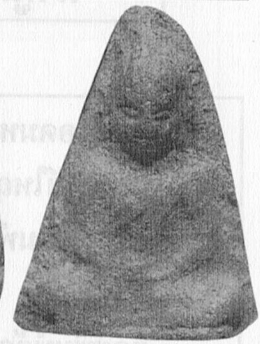
พระซุ้มกอดำ
ไม่มีลายกนก

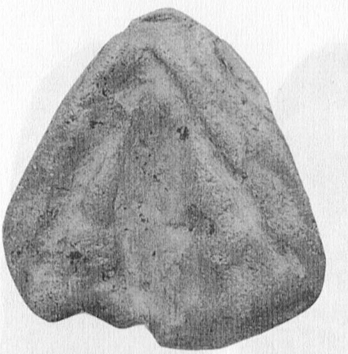
กำแพงเพชร

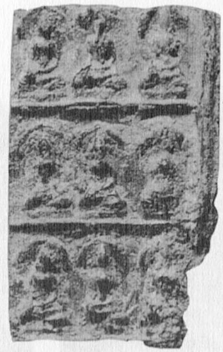

พระนางกำแพง

พระนางกำแพง
กลีบบัว

พระนางกำแพง
ฐานกลีบบัว

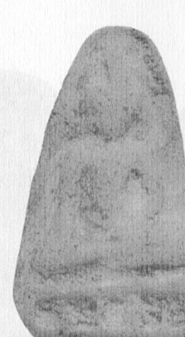

พระเชตุพน
หน้าโหนก

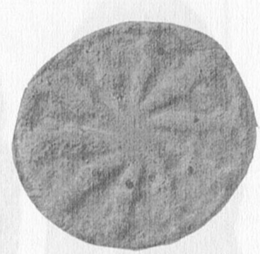

พระนางกำแพง
พิมพ์ลูกแป้งคู่

พระกำแพงห้าร้อย

พระกำแพงปรกยอ

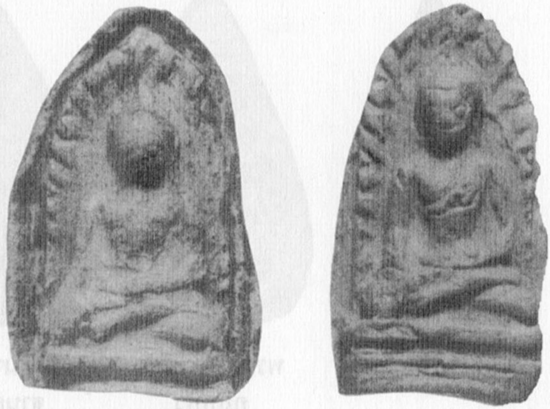

พระกำแพงเม็ดมะเคล็ด

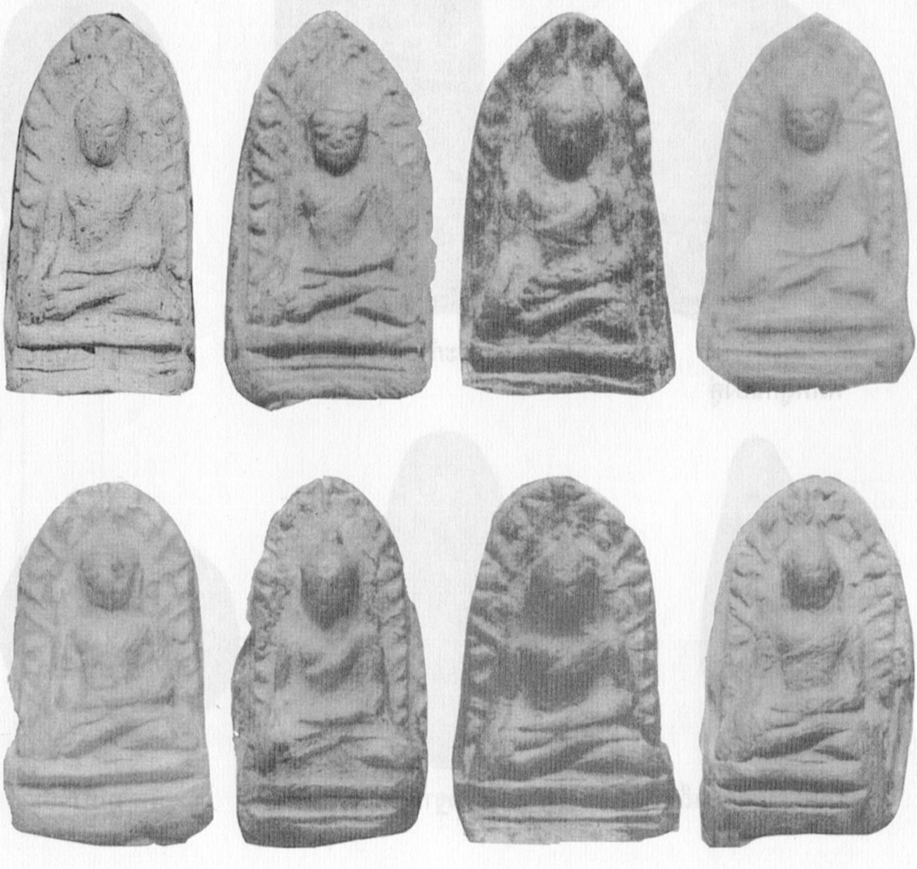

พระกำแพงฐานตาราง

พระงบน้ำอ้อย

ลำพูน

**กลุ่มพระรอดมหาวัน
มีทั้งพิมพ์ใหญ่
พิมพ์กลาง พิมพ์เล็ก
พิมพ์ตื้น
และพิมพ์ต้อ**

ลำพูน

พระคงเขียว

พระบาง

พระบางเขียว

พระคงขาว

พระคงสีหม่น

พระเปิม

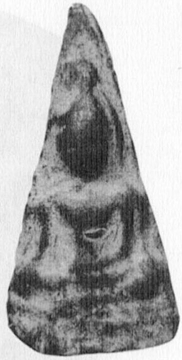

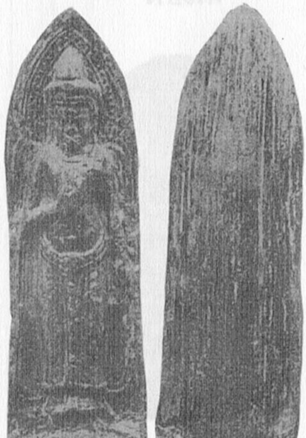
พระลือโขง

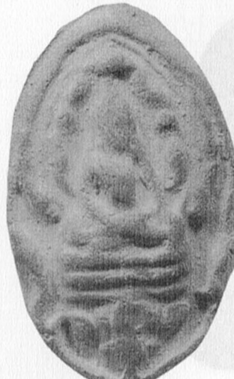
สุโขทัย-สวรรคโลก

พระลีลาถ้ำหีบ

พระซุ้มกระรอก

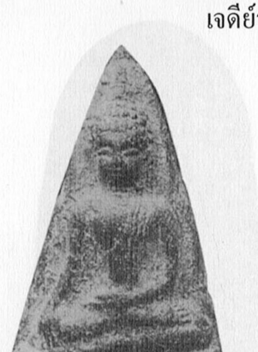

พระท่ามะปราง ชินเงิน

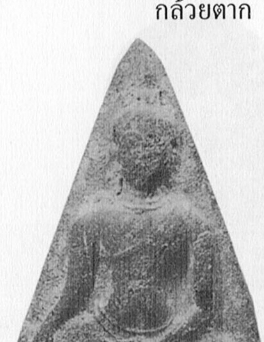

พระร่วงรางปืนสุโขทัย

พระนาคปรก เจดีย์ราย

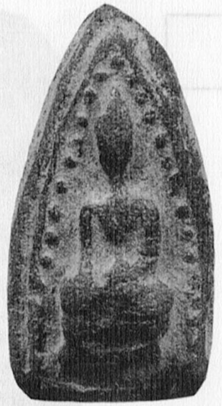

พระลีลา กล้วยตาก

พระร่วงเปิดโลก

พระท่ามะปราง

พระนางเสน่ห์จันทน์

ชัยนาท

พระสรรค์นั่งข้างเม็ด

หน้า

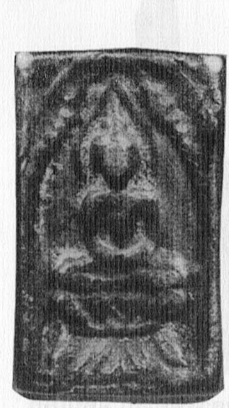

หลัง

หลวงพ่อธรรมจักรวัดเขาธรรมามูล

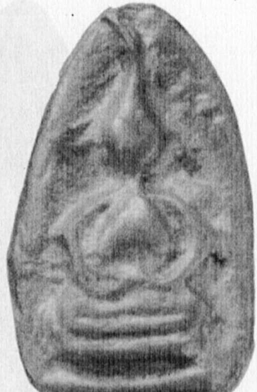

พระผงปิดตา หลวงปู่ศุข

พระหลวงปู่ศุข พิมพ์เรือนแก้ว

พิจิตร

พระพิจิตรเม็ดข้าวเม่า
(ภาพขยาย)

รูปหล่อหลวงพ่อเงิน พิมพ์นิยม

รูปหล่อหลวงพ่อเงิน พิมพ์ขี้ตา

พระหลวงพ่อเงิน จอบเล็ก

หน้า

หลัง

หลวงพ่อเพชร วัดท่าหลวง พิมพ์เศียรโล้น

ปัตตานี

หลวงพ่อทวด
เนื้อว่านพิมพ์พระรอด

หลวงพ่อทวด
หลังเตารีด

หลวงพ่อทวด
ว่านเหลือง

หลวงพ่อทวด
ว่านดำ

หลวงพ่อทวด
วัดทรายขาว

หลวงพ่อทวด
เนื้อทองคำ

ด้านหน้า

ด้านหลัง

หลวงพ่อทวดหลังยันต์

หลวงพ่อทวด
อาปาเช่

กาญจนบุรี

พระท่ากระดาน กรุวัดท่ากระดาน

พระท่ากระดาน กรุศรีสวัสดิ์

สิงห์บุรี

พระร่วงยืนสนิมแดง
หลังกาบหมาก สิงห์บุรี

พระนาคปรก
กรุไม้แดง บางระจัน สิงห์บุรี

พระเครื่องภูมิภาคล้านนา

พระเชียงแสน ปรกโพธิ์

พระสามหอม เชียงใหม่

พระซุ้มปราสาทไหว เชียงแสน

พระรอดพะเยา เนื้อตะกั่ว

พระซุ้มกระแต เชียงราย

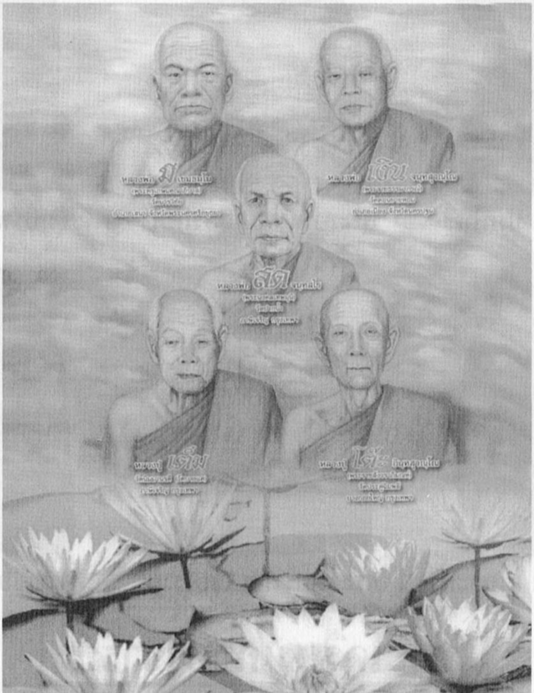

พระเชียงแสน ปรกโพธิ์

พระเครื่องเกจิอาจารย์

พระเครื่องในยุคปัจจุบันกล่าวกันว่าเป็นพระเครื่องสร้างโดยเกจิอาจารย์มีปริมาณมากล้นตลาดพระทะลักออกไปสู่ต่างประเทศ เคยมีคนเล่าเรื่องศุลกากร ประเทศอาหรับมุสลิมตรวจด่าน มักจะตรวจตราสิ่งผิดกฎหมาย คนไทยโดนยึดสร้อยพระเครื่องอ้างว่าพกพาสิ่งผิดกฎหมายอิสลาม พอยึดได้ก็เหวี่ยงลงไปสะสมไว้ในถุงขยะนี่เป็นเรื่องเล่าแต่ผู้เขียนสืบดูเป็นจริง รัฐบาลไม่กล้าเอะอะ กลัวจะเสียความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตามพระเกจิอาจารย์ยุคก่อนนั้นพระเครื่องของท่านล้วนเป็นที่นิยมไม่แพ้พระภาคี ถ้าจะพูดไปสมเด็จพระพุฒาจารย์(โต) ท่านก็เป็นเกจิอาจารย์เหมือนกัน หลวงพ่อเงิน หลวงพ่อเดิม หลวงปู่ศุข หลวงพ่อแก้ว ฯลฯ พระเครื่องท่านมีคุณค่าสูงส่ง พระเครื่องเกจิอาจารย์นั้นมีความสำคัญ ถึงกับองค์การไปรษณีย์ได้พิมพ์แสตมป์ออกเผยแพร่ไปทั่วโลก

ภาพและนามพระเกจิอาจารย์
มี เงิน สด เต็ม โต๊ะ

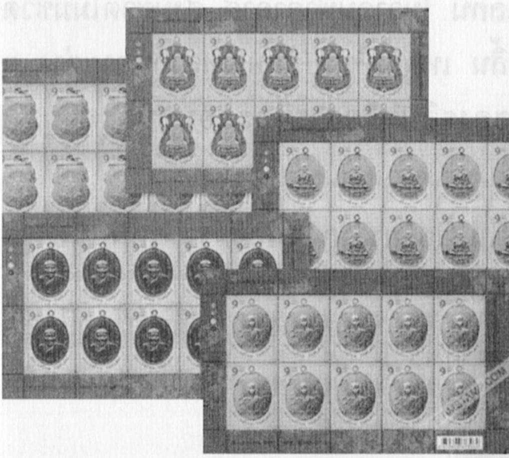

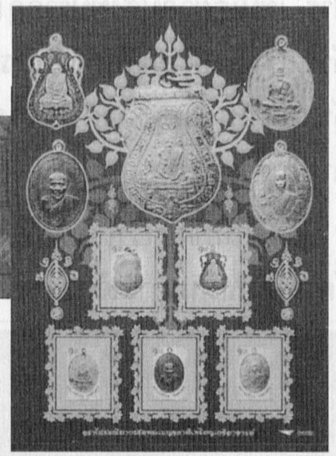
ข้อมูลจากหนังสือธรรม อยู่อย่างไรให้มีความสุข
สำนักพิมพ์ธนชัยรุ่งเรืองพัฒนา จำกัด ปกหลัง พุทธศักราช ๒๕๕๓

พระเครื่องประเภทเหรียญของพระเกจิอาจารย์ บางครั้งมีผู้นิยมบูชาโดยถือชื่อพระอาจารย์เป็นมงคลภาคี ดังตัวอย่างภาพเกจิอาจารย์ **มีเงินสดเต็มโต๊ะ** ดังนี้เป็นต้น ก็นับเป็นเรื่องดี เห็นแล้วชื่นใจพระเกจิอาจารย์ ท่านมิได้ให้แต่เหรียญวัตถุมงคล ตัวท่านยังให้ธรรมะสอนใจ ถ้าประพฤติดี ประพฤติชอบตามที่ท่านสั่งสอน ก็จะดำเนินชีวิตโดยไม่ตั้งอยู่ในความประมาท ซึ่งจะเกิดอานิสงส์โชคดี ปราศจากภยันตรายมาแผ้วพาน

แสตมป์เบญจภาคีเกจิอาจารย์

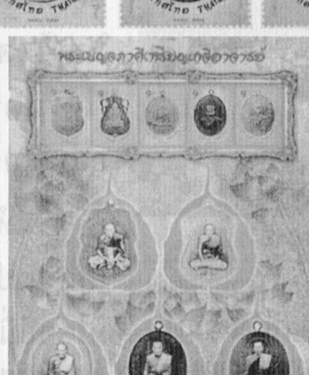
บริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัด จัดพิมพ์แสตมป์เบญจภาคีเกจิอาจารย์ รวม ๕ แบบ เนื่องในโอกาสครบรอบวันที่ ๑๑ เดือน ๑๑ ปีที่ ๑๑ มีพิธีอธิษฐานจิตเจริญพระพุทธมนต์แสตมป์ชุดนี้ เมื่อวันอังคารที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๑.๑๑ นาฬิกา ณ วัดหนังราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

สรวงสวรรค์ : ห้วงจักรวาล
ธุลินทรียสาร

พระเครื่องที่ท่านผู้อ่านดูภาพผ่านตามาทั้งหมดล้วนสร้างด้วยธุลินทรียสาร เช่นเดียวกับสิ่งที่ปรากฏในโลกนี้ ไม่ว่าดินฟ้าอากาศ สิ่งมีชีวิตไม่มีชีวิต ล้วนสร้างขึ้นด้วยธุลินทรียสารทั้งสิ้น เหตุที่เห็นรูปลักษณ์หลากหลายต่าง ๆ กันนั้นเป็นเพราะองค์ประกอบของธุลินทรียสารมีอะตอมอนุภาคอนุมูลภายในต่าง ๆ กัน

โลกของเราลอยคว้างอยู่ในสุริยจักรวาล สุริยจักรวาลเป็นเพียงจุลจักรวาลเล็กใน ดาราจักรทางช้างเผือก

เนบูลาดอกกุหลาบ

ภาพถ่ายด้วยกล้องโทรทรรศน์ของหอดูดาวซิตี้ ปาร์คแห่งชาติที่อเมริกาเป็นภาพของกลุ่มดาวและก๊าซมีสีสันชวนให้นึกถึงดอกกุหลาบ

ภาพสรวงสวรรค์ อันสวยสดงดงาม

โลกของเราเรานึกว่าใหญ่โตอันที่จริงเล็กมาก เมื่อเปรียบเทียบกับดวงดาวอื่น ๆ

ด้วยทฤษฎีอนันตระ (Theavy of Infinity) ชี้ขาดได้ว่า **จักรวาล** สถิตอยู่ในห้วงอวกาศ และมีความกว้างใหญ่ไพศาลไร้ขอบเขตไม่มีที่สิ้นสุด (ใครพูดว่ากว้างใหญ่เท่านั้นเท่านี้อย่าเชื่อ)

ในห้วงอวกาศนั้น มีพลังงาน (หลายรูปแบบ) พลังงาน (Energy) มิได้อยู่นิ่งวิ่งพล่านจนเกิดความปั่นป่วน มีแรงระเบิดฝุ่นละอองใน

อะตอม คือ **โฟตอน** ฟุ้งกระจาย และค่อย ๆ รวมตัวกันเป็นดาราจักร หรือกาแล็กซี (Galaxy) น้อยใหญ่จึงเกิดดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ ดาวเคราะห์น้อย ดาวหาง อุกกาบาต สะเก็ดดาว ฝุ่นละอองฟุ้งกระจายไปกว้างใหญ่ไพศาล เป็นเช่นนี้ตั้งแต่เมื่อใดก็ยากจะรู้ได้ ทุกอย่างเป็นอนันตระกาแล็กซี่ ดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ มีเป็นอนันตระใครบอกว่าเท่านั้นเท่านี้อย่าเชื่อ

ปฏิกริยาในจักรวาลที่เรียกว่าหลุมดำ (Black Hole) บิ๊กแบงค์ (Big Bang)

เกิดขึ้นระเบิดตั้งเมื่อใดและจะระเบิดต่อไปอีกไม่ต้องคำนวณเป็นอนันตระทั้งสิ้น

เรื่องนี้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ความจริงมีกล่าวถึงก่อนชาติตะวันตกก่อนการค้นพบทางดาราศาสตร์ของ อัลเบิรต์ไอน์สไตน์กว่า ๒๐๐ ปี ดังปรากฏในพระไตรปิฎกว่าด้วย **อัคคัญญสูตร** (กำเนิดโลก) **จูฬนีสูตร** (จักรวาล) **สุริยสูตร** (ดวงอาทิตย์) และพระพุทธองค์ยังทรงตรัสได้ **อุโบสถสูตร** ว่าด้วยสรวงสวรรค์ ซึ่งใน **พระคัมภีร์อรรถสาลินี** ก็อรรถาธิบายพระปรีชาญาณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้สอดคล้องกัน

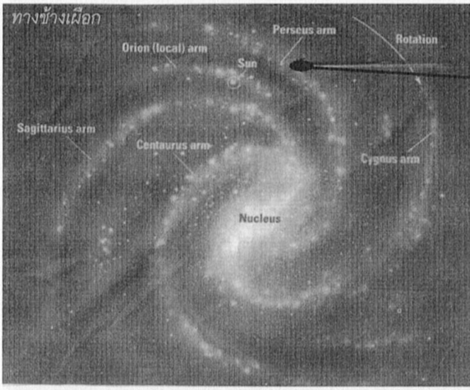
เปรียบเทียบ

สรวงสวรรค์ของพระพุทธศาสนากับห้วงจักรวาลดาราศาสตร์

	* เนวสัญญาณาสัญญายตนภูมิ (สูงสุด) →	สุญญากาศ
		ห้วงอวกาศ ไร้ขอบเขต
สรวงสวรรค์ ระดับสูง →	สุญญตฌาณ อรูปพรหมภูมิ ๔	
	จตุตถฌาณ อรูปพรหมภูมิ ๗	จักรภพ
	ตติยฌาณ อรูปพรหมภูมิ ๓	มหาจักรวาลดาราจักร
	ปฐมฌาน อรูปพรหม ๓	
	* พรหมปริยสัชชาภูมิ (ต่ำสุด)	
สรวงสวรรค์ ระดับปฐม →	ปรนิมมิตวสวัตตีภูมิ	สุริยจักรวาล
	นิมมานรติภูมิ	(จุลจักรวาล)
	ดุสิตาภูมิ	
	มายาภูมิ	
	จาตุมหาราชิกภูมิ (จาตุโลกบาล) →	บรรยากาศรอบโลก
โลกมนุษย์ →	มนุสภูมิ →	พื้นโลก ผืนดิน
		มหาสมุทร
นรก →	อสุรกายภูมิ	ใต้พื้นพิภพ
	ติรัจฉานภูมิ	แดนโลกร้อนระอุ
	นิรยภูมิ	

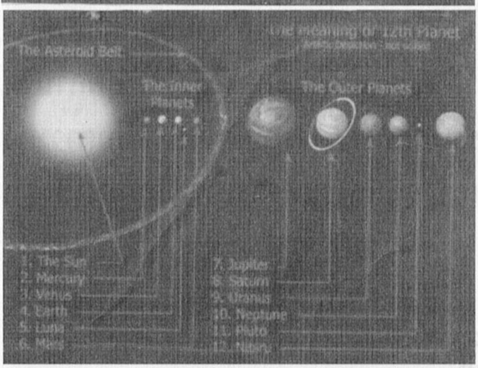
สรุป นรก ๓ ภูมิ โลกมนุษย์ ๑ ภูมิ สวรรค์ระดับ ๕ ภูมิ สวรรค์ระดับสูง ๑๗ ภูมิ

สวรรค์ทางพุทธศาสนาใช้ภาษามคธบาลี สูงขึ้นไปจากพื้นโลกเป็นภาษาสมมุติโดย อุปมาอุปมัย บุคคลาธิษฐานว่า อำนาจพลังงานในจักรวาลนั้นเป็น เทพ มหาเทพ อินทร์ พรหม ศิวะ วิษณุ ยักษ์ ฯลฯ และใต้พื้นโลกเป็นนรก มีพวก อมนุษย์ อสุรกาย ฯลฯ

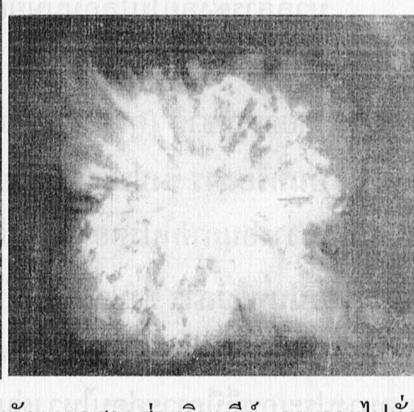
ภาพกาแล็กซี่ทางช้างเผือก

ดวงอาทิตย์และสุริยจักรวาล อยู่เกือบนอกกาแล็กซี่ ทางช้างเผือก

ภาพสุริยจักรวาล
โลกมีขนาดเล็กมาก ลองคิดดูว่า สรรพสิ่งในโลกนี้ เล็กขนาดไหน

ภาพแรงระเบิดซูปเปอร์โนวาจากห้วงจักรวาลสาดส่งธุลินทรีย์ กระจายไปทั่วทุกทิศทาง ธุลินทรีย์ นั้น ส่วนหนึ่งพุ่งตกลงมายังโลก อาจเป็นในรูปฝุ่นละออง ดาวตก อุกกาบาต ดาวเคราะห์น้อย ฯลฯ

พระพุทธศาสนาโดยเฉพาะฝ่ายมหายาน หรือแม้หินยานอดจะกล่าวถึง**พรหม** ผู้สร้างโลก **พระศิวะ** หรืออิศวร ผู้ดูแลเทพสูงสุดผู้บัญชาการโลกและจักรวาล **พระวิษณุ** หรือนารายณ์ผู้ดูแลโลก และอวตารลงมาปราบยุคเข็ญ พระอินทร์ หรือ **ท้าวเทวสักกราช** เท่ากับเป็นตำรวจของสวรรค์ระดับล่าง

ดังกล่าวแล้วว่าเทพเหล่านี้เป็นสิ่งสมมุติอุปมาอุปมัยเปรียบได้ดังขุมพลังงานหลากหลายรูปแบบในจักรวาลไม่ว่า ปฏิกริยาของพลังงานในอวกาศก่อให้เกิดซูปเปอร์โนวาหลุมดำ ควอตซาร์ ที่เกิดแรงระเบิดผลักดัน หรือดึงดูดกระทบกัน ก่อเกิดพลังงานมหาศาลสาดกระจายพลังงานออกทุกทิศทาง กล่าวเฉพาะโลกของเรานั้นแต่ละค่ำคืนจะเห็นดาวตก ผีพุ่งใต้ อุกกาบาต วันดีคืนดีก็มีดาวเคราะห์น้อยพุ่งเข้าชนโลกหรือโคจรเฉียดโลก หรือดาวหางซึ่งมาปรากฏเป็นระยะล้วนแต่นำพาเอา ธุลีย์สารแพร่กระจาย ถูกแรงดึงดูดของโลกพุ่งลงมา

สิ่งเหล่านี้แหละ คือ สิ่งสมมุติดังว่าเป็นกรณียกิจของเทพเทวาทั้งหลายลงมาเกี่ยวข้องกับพื้นโลกฉะนั้น

มวลสารซึ่งอยู่ในโลกมนุษย์อยู่ก่อนแล้ว หรือ ผงธุลี ที่สาดลงมา จากอวกาศสู่พื้นโลกก็ดี

โดยธรรมชาติ (ดูแผนภูมิ) จะมี ๒ ประเภท คือ

อินทรียสาร ซึ่งประกอบด้วยแร่ธาตุที่อะตอมอยู่ในภาวะไร้เสถียรขาดสมดุลระหว่างอนุภาคโปรตอนกับอิเล็กตรอนในอะตอมพลังงาน

อนินทรียสาร ซึ่งประกอบด้วยแร่ธาตุที่อะตอมอยู่ในภาวะเสถียร คือโปรตอนกับอิเล็กตรอนในอะตอมพลังงานมีความสมดุลกัน แม้กระนั้นแร่ธาตุบางประเภทก็มีภาวะอ่อนไหว เช่นแร่เรเดียม ยูเรเนียมที่ใช้ทำระเบิดปรมาณูเป็นต้น อนินทรียสาร คือ ก้อนหิน ดินทราย ฯลฯ อนินทรียสารเหล่านี้เกิดจากการรวมตัวของ อนุภาคโฟตอนในอะตอมของพลังงาน เมื่อผ่านแรง

ภาพดาวตก หรือผีพุ่งใต้
โบราณว่ามนุษย์มาเกิด

ระเบิดความร้อน ภาวะรังสี แม่เหล็ก ไฟฟ้า

จากอนุภาคโฟตอน-ฝุ่นละออง-ตะกอน-ฟอสซิล-ผลึก และภาวะโฟตอนไปสิ้นสุดเอาเมื่อจากผลึกไปเป็นเพชร ดังปรากฏว่า ดาวบางดวงในจักรวาลนักดาราศาสตร์ได้พบแล้ว เป็นเพชรทั้งดวงปรกติ ภาวะอนุภาคโฟตอนที่รวมตัวจากละอองมาเป็นตะกอน ฟอสซิล ผลึก เพชร เหล่านั้นเมื่อใช้เครื่องมือตรวจสอบจะมีประจุไฟฟ้าเป็นบวก (+) ทั้งสิ้น

ส่วนอินทรียสารนั้น จากภาวะไร้เสถียรภายในอะตอมพลังงานทำให้อินทรียสารนั้นเปลี่ยนแปลงไม่หยุดยั้ง

ภาวะของอินทรียสารที่เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นเท่ากับเป็น โมเดลจำลองของจักรวาล จึงเกิดเป็นปฏิกรณ์นิวเคลียร์ชีวภาพขึ้นในที่สุด

นี่คือเหตุแห่งการเกิดสิ่งมีชีวิตทั้งหลายบนโลกใบนี้ สิ่งมีชีวิตไม่ว่ามนุษย์ สัตว์ พืช เป็นปฏิกรณ์นิวเคลียร์ชีวภาพอย่างเล็ก หรืออย่างเบาบาง

กล่าวลึกลงไปอีกก็คือ ปฏิกริยาของการเปลี่ยนแปลงนั้นเมื่อ คน สัตว์ พืช มีชีวิต หรือปฏิกรณ์นิวเคลียร์ชีวภาพย่อมจะต้องประกอบด้วย **สรีระ** กับ **พลังจิต**

คนกับสัตว์นั้นแน่นอนมีพลังจิต พืชนั้นอย่าคิดว่าไม่มีพลังจิต พลังจิตของพืชมีองค์ประกอบแตกต่างกันไป มิฉะนั้นพืชจะไม่แสดงความรู้สึกต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างที่เราเห็น

ภายในอะตอมของสิ่งมีชีวิต มีอนุมูลสารที่ ก่อเกิดชีวิต คือ สเต็มเซลล์ (Stem Cells) และมีอนุมูลอัตลักษณ์ คือ ดี เอ็น เอ (Deoxyrsilro Nlucleic Acids)

พลังจิต คือ สัพพลังรวม (Unified Energy) หรือ พลังรวมสรรพสิ่ง ดังที่ **อัลเบิร์ตไอน์สไตน์** กล่าวไว้

เรื่องอะตอม อนุภาค อนุมูลในวิทยาศาสตร์สากลใช้ภาษาสากลผู้คนคุ้นเคยเมื่อเรียนวิทยาศาตร์

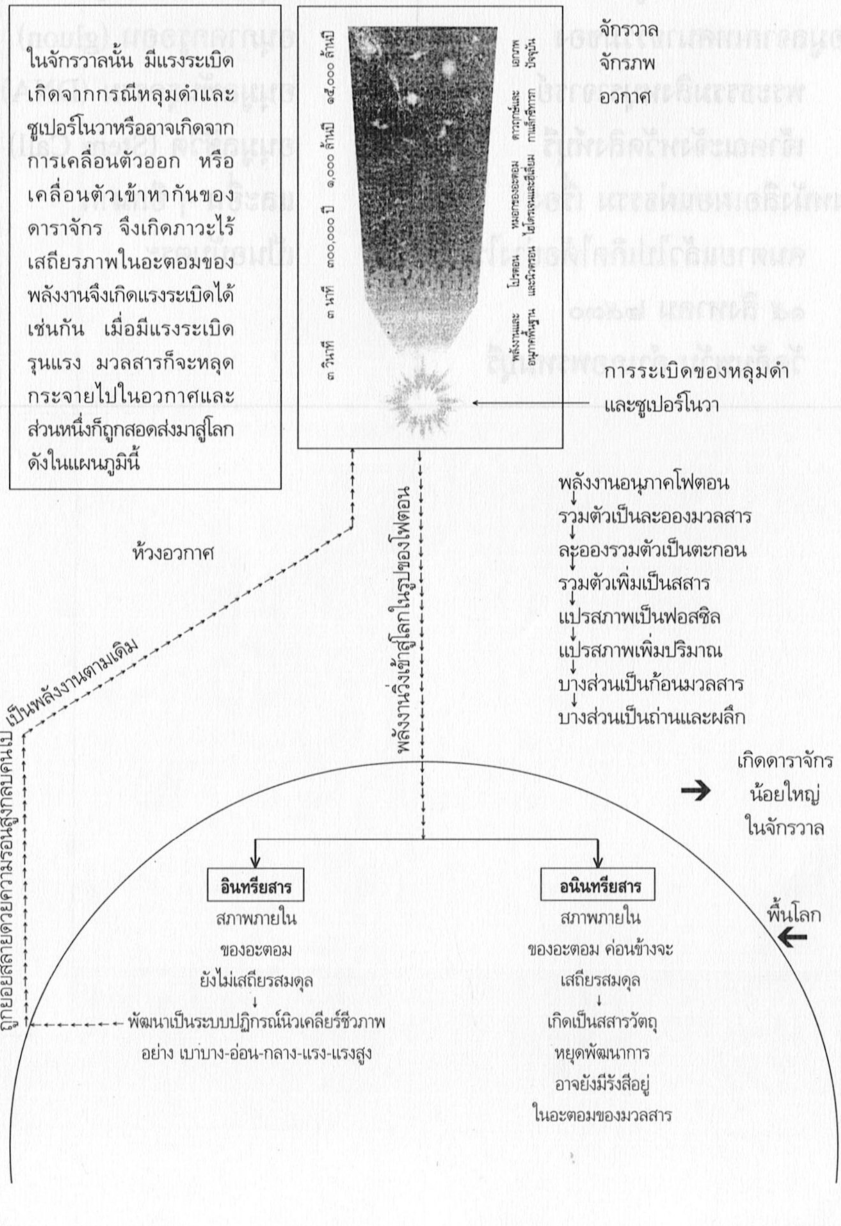
สิ่งเหล่านี้มีอยู่ในพระพุทธศาสนาอยู่ก่อนแล้ว พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ คำว่า **กัลละ** คืออนุภาคที่ก่อเกิดการปฏิสนธิเป็นชีวิตทั้งหลาย และกล่าวถึงมวลสารที่เล็กมาก

ฝ่ายพุทธศาสนา	**ฝ่ายวิทยาศาสตร์สากล**
เล็กขนาดเมล็ดข้าวสาร	โมเลกุล
เท่ากับ ๗ หัวเหา ๑ หัวเหา	อะตอม
เท่ากับ ๓๖ ลิกขาญู ๑ ลิกขาญู	อนุภาค
เท่ากับ ๓๖ รถเรญู ๑ รถเรญู	อนุมูล
เท่ากับ ๓๖ ตัชเชรี ๑ ตัชเชรี	อนุมูลอิสระ

ฝ่ายพุทธศาสนา	ฝ่ายวิทยาศาสตร์สากล
เท่ากับ ๓๖ อณู ๑ อณู (โมเลกุล)	เช่น
เท่ากับ ๓๖ ปรมาณู (อะตอม)	อนุภาคควาร์ค (gurk)
ข้อมูลจากเทศนาธรรมของ	อนุภาคกรูออน (gluon)
พระธรรมสิงหบุราจารย์	อนุมูลพันธุกรรม (DNA)
เจ้าคณะจังหวัดสิงห์บุรี	อนุมูลชีวิต (Stem Call)
ในหนังสือเผยแผ่ธรรม เรื่อง	และอื่น ๆ อีกมาก
คนตายแล้วไปเกิดได้อย่างไร	เป็นอนันตระ
๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๐	
วัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี	

เพื่อให้เกิดมโนทัศน์แจ่มแจ้งจึงขอเสนอแผนผังวัฏจักร ดังนี้

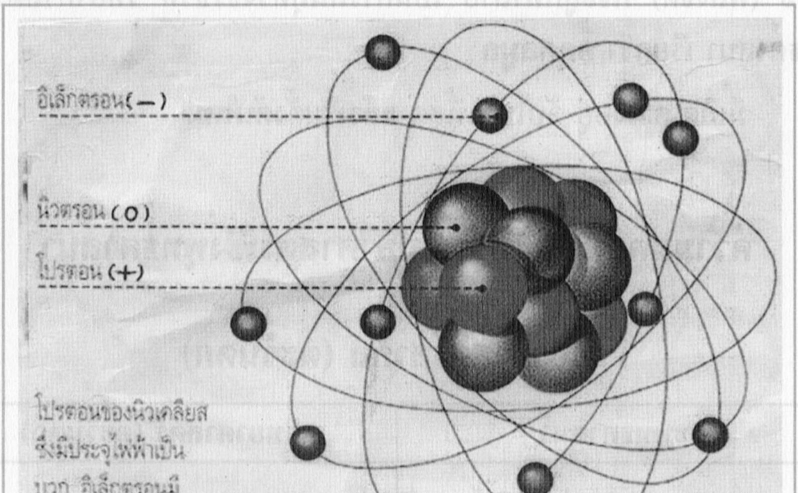
แผนผังวัฏจักร
สัพพลังงาน : พลังจิต

องค์ประกอบของอะตอมพลังงาน

เรื่องที่กล่าวถึงนี้ มีความสำคัญเพื่อทำไปสู่ความเข้าใจในมวลสารพระพุทธคุณของพระเครื่อง พระผงสมเด็จของสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี และโยงใยไปถึงพระเครื่องอื่น ๆ ด้วย

ธุลีสารทุกอย่างองค์ประกอบที่เล็กที่สุด (แต่ไม่ถึงที่สุด) คือ อะตอม อะตอม มีโครงสร้างดังภาพนี้

โดยธรรมของพลังงาน

อนุภาคโปรตอนประจุบวก (+) จะเป็นตัว**สร้างสรรค์** เมื่อผงธุลีในจักรวาลที่เกิดขึ้นจากการระเบิดของหลุมดำ ซูปเปอร์โนวา แล้วอนุภาคโปรตอนจะเป็นตัวจักรสร้างพลังรวมธุลีให้กลับมาเป็นมวลสารโฟตอน จึงเกิดดาราจักรกาแล็คซี่ ดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ต่าง ๆ ขึ้นในจักรวาล

สิ่งมีชีวิตเป็นเป็นโมเดลจำลอง ของจักรวาลก็มีกลไกสร้างสรรค์ สรีระและพลังงานในสรีระ (พลังจิต) เช่นกัน ภาษาวิทยาศาสตร์เชิงพุทธศาสนา เรียกว่า **กุศลมูล**

อนุภาคอิเล็กตรอนประจุลบ (-) จะเป็นตัว **ทำลาย** เมื่อเริ่มต้นตั้งแต่การระเบิดของหลุมดำซูปเปอร์โนวา ตลอดจนการระเบิดของดาวฤกษ์ ในจักรวาล เมื่ออนุภาคโฟตอนสร้าง อนุภาคอิเล็กตรอนจะทำลายเช่นนี้เป็นวัฏจักร

สิ่งมีชีวิต เป็นโมเดลจำลองของจักรวาล เมื่อมีสรีระและพลังงานในสรีระ (พลังจิต) ก็จะถูกทำลาย เป็นการสิ้นสุดวงจรชีวิต วิทยาศาสตร์เชิงพุทธศาสนา เรียกว่า **อกุศลมูล**

มีเกิด-ดำรงอยู่ ดับไปในที่สุด แล้วเริ่มตั้งต้นใหม่

ความแตกต่างระหว่างวิทยาศาสตร์เชิงพุทธศาสนา
กับ
วิทยาศาสตร์สากล (ตะวันตก)

พระพุทธศาสนา	วิทยาศาสตร์ (ตะวันตก)
๑. พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนชี้แนะความรู้วิทยาศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ คือ พัฒนาโปรตอนประจุบวก (+) กุศลมูลเท่านั้น จุดประสงค์ทางพุทธศาสนาต้องการให้มนุษย์พ้นทุกข์ สูตรคณิตศาสตร์ 1+1 = 2	๑. นักวิทยาศาสตร์ตะวันตก พัฒนา องค์รวมทั้งอิเล็กตรอนประจุ (-) และโปรตอนประจุ(+) โดยไม่ไยดีต่อความสุขความทุกข์ ทางหนึ่งสร้างสรรค์อีกทางหนึ่งสร้างอาวุธระเบิดทำลายล้าง สูตรคณิตศาสตร์ 1+-1 = 0

พระพุทธศาสนา	วิทยาศาสตร์ (ตะวันตก)
๒. พระพุทธองค์ตรัสห้าม มิให้สาวกแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ แต่ทรงกระทำได้ในคราวจำเป็น เช่น ทรงแสดงปาฏิหาริย์ปราบมาร ทรงแสดงปาฏิหาริย์ให้พระญาติวงศ์ละทิฏฐิมานะ และทรงอนุญาตให้พระอรหันต์ เช่น พระโมคัลลานะแสดงข่มทิฏฐิของพวกอลัชชีเป็นต้น	๒. นักวิทยาศาสตร์ตะวันตกใฝ่ใจค้นคว้าวิจัยความจริงต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ส่วนตน และโดย ไม่คำนึงถึงว่า สิ่งนั้นเป็นประจุบวก (+) กุศลมูล หรือเป็นประจุ (-) อกุศลมูล ในโลกนี้จึงแบ่งแยกเป็นประเทศมหาอำนาจ ประเทศด้อยพัฒนา
๓. พระพุทธองค์ทรงชี้แนะให้มนุษย์เรียนรู้ทางอริยมรรค คือ ทางพ้นทุกข์ ส่วนความรู้อื่น ๆ ถือเป็นเรื่อง **อจินไตย** ไม่จำเป็นต้องไปรู้ ถ้ารู้แล้วเกิดทุกข์	๓. นักวิทยาศาสตร์ตะวันตกส่งเสริมให้เรียนรู้ทุกอย่างที่ขวางหน้าไม่ว่าความรู้นั้นจะนำมาสร้างประจุบวก (+) หรือ ลบ (-) โลกจึง ปั่นป่วนวุ่นวาย
๔. ในพระวินัยการโอ้อวดอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ถือเป็น**การอวดอุตริมนุสธรรม** ผิดวินัยพระพุทธศาสนาจะมีขอบเขตโดยประมาณปฏิปทา**สายกลาง** Unbeyond the nature เฉพาะอกุศลมูล Beyond the nature เฉพาะกุศลมูล	๔. นักวิทยาศาสตร์ตะวันตกจะส่งเสริมให้ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ พัฒนาไปไม่สิ้นสุดเป็นโลกาภิวัฒน์ ประมาณหมายทุกสิ่งไม่มีขีดจำกัดจึงมุ่งทะลุกรอบความคิดเก่าไปสู่ความคิดใหม่ไม่สิ้นสุด (กิเลส) คือ Beyond the nature เพียงด้านเดียว

นักวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ที่เปิดโลกดาราศาสตร์ยุคใหม่นอกจาก อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) เจ้าของทฤษฎีสัมพันธภาพ สูตร **$E = mc^2$** แล้ว นักวิทยาศาสตร์รุ่นก่อนไอน์สไตน์ มี ๒ ท่าน คือ

นิโคเลาส์ โคเปอร์นิคัส (Nicolaus Copenicus) ผู้กล้าฝ่าฝืนกระแสชาวคริสต์ประกาศว่าโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์กาลิเลโอ (Galileo Golilai) และไอแซคนิวตัน (Isauc Newton) ค้นพบแรงโน้มถ่วง และแรงดึงดูดสำหรับนักวิทยาศาสตร์ร่วมรุ่น และรุ่นต่อมาได้แก่มักซ์ พลังค์ (Max Planck) ผู้ค้นพบทฤษฎีควันตัม และกลไกการทำงานของอนุภาคโปรตอน โฟตอน อิเล็กตรอน และคลื่นพลังงาน หลุยส์ เดอ บรอย (Loius de Broglie) กับ โจเซพ จอห์น ธอมสัน (Joseph John Thomson) ร่วมกันค้นพบอนุภาคเคลื่อนไหวของอนุภาคอิเล็กตรอนประจุลบ (-) สตีเฟน ฮอว์คิง (Stephen How King) กับ เวอร์เนอร์ไฮเซนเบิร์ก (Werner Heisemberg) ร่วมกันค้นคว้าบุกเบิกจักรวาลกับพัฒนาทฤษฎีควันตัม

(Albert Einsein)
พ.ศ. ๒๔๒๒-๒๔๙๘

โธมัส อัลวา เอ็ดดิสัน (Thomas Alva Edison) ผู้พัฒนาพลังงานไฟฟ้าจนโลกเข้ายุคสว่างไสว นิลโบร์ (Niels Bohr) ริชาร์ด เฟลแมน (Richard Feynman) ยูจีน วิกเนอร์ (Engen Wigner) และเจโรเบิร์ต ออปเปนไฮเมอร์ (J. Robert Oppemheimer) รายแรกค้นพบโครงสร้างพลังงานนิวเคลียร์ และอีก ๓ ท่านร่วมมือพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์

นักวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ที่กล่าวนามมานี้นอกจากได้สร้างคุณูปการไว้กับโลกให้ก้าวหน้าสู่ยุคใหม่แล้ว **สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ วิทยาการความรู้เหล่านี้ช่วยเปิดโลก พระพุทธศาสนาเชิงวิทยาศาสตร์** ให้ชนรุ่นหลังโดยเฉพาะพุทธศาสนิกชนได้เข้าใจ โครงสร้างทางวิทยาศาสตร์ในพระพุทธศาสนาชัดเจนแจ่มแจ้งถึงกับ

อัลเบิร์ตไอน์สไตน์ กล่าวว่าตัวเขานั้นมิได้นับถือศาสนาใด แต่ถ้าเป็นไปได้ให้เลือก เขาจะเลือกนับถือ พุทธศาสนา และยกย่องพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งจักรวาล

วิชาวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ของนักวิทยาศาสตร์ดังกล่าวทำให้เรารู้จักจักรวาล และพลังงาน กับความจริงที่ว่า

(๑) จักรวาล มีมิติซ้อนกันอย่างน้อย ๑๑ มิติ

(๒) พลังงาน มีทั้งพลังงานเดี่ยวกับพลังงานรวมหรือสัพพลังงานมีหลายรูปแบบเป็นอนันตระ

(๓) พลังงาน มีแถบคลื่นพลังงานช่วงสั้นยาวต่างกัน

(๔) พลังงาน ไม่อยู่นิ่งจะวิ่งอยู่ตลอดเวลาด้วยความเร็วต่าง ๆ กันของแต่ละประเภทพลังงาน

(๕) พลังงาน มีความสั่นไหวอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้เกิดคลื่นความร้อน คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและรังสี

(๖) พลังงาน มีแรงขับเคลื่อนกระพริบ (ติด-ดับ) อยู่ตลอดเวลา

พลังแสงเป็นแม่บทใหญ่ในจักรวาล กล่าวคือ

(๑) เป็นพลังงานที่เคลื่อนที่เร็วที่สุดไม่มีพลังงานใดเทียบเท่าได้ (๓๐๐,๐๐๐ กิโลเมตรต่อวินาที)

(๒) มีคลื่นพลังงานเป็นแถบ ๗ สี แดง ส้ม เหลือง เขียว น้ำเงิน คราม ม่วง จากแถบคลื่นยาว คลื่นระยะกลาง และคลื่นสั้น

(๓) ด้วยความเร็วของแสงนั้นทำให้เกิดภาวะไร้ **เวลา-ระยะทาง-พื้นที่** โดยสิ้นเชิง

(๔) แสงทำหน้าที่เป็นกล้องถ่ายภาพ ทุกภาพในโลกและจักรวาลทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต เงา หรือ ฉายา ของภาพที่แสงบันทึกไว้ในต่างมิติกัน เมื่อ ดิน ฟ้า อากาศแปรปรวนอาจมีภาพต่างมิติต่างกาลเวลามาปรากฏได้

(๕) แสงเป็นแม่บทใหญ่ สร้างความก้าวหน้าทางนวัตกรรม และเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง

จากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์นี้ จึงไขปัญหาที่มีอยู่ในพระพุทธศาสนาอย่างหมดสิ้นความสงสัย ที่ผู้คนหลงไหล ร่ำลือ เรื่องอิทธิฤทธิ์อิทธิเดชอภินิหาร ปาฏิหาริย์มนต์ขลังต่าง ๆ นั้นแม้ที่จริงเป็นกลไกทางวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์นั่นเอง พลังงานเป็นสิ่งมีตัวตนแต่ อายตนะ ของมนุษย์หยั่งไม่ถึง มองไม่เห็นสัมผัสยาก ดูลี้ลับเหมือนว่างเปล่า เมื่อเทคโนโลยีพัฒนาขึ้นมีเครื่องมือสร้างขึ้นบัดนี้เราจึงรู้ความจริงมากแล้ว แต่เชื่อว่ายังไม่หมดสิ้น

ตัวอย่างวิเคราะห์เกี่ยวกับพลังงาน

ในร่างกายมนุษย์เกี่ยวกับกลไก ประจุบวก (+) ประจุลบ (-)

เรื่องที่ ๑ *เกี่ยวกับพลังจิต*

โลกโศภิน **อยู่บนเครื่องบิน**

ไม่ควรคิดเรื่องใหญ่

หมอเวชศาสตร์อวกาศบอกแนะนำผู้โดยสารเครื่องบินว่า ผู้ที่อ่านหนังสือหรือเล่นคำปริศนานั้นทำถูกแล้ว ไม่สมควรจะไปคิดตัดสินใจในเรื่องใหญ่ๆ เพราะการอยู่บนระดับที่สูงจะทำให้ทำได้ลำบาก

ศาสตราจารย์แกรดเวลล์ มหาวิทยาลัยคิงส์ คอลเลจ ของอังกฤษ กล่าวว่า "การบินทุกวันนี้ปลอดภัย ผู้คนเป็นล้านๆเดินทางกันอยู่ทุกปี โดยไม่มีปัญหาอันใด นอกจากการเรียนรู้ ตอนที่อยู่ในระดับสูงออกจะลำบากไปบ้าง บางทีอาจไม่เหมาะกับการตัดสินใจที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา"

เขาให้ความเห็นต่อไปว่า นอกจากนั้น คนบางคนอาจจะไม่เหมาะกับการนั่งเครื่องบิน อย่างเช่น ผู้ป่วยเป็นวัณโรค ผู้ที่ไอออกมาเป็นเลือดเป็นโรคโลหิตจางร้ายแรง หรือผู้ที่เพิ่งเจ็บป่วยด้วยอาการทางจิตมาใหม่ๆ.

เรื่องที่ ๒ *เกี่ยวกับระบบการทำงานในร่างกาย หรือ เมตาโบริสม์ (Metabolism)*

"กระเจี๊ยบมอญ" แก้กระเพาะอาหารเป็นแผล

กระเจี๊ยบมอญ นอกจากกินเป็นอาหารได้แล้ว ยังมีสรรพคุณแก้โรคได้หลายอย่างด้วย ซึ่งเคยแนะนำไปแล้วบางสูตร สำหรับสูตรแก้กระเพาะอาหารเป็นแผลให้เอาผลสด "กระเจี๊ยบมอญ" 10-15 ผล ลวกให้สุกแล้วนำไปปั่นต่อให้ละเอียดแบ่งกินครั้งละครึ่งแก้ว วันละ 2 ครั้ง ก่อนหรือหลังอาหารตอนเช้าและก่อนนอน ประมาณ 1 อาทิตย์ อาการจะค่อยๆดีขึ้นและสู่ปกติได้ สามารถทำกินได้เรื่อยๆ ไม่มีอันตรายอะไร เหมาะกับคนกินสดไม่ได้

กระเจี๊ยบมอญ

กระเจี๊ยบมอญหรือ **LADY'S FINGER/OKRA ABELMOSCHUS ESCULENTUS (L.) MOENCH** อยู่ในวงศ์ **MALVACEAE** มีชื่ออีกคือ มะเขือมอญ, กระเจี๊ยบ, มะเขือทวาย, มะเขือพม่า, มะเขือขื่น, มะเขือละโว้ และ กระเจี๊ยบเขียว ผลแห้งป่นชงน้ำกินบำบัดโรคกระเพาะอาหาร เนื่องจากมี "เพคติน" และสารเมือกช่วยเคลือบกระเพาะอาหาร ชาวญี่ปุ่นชอบกินอาหารดิบจะกิน "กระเจี๊ยบมอญ" ทั้งแบบสดและสุกเพื่อช่วยขับพยาธิเป็นประจำ

ปกติมนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ระดับพื้นผิวของโลก กลไกความคิดต้องใช้ **พลังจิต** พลังจิตเป็นพลังงานรวม (Unified Energy) หนึ่งในพลังงานนั้นคือ แรงโน้มถ่วงของโลก เมื่อมนุษย์ไปใช้ความคิดเรื่องใหญ่บนเครื่องบินระดับสูงจากพื้นโลก แรงโน้มถ่วงจะลดลง ทำให้พลังงานรวมขาดสัดส่วนไปจากพลังจิตปกติ ทำให้ศักยภาพทางความคิดมีปัญหาในการตัดสินใจใดๆ เรื่องนี้กำลังเป็นปัญหากับนักบินอวกาศเช่นกัน

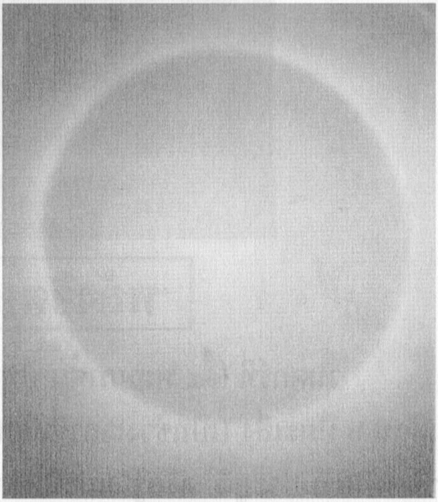
เรื่องเหล่านี้ในยุคก่อนเป็นเรื่องลี้ลับ เพราะอนุภาคอะตอมเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น ร่างกายมนุษย์เป็น **โมเดลจำลองจากห้วงจักรวาล กรณีระเบิดของหลุมดำ**ในกระเพาะอาหารเมื่ออะตอมของเนื้อเยื่อกระเพาะอาหารไร้เสถียร อนุภาคอิเล็กตรอนประจุลบ (-) สูงกว่าอนุภาคโปรตอนประจุบวก (+) จึงเกิดการระเบิด (แผลในกระเพาะอาหาร) ส่วนอะตอมของพืชกระเจี๊ยบมอญนั้นมีภาวะอ่อนไหว แนวโน้มโปรตอนประจุบวก (+) สูง อนุภาคโปรตอนจึงเข้าไปช่วยสร้างสมดุลในอะตอมของกระเพาะอาหาร ทำให้มนุษย์ที่เป็นโรคกระเพาะอาหารอาการดีขึ้น

กรณีตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันจันทร์ที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๖ หน้า ๗

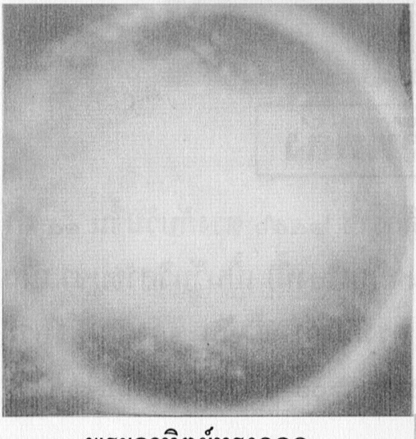
บทบาทของพลังงานแสง ในพระพุทธศาสนา

ฉัพพรรณรังสี รุ่งโรจน์ โชติช่วง
ได้ด้วย**พลังจิต** อันแรงกล้า
ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ซึ่งทรงเป็นพระอริยสงฆ์สูงสุด
คือ องค์พระศาสดา

พระจันทร์ทรงกลด

พระอาทิตย์ทรงกลด

รุ้งกินน้ำ รวมทั้งปรากฏการณ์
แสงเหนือ แสงใต้ ล้วนเป็น
บทบาทของพลังงานแสงทั้งสิ้น

พลังจิต : สัพพลัง

วันศุกร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ปีพุทธศักราช ๒๕๕๖ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะเส็ง (เป็นช่วงเวลาที่เขียนต้นฉบับเรื่องนี้) เป็นวันวิสาขบูชา เป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และนิพพาน ตรงกันทั้ง ๓ วัน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดเวลาที่ผ่านมาเกือบ ๒,๖๐๐ ปี ไม่ว่า บันทึก เอกสาร หรือถ้อยคำที่พูดกันว่าเป็นเรื่องปาฏิหาริย์

พระพุทธองค์ทรงเป็นอริยสงฆ์ระดับพระบรมศาสดา ในพระพุทธศาสนาย่อมทรงมี **พลังจิต** สูง แม้ก่อนปรินิพพานก็เคยตรัสกับพระอานนท์ ทรงรู้พระองค์ดีถึงเรื่องปรินิพพานของพระองค์ ที่เข้าใจกันว่าเป็นปาฏิหาริย์นั้น แท้ที่จริงแล้ว น่าจะเป็น **พระพลานุภาพแห่งพลังจิตของพระพุทธองค์ ทรงมีพระอภิญญาญาณหยั่งรู้ได้ด้วยพระองค์เอง**

พลังจิตเป็นปัจจัยสำคัญโดยเฉพาะมนุษย์ เป็นเรื่องที่ผู้คนไม่ค่อยจะเชื่อกับประโยคที่ว่า

ร่างกายมนุษย์นั้นเป็นส่วนประกอบของพลังงานจากจักรวาลทั้งสิ้น ประกอบด้วย ๒ ส่วน

ส่วนแรก **สรีระร่างกาย** คือองค์ประกอบของอนุภาค **โฟรตอน** โฟรตอน ก็คือ ละอองอนุภาคจากพลังงานอะตอม (ซึ่งภายในประกอบด้วยอนุภาคอิเล็กตรอนประจุลบ (-) และโปรตอนประจุบวก (+) ซึ่งมีอนุภาคนิวตรอนเป็นศูนย์กลาง ละอองโปรตอนจากกลไกของจักรวาล ละอองโปรตอนพัฒนามาเป็นอินทรียสาร และพัฒนาเรื่อยมาจนเกิดปฏิกรณ์นิวเคลียร์ชีวภาพ แล้วจึงเกิดสรีระร่างกายของมนุษย์

ส่วนที่ ๒ **พลังจิต** คือ พลังงานรวมหลายประเภทที่หล่อเลี้ยงสรีระร่างกายมนุษย์ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ส่วนพลังจิตกับสรีระนั้น ต้องสมดุลกัน ถ้าเสียดุลก็จบสิ้นชีวิต คือ **ตาย** พลังจิตเป็นสัพพลังรวม (Unified Energy) พลังงานหลายประเภท มีกลไกทำงานผสมผสานกัน ตัวอย่างเช่น พลังแสงซึ่งเป็นองค์ประกอบของพลังจิต พระพุทธองค์จึงทรงประจุพลังจิตเป็นฉัพพรรณรังสีได้ เป็นต้น

ชีวิตมนุษย์เหมือน **แสงเทียน** เรามองดู เมื่อไส้เทียนติดไฟ ไฟติดมีไฟติดมีแสงสว่างไปจนจะสิ้นตัวเทียน และจึงดับไป แต่ขณะแสงเทียนติดนั้นอายตนะมนุษย์สัมผัสไม่ถึง ที่จริงเทียนมิได้ติดตลอดเวลา จะติดๆ ดับๆ สลับกัน แต่เร็วมากจนสายตาเราจับไม่ทัน ที่เป็นเช่นนั้นเพราะพลังงานมีลักษณะเป็นแถบคลื่นกระพริบอยู่ตลอดเวลาดังได้กล่าวในลักษณะของพลังงานในจักรวาล

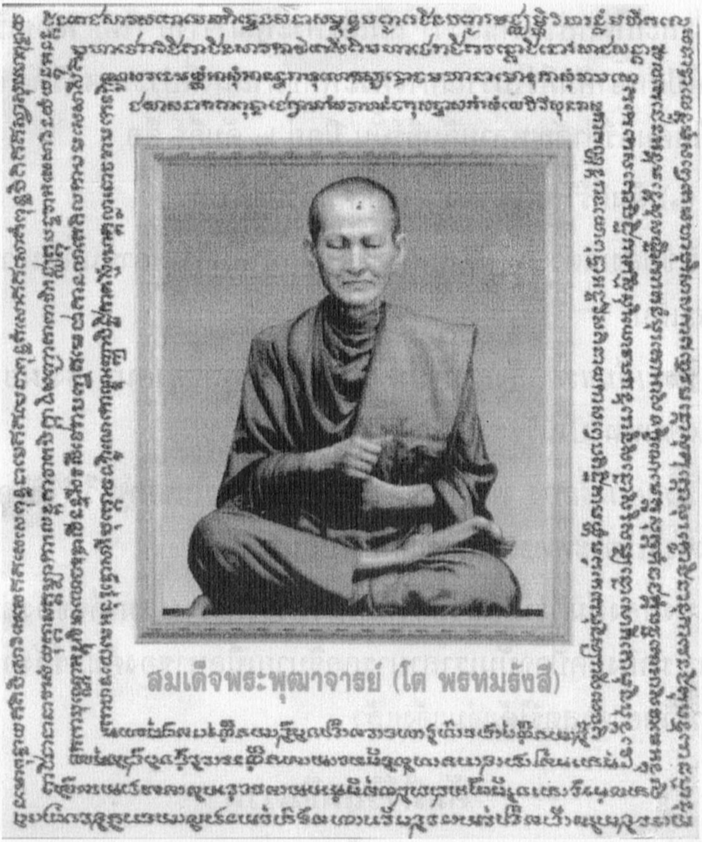
การดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ ต้องอาศัยพลังงาน มนุษย์ก็คือเครื่องยนต์หรือปฏิกรณ์นิวเคลียร์อย่างเล็กที่มีโครงสร้างของเนื้อเยื่อต่างๆ ต่างกับเครื่องยนต์ รถยนต์ โครงสร้างทำด้วยโลหะ

ดังนั้น ชีวิตจะคงอยู่ได้ มนุษย์ต้องประจุพลังจิตอยู่ตลอดเวลา ประจุอย่างไร ดูง่าย ต้องกินอาหาร (คือแร่ธาตุต่างๆ) ต้องสูดหายใจเอาออกซิเจนเข้าสู่ร่างกาย และต้องลำเลียงไฮโดรเจนเข้าไป เพื่อเกิดสันดาป แปลงอาหารให้เป็นพลังงาน

ดังนั้น สรีระร่างกายจึงต้องมีศูนย์อำนวยการบริหารชีวิต นับตั้งแต่ สมอง หัวใจ เส้นโลหิต ระบบประสาท (เพื่อประจุไฟฟ้า) กล้ามเนื้อ กระเพาะอาหาร ลำไส้ไขสันหลัง ตลอดจนโครงกระดูก ฯลฯ อีกมากมายหลายส่วน ทำงานสัมพันธ์กัน

การดำรงอยู่และเกิดศักยภาพของพลังจิต มีส่วนสัมพันธ์กับชีวิตหลายร้อยหลายพันด้าน

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะเรื่องพระเครื่องดังต่อไปนี้

ภาพสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี กำลังทำสมาธิจิต กรอบโดยรอบนั้นเป็นอักขระขอม ว่าด้วย **พระคาถาชินบัญชร** ซึ่งสมเด็จได้ลิขิตรจนาไว้ และพระคาถานี้มีความสำคัญควบคู่กับพระผงสมเด็จของท่าน เนื่องด้วยพระคาถาชินบัญชรและคำแปล มีแพร่หลายในหนังสือธรรมทั่วไปแล้ว จึงจะไม่มาเขียนไว้ในที่นี้

ได้กล่าวมาแล้วเบื้องต้นว่า พระเครื่องกรุโบราณนั้น คนยุคปัจจุบันไม่ทราบชัดว่า มีกระบวนวิธีการสร้างเป็นพิธีทางศาสนาอย่างไร พอรู้เค้าจากจารึกในลานเงินลานทองก็ไม่ชัดนัก

และก็ได้กล่าวมาแล้วว่า สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เคยเดินทางไปศึกษาคัมภีร์โบราณทางพระพุทธศาสนาที่ประเทศศรีลังกามาแล้ว ๓ ครั้ง ในคัมภีร์สำคัญหลายคัมภีร์นั้น มีอยู่ ๒ คัมภีร์ คือ

(๑) คัมภีร์วิสุทธิมรรค (๒) คัมภีร์ปฐมัง

มีข้อสังเกตว่าเหตุใดสมเด็จจึงไปศึกษาคัมภีร์เหล่านั้นที่ลังกา คำตอบมี ๒ ประเด็น

ประเด็นแรก ลังกาทวีปเคยได้รับพระพุทธศาสนา ซึ่งเผยแผ่ลงไปทางทิศใต้ชมพูทวีปในรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช

ประเด็นที่สอง พระพุทธศาสนาถูกทำลายในชมพูทวีป ลังกาทวีปจึงเป็นคลังคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่ถูกนำไปอนุรักษ์ไว้

ทั้งสองคัมภีร์นี้เกี่ยวข้องกับการสร้างพระผงสมเด็จของท่านอย่างแน่นอน มาถึงยุคปัจจุบันเราสามารถอธิบายเนื้อหาของคัมภีร์ดังกล่าวด้วยตักกะทางวิทยาศาสตร์ได้แจ่มแจ้งแล้ว

คัมภีร์วิสุทธิมรรค

เมื่อพระพุทธศาสนารุ่งเรืองขึ้นในลังกาทวีป ลังกาได้รวบรวมและชำระคัมภีร์เก่าแก่ทางพุทธศาสนาครั้งใหญ่ในพุทธศตวรรษที่ ๑๐-๑๑ พระมหาเถระชาวลังกา คือ พระพุทธโฆษาจารย์ได้สร้างคัมภีร์วิสุทธิมรรค ขึ้น ๓ ฉบับ ฉบับที่ ๑ เน้นเรื่องศีล ฉบับที่ ๒ เน้นเรื่องสมาธิ ฉบับที่ ๓ เน้นเรื่องปัญญา ซึ่งรวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์เข้าด้วยกัน

การสร้างพระเครื่องเริ่มจากอริยสงฆ์ผู้สร้าง เพราะอริยสงฆ์จะเป็นผู้มีพลังจิตสูง แต่จะเป็นเช่นนั้นได้ ต้องเข้าถึงสิ่งสำคัญอันเป็นหัวใจ คือ อัฏฐวิชชา (วิชชามีองค์แปด) ว่าด้วยธาตุ, ฌาน, ญาณ

คำว่า**อริยสงฆ์** คือผู้สำเร็จอัฏฐวิชชานี้

อันดับ ๑ **พระอรหันต์** จิตบริสุทธิ์มากที่สุด

อันดับ ๒ **พระอนาคามี** จิตบริสุทธิ์มากขึ้น

อันดับ ๓ **พระสกทาคามี** จิตบริสุทธิ์มาก

อันดับ ๔ **พระโสดาบัน** จิตบริสุทธิ์

อนึ่ง นอกจากอริยสงฆ์แล้ว ในพระพุทธศาสนายังเปิดโอกาสกว้างถึง**อริยบุคคล** ด้วย

องค์ที่ ๑ **วิปัสสนาญาณ** (จิตนิ่ง สะอาด สงบ สว่าง มีสุญตา (เป็นที่หมาย)

องค์ที่ ๒ **มโนมยิทธิ** (ปลุกพลังจิตของตนที่มีอยู่ให้สูงขึ้น)

องค์ที่ ๓ **อิทธิวิธิ** (แสดงพลังจิตให้ประจักษ์)

องค์ที่ ๔ **ทิพยโสต** (หยั่งเสียงได้ด้วยฌาน ไม่จำเป็นต้องใช้หูฟัง)

องค์ที่ ๕ **เจโตปริยญาณ** (หยั่งรู้จิตใจผู้อื่นได้ โดยไม่ต้องถาม)

องค์ที่ ๖ **ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ** (สามารถระลึกอดีตได้ แม้ไกลถึงชาติปางก่อน)

องค์ที่ ๗ **ทิพยจักขุ** (หยั่งเห็นได้ด้วยญาณ ไม่ต้องใช้สายตาไปดู)

องค์ที่ ๘ **อาสวักขยญาณ** (ขจัดกิเลสอันเป็นเครื่องเศร้าหมองจากจิตใจหมดสิ้นไป)

ดังปรากฏว่า ผู้บรรลุอรหัตตผลนั้น มิใช่มีแต่พระภิกษุสงฆ์ ฆราวาสก็มี ที่ถึงพร้อมซึ่งอัฏฐวิชชา

โดยหลักการ การสร้างพระเครื่อง ผู้สร้างจะต้องเป็นพระอริยสงฆ์ สำหรับอริยบุคคล มักจะหันไปสร้างเครื่องรางของขลังอื่นๆ เสียโดยมาก

ต่อจากนี้จะนำเสนอแผนภูมิ องค์ธาตุกำหนดจิต ฌานสมาธิ และปัญญาญาณ ตามลำดับ

แผนภูมิที่ ๑

องค์ธาตุกำหนดสมาธิจิต

อารยชนเมื่อจะกระทำสิ่งใด จักต้องทำสิ่งนั้นมาเป็นองค์ธาตุกำหนดจิต ในที่นี้จะอธิบายเสริมวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ไว้ด้วย

องค์ธาตุ	เหตุผลทางวิทยาศาสตร์
จิตว่าง ระดับ ๑๐ ธาตุ : ความว่าง (สุญตา)	อวกาศ ขุมพลังงาน
ระดับ ๙ ธาตุ : แสงสว่าง (มองไม่เห็น แต่รู้สึกว่ามีอยู่)	รังสี แสง โฟรตอน
ระดับ ๘ ธาตุ : สีขาว (มองไม่เห็นแต่อุปทานว่า เป็นสีขาว)	รวมพลังแสงทุกสี (แสงแดด) เป็นสีขาว
ระดับ ๗ ธาตุ : สีแดง (มองเห็นสี แต่สัมผัสไม่ได้)	คลื่นแสงยาว ๗๐๐ นาโนเมตร
ระดับ ๖ ธาตุ : สีเหลือง (มองเห็นสี แต่สัมผัสไม่ได้)	คลื่นแสงกลาง ๖๐๐ นาโนเมตร
ระดับ ๕ ธาตุ : สีเขียว (มองเห็นสี แต่สัมผัสไม่ได้)	คลื่นแสงสั้น ๕๕๐ นาโนเมตร
ระดับ ๔ ธาตุ : ลม (มองไม่เห็น รู้ว่าเคลื่อนไหว สัมผัสได้)	มวลอากาศธาตุ เช่น H, O, Co_2, He ฯลฯ
ระดับ ๓ ธาตุ : ไฟ (มองเห็นความเคลื่อนไหว สัมผัสได้ รู้สึกว่าร้อน)	ปฏิกิริยาความร้อนเผาไหม้ด้วย O, H, C
ระดับ ๒ ธาตุ : น้ำ (มองเห็นความเคลื่อนไหว สัมผัสได้ รู้สึกว่าเย็น)	องค์ประกอบ H_2o
ระดับ ๑ ธาตุ : ดิน (มองเห็นของหยุดนิ่ง สัมผัสได้	มวลธาตุนานาชนิดของอนุภาค
จุดเริ่มต้นสมาธิจิต รู้สึกว่าหนาแน่น (ของแข็ง)	โฟรตอน เป็นฝุ่น, ตะกอน, ฟอสซิล, ผลึก, เพชร

อายตนะภายนอก ๑ รูป ๒ เสียง ๓ กลิ่น ๔ รส ๕ สัมผัส ๖ อารมณ์

อายตนะภายใน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

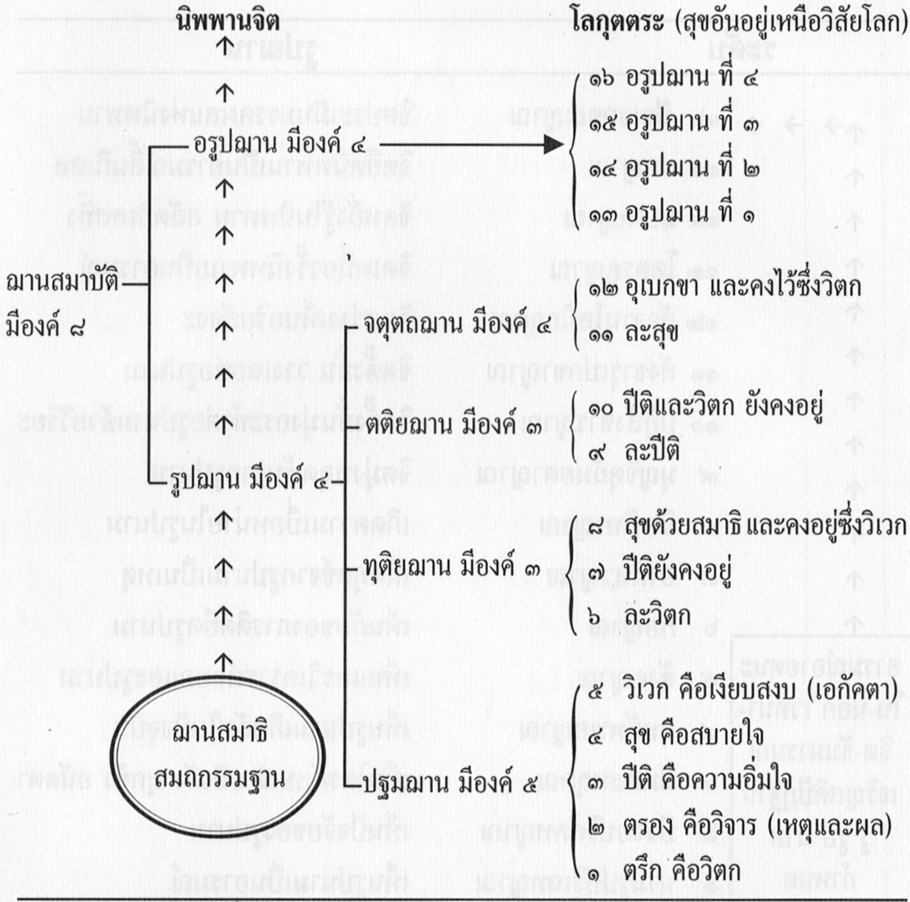
หมายเหตุ : (๑) นาโนเมตร $= \frac{๑}{๑๐^{๙}}$ เมตร

(๒) คำว่า ธาตุดิน คือสิ่งที่เรานำมากำหนดจิต เช่น **พระเครื่อง พระพุทธรูป** ตัวหนังสือ **คาถาสวดมนต์** เครื่องมือ เครื่องใช้ ต้นไม้ใบหญ้าต่างๆ ล้วนเป็นธาตุดิน เป็นของแข็ง

(๓) เรื่องในแผนภูมิทั้งหมด เป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้ว แต่ประชาชนทั่วไปไม่รู้สึกตัวว่ามีเช่นนี้ นอกจากอารยชนผู้ใฝ่ใจเป็น **นิสสัย** และ **วิชชา** จะรู้แจ้งว่ามีเช่นนี้ ดังคำพระท่านว่า **ตถตา** มันเป็นเช่นนั้นเอง

แผนภูมิที่ ๒

ฌานสมาธิ

ฌานเป็นกลไกขับเคลื่อนสมาธิจิตให้บรรลุจุดประสงค์สูงสุด (โลกุตตระ)

สมาธิจิต มี ๓ ลักษณะลำดับขั้น คือ

ปุถุชน ขณิกสมาธิ ทำจิตให้ **สงบ** ชั่วขณะ

บัณฑิต อุปจารสมาธิ ทำจิตให้ **สงบ** ในอารมณ์

อริยบุคคล อัปปนาสมาธิ ทำจิตให้ **สงบนิ่ง** ในอารมณ์ เป็นเอกัคตา คือ **วิเวก** เป็นกลไกสำคัญของฌานสมาบัติ

แผนภูมิที่ ๓

ปัญญาญาณ

ระดับ	รูปฌาน
๑๖ ปัจเจกขณญาณ	จิตประเมินมรรคผลแห่งนิพพาน
๑๕ ผลญาณ	จิตยึดนิพพานเป็นอารมณ์สิ้นกิเลส
๑๔ มรรคญาณ	จิตหยั่งรู้ในนิพพาน สลัดกิเลสทิ้ง
๑๓ โคตรภูญาณ	จิตเหนี่ยวรั้งนิพพานเป็นอารมณ์
๑๒ สัจจานุโลมิกญาณ	จิตสว่างเห็นอริยสัจจะ
๑๑ สังขารุเปกขาญาณ	จิตตั้งมั่น วางเฉยต่อรูปนาม
๑๐ ปฏิสังขารญาณ	จิตตั้งมั่นมุ่งกระทำต่อรูปนามด้วยวิริยะ
๙ มุญจิตุกัมยตาญาณ	จิตมุ่งหลุดพ้นจากรูปนาม
๘ นิพพิทาญาณ	เกิดความเบื่อหน่ายในรูปนาม
๗ อาทีนวญาณ	เกิดทุกข์จากรูปนามเป็นเหตุ
๖ ภยญาณ	เห็นภัยของการติดยึดรูปนาม
๕ ตังคญาณ	เห็นและวิเคราะห์แยกแยะรูปนาม
๔ อุทยัพพยญาณ	เห็นรูปนามเกิดดับในปัจจุบัน
๓ สัมมสนญาณ	เห็นไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
๒ ปัจจยปริคคหญาณ	เห็นปัจจัยของรูปนาม
๑ นามรูปปริเฉทญาณ	เห็นรูปนามเป็นอารมณ์

อารมณ์อายตนะ
ใน-นอก เวทนา-
จิต-ธัมมารมณ์
เจริญสติปัฏฐาน
รู้ รูป นาม
กำหนด
ตัวเรา อัตตา

ธรรมชาติของมนุษย์เกิดมาทุกผู้ทุกนาม ต้องมีปัญญามากบ้าง น้อยบ้าง ตามฐานานุรูป ถ้าไร้ปัญญาเสียแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับท่อนไม้ ก้อนอิฐ ก้อนหิน เดินได้ กินได้ และก็ตายได้เท่านั้น ไม่มีคุณค่าอะไร โบราณว่าเสียชาติเกิด หรือชิงหมาเกิด เพราะขาดปัญญา ไร้จิตสำนึกที่จะแยกแยะ ดี ชั่ว ได้ นี่แหละเรื่องญาณ

แผนภูมิที่ ๔

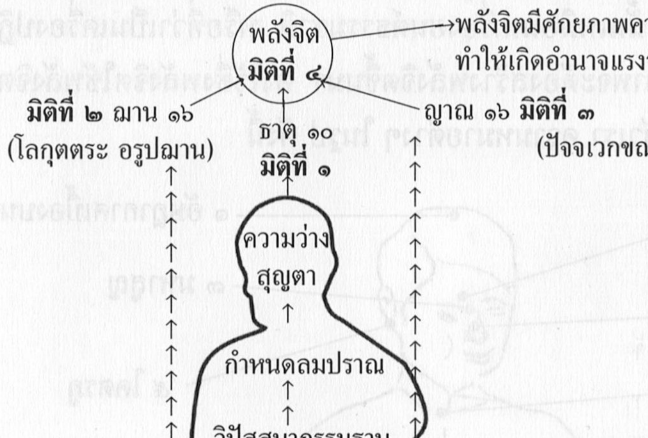
สรุป บูรณาการ ธาตุ-ฌาน-ญาณ

การสร้างพลังจิตเพื่อกระทำการใดๆ ของบุคคล เช่น การสร้างพระและการบูชาพระขึ้นอยู่กับกระบวนการ ๔ มิติ

มิติที่ ๑ กำหนดธาตุ (เส้นกลาง) มิติที่ ๒ ฌาน มี ๑๖ ขั้น

มิติที่ ๓ ญาณมี ๑๖ ขั้น มิติที่ ๔ พลังจิต

การประสานสัมพันธ์ทั้ง ๓ มิติ เพื่อให้เกิดมิติที่ ๔ นั้น ผู้ปฏิบัติกรรมฐานจะต้องกำหนดลมปราณ (ลมหายใจ)

พุท-โธ-พุท-โธ-พุท-โธ

กลไกของพลังจิตเกิดได้หลากหลาย อารมณ์ จินตนาการ ความมุ่งมั่น ภาพจินตนาการ ภาพมายา ภาพวิญญาณ เจตสิก เวทนา ความฝัน ฯลฯ

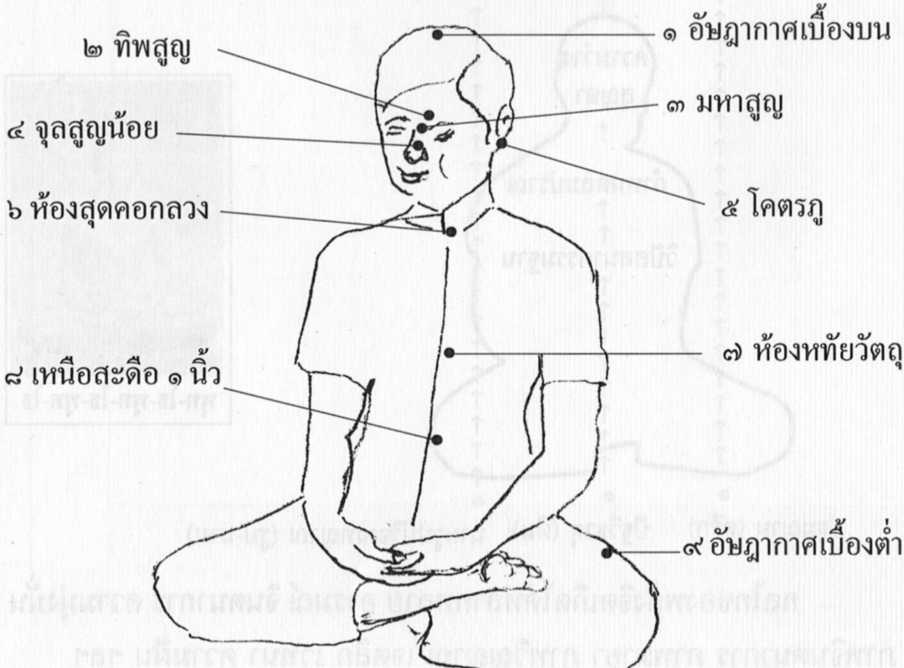
ฐานที่ตั้งพลังจิต

ข้อมูลจากตำราโบราณแสดงฐานที่ตั้งพลังจิต การกำหนดจิตสร้างสติ จัดระเบียบ จิตใจ (ศีล) สำรวมจิต (สมาธิ) ไปสู่การหยั่งรู้ (ปัญญา)

ซึ่งก็มาจากกระบวนการกำหนด ธาตุ-ปฏิบัติฌาน-พัฒนาญาณ นั่นเอง การสร้างพระเครื่องนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องนี้

ความจริงพลังจิตนั้นเราไม่รู้แน่ชัดว่าอยู่บริเวณใดของร่างกายแต่คงจะสถิตอยู่ทั่วร่าง โบราณจึงคาดคะเนศูนย์จิตสมมติขึ้น ดังนี้

ตัวมนุษย์เรานั้นเหมือนเครื่องยนต์ธรรมชาติ หรือที่ว่าเป็นเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ ชีวภาพจะต้องสร้างพลังจิตขึ้นมา คงไว้ซึ่งพลังจิตใช้พลังจิตให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเรา ความหมายต่างๆ ในรูป ดังนี้

๑. อัษฎากาศ คือ เบื้องบนสุดของกระหม่อมเป็นนิมิตของความสงบ อดทน เยือกเย็น มีปีติ สว่าง สบาย โปร่ง โล่งใจ

๒. ทิพสูญ คือ ระหว่างคิ้ว เป็นนิมิต ตบะ ปล่อยวาง สุญญตา คือ ความว่าง

๓. มหาสูญ คือ ระหว่างตา กำหนดจิตภายใน เห็นการเกิดดับ การเต้นของหัวใจ ขจัดอวิชชา บังเกิดญาณ

๔. จุลสูญน้อย คือ ปลายจมูก เจริญอานาปานสติ กำหนดลมปราณ

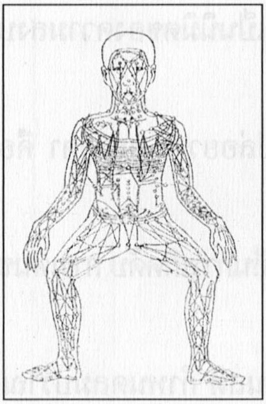
๕. โคตรภู คือ ท้ายทอย คลายจิตไหลลงกาย เห็นการเกิดดับ ผุพัง เน่าเปื่อย เสื่อมสลายของสังขาร

๖. ห้องสุดคอกลวง คือ ปลดปล่อยจิต ติดยึดรสอาหาร เห็นความเน่าเปื่อย สูญสลาย เห็นนิพพานเป็นสัจจะ

๗. ห้องหทัยวัตถุ คือ ตั้งจิตเผานิวรณ์ ล้างกิเลส ดับธรรมารมณ์

๘. เหนือสะดือ ๑ นิ้ว คือ ตั้งจิตเข้าสู่ภวังค์ จิตสงบ นิ่ง สว่าง

๙. อัษฎากาศเบื้องต่ำ คือ ตั้งจิตมั่น ไม่ฟุ้งซ่าน สำรวมอินทรีย์ทั้งกาย ใจ เป็นหนึ่งเดียว

บ่อเกิดที่แท้จริงของพลังจิต

กล่าวกันว่าอาการอุดตันของรูหนอนอวกาศ ก่อเกิดโรคปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ชา อาจเป็นอัมพฤกษ์อัมพาตได้ เมื่อท่อส่งพลังงานไฮโดรเยนอุดตันแล้ว พลังจิตก็จะถดถอยลง บุคคลผู้นั้นก็จะไร้สมรรถภาพ เรื่องนี้แม้จะเป็นแผนโบราณ แต่ก็เป็นจริงทางวิทยาศาสตร์

ภาพนี้แสดงเส้นสายอันละเอียดอ่อนมากโยงใยทั่วร่างกายเป็นการแสดงท่อหรือ เรียกว่า**รูหนอนอวกาศ** ตามตำรานวดแผนโบราณหรือ กายภาพบำบัดสมัยใหม่สอดคล้องกัน ร่างกายมีเส้น(SEN)โยงใยซอกซอนทั่วร่างกาย เส้นนั้นมิได้อุดตันแต่เป็นทางเดินหรือเรียกว่า **รูหนอนอวกาศ** (Worm of space)

ภาษาแพทย์โบราณเรียก **นาทิ (Nadi)** บางตำราเรียกว่า Vital Force Cord ช่องว่าง หรือ รูหนอนอวกาศนี้ทำหน้าที่ ๒ อย่าง คือ อย่างแรก เชื่อมต่อ ยึดเหนี่ยวเทหวัตถุในร่างกายให้ทรงรูป ทำหน้าที่เช่นเดียวกับแรงโน้มถ่วงแรงดึงดูด ระหว่างร่างกายกับสนามสัพพลัง หรือ **พลังจิตวิญญาณ** ภาษาธรรมเรียกช่องดังกล่าวว่า ช่องสุญตา ในทางวิทยาศาสตร์ ช่องว่างหรือรูหนอนนี้เป็นเส้นทางหมุนเวียนของไฮโดรเยนในอากาศ เมื่อสูดลมปราณเข้าสู่ร่างกายจะแปรสภาพเป็น**ไฮโดรเยนเหลว** ภาษาแผนโบราณ เรียกว่า สนิมไฮโดรเยน

เมื่อคนเรากินอาหารลงสู่ร่างกายภายใน และมีอากาศออกซิเยน สูดเข้าไปรออยู่แล้ว เมื่อสนิมไฮโดรเยนเข้าไปทำหน้าที่ประจุพลังงาน คือ การสันดาป ประจุของไฮโดรเยนนี้เป็นตัวการสำคัญในการสร้างสัพพลังงาน คือ **พลังจิต** ในตัวมนุษย์ กล่าวคือ ไปประจุกระแสแม่เหล็กไฟฟ้าในส่วนที่เกี่ยวโยงกับระบบ อวัยวะ เช่น ระบบประสาท สมอง ไขสันหลัง ต่อมต่างๆ ในร่างกายให้เกิดพลังจิต ต้นความคิดจินตนาการ ซึ่งสัมพันธ์กับส่วนอื่นของร่างกาย นี่คือ บ่อเกิด พลังจิต

มวลสารพระพุทธคุณในพระเครื่อง

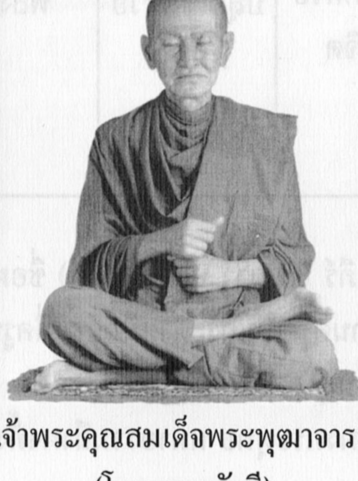
ความหมายของมวลสารพระพุทธคุณ

เรื่องมวลสารพระพุทธคุณที่ผสมหรือบรรจุไว้ในพระเครื่องนั้น มีมาแต่โบราณของพระเครื่องกรุเก่า แต่ชนรุ่นหลังไม่เข้าใจหรือรู้ได้แน่ชัด ปกติพระเครื่องจะมีทั้งเนื้อดิน เนื้อผง (หลายประเภท) เนื้อแร่ เนื้อชิน เนื้อโลหะ

เนื้อดิน เนื้อผง นั้น ยุคโบราณเราจะได้ยินแร่ดอกมะขาม ผลึกรัตนชาติ เม็ดปรอท ผงโลหะกษัตริย์ เงิน นาค ทอง เช่น พระนางพญาพิษณุโลก มีเม็ดผลึกรัตนชาติ สีต่าง ๆ

พระขุนแผนบ้านกร่าง มีเม็ดผลึกหินต่างๆ แม้แต่พระเครื่องอื่นๆ ก็คงจะมีในรูปอื่นๆ หลายหลาก

เนื้อแร่ เนื้อชิน เนื้อโลหะ แม้ผสมเม็ดผงไม่ได้เหมือนพระเครื่องเนื้อดิน เนื้อผง แต่เขาก็มีวิธีสร้างให้มีลักษณะพิเศษเพื่อเป็นนิมิตหมายพระพุทธคุณเช่นกัน

ด้านหลัง เจ้าพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ ด้านหน้า
(โต พรหมรังสี)

จนกระทั่งถึงยุครัตนโกสินทร์ จากผลงานการสร้างพระผงสมเด็จของท่าน จึงได้เปิดโลกทรรศน์ให้รู้ว่า พระเครื่องนั้นสร้างขึ้นด้วยกรรมวิธีใด และอย่างไร

มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ความเป็นอยู่ของมนุษย์นั้น มักผูกพันอยู่กับมวลสารชีวภาพ ซึ่งมวลสารเหล่านี้พัฒนามาจากธุลินทรียสารจากจักรวาล และอินทรียสาร ซึ่งมีโครงสร้างที่อนุภาคภายในอะตอม มักจะเป็นประเภทประจุบวก (+) กุศลมูลทั้งสิ้น

ผงพระพุทธคุณ ซึ่งผสมอยู่ในเนื้อพระผงสมเด็จนั้น บัดนี้ ยุคนี้ รู้กันทั่วแล้วว่า มี ๕ อย่าง คือ

๑	๒	๓	๔	๕
ผงปถมัง	**ผงอิธะเจ**	**ผงมหาราช**	**ผงตรีนิสิงเห**	**ผงพุทธคุณ**
ผงชอล์ก เขียนยันต์ ศักดิ์สิทธิ์ จากกระดาน ครู แล้วลบ ลงด้วย พลังจิต	ผงพระธาตุ ที่อัญเชิญลง มาจาก นภากาศด้วย พลังจิต	ผงชาดหรคุณ จากสังเวชนีย สถาน นำมา ปลุกเสกด้วย พลังจิต	ผงว่านยาตาก แห้ง บดเป็น ผงด้วย พลังจิต	ผงเกสร ดอกไม้บูชา พระ นำมา ตากแห้ง บด เป็นผงด้วย พลังจิต

หมายเหตุ : ๑. ชื่อคัมภีร์ เขียนว่า ปฐมัง (ปฐมํ) ชื่อผง เขียนว่า ผงปถมัง

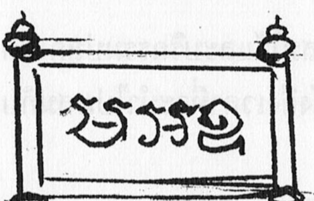
๒. กระดานครู เป็นกระดานมือถือ ที่ครูบาอาจารย์สมัยโบราณใช้เขียนเพื่อสอนหนังสือ

๓. คำว่า ผงพระพุทธ หมายรวมถึงผงทั้ง ๕ ส่วนคำว่าพุทธคุณเป็นชื่อผง

ผงพระพุทธคุณแต่ละประเภทมีที่มาต่างๆ กัน ตามกรรมวิธี จนกระทั่งพระเถราจารย์ยุคก่อน จำแนกกรรมวิธีสร้างผงพระพุทธคุณออกเป็น ๕ คัมภีร์ โดยเฉพาะ คือ

คัมภีร์ปถมัง คัมภีร์อิธะเจ คัมภีร์มหาราช คัมภีร์ตรีนิสิงเห และคัมภีร์พุทธคุณ

คัมภีร์ปถมัง เพื่อสร้างผงปถมังนั้น พระอริยสงฆ์ผู้สร้างผง จะใช้ชอล์กสำหรับเขียนกระดานครู ชอล์กยุคก่อนมักจะสร้างจากผงปูนได้จากกาบหอยมาบดละเอียด นวดให้เหนียวแล้วปั้นเป็นแท่งชอล์ก เขียนยันต์คาถาตากหรืออบจนแห้งสนิท แล้วจึงนำมาเขียนยันต์คาถาบนกระดานครู พร้อมบริกรรมคาถา ถ่ายทอดพลังจิตไปบนตัวยันต์คาถา แล้วใช้มือลูบลง ผงชอล์กที่ได้จะนำไปคัดกรองร่อนจนได้ผงละเอียด แล้วเก็บรวมไว้ (ปัจจุบันใช้ชอล์กที่มีขายตามท้องตลาด)

กระดานครู

คัมภีร์อิธะเจ พิธีกรรมนี้เป็นเรื่องใหญ่ เกี่ยวข้องกับพระธาตุ ซึ่งมีภาวะเป็นพลังงาน ซึ่งอริยสงฆ์อัญเชิญลงมาจากนภากาศ (เรื่องนี้จะกล่าวไว้โดยเฉพาะ)

คัมภีร์มหาราช เพื่อสร้างผงมหาราชนั้น ได้มาจากที่พระอริยสงฆ์ปฏิบัติธุดงควัตรไปนมัสการสังเวชนียสถานที่สำคัญๆ ณ สังเวชนียสถานนั้นยังมีสิ่งก่อสร้างที่ **ลงทองร่องชาด** ตามผนังบานประตู หน้าต่าง เพดาน อาสนะ พระพุทธรูปโบราณ ฯลฯ สังเวชนียสถานเหล่านี้ ท้าวพญามหากษัตริย์โบราณสร้างไว้ มีอายุเป็นร้อยเป็นพันปี ก่อนขูดรักชาดหรคุณ ต้องทำพิธีขอขมาลาโทษขออนุญาตเจ้าที่เจ้าทาง เทพยดาอารักษ์ แล้วอธิษฐานด้วยพลังจิต ขูดรักชาดหรคุณนั้นออกมา เมื่อได้มาแล้วจึงบดป่นให้ละเอียด ร่อนกรองเอาผงชาด

หรคุณนั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเม็ดฟอสซิลแล้ว ผงนี้นำมาเก็บเตรียมไว้

คัมภีร์ตรีนิสิงเห กับ **คัมภีร์พุทธคุณ** มีกระบวนการเหมือนกัน กล่าวคือ เมื่อนำว่านยา หรือผงเกสรดอกไม้ที่ได้จากบูชาพระ มาอบหรือตากแห้งจนได้ที่แล้วบดละเอียด ร่อนกรองเอาแต่ผง ขณะร่อนกรอง ก็จะต้องเพ่งพลังจิตโดยไม่คลาดโอกาส

ผงตรีนิสิงเหนั้น เมื่อแห้งสนิท และเก็บสะสมไว้ นานวันจะหดตัวเป็นสีดำตามธรรมชาติของสารคาร์บอน ส่วนผงพุทธคุณเกสรดอกไม้มักจะเป็นผงสีขาวนวล ทิ้งระยะเวลาเก็บไว้

อนึ่ง ว่านยาโบราณมีข้อกำหนด ๑๐๘ ชนิด ผงเกสรดอกไม้หลัก คือผงเกสรดอกบัว ถือเป็นดอกไม้สัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา และมีดอกไม้อื่นๆ ซึ่งมีชื่อเป็นมงคลตามคติของโบราณาจารย์ เช่น ดอกมะลิ ดอกดาวเรือง ดอกมณฑาทอง ดอกจำปี จำปา จำปูน ชัยพฤกษ์ เป็นต้น

มวลสารพระพุทธคุณเหล่านี้ จะนำมาสะสมไว้และบริกรรมปลุกเสกประจุพลังจิตด้วยระยะเวลาอันยาวนาน จนกระทั่งถึงเวลาที่จะนำไปผสมกับเนื้อพระต่อไป

อนึ่ง เรื่องมวลสารพระพุทธคุณดังกล่าวนี้เป็นกรรมวิธีเฉพาะพระผงสมเด็จของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี แต่พระอริยสงฆ์ เถราจารย์ยุคโบราณ เรามิอาจจะรู้ได้ รวมทั้งพระผงยุคใหม่อาจจะเลือกเอามวลสารประเภทอื่นมาใช้เป็นผงพระพุทธคุณ ถ้าพระอริยสงฆ์เหล่านั้นมีพลังจิตสูงเพียงพอ มวลสารเหล่านั้นก็อาจจะศักดิ์สิทธิ์ มีอานุภาพเช่นกัน

ขอย้ำอีกครั้งว่า มวลสารพระพุทธคุณทั้งหลายเหล่านี้ เป็นผลพวงของอินทรียสาร จุลินทรียสาร ที่มีภาวะอ่อนไหวของพลังงานจากอนุภาคภายในคือ อิเล็กตรอนประจุลบ (-) และโปรตอนประจุบวก (+) เมื่อบรรจุอยู่ใน

เนื้อพระเครื่อง เมื่อสัมผัสกับพลังจิตก็จะเกิดปฏิกิริยา คือเปล่งพลังออกมา ซึ่งโดยทั่วไปเข้าใจกันว่าเป็นอภินิหาร ปาฏิหาริย์ ซึ่งจะเข้าใจเช่นนี้ก็มิเสียหาย แต่ประการใด โลกปัจจุบันก้าวหน้า ผู้คนเป็นอารยชน ย่อมเข้าใจเรื่องความจริงในเชิงวิทยาศาสตร์ ก็ยิ่งมีประโยชน์มากขึ้น

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงที่มาของผงพระพุทธคุณ **"อิธะเจ"**

การอัญเชิญพระธาตุจากนภากาศ เพื่อสร้างผงพระพุทธคุณอิธะเจ

พระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุ ส่วนหนึ่งได้กลับคืนไปเป็นพลังงานในนภากาศ ในคลื่นพลังงานนั้น มีอนุภาคโปรตอนที่ยังไม่เสถียร และเป็นสัพพลังงานที่อนุภาคโปรตอน อิเล็กตรอน นิวตรอน ยังมีปฏิกิริยาเกิดความร้อน เปล่งรังสีพระอริยสงฆ์ที่มีพลังจิตสูง สามารถอัญเชิญกลับมาเป็นมวลสารยังพื้นโลกได้

ฌานสมาธิ เอกัคตาจิต

อัญเชิญพระธาตุ

> อชฺชตคฺเคปาณุเปตํ พุทฺธํ ธมฺมํ สงฺฆํ สรณํคโต สมิมหนฺตา ภินฺนมุตฺตา จ มชฺฌิมา ภินฺนตลุฑุลา ชุทฺทกาสาส ปมตฺต เอวํธาตุโย สพฺพธาเน อาคจฺฉนฺตุ สีเลเมปตฺตนฺตุ

สัพพลังจิตของอริยสงฆ์ + แรงโน้มถ่วงของโลกมากกว่า

(E) (G)

สัพพลังของอนุภาคโปรตอนในพลังงาน (ของพระธาตุ)

สูตร $\sum E + G > \sum e$ จากสูตรนี้

$\sum E$ คือพลังจิตของอริยสงฆ์

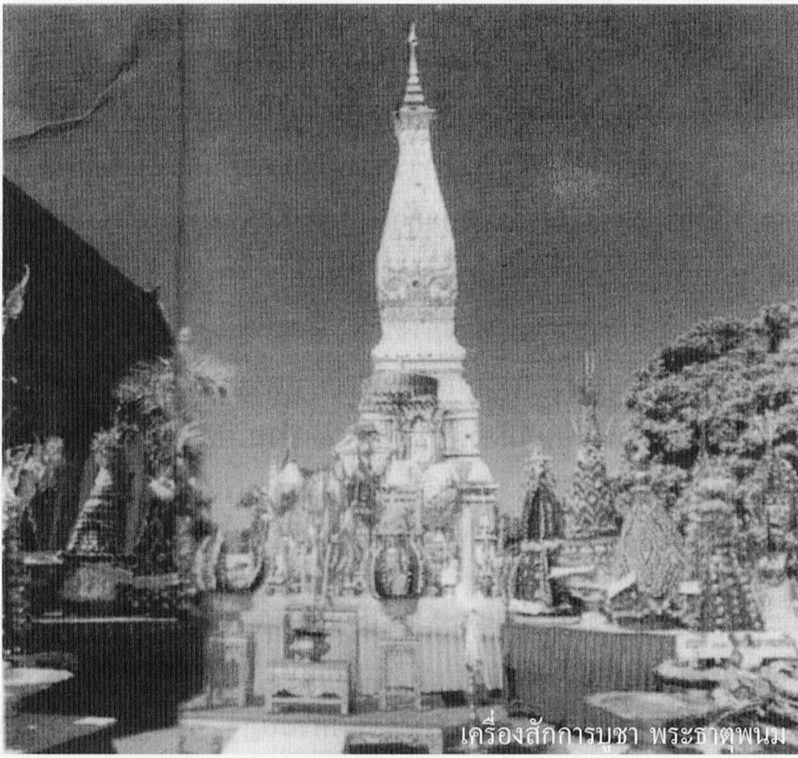
G คือแรงโน้มถ่วงของโลก

$>$ มากกว่า

$\sum e$ คือสัพพลังของพระธาตุในนภากาศ

$\sum$ เครื่องหมายรวมภาคส่วน (Summation)

พลังงานพระธาตุในนภากาศ

พระธาตุพนม

พระธาตุเจดีย์ประดิษฐานพระอุรังคธาตุศักดิ์สิทธิ์
ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรมศาสดา

พลังงานพระธาตุในนภากาศ นั้นอยู่ในภาวะสัพพลังหรือพลังงานรวม (Unified Energy) สามารถใช้พลังจิตของอริยสงฆ์ ร่วมกับแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity) ทำให้พลังงานพระธาตุในอากาศ เกิดอนุภาคโฟตอน (Photon) ถูกดึงลงมาได้ ผงอนุภาคโฟตอนที่เป็นเมล็ดฝุ่นละอองสีขาวนี้ เมื่ออัญเชิญ

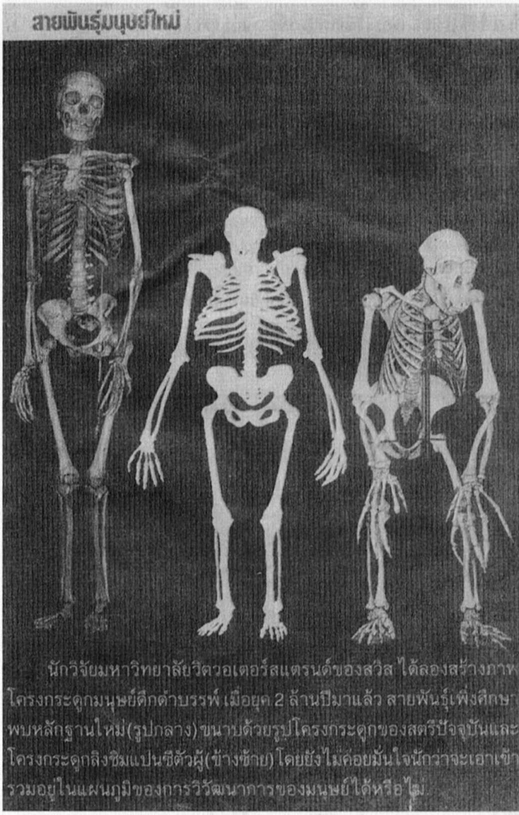
มาร่วมกับผงพระพุทธคุณอื่นๆ เรียกว่า **อิธะเจ** ความหมายของคำว่า อิธะเจ เป็นที่เข้าใจดีทั่วไปอยู่แล้ว

ขอกล่าวสั้นๆ ว่า เมื่อก่อนผู้เขียนไม่เชื่อ ทั้งๆ ที่ศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์มามาก แต่ต้องยอมรับเมื่อดั้นด้นไปพบพระเถระรูปหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเสียง มีความรู้เรื่องพระบรมสารีริกธาตุและอรหันตธาตุ ได้ถามเรื่องนี้ พระคุณเจ้าจึงเลือกกาลเวลาอันสงบแล้วจัดทำพิธีอัญเชิญพระธาตุในยามค่ำคืน (ตี ๒) ท่านอัญเชิญมาให้เห็นเป็นประจักษ์ และท่านก็บริกรรมคาถาด้วยพลังจิตส่งกลับคืนนภากาศไป ท่านกำชับว่า เรื่องนี้หมิ่นเหม่ต่อพระวินัย ขออย่าได้เปิดเผยให้คนอื่นรู้ อาจถูกกล่าวหาว่า **อุตริมนุสธรรม** ในที่สุดก็พบความจริงว่า สรีระของมนุษย์มีองค์ประกอบ ๒ ส่วน คือ ร่างกาย + พลังจิต ตามหลักดาราศาสตร์ ก็คือ อินทรียสารที่พัฒนามาเป็นปฏิกรณ์นิวเคลียร์ชีวภาพด้วย

อนุมูลสเตมเซลล์ (Stem Calls) จึงเกิดชีวิตมนุษย์ดำรงอยู่และดับไปตามกาลเวลาอายุขัย เนื้อเยื่อต่างๆ เน่าเปื่อยไป หรือถูกอัคคีเผาผลาญ ถ้าไม่ใช่ความร้อนที่สูงนัก ก็ยังคงเหลือกระดูกหรืออัฏฐิ ที่เรารู้จักกันดีอยู่แล้ว บางทีก็เรียก อัฏฐิธาตุ

พระธาตุพนมที่ท่านเห็นในภาพ เป็นที่ประดิษฐานของ **พระอุรังคธาตุ** ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อุรังคธาตุนั้นมีภาวะเป็น **ผลึก** เราจึงเรียกว่า พระบรมธาตุ เจดีย์พระธาตุ ทำนองนี้มีอยู่ทั่วไปในประเทศที่นับถือพุทธศาสนา

เพื่อให้เข้าใจชัดเจน ขอนำผู้อ่านไปศึกษาเรื่องราวต่อไปนี้

มนุษย์เมื่อสิ้นชีวิตลง ถ้าไม่ถูกไฟเผาด้วยความร้อนสูง ส่วนอื่นๆ จะเน่าเปื่อยสลายไป เหลือแต่ส่วนเป็นโครงกระดูก ดังภาพนี้

กระดูกคือที่มาของพระบรมสารีริกธาตุพระอรหันตธาตุ และธาตุ (อริยบุคคล)

ถ้าสรีระมนุษย์ที่สิ้นชีวิตถูกฌาปนกิจ (เผา) โครงกระดูกดังภาพนี้ ก็จะถูกความร้อนทำลายโครงสร้างของโครงกระดูกลง และสลายตัวออกเป็น ๓ ส่วน

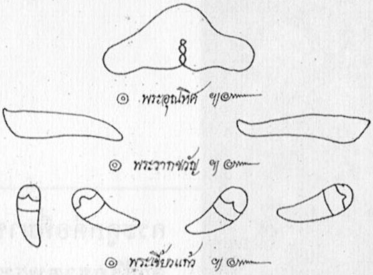
ส่วนที่ ๑ คือ ซากกระดูกที่เรียกว่า **อังคาร** (สำหรับปุถุชนทั่วไป)

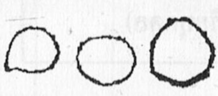
ส่วนที่ ๒ คือ ซากกระดูกที่แปรสภาพเป็น **ผลึก** ที่เรียกว่า ธาตุ เกิดขึ้นเฉพาะผู้มีพลังจิตสูง คือ อริยสงฆ์ และอริยบุคคล

ส่วนที่ ๓ คือ ซากกระดูกที่แปรสภาพคืนกลับไปเป็นพลังงาน และระเหิดระเหยขึ้นไปบนนภากาศ เป็น **อากาศธาตุ**

ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันจันทร์ที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖ หน้า ๗

เนื่องจากพระบรมสารีริกธาตุและอรหันตธาตุ มีเอกลักษณ์ต่างๆ นี้ พุทธศาสนิกชนจึงสักการบูชาเสมือนเป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันตเจ้า ด้วยเหตุผลนี้ ผงอิธะเจ จึงใช้วิธีอัญเชิญพระธาตุจากนภากาศแทนผงอิธะเจเป็นเม็ดละอองฝุ่นสีขาวนวลดุจสีงาช้าง ยากที่จะแยกแยะว่าเป็นพระธาตุขององค์ใด เพราะเล็กมาก ถ้าเป็นไปได้ใช้กล้องอิเล็กโตรสโคป ก็อาจขยายลักษณะแตกต่างที่ปะปนกันอยู่ได้ แต่ก็ไม่นิยมทำกันถึงขนาดนั้น

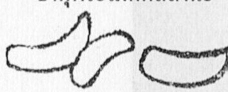

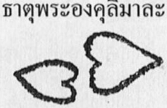

ธาตุพระสารีบุตร

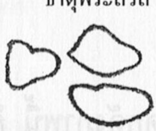

ธาตุพระโมคคัลลานะ

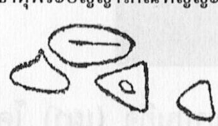

ธาตุพระองคุลิมาละ

ธาตุพระสีวลี

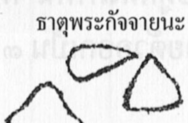

ธาตุพระอัญญาโกณฑัญญะ

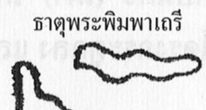

ธาตุพระอานนท์

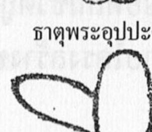

ธาตุพระกัจจายนะ

ธาตุพระพิมพาเถรี

ธาตุพระอุปปะคุต

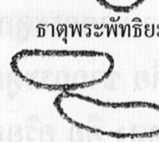

ธาตุพระอนุรุทธะ

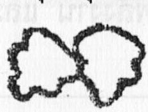

ธาตุพระอุทายี

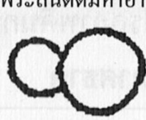

ธาตุพระพัทธิยะ

ธาตุพระปุณณะเถระ

ธาตุพระสันตติมหาอำมาตย์

ธาตุพระกาฬุทายีเถระ

ธาตุพระอุตตะรายีเถรี

ธาตุพระอุปะนันทะ

ธาตุพระจุลนาคะ

การพิสูจน์พระธาตุ

ห้องพระ มุมหนึ่งของความร่มเย็น

ปกติบ้านเรือน เคหสถานของชาวพุทธศาสนิกชนที่ศรัทธานับถือพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และดำเนินชีวิตมีปฏิปทาตามครรลองของคำสอน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ กล่าวคือ มิใช่เป็นชาวพุทธเพียงเขียนไว้ในใบเกิดสูติบัตรเท่านั้น เคหสถานบ้านเรือนจะต้องมีห้องพระ หรือบริเวณอันควรที่จะประดิษฐานพระพุทธรูป และเป็นไปได้ก็จะมีพระธาตุเพื่อสักการบูชา ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะเรื่อง **พระธาตุ** ซึ่งเป็นเมล็ดหินที่เราสักการบูชาอยู่เป็นพระธาตุที่แท้จริง

นับเป็นเรื่องที่ยุ่งยากยิ่งสำหรับวงการพระพุทธศาสนาที่จะรู้ได้ว่าก้อนหินเล็ก ๆ อันไหนเป็นพระธาตุดูภายนอกก็เหมือนกันหมด บางคนสะสมหินพระธาตุไว้มากมายก่ายกอง จนดูสับสนทางพุทธศาสนาของเรามิได้เน้นการพิสูจน์ด้วยการวิเคราะห์ทดลองจากเครื่องมือเทคโนโลยีเยี่ยงตะวันตก ก็เลยอนุโลมกันไป

แต่จากประสบการณ์ตามที่ได้ศึกษามานั้นพอมีทางพิสูจน์ได้ คงจะต้องตั้งจิตอธิษฐานเป็นพุทธบูชาด้วย เตรียมใจเตรียมกายให้ **สะอาด สว่าง สงบ** ใช้กาลเวลาที่เงียบสงัดมักจะเป็นเวลาค่ำคืน กระทำพิธีเบื้องหน้าองค์พระพุทธรูปตั้งขันน้ำขนาดใหญ่ใส่น้ำบริสุทธิ์ ให้น้ำนิ่งสนิท (๑ สัปดาห์) ปัจจุบันหาสถานที่นิ่งสนิทยากพระธุดงค์สายป่าท่านจึงไปปลีกวิเวกตามป่าเขาลำเนาไพรต่อหน้าองค์พระพุทธปฏิมากร

ถวายดอกไม้ จุดธูป เทียน บูชา

ตั้งอธิษฐานจิต ด้วย

กำหนด**ธาตุ** - ปฏิบัติ**ฌาน**สมาธิ - ตั้งพินิจ**ญาณ**

(๑) (๒) (๓)

บูชาพระรัตนตรัยและสวดมนต์ภาวนาธรรมในธรรมบทเท่าที่เราตั้งใจแล้วกล่าวคำบูชาพระธาตุ (เลือกบทในจักรวาล หรือบทใดบทหนึ่ง)

จตุตาฬีสสมาทนฺต **เกสา โลมา นขา ปิจ**

เทว หรนฺติ เอเกกํ **จกฺกวาฬาปรมฺปรา**

ปูชิตานรเทเวหิ **อหํ วนฺทามิ ธาตุโย**

แล้วอัญเชิญหินพระธาตุที่เราตั้งใจจะพิสูจน์ทดสอบ โดยขอขมาลาโทษพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ พร้อมสรรพ

ให้อัญเชิญพระธาตุเมล็ดแรกวางลงไปในน้ำในขันสัมฤทธิ์ถ้าเป็นพระธาตุจริงพื้นน้ำจะบุ๋มโค้งรองรับพระธาตุทันทีไม่เปียกน้ำ

ถ้าไม่ใช่พระธาตุหินนั้นจะจมน้ำทันทีเสร็จแล้ว นำพระธาตุเมล็ดที่ สอง สาม สี่ ห้า.........วางลงไป

ถ้าเมล็ดพระธาตุนั้นเป็นพระธาตุจากของอัฏฐิธาตุเดียวกันเมล็ดพระธาตุจะวิ่งเข้าหารวมเกาะกลุ่มกัน แต่ถ้าต่างเจ้าของอัฏฐิธาตุเมล็ดพระธาตุจะผลักดันออกจากกัน เมล็ดหินที่ทดลองแต่ละเมล็ดถ้าไม่ใช่พระธาตุก็จะจมน้ำไปอีกเช่นกัน

อีกวิธีหนึ่งใช้ทองคำเปลวพิสูจน์ ถ้าเอาทองคำเปลวที่เราใช้ปิดทองพระค่อย ๆ แตะเข้าไปใกล้เมล็ดพระธาตุ แผ่นทองจะเกิดอาการถูกดูดหรือโน้มถ่วงเข้าหาเมล็ดพระธาตุทันที แต่ถ้าเป็นเมล็ดหินธรรมดา ก็จะไม่เกิดอาการเช่นนั้น

การปฏิบัติทดสอบพิสูจน์พระธาตุดังกล่าวนี้เป็นวิธีอย่างปุถุชนทั่ว ๆ ไป แต่ต้องระมัดระวัง ผู้หลักผู้ใหญ่มักจะติเตียนว่าลบหลู่ เพราะพระธาตุของท่านที่บูชาอยู่บางกลุ่มพระธาตุเป็นของมรดกตกทอด หรือได้รับจากบุคคลชั้นสูง พระสงฆ์ที่เคารพนับถือ เข้าทำนองเป็นอะไรก็ช่างฉันศรัทธาของฉันก็แล้วกัน

การทดสอบพระธาตุดังกล่าวนี้ ถ้าเป็นพระอริยสงฆ์ก็ไม่ต้องมาทำพิธีอย่างเราให้ลำบากยากเย็นเสียเวลา

ท่านมีญาณหยั่งรู้ ท่านทำสมาธิจิตสูงแรงกล้าไม่นาน ท่านบอกได้เลยว่า อันไหนของจริง อันไหนของปลอม

ท่านใช้พลังจิต คือ สัพพลังงานแรงกล้าในองค์รูปกายของท่านเป็นขณิกจิตญาณ ซึ่งท่านฝึกฝนตนเองมาจนเกิดทักษะเหมือนนักกีฬาแชมป์ทั้งหลาย ซึ่งในทางวิทยาศาสตร์ อริยสงฆ์ก็คือปฏิกรณ์นิวเคลียร์ชีวภาพอย่างเข้มสามารถส่งสัพพลังอะตอมของพระธาตุมาได้ เมื่ออริยสงฆ์ท่านกระทำ (ปั๊ม) พลังจิต และเพ่ง (ส่งสัพพลังงาน) ไปยังเมล็ดพระธาตุ ถ้าเป็นพระธาตุจริง

เมล็ดพระธาตุนั้นภาวะในอะตอมยังไร้เสถียร เมื่อต้องพลังจิตอันแรงกล้าก็จะเกิดพลังเกลียวคลื่นสะท้อน (รังสี) กลับให้ปรากฏ เมื่ออายตนะของท่านก็จะตอบรับ (สมองสั่งการ) ว่า ใช่ ไม่ใช่ นี่ก็เป็นวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์นั่นเอง

เรื่องอย่างนี้ทางพระพุทธศาสนาไม่ค่อยเน้น คือ ถือเป็น **อจินไตย** รู้ไปก็ไร้ประโยชน์ไม่ใช่หนทางพ้นทุกข์

ส่วนพระอริยสงฆ์ท่านรู้ท่านพบ ท่านสัมผัสแต่ท่านจะเงียบเฉยไม่อธิบายอะไร เพราะอาจหมิ่นเหม่ต่อข้อวินัย อวดอุตริมนุสธรรมได้

เมล็ดพระธาตุทั้งหลายที่บูชากันทั่วไปเป็นพระธาตุในรูปเอกลักษณ์คงรูปต่าง ๆ กัน แต่พระธาตุที่อัญเชิญมาจากนภากาศจะเป็น ผงธุลี จะรู้ได้ก็ด้วยการพิสูจน์อัตลักษณ์ (DNA) เนื่องด้วยเป็นผงเมล็ดเล็กละเอียดมากจึงไม่มีใครสนใจพิสูจน์ ขอให้เป็นพระธาตุก็ใช้ได้ นี่เป็นที่มาของ ผงพุทธคุณอิธะเจในพระผงสมเด็จของสมเด็จพระพุฒาจารย์(โต) พรหมรังสี ดังกล่าวแล้ว

กลไกเชิงวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์

การอัญเชิญพระธาตุ

จาก นภากาศ

เงื่อนไขสำคัญในการอัญเชิญพระธาตุนั้น ผู้กระทำพิธีอัญเชิญจะต้องเป็น**อริยสงฆ์ หรือ อริยบุคคลที่มีพลังจิตสูง**

ก่อนทำพิธีอัญเชิญพระธาตุนั้น จะต้องเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ตามพิธีกรรมทางพุทธศาสนาให้พร้อมสรรพ จิตใจผ่องใส

นอกจากเครื่องประกอบพิธีต่าง ๆ ดอกไม้ ธูป เทียน การบูชาพระรัตนตรัยต่อหน้าองค์พระพุทธรูปเช่นเดียวกับการพิสูจน์พระธาตุ

พระอริยสงฆ์ สวดพระปริตร ปลุกพลังจิตให้พร้อมแล้วอัญเชิญ **หินพระธาตุ** ที่เตรียมประดิษฐานไว้บนพานรองวางลงกลางผ้าขาวผืนใหญ่

พลังจิตในพระอริยสงฆ์นั้นสูงขึ้นด้วยประจุบวก (+) คือ กุศลมูล หรือประจุพลังงานโปรตอนให้สูงกว่าอิเล็กตรอนประจุลบ (-)

นอกจากพระอริยสงฆ์ผู้อัญเชิญพระธาตุจะต้องมีจิตผ่องใสแล้ว จะต้องเลือกเวลากำหนดฤกษ์ยามที่สงบสงัดปราศจากภารกิจอื่น ๆ โดยมากมักจะเป็นเวลายามดึกเลยเที่ยงคืนไปแล้ว

คำว่าพระธาตุ มีสถานะ ๒ อย่าง

๑. พระธาตุที่เป็นมวลสารรูปธรรม คือ หินพระธาตุที่อยู่ในพานรอง หินพระธาตุนี้เป็นของจริงของแท้ผ่านการพิสูจน์มาแล้ว

๒. พระธาตุที่อยู่ในภาวะพลังงานอยู่บนห้วงนภากาศ ซึ่งเป็นส่วนที่จะอัญเชิญกลับลงมาเป็น ผงธุลินทรีย์ (ฝุ่นโฟตอน)

ปัญหาที่ต้องถามก็คือ พระบรมธาตุ และพระธาตุในอากาศจะเชิญลงมาได้อย่างไร มีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ยืนยันหรือไม่

การตอบคำถามเราต้องตั้งใจตั้งสติ และสมมติฐานในทางวิทยาศาสตร์ก่อน

๑. พลังจิต เป็นสัพพลัง (Unified Energy) มีอยู่จริง

๒. พลังงานที่อยู่ในอากาศเรามองไม่เห็นมีอยู่จริง

๓. พลังงานมีแฝงอยู่ในมวลสารเป็นรูปเรามองเห็นได้จับต้องได้ เช่น หินพระธาตุจริง

๔. ในอะตอมของมวลสารก็ดี พลังงานในอากาศก็ดีประกอบด้วยอนุภาค โปรตอนประจุบวก (+) อิเล็กตรอนประจุลบ (-) ภาวะสมดุล หรือไม่สมดุล หรือ ภาษาวิทยาศาสตร์ว่ามีเสถียร และไร้เสถียรเป็นเรื่องจริง

๕. อนุภาคโปรตอนประจุบวก (+) มีลักษณะ **สร้างสรรค์** ตรงกับทางพระพุทธศาสนา คือ กุศลมูล แก่อนุภาคอิเล็กตรอนประจุลบ (-) คือ มีลักษณะ **สร้างสลาย** ตรงกับทางพระพุทธศาสนา คือ อกุศลมูล เป็นเรื่องจริง

๖. พลังจิตของอริยสงฆ์ และอริยบุคคลในภาวะปกติมีทั้งประจุ บวก และประจุลบ เช่น มนุษย์ทั่วไปแต่สามารถสร้างประจุบวก คือ พลังจิตด้านกุศลมูลได้สูง และเกิดอนุภาพสูงที่นิยมเรียกว่า ปาฏิหาริย์นั้นเป็นเรื่องจริง

เมื่อรับความจริงตามสมมติฐานดังนี้แล้วมาพิจารณาสูตร ทางวิทยาศาสตร์

G คือ Gyravity หรือ แรงโน้มถ่วงของโลก

$\sum E_1$ คือ พลังจิตของพระอริยสงฆ์

$\sum E_2$ คือ พลังจิตที่มีประจุอยู่ใน ผลึกพระธาตุ

$\sum e$ คือ พลังจิตที่มีประจุอยู่ในพระธาตุในนภากาศ ($\sum$= Summation แสดงภาวะพลังงานรวม หรือ Unified Energy หรือ สัพพลัง)

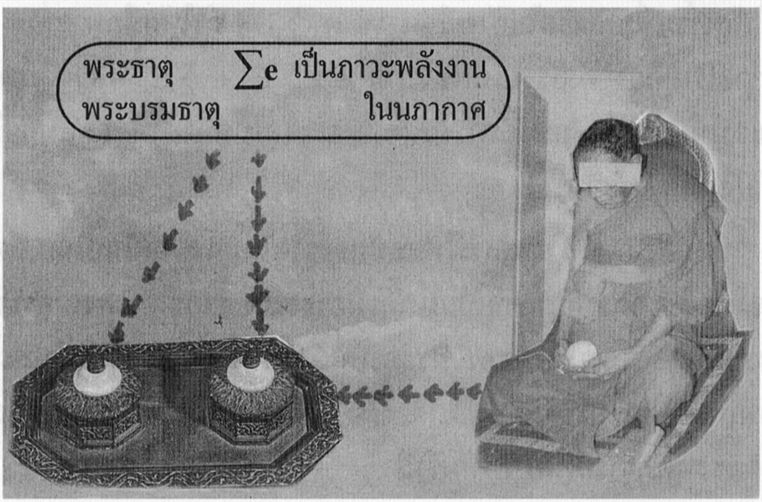
ผลทางฟิสิกส์ $\sum E_1 + \sum E_2 + G > \sum$

เมื่อเริ่มอัญเชิญพระธาตุในนภากาศ อริยสงฆ์ก็จะเพิ่ม (ปั้ม) พลังจิต (E_1) ให้สูงขึ้นเพื่อเพ่งจิตไปยังผลึกพระธาตุ ($\sum E_2$) ทำให้ผลึกพระธาตุ ($\sum e$) เกิดภาวะไร้เสถียร เมื่อรวมพลังทั้งสาม คือ $\sum E_1 + \sum E_2 + G$ จึงสามารถสร้างแรงโน้มถ่วงดึงดูดมวลสารโฟตอนพระธาตุในนภากาศ ($\sum e$) ให้ลงมารวมตัวกับผลึกพระธาตุได้

มีข้อสังเกตว่า มวลสารโฟตอนพระธาตุในนภากาศนั้นเป็นเมล็ดหินสีขาวดุจงาช้าง ขนาดเล็กมากจนเป็นผงนั้น มิอาจจะแยกแยะได้ว่าผงเหล่านั้น เป็นพระบรมธาตุ หรือพระธาตุของ พระอรหันต์องค์ใด เพราะปะปนกันละเอียดมากยากที่จะแยกแยะได้นี่คือ ที่มาของผง **อิธะเจ** หนึ่งในผงพระพุทธคุณของสมเด็จพระพุฒาจารย์(โต) พรหมรังสี

ภาพที่มาของผงพระพุทธคุณ อิธะเจ

$$\sum E_1 + \sum E_2 + G > + \sum e$$

$\sum E_2$	G	$\sum E_1$
ภาชนะบรรจุหินผลึก พระธาตุ	แรงโน้มถ่วง ของโลก	พรอริยสงฆ์ ปฏิบัติฌานสมาธิ เพ่งพลังจิต

↓

จากจุดนี้

เมื่อพระธาตุในภาชนะได้รับพลังจิตประจุบวก (+) จากพระอริยสงฆ์ อะตอมภายในของหินพระธาตุก็จะเกิดการไร้เสถียรด้วยประจุบวก (+) สร้างแรงโน้มถ่วงดึง e ให้ลงจากนภากาศมารวมตัวกับหินผลึกพระธาตุจากภาวะสัพพลังงานเป็นผงฝุ่นละอองโฟตอนมารวมตัวกันเป็นโมเลกุล คือ เมล็ดฝุ่นขนาดเล็ก และเมล็ดโฟตอนขนาดเล็กนี้เอง คือ ผงอิธะเจ หนึ่งในห้าของผงพระพุทธคุณของพระผงสมเด็จ พระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี

ข้อสังเกต

กรณีที่ ๑ (ในภาพ) $\sum E + G > \sum e$

แตกต่างจาก

กรณีที่ ๒ (ผลรวมทางฟิสิกส์) $\sum E_1 + \sum E_2 + G > \sum e$

ในกรณีที่ ๑ องค์อริยสงฆ์ผู้อัญเชิญพระธาตุระดับพระบรมศาสดา หรือพระอรหันต์ มีพลังจิตสูงก็สามารถใช้พลังจิตโน้มถ่วง $\sum e$ (พระธาตุในนภากาศ) ลงมาได้โดยตรง

ในกรณีที่ ๒ พระอริยสงฆ์ทั่วไปนั้นอาจมีพลังจิตต่ำกว่าพระบรมศาสดาและพระอรหันต์ จึงจำเป็นต้องอัญเชิญหินผลึกพระธาตุมาเป็นตัวช่วย (ผลึกพระธาตุก็คือ พระธาตุตามเจดีย์พระธาตุ)

$\sum e$ พลังจิตที่มีอยู่ในหินผลึกพระธาตุนั้นว่าโดย หลักฟิสิกส์ก็มีสถานะเช่นเดียวกับพระเครื่อง หรือเครื่องรางของขลังที่ปลุกเสก พุทธาภิเษกประจุพลังจิตไว้แล้วมีความอ่อนไหวที่จะแสดงพลังได้ทันที

ตัวผู้เจ้าของพระเครื่องก็อยู่ในสถานะพระอริยสงฆ์ต้องใช้พลังจิตเพ่งไปที่พระเครื่อง เพื่อกระตุ้นให้มวลสารผงพระพุทธคุณเกิดภาวะไร้เสถียร และเกิดอานุภาพพลังขึ้นมา ปกป้องตัวเจ้าของพระเครื่อง

อนึ่ง สูตรฟิสิกส์ที่แสดงไว้นั้น มิได้กล่าวถึงตัวแปร (Variors) ต่าง ๆ ในภาวะแวดล้อม อาจมีแรงโน้มถ่วงปะทะต่าง ๆ ใน บรรยากาศรอบตัวผู้อัญเชิญพระธาตุ เช่น สนามแม่เหล็กโลกอานุภาพของรังสีต่าง ๆ แรงผลักดันอยู่บริเวณนั้น ภาวะแรงปะทะของอากาศรอบตัว และในอากาศนั้นมีพลังงานหลายหลากอาจมาเป็นตัวแปรทำให้พลังจิตในพิธีอัญเชิญแปรเปลี่ยนไป แต่ก็คงไม่มากนักกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทุกกรณีจำเป็นต้องคำนึงถึงตัวแปรตัวแปรบางอย่าง เช่น สนามแม่เหล็กโลก มีผลกระทบต่อกลไกทำงานของ

พลังอื่น ๆ เช่นเดียวกับสนามแม่เหล็กจากดวงอาทิตย์ ลมสุริยะ มีผลทำให้ดาวหาง ดาวเคราะห์ แปรเปลี่ยนทิศทางโคจร หรือ แตกสลายได้ นี่คือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์

จากพุทธพิธีกรรมให้ได้มาซึ่งผงพระพุทธคุณอิธะเจ ขอย้อนกลับได้ถึงภาวะดั้งเดิมของ อิธะเจ คือ ผงฝุ่นอนุภาค โฟตอน ในอะตอมของอัฏฐิธาตุของอริยสงฆ์ที่ท่านมรณภาพไปแล้วแต่มีผู้สงสัยว่า การได้มาซึ่งผงอิธะเจนั้นยุ่งยากยิ่งเหตุใดจึงไม่นำหินผลึกพระธาตุมาบดป่นให้ละเอียดเป็นผลึกเสียเลยดูจะง่ายกว่าเป็นเรื่องน่าศึกษาอย่างยิ่ง

มีข้อสรุปว่า สมเด็จท่านเลือกหนึ่งในผงพระพุทธคุณด้วยพลังจิตอัญเชิญสัพพลังจิตในภาวะผง (โฟตอน) ที่เป็นสัพพลังงานในอากาศมากกว่าเพราะความไม่เสถียรของอะตอม คือ อานุภาพอันทรงพลังที่เราเรียกว่า "อภินิหาร" นั่นเอง

มีข้อสงสัยอีกประเด็นหนึ่ง

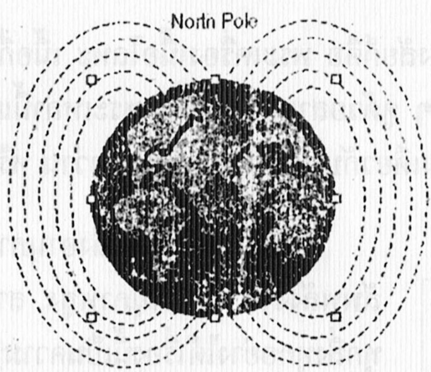
คือ คำถามที่ว่าตัวเราเอาพระธาตุที่ปะปนอยู่กับเถ้าถ่านมาบดมาป่นแล้วใช้เป็น ผงอิธะเจ มิดีหรือ แลดูจะง่ายไม่ต้องทำพิธีให้ยุ่งยาก พระเครื่องทำปลอมผงพุทธคุณอาจใช้วิธีนี้โดยเอาเศษอัฏฐิจากไหนก็ได้มาป่นบดเป็นผงแล้วทึกทักว่าเป็นมวลสารอิธะเจ คนดูพระไปสันทัดอาจเชื่อได้ผงดังกล่าวนี้มีความเสถียรมากจะเกิดพลังอภินิหารน้อยกว่าผงอิธะเจดังกล่าวแล้ว **การทำลายพระธาตุที่มีรูปสมบูรณ์นั้นในวงการพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจะไม่กระทำอย่างเด็ดขาด ถือเป็นบาป**

ส่วนที่จะอัญเชิญสัพพลังพระธาตุจากอากาศนั้น กระทำได้ด้วยกระบวนการสร้างสมาธิพลังจิตดึงซึ่งเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ปาฏิหาริย์ใด ๆ ทั้งสิ้น

เมื่อสัพพลังจิตร่วมกับพลังแรงโน้มถ่วงของโลกย่อมสูงกว่า สัพพลังงานจิตในอากาศ จิตกำหนดทิศทางที่จะไปดึงสัพพลังงาน พระธาตุนั้นลงมาจากอากาศได้ดังแสดงไว้ในแผนภูมิด้วยสูตรทางวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ดังกล่าวแล้ว

การอัญเชิญพระธาตุจากนภากาศนั้น ปัจจัยสำคัญ คือ แรงโน้มถ่วงของโลก โลกของเรามีสนามแม่เหล็กและมีขั้วเหนือขั้วใต้

สนามแม่เหล็กโลก

อนึ่งเรื่องพิธีอัญเชิญพระธาตุดังกล่าวมาแล้วปกติพระอริยสงฆ์ไม่กระทำนอกจากมีเหตุจำเป็นหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวกันว่าในช่วงที่สมเด็จพระพุฒาจารย์(โต) พรหมรังสี ดำรงชีวิตอยู่เกิดโรคระบาดผู้คนล้มตายจำนวนมาก การแพทย์และสาธารณสุขเวลานั้นยังไม่ก้าวหน้าประชาชนคนไทยเวลานั้น ไม่มีทางออกที่จะไปพึ่งใครได้นอกจากหันหน้ามาพึ่งพระจึงนำพระผงสมเด็จมาขูดเอาผงไปละลายในน้ำร้อนดื่มปรากฏว่า โรคห่า (อหิวาตกโรค) กลับซบเซาลงและค่อยหายไปไม่ระบาดอีกต่อไป ผู้คน**สมัยนั้นเชื่อว่ารอดตายเพราะดื่มน้ำผงสมเด็จเป็นแน่แท้ แท้ที่จริงพระพุทธคุณ ตรีนิสิงเห ก็คือ ว่านยารักษาโรคนั่นเอง**

ปัญหาเกี่ยวกับพระเครื่องเนื้อโลหะ

พระเครื่องที่ยกเอา **พระผงสมเด็จมาเป็นตัววิจักขณ์** เพื่อแสดงให้เห็นว่า อานุภาพของพระเครื่องเกิดจากปฏิกิริยาของมวลสารพระพุทธคุณที่อ่อนไหวไร้เสถียรดังกล่าวแล้ว ทำให้โยงเหตุผลไปสู่พระเครื่องอื่นๆ ก็จะอยู่ในกฎเกณฑ์เดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นพระเนื้อผง เนื้อว่าน เนื้อดินเสียส่วนมาก

ปัญหาที่น่าสงสัยก็คือ พระเครื่องเนื้อโลหะ เนื้อกึ่งโลหะ เช่นเนื้อแร่ เนื้อชิน ประเภทต่างๆ ดูด้วยสายตา ผิวพื้น พระเหล่านี้แข็งกระด้าง จะเกิดปฏิกิริยาไร้เสถียรเช่นเดียวกับเนื้อผง เนื้อดิน เนื้อว่าน หรือไม่

พระหูยานหน้ายักษ์
เนื้อโลหะชินเงิน
วัดปืน ลพบุรี

ขอย้อนกลับไปถึงอานุภาพของพลังจิต เป็นสัพพลังงาน มีพลานุภาพสูง สามารถเดินทางทะลุทุกสิ่งทุกอย่างได้เรื่องนี้เป็นความรู้วิทยาศาสตร์สากล ไม่ต้องยกกรณีศึกษาใดๆ มาอ้าง เป็นที่รู้กันทั่วไป

ดังนั้น พลังจิตย่อมผ่านเข้าสู่เนื้อพระโลหะได้เช่นเดียวกับเนื้อผง อย่างไรก็ตาม ขอยกกรณีศึกษาวิจัยของอังกฤษ มหาวิทยาลัยอิส แองเกลีย กรุงลอนดอน ซึ่งพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย ว่าด้วย Proceeding of the National Academy of Sciences ร่วมมือกับสถาบันวิจัยกรุงวอชิงตัน สหรัฐฯ Shewonella Oneidensis ว่าด้วยการสร้างกระแสไฟฟ้าจากแบคทีเรียขนาดเล็กมาก ที่อาศัยอยู่ในที่

เปียกน้ำตามพื้นโลหะต่างๆ โดยเฉพาะเหล็ก ปรากฏว่าแบคทีเรียชนิดนี้สามารถสร้างกระแสไฟฟ้าผ่านเนื้อเยื่อโปรตีนของมันได้ ในอนาคต ถ้ามนุษย์สามารถใช้พลังงานไฟฟ้าจากปรากฏการณ์นี้ก็เป็นไปได้

แต่ลึกลงไปกว่าเรื่องแบคทีเรียอีกขั้นหนึ่งปรากฏว่า บนผิวของโลหะ ถ้ามีอินทรียสารใดๆ มาเคลือบเกาะอยู่ อินทรียสารนั้นเมื่อเกิดไร้เสถียร (ถูกเพ่งพลังจิต) ก็จะเกิดปฏิกิริยากับอนุภาคอิเล็กตรอนจากเนื้อโลหะ และเกิดกระแสไฟฟ้า อันเนื่องจากการตื่นตัวของอิเล็กตรอน (ประจุลบ) ในโลหะนั้น

ถ้าท่านผู้อ่านย้อนกลับไปอ่านในส่วนที่ว่าด้วยธุลินทรียสารมาจากห้วงอวกาศ ก็คงเข้าใจ คุณลักษณะระหว่างอินทรียสารกับอนินทรียสาร อินทรียสารก่อเกิด ชีวภาพแบคทีเรียก็คือ อินทรียสารเช่นเดียวกับนักสมุทรศาสตร์พบว่า **แพลงตอน** สาหร่ายทะเลชนิดเล็กจิ๋วเป็นชีวภาพที่ปะปนอยู่ในน้ำทะเลมหาสมุทรทั่วโลก เป็นตัวการสำคัญ สร้างประจุไฟฟ้าจากแร่ธาตุโลหะที่ละลายอยู่จนน้ำทะเลถ่ายเทไปในบรรยากาศทั่วโลก นักวิทยาศาสตร์กำลังศึกษาว่ามนุษย์จะสามารถได้พลังงานไฟฟ้าจากแพลงตอนมาใช้ประโยชน์ในอนาคต

จึงสรุปได้ว่า พระเครื่องไม่ว่าจะสร้างด้วยเนื้ออะไร ก็จะมีปฏิกิริยาตอบสนองพลังจิตได้ทั้งสิ้น และถ้าเป็นของแท้ ก็ศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกัน อย่าลืมว่าพลังจิตทำให้พระเครื่องศักดิ์สิทธิ์

ปลุกเสก, พุทธาภิเษก พระเครื่อง

ตัวอย่างภาพ ภาพ (บน) พิธีพุทธาภิเษก

หลวงพ่อรวย วัดตะโก จ.อยุธยา อธิษฐานจิตปลุกเสก

หลวงพ่อพูน วัดบ้านแพน จ.อยุธยา ปลุกเสก

(ภาพล่าง) พิธีปลุกเสก (เดี่ยว)

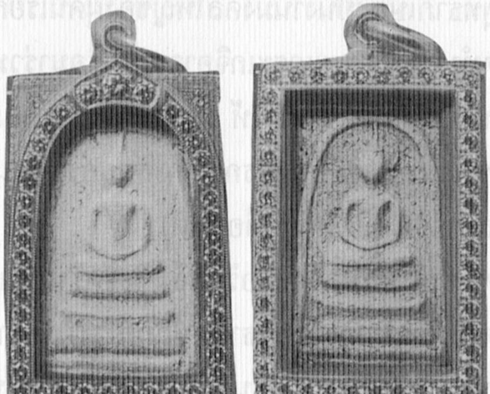
ในสมัยโบราณ พิธีพุทธาภิเษกเป็นศาสนกิจของท้าวพญามหากษัตริย์ เจ้าบ้าน เจ้าเมือง ถือเป็นพิธีใหญ่ แต่ปัจจุบันบ้านไหนเมืองไหนคิดจะทำก็ทำกันได้อย่างกว้างขวาง แล้วแต่ศรัทธาของผู้คน

ข้อมูลภาพจากหนังสือ ศูนย์พระเครื่องร่มเกล้า ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑๑๗ ๑๐ กุมภาพันธ์ - ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๓

จุดประสงค์ในการปลุกเสกหรือพุทธาภิเษกนั้น เพื่อให้พระเครื่องที่จัดสร้างขึ้น **ศักดิ์สิทธิ์**

คำว่า ศักดิ์สิทธิ์ ปุถุชนทั่วไปก็คิดในเชิงจินตนาการว่ามีพระเครื่องอยู่กับตัว พระจะคุ้มครองภัยอันตราย อีกทั้งพระจะช่วยให้เจ้าของพระมีแต่โชคดี เจริญรุ่งเรือง คิดสิ่งใดสมปรารถนา กล่าวสั้นๆ ว่า **คุณพระช่วย**

ลึกลงไป ความจริงในทางวิทยาศาสตร์นั้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ ล้วนเป็นเรื่องพลังจิตที่เกิดขึ้นจากปฏิปทาของอารยชนมาจาก **องค์ธาตุ** (พระเครื่อง) **ฌานสมาธิ** (ความมุ่งมั่น ทำในสิ่งที่ดี) **ปัญญาญาณ** ทำให้เกิดปัญญา ความรู้ที่จะดำเนินชีวิต ความศักดิ์สิทธิ์ของพระอยู่ตรงนี้

พระเครื่องทุกองค์ (ของจริง ของแท้) โดยยกเอาพระผงสมเด็จ (โต) มาเป็นตัววิจักขณ์ ไม่ว่าผงพระพุทธคุณ ปถมัง, อิธะเจ, มหาราช, ตรีนิสิงเห และผงพุทธคุณจะมีลักษณะที่อนุภาคภายในอะตอมของผงพระพุทธคุณเหล่านี้อ่อนไหวอยู่แล้ว เพราะเหตุผล ๒ ประการ

ประการแรก เป็นมวลสารชีวภาพ มักมีประจุบวก (+)

ประการที่สอง ก่อนเข้าพิธีปลุกเสก หรือพุทธาภิเษก ล้วนถูกประจุพลังจิตจากอริยสงฆ์มาก่อนแล้ว

เท่าที่ประสบการณ์สังเกตดู พิธีปลุกเสกและพุทธาภิเษก มีตัวแปรอยู่อย่างน้อย ๕ กรณีดังนี้

(๑) ปลุกเสกเดี่ยว โดยมากจะเป็นอริยสงฆ์ พระเถระที่มีพลังจิตสูงและมีปฏิปทา เชื่อมั่นว่าเป็นอริยสงฆ์ เช่นสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี เป็นตัวอย่าง ในยุคหลังมาก็มีพระเถระที่ปลุกเสกพระเครื่องกระทำองค์เดียว เช่น หลวงปู่ศุข หลวงพ่อเดิม เป็นต้น

(๒) ปลุกเสกหมู่ หรือจะเรียกว่า พุทธาภิเษกรายย่อยก็ได้ พระเถระผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงท่านมาร่วมกันปลุกเสก กล่าวกันว่า พลังจิตที่ประจุไว้ในพระเครื่องสูงมาก ถ้าเป็นพระสงฆ์ทั่วๆ ไป อาจได้พลังจิตน้อยมาก

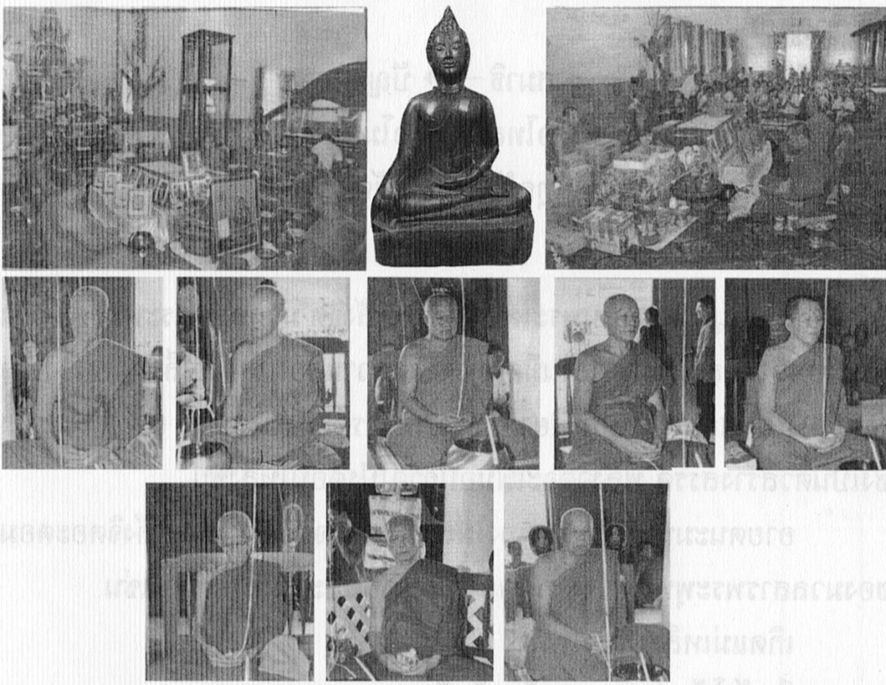
(๓) พิธีพุทธาภิเษก เป็นงานมงคลใหญ่ของผู้คนเรียกว่า พิธีราษฎร์ คือราษฎร ร่วมมือจัดทำ โดยมีพระเถระเกจิอาจารย์มีชื่อมาร่วมปลุกเสก มักจะกระทำอย่างโกลาหล ไม่จัดมณฑลพิธีให้ อยู่ภาวะสงบ บ้างก็เปิดเสียงเพลงดังร้องรำทำเพลง พระเถราจารย์ที่นั่งปรกปลุกเสกถูกรบกวนแล้ว ท่านจะไม่สะดวกแก่การทำสมาธิจิต (นี่เป็นข้อเตือนสติ)

(๔) พิธีพุทธาภิเษกหลวงหรือรัฐพิธี จะจัดขึ้นเป็นทางราชการ ยุคก่อนพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์ประธานอุปถัมภ์ พระเถราจารย์ที่มาร่วมพิธีปลุกเสก มักได้รับการกลั่นกรองว่าเป็นอริยสงฆ์ทั้งสิ้น พิธีหลวงนี้จะมีขึ้นในวาระพิเศษ สถานที่จัดพิธีเป็นศาสนสถานสำคัญ เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ หรืออารามหลวงอื่นๆ พิธีเช่นนี้จะเกิดความเชื่อมั่นสูงว่ามีพุทธานุภาพ

(๕) พิธีปลุกเสกที่มักไม่ค่อยจะเกิดขึ้น เป็นการปลุกเสกของฝ่ายฆราวาส ผู้ทำการปลุกเสกมีชื่อเสียง เชื่อมั่นว่าเป็นอริยบุคคล มีบุญญาบารมี หรือเป็นนักพรต ฤาษีชีไพร นักบวช แม้แต่แม่ชีก็เคยได้ยินว่า ปลุกเสกได้ โดยมากมักจะเป็นการปลุกเสกเครื่องรางของขลัง พิธีเช่นนี้จะเชื่อมั่นได้เพียงใดก็แล้วแต่ศรัทธา

องค์ประกอบการจัดพิธีพุทธาภิเษก

(๑) มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็นองค์ประธาน สมมติอย่างน้อย ๑ องค์

(๒) **หมู่พระอริยสงฆ์นั่งปรกภาวนาบริกรรมพระคาถาเพ่งพลังจิต** ไปยังวัตถุมงคลพระเครื่อง เชื่อมโยง **สายสิญจน์** ไปยังพระเครื่องนั้นอีกด้วย พลังจิตของอริยสงฆ์จะเป็นพลังงานประจุพลังจิตเพื่อให้มวลสารต่างๆ อันเป็นพระพุทธคุณเพิ่มประจุบวก (+) แก่พระเครื่อง และวัตถุมงคลนั้นๆ ควรตรวจสอบให้เรียบร้อย ถูกต้อง ทิศทาง ฤกษ์ยาม

(๓) ตามประเพณีการสร้างพระเครื่องจะต้องสร้างพิมพ์ละ ๘๔,๐๐๐ องค์ เท่าจำนวน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระคาถาที่พระอริยสงฆ์ใช้บริกรรมคือองค์ธาตุ แต่ละพระธรรมขันธ์จะเพ่งพลังจิตประจุ (+) กล่าวคือ คำสอน

ของพระพุทธองค์ น้อมรับด้วยจิตเป็นกุศลมูลเพิ่มทวีจนครบ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ถ้าจะสรุปรวบยอดพระธรรมขันธ์เป็นไตรลักษณ์ คือ ละความชั่ว ทำแต่ความดี ทำจิตให้ผ่องแผ้วแล้วโยงใยมาจากองค์ธาตุ → ฌานสมาธิ → ปัญญาญาณ

ศีล ⟶ สมาธิ ⟶ ปัญญา

อโลภะ ⟶ อโทสะ ⟶ อโมหะ

อนิจจัง ⟶ ทุกขัง ⟶ อนัตตา

ฯลฯ

เมื่ออนุภาคภายในพระเครื่องได้รับพลังจิต มวลสาร พระพุทธคุณ อันประกอบด้วย อะตอม ภายในมีอนุภาคเกิดความอ่อนไหว อิเล็กตรอน ประจุลบ (-) อกุศลมูล ทำปฏิกิริยากับอนุภาคโปรตอนประจุบวก (+) กุศลมูล ซึ่งเป็นตัวสร้างสรรค์ พลังจิตจะเพิ่มอนุภาคโปรตอนให้สูงขึ้น

อายตนะมนุษย์สั้น จะมองไม่เห็น ความจริงเมื่อประจุพลังจิตอะตอมของมวลสารพระพุทธคุณจะเกิดพลัง (ซึ่งอายตนะสัมผัสไม่ถึง) เช่น

เกิดแม่เหล็กประจุไฟฟ้า

มีพลังโน้มถ่วง และพลังผลักดัน

แผ่รังสี แสง เสียง เป็นคลื่นพลังงาน

เกิดสนามแม่เหล็กแผ่กระจายเป็นวงกว้าง

ฯลฯ

ความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่องอยู่ตรงนี้

(๔) พิธีปลุกเสก หรือพุทธาภิเษก ต้องกำหนดปริมณฑลพิธีให้แน่ชัด พระอริยสงฆ์จะตรวจตราทั่วปริมณฑล มิให้มีสิ่งใดเป็นอุปสรรคกีดขวางการเพ่งพลังจิตของอริยสงฆ์ ตัวอย่างในครั้งสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ ๕ เสด็จไปทรงกระทำพิธีพุทธาภิเษก พระชินราชจำลอง พร้อมด้วยวัตถุมงคลที่

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เมืองพิษณุโลก ทรงอาราธนาพระอริยสงฆ์สำรวจพื้นที่สร้างปริมณฑลขึ้น มีอาณาบริเวณกว้าง ครอบคลุมวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๔ จากการปรับพื้นที่ของข้าราชบริพาร พนักงานที่วัดนางพญา พบพระเครื่องเนื้อดินทรงสามเหลี่ยม จึงพระราชทานนามพระเครื่องว่า **พระนางพญา** พระเครื่องนางพญาเป็นพระเครื่องสำคัญของพระเบญจภาคี สร้างขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิ์ โดยสมเด็จพระศรีวิสุทธิกษัตรี พระมเหสีของสมเด็จพระธรรมราชา ครั้งครองเมืองพิษณุโลก ซึ่งทั้งสองพระองค์ทรงเป็นพระราชบิดาพระราชมารดาของสมเด็จพระพี่นางสุพรรณกัลยา สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเอกาทศรถ ยังมีเรื่องพิสดารอีกมาก

(๕) ฤกษ์ยามแห่งพิธีปลุกเสก และพุทธาภิเษก

ฤกษ์ยามนั้นคนโบราณมักยกให้เป็นเรื่องของโหราศาสตร์ โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ชั้นสูง เมื่อกาลก่อน นักวิทยาศาสตร์ไม่เชื่อถือเรื่องพยากรณ์ของโหร แต่ภายหลังเริ่มศึกษาและเข้าใจโหราศาสตร์โบราณนั้นคือ ดาราศาสตร์ฟิสิกส์นั่นเอง แต่เนื่องด้วยสังคมมนุษย์ เมื่อมี **ภาพจริง** ก็มี **ภาพมายา** โหราศาสตร์ระดับชาวบ้าน คือ หมอดู

ปัจจุบันมีวิทยาศาสตร์สาขาสำคัญเกิดขึ้น คือ อนาคตศาสตร์ (Future Seiences) วิทยาการดังกล่าวกำลังจะสำคัญยิ่งขึ้นต่อภาวะของโลกในอนาคต เรามิอาจรู้ได้ว่าจะมีวินาศภัยร้ายแรงเกิดขึ้นเมื่อใด ฤกษ์ยามคือวันเวลาที่มนุษย์เกิดมโนคติว่าเป็นวันดี วันมงคล ดวงดาวบนท้องฟ้าดวงไหนเล็งลักคณากับดวงไหน เคลื่อนย้ายไปสู่ราศีใด เหล่านี้ดูเผินๆ เหมือนกับความเพ้อฝัน แต่ถ้ามองให้ลึก ในจักรวาลนั้นมีดวงดาว ดาราจักร และขุมพลังงานหลากหลายเป็นอนันตระ มีพลังมหาศาล ทั้งแรงระเบิด แรงโน้มถ่วง แรงดึงดูด แรงผลักดัน การแพร่กระจายของประจุไฟฟ้า การกระจายของรังสี เช่น พายุ

สุริยะ ดังนั้น จึงเกิดปรากฏการณ์ขึ้นอยู่เสมอในขณะที่กระทำพิธีพุทธาภิเษก อริยสงฆ์ร่วมกัน รวมพลังจิต จะเกิดปรากฏการณ์

- พระอาทิตย์ทรงกลดแผ่กว้างเหนือปริมณฑลพิธี ถ้าค่ำคืนก็เป็นพระจันทร์ทรงกลด สวยสดงดงาม
- เกิดอากาศแปรปรวน จู่ๆ ฝนฟ้าคะนอง พายุโหมกระหน่ำ
- ท้องฟ้ามืดครึ้มชั่วขณะ บรรดานกต่างบินว่อน มันคงนึกว่าค่ำแล้วจะคืนรัง
- เกิดฟ้าร้องฟ้าแลบ ประกายเป็นแสงสีออกมาปรากฏ
- บรรดาสัตว์น้อยใหญ่ มีอาการผิดปกติ
- ไฟฟ้าตามบ้านเรือนดับลงชั่วขณะ
- เกิดประกายแสงประหลาดขึ้นพาดขอบฟ้า หรือเหนือปริมณฑลคล้ายแสงเหนือ
- ในยุคโบราณ เคยกล่าวถึงฝนโบกขรพรรษเกิดขึ้น

ฯลฯ

เรื่องเหล่านี้ คนโบราณไม่รู้ก็ต้องว่าเป็นปาฏิหาริย์ อันที่จริงคือผลกระทบจากพลังงานในอากาศและอวกาศตามธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ ที่กล่าวเช่นนี้มิใช่ลบหลู่คนโบราณ แต่วิเคราะห์ตามความจริง ถึงยุคสมัยที่เราจะพูดความจริงได้แล้ว

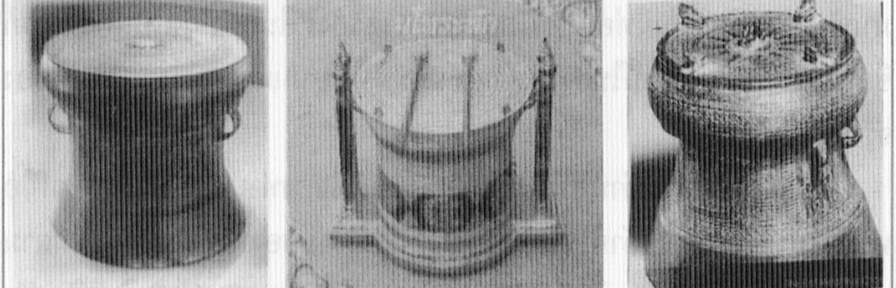
(๖) การสร้างพระเครื่องแต่โบราณจุดประสงค์ที่แท้จริงเพื่อสร้างขึ้นเป็น **พุทธบูชา** และจะต้องมีพุทธพิธีบรรจุไว้ในกรุ เยื้ององค์พระประธานในอุโบสถหรือวิหาร เป็นเวลาเนิ่นนานเมื่อพระสงฆ์ซึ่งทำวัตรปฏิบัติกิจ ฌานสมาธิด้วยการเจริญพุทธมนต์ ปาฏิโมกข์ เพื่อประจุเติมเต็มพลังจิต เสมือนว่าพระเครื่องเหล่านั้นเป็นประหนึ่งองค์สมณสงฆ์ ต้องถูกอบถูกกล่อมเกลาให้ใสสะอาดผ่านกาลพรรษาจนฤกษ์งามยามดี จึงนำพระเครื่องออกมาแจกจ่าย

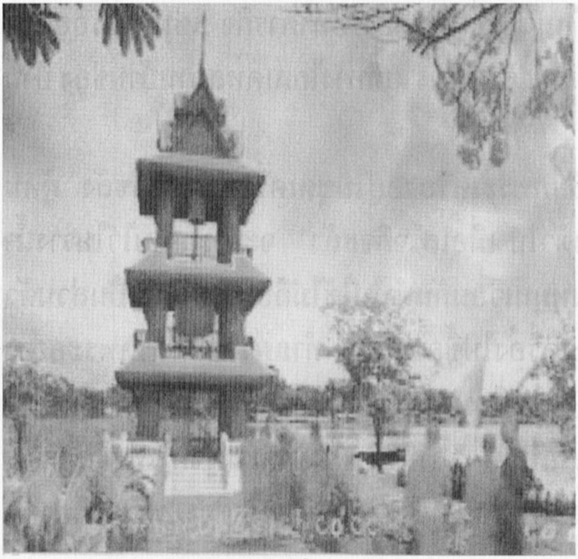
ผู้คนได้นำไปสักการะติดตัวในเวลาที่ผู้คนต้องไปทำภารกิจ เช่น การออกทำศึกสงคราม การประกอบกิจเสี่ยงภัยอันตรายที่ห่างไกลเคหสถานบ้านช่อง บ้านเมืองของตนเป็นเวลานาน

จะสังเกตว่า เราเรียกพระเครื่องอยู่ในชุดเครื่องรางของขลัง ผู้คนโบราณเมื่อรับพระเครื่องติดตัวไป เมื่อเสร็จกิจแล้ว จะนำมาเก็บไว้ในรางน้ำมันมนต์ หรือเก็บเข้ากรุตามหมุนเวียนกันนำไปใช้ไม่ถือกรรมสิทธิ์เป็นส่วนตัว คนโบราณมิได้คิดจะนำพระเครื่องไปซื้อไปขาย ทำแผงพระตลาดพระอย่างผู้คนในยุคนี้ ถ้าคนโบราณคิดเหมือนคนในยุคนี้ ก็ไม่มีพระกรุโบราณให้เราบูชากัน ป่านฉะนี้คงสูญหายไปหมด เวลานี้ชาวต่างชาติเริ่มรู้จักรู้เท่าทัน กว้านซื้อพระชั้นนำไปไว้ในต่างประเทศจำนวนมาก ขอเตือนสติว่า พระเครื่องคือมรดกทางวัฒนธรรมของไทย

(๗) อุปกรณ์สำคัญประกอบการปลุกเสกและพุทธาภิเษก

การปลุกเสกส่วนองค์เกจิอาจารย์ คงไม่มีอะไรมากนัก แต่ถ้าเป็นพิธีพุทธาภิเษก จะต้องทำตามประเพณีโบราณ เพราะมิใช่กระทำพิธีแต่ฝ่ายสงฆ์ แต่พุทธศาสนิกชนต่างจะแห่แหนมาร่วมพิธีจึงต้องจัดเครื่องดุริยางค์ดนตรีเครื่องบูชาพระ เครื่องเซ่นไหว้เทวดาอาลักษณ์ (ที่เรามิอาจจะมองเห็นได้เป็นภาวะอากาศธาตุ) ในยุคโบราณมีข้อห้ามมิให้ผู้คนที่มาร่วมงานล่วงล้ำปริมณฑลพิธีเป็นอันขาด ปัจจุบันดูไม่ค่อยเคร่งครัด อุปกรณ์โบราณ เช่น กลองมโหระทึก

หอระฆัง และระฆัง ตียามเมื่อมีพิธีพุทธาภิเษก

(๘) เลือกสรรบทพระพุทธมนต์ที่สำคัญ ที่ว่าสำคัญต้องแน่ใจว่าพระอริยสงฆ์นี้ นิมนต์มานั่งปรกปลุกเสกพระท่านรู้จักคุ้นเคย ต้องตรวจทานให้ถูกต้องตามต้นฉบับคัมภีร์อรรถกถา เพราะบทสวดมนต์หรือพระคาถา เป็นองค์ธาตุสำคัญต่อ **ฌานสมาธิ** ที่จะนำไปสู่การประจุ **พลังจิต** ลงในพระเครื่อง

(๙) ปกติในพิธีพุทธาภิเษกพระเครื่อง กล่าวกันว่า ต้องตรวจสอบพระเครื่องนั้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน การสร้างขึ้นเพียงใด การสร้างพิมพ์ การกดบล็อก การบรรจุผงพระพุทธคุณ ความบริสุทธิ์ของเนื้อมวลสารที่จะนำมาสร้างพระ ปัจจุบันมีพ่อค้าหัวใสสร้างพระเครื่องไว้ในกุฎิ วัดไหนต้องการก็ซื้อเอาไปเพื่อประโยชน์ในการหาเงินเข้าวัด ทำให้ยากแก่การตรวจสอบว่า ของจริงหรือสินค้าโหล

พระอริยสงฆ์ท่านสร้างพระด้วยกรรมวิธีของท่านตั้งแต่เริ่มจัดหาเนื้อพระผงพระพุทธคุณ ถ้าเป็นโลหะก็ต้องดูส่วนผสมของโลหะหล่อหลอมตามกรรมวิธีพิธีโบราณ ทุกขั้นตอนพระอริยสงฆ์ผู้สร้างพระจะต้องเริ่มบริกรรม

ประจุพลังจิตตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งเข้าไปสู่พิธีปลุกเสกหรือพุทธาภิเษก จึงจะสมบูรณ์ด้วยกรรมวิธี ต่างกับสินค้าพระดังกล่าว

จึงเป็นเรื่องน่าวิตก ทำให้พิธีโบราณเสื่อมลง ถ้านักสร้างพระขายคิดจะเอาอิฐ หิน ปูน อะไรมาหล่อ มาสร้างเป็นองค์พระขาย พระที่ผลิตด้วยวิธีดังกล่าวนี้ ไม่มีทางที่จะเกิดพุทธานุภาพได้ เพราะมิได้ประจุพลังจิตใดๆ เลย บางคนเห็นเรื่องพลังจิตเป็นของเพ้อฝัน ไม่ใส่ใจหาความจริง ความรู้สึกเชิงวิทยาศาสตร์ของพระพุทธศาสนา ถ้าผู้อ่านทบทวนเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้นก็จะเข้าใจข้อวิจารณ์นี้

เปรียบบรรยากาศภาพลักษณ์ของสังคมปัจจุบัน

พิธีปลุกเสก พุทธาภิเษก กระทำขึ้นด้วยบรรยากาศของพระพุทธศาสนา

ตลาดพระเครื่อง พระบูชา พระเครื่อง

เป็นปัจจัยพุทธพาณิชย์ บรรยากาศของธุรกิจการค้าขาย

พระเครื่องบางพิมพ์สร้างด้วยชานหมากกล่าวกันว่าพระอริยสงฆ์ระดับเพียงโสดาบันยังฉันหมากได้

หมากพลูมีความสำคัญในการบูชาเทวดาอาลักษณ์

อนึ่ง การจัดพิธีพุทธาภิเษกในสังคมปัจจุบันจะมีมาก และทำกันอย่างกว้างขวาง จึงมีข้อสงสัยว่า พระอริยสงฆ์ที่มาร่วมนั่งปรก พุทธาภิเษก เป็นอริยสงฆ์จริงหรือไม่เพราะไม่มีมาตรฐานพิสูจน์ได้ คำว่าอริยสงฆ์ภาพที่ปรากฏในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาทุกฉบับจะระบุ พระอริยสงฆ์ ๔ ระดับ คือ ๑. พระอรหันต์ ๒. พระอนาคามี ๓. พระสกทาคามี ๔. พระโสดาบัน ดังได้กล่าวมาแล้วขอทบทวนอีกครั้ง พระอริยสงฆ์ อย่างต่ำสุดก็คือ พระโสดาบัน พระโสดาบันมีพลังจิตน้อยที่สุดแต่เมื่อเปรียบเทียบกับปุถุชนทั่วไปพระโสดาบันก็มีพลังจิตสูงกว่ามาก

ปัญหาก็คือ พระเกจิอาจารย์ที่มานั่งปรกพุทธาภิเษกมีชื่อเป็นข่าวอยู่เสมอ ท่านจะถึงระดับโสดาบัน หรือไม่ ไม่มีใครตอบได้ นับถือศรัทธา เลื่อมใสก็นิมนต์มานั่งปรก ในพิธีพุทธาภิเษกบางแห่งมีพระเถระมานั่งปรก หลายสิบรูป ปริมาณพลังจิตรวมกันจะเพียงพอที่จะประจุ พลังจิตในพระเครื่องหรือไม่ ไม่มีคำตอบ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัจจุบันสามารถสร้างกล้องขยายอิเล็กโตรสโคปได้แล้ว แต่ยังไม่ได้ยินว่า นำมาทดสอบพลังจิตในพระเครื่องที่ปลุกเสกแล้ว **ได้ยินแต่ว่า ถ้านำน้ำมา ๒ แก้วเท่ากัน แก้วหนึ่งตั้งอยู่ในพิธี**

เจริญพระพุทธมนต์ อีกแก้วหนึ่งตั้งอยู่นอกพิธี เมื่อก่อนพิธีเจริญพระพุทธมนต์ เขาใช้ กล้องอิเล็กโตรสโคปส่องจับดูอะตอมของน้ำ ๒ แก้วนั้น จะอยู่ในภาวะไร้ระเบียบเหมือนกันแต่แก้วที่นำไปตั้งในพิธีเจริญพระพุทธมนต์แล้วนำมาตรวจสอบอีกครั้งด้วยกล้องขยายดังกล่าว ปรากฏว่า อะตอม ของน้ำเรียงเป็นระเบียบเรียบสนิท แสดงว่า พลังจิตที่ส่งจากฌาณสมาธิในพิธีเจริญพระพุทธมนต์นั้น มีพลังไปสร้างภาวะสมดุลให้อะตอมของน้ำ แสดงว่าพลังจิตมีพลานุภาพจริง

ถ้าเปลี่ยนจาก **น้ำ** มาเป็น **พระเครื่อง** ซึ่งไม่ใช่ของเหลวอย่างน้ำ พลังจิตที่ไปสร้างภาวะในอะตอมของมวลสารพระพุทธคุณย่อมเป็นไปได้

ปรกติพลังจิตในพิธีพุทธาภิเษกจะเป็นประจุบวก (+) กุศลมูล เมื่อไปสู่พระเครื่องประจุบวก ในอะตอมของมวลสารพระพุทธคุณก็จะไร้เสถียร คือ ประจุบวก (+) มากกว่าประจุลบ (-) พลังงานในพระเครื่องก็เริ่มสูงขึ้น คือ มีปริมาณอนุภาคโปรตอนประจุบวก (+) สูงกว่าอนุภาคอิเล็กตรอนประจุลบ (-) เป็นอกุศลมูล

พลานุภาพของพลังจิต สูง จึงได้ยินว่าพระอริยสงฆ์ท่านลอยตัว หรือเหาะได้ผู้คนก็ว่าเป็นปาฏิหาริย์ แท้ที่จริง

พลังจิต เป็นพลังรวมพลังงานหรือสัพพลัง (Unified Energy) ตามหลักวิทยาศาสตร์ เมื่อพลังจิตแรงและสูงกว่า แรงโน้มถ่วงของโลก ทุกอย่างก็ลอยตัว เช่นเดียวกับ **นักบินอวกาศที่ลอยตัวอยู่ในยานอวกาศฉะนั้น**

ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงห้ามมิให้สาวกไปโอ้อวดแสดงปาฏิหาริย์ แต่คราวหนึ่งมีพวกอลัชชีมาระรานพระอรหันต์สาวก ท้าทายให้แสดงปาฏิหาริย์เหาะขึ้นไปเอาบาตรที่แขวนอยู่ปลายไม้ได้

พวกอลัชชีทูลถามพระพุทธองค์ว่า ปาฏิหาริย์เช่นนี้ผู้อยู่ในลัทธิอื่น ๆ ศาสนาอื่นจะทำได้ หรือ ไม่

พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า **ทำได้ ถ้าผู้นั้นตั้งอยู่ในอริยมรรค** คือ มรรคอันมีองค์ ๘ นั้น ถ้าพูดสั้นก็คือ กุศลมูล หรือ ประจุบวก (+) นั่นเอง ถ้าจะเขียนเป็นสูตรวิทยาศาสตร์ คือ E > G (E พลังจิต, G (gravity) แรงโน้มถ่วงของโลก) (> เครื่องหมายแสดงว่า มากกว่า สูงกว่า)

อาจมีแรงปะทะของอากาศแบบเครื่องบินร่วมด้วย กล่าวกันว่า พระอริยสงฆ์บางรูปแค่ลอยตัวได้ แต่บางรูปเหิรไปในระยะหนึ่งพอได้ บางรูปเหาะเหิรไปได้ไกลพอสมควร แต่ถ้าอริยสงฆ์ระดับพระอรหันต์ สามารถเดินทางในนภากาศไปได้เช่นเดียวกับเครื่องบิน หรือ ยานอวกาศอื่น ๆ

ดังนั้นในเรื่องราวของพระพุทธศาสนาจะกล่าวถึงเรื่องพระพุทธองค์ทรงเสด็จถึงถิ่นใด แคว้นใด ประเทศใด ในสมัยพุทธกาลนั้นก็ด้วยบุญญาปาฏิหาริย์ยุคนั้นเป็นไปไม่ได้ที่จะมียานพาหนะเหมือนยุคนี้ ดังที่หลายแห่งในประเทศไทยมีเรื่องบรรยายว่า เสด็จมาประทับรอยพระบาทที่นั่นที่นี่เรื่องนี้เชื่อกันมานาน

คนหัวสมัยใหม่ไม่มีทางเชื่อว่าเป็นได้ แต่คนหัววิทยาศาสตร์ เมื่อมาศึกษาเรื่องวิทยาศาสตร์ฟิสิกส์แล้ว มีทางเป็นไปได้

พระพุทธศาสนาฝ่ายหินยานอย่างไทยเรามักจะกล่าวถึงเรื่องพระพุทธองค์ทรงเสด็จด้วยปาฏิหาริย์เช่นนี้อย่างประหยัดถ้อยคำไม่เน้นมากนัก แต่ในภาพรวมก็มีไม่น้อยที่กล่าวถึงอย่าง ทิเบต, จีน, เกาหลี, ญี่ปุ่น จะเน้นพลังจิตปาฏิหาริย์อย่างเต็มที่ โดยวิธีการรับเอาลัทธิพราหมณ์ฮินดูเข้ามาเป็นบริบท กล่าวคือ สร้างภาคสมมุติแทนองค์พุทธเจ้าหลายรูปแบบ นับตั้งแต่พระโพธิสัตว์จนถึงพระพุทธเจ้า แม้กระทั่งเรื่องเจ้าแม่กวนอิมก็เป็นพระโพธิสัตว์ได้

ดังนั้นสังคมชาวพุทธทางลัทธิมหายานจึงได้รับผลพวงทางศาสนา นำไปสู่การเผยแผ่วัฒนธรรมภาพยนตร์ **กำลังภายในของจีน** ซึ่งโด่งดังไปทั่วโลก

มีบทวิเคราะห์ว่า ปกติ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันตเจ้าทั้งหลายนั้น ทรงปัญญาญาณ คือ หยั่งรู้สิ่งใดด้วยญาณโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปด้วยกาย พฤติกรรมดังกล่าวจึงมีถ้อยคำว่า **กายทิพย์** เกิดด้วยพลังจิต (E_1)

และถ้าพระอริยเจ้าดังกล่าวเดินทาง**ไปด้วยตนเอง** โดยไม่ใช้ญาณ ก็ต้องไปด้วย **พลังจิต** (E_2) อีกเช่นกัน E_1 กับ E_2 ต่างกันอย่างไร

ปกติพลังงานแสงเดินทางด้วยความเร็วสูงสุด (สามแสนกิโลเมตรต่อวินาที) ในจักรวาล ไม่มีพลังงานใดเร็วกว่าแสง

แต่พลังจิตเป็น สัพพลัง หรือ พลังงานรวม (Unified Energy) ย่อมมีศักยภาพมากกว่า พลังแสงเป็น **ล้าน ล้าน** เท่า

สิ่งใดที่มีความเร็วกว่าแสงย่อมไร้ **เวลา ระยะทาง และพื้นที่** ดังนั้น การเสด็จเดินทางของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันตเจ้า จะไปด้วย**ญาณหยั่งรู้** (กายทิพย์) หรือจะไปด้วย **สรีระของตนเอง** (กายจริง) ย่อมมีผลเท่ากันไม่มีอะไรแตกต่างกัน คือ $E_1 = E_2$ นั่นเอง

ดังนั้นที่กล่าวกันว่าพระพุทธองค์ทรงหยั่งรู้ **จักรวาล** ก่อนนักวิทยาศาสตร์ตะวันตกกว่า ๒๐๐๐ ปี จึงเป็นไปได้และเป็นความจริง

เมื่อกล่าวถึงพลังงานแสงมีความเร็ว ๓๐๐,๐๐๐ กิโลเมตรต่อวินาที จากดวงอาทิตย์ ซึ่งห่างจากโลกประมาณ ๙๓ ล้านไมล์ แสงเดินทางประมาณ ๘ นาที แต่ความเร็วของแสงจะไม่คงที่เพราะมีตัวแปรจากแรงโน้มถ่วงในจักรวาลที่แสงต้องเดินทางผ่านกลุ่มดาวต่าง ๆ มากมาย

ส่วน**เสียง** มีความเร็วน้อยกว่าแสง และความเร็วไม่แน่นอน โดยเฉลี่ยเสียงมีความเร็ว ๓๔๖ เมตรต่อวินาที เมื่ออุณหภูมิ ๒๕ $^{\circ}$c เมื่ออุณหภูมิลดลงเหลือ ๒๐ $^{\circ}$c ความเร็วก็ลดลงเป็น ๓๔๓ เมตรต่อวินาที

ทั้งแสงและเสียงมีบทบาทมากเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ รวมทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับ ปาฏิหาริย์ในทุกลัทธิ ศาสนา

มนุษย์พยายามสร้างเครื่องบินให้มีความเร็วกว่าเสียงได้แต่จะไม่มีทางเร็วกว่าแสงไปได้เลย

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องพลังจิตโดยสังเขปเท่านั้น

ความศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง

พระกำแพงซุ้มกอ
พิมพ์ใหญ่ ลายกนก

เมื่อมีพระเครื่องติดตัวบูชา
ยามฉุกเฉินอาจมีภัยมาถึงตัว
ควรจะปฏิบัติอย่างไร ?

ก่อนจะตอบคำถามดังกล่าวนี้ ขอทบทวนเรื่องพระเครื่องก่อน พระเครื่อง (ของแท้) ทุกองค์จะผ่านพิธีปลุกเสก และพุทธาภิเษกมาแล้วอย่างถูกต้องสมบูรณ์ (พิธีที่ทำกันบางแห่งไม่แน่ว่าจะถูกต้อง)

(๑) พระเครื่อง จะประกอบด้วย มวลสารพระพุทธคุณ ผ่านการประจุพลังจิต เช่น ประจุพลังจิตตามคัมภีร์ปฐมังเป็นต้น

(๒) พระเครื่องนั้นได้รับการดูแลรักษาดี ไม่เสื่อมพลังจิตที่ประจุไว้ ถ้าไม่แน่ใจควรหมั่นแก้ไข คือไปเข้าพิธีใหม่

(๓) มวลสารพระพุทธคุณในองค์พระคือ มวลสารที่ประกอบขึ้นด้วยอะตอม คือ มีอนุภาคภายในเยี่ยงอินทรียสาร กล่าวคือ ภาวะภายในอะตอม ภาวะสมดุลของอนุภาคโปรตอนประจุบวก (+) กับอนุภาคอิเล็กตรอนประจุลบ (-) ก้ำกึ่งกันแต่มีความอ่อนไหวพร้อมจะเสียสมดุลได้ทันที เมื่อถูกการประจุพลังจากพิธีปลุกเสกพุทธาภิเษก

ตัวบุคคลผู้มีพระเครื่องต้องมีทั้งวิชชาและนิสัย

(๑) ผู้บูชาพระเครื่องย่อมเป็นพุทธศาสนิกชนอย่างน้อยมีปฏิปทาอยู่ใน **เบญจศีล** เจ้าตัวจะรู้ตัวถ้าขาดเบญจศีลยังฝืนใช้พระเครื่องก็เสียเวลาเปล่า พระไม่คุ้มครอง

(๒) ต้องฝึกอธิษฐานจิต สร้างพลังจิตอยู่เป็น นิจ กิจวัตรอย่างน้อยจะต้องมีพลังจิตเป็นทุนสำรองอยู่พอสมควรแล้วจะรู้ได้อย่างไรก็ลองอ่านทบทวนเรื่อง องค์ธาตุ-ฌาน-ญาณ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

(๓) เมื่อเริ่มจะทำกิจการใด ต้องปลุกพลังจิตตัวเองให้ตื่นตัว (ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท) อยู่เป็น **นิสสัย**

(๔) ถ้าตั้งอยู่ในเบญจศีลและอริยมรรค ซึ่งเป็น **ทั้งวิชชา** และ **นิสสัย** เมื่อเกิดเหตุอันตรายโดยมากจะพอมีเวลารู้ล่วงหน้า เพราะผู้มีพลังจิต ญาณจะเป็นตัวเตือนสติหยั่งรู้

(๕) เมื่อเกิดเหตุ พลังจิตของเจ้าของพระเครื่องจะพุ่งไปสู่พระเครื่อง ปกติพระเครื่องมีภาวะอ่อนไหว พร้อมจะไร้เสถียรอยู่แล้ว พระเครื่องก็จะทำงานทันที

(๖) พระเครื่องเมื่อได้รับกระแสพลังจิต ก็จะเกิดปฏิกริยาฉับพลันทันที กล่าวคือ

อิเล็กตรอนประจุ (-) จะเกิดปฏิกริยา (ระเบิด) ด้วยประจุไฟฟ้าเกิดแรงโน้มถ่วง, แรงพลังดันเกิดสนามแม่เหล็กกระจายรอบปริมณฑล (ตัว) เกิดรังสีแสง (อาจมองไม่เห็นเพราะเล็กมาก)

หลังจากนั้นโปรตอนประจุบวก (+) ก็จะทำหน้าที่สร้างสมดุล เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปโดยปลอดภัยอาการเช่นนี้นิยมเรียกว่า อภินิหาร ปาฏิหาริย์ แต่ความจริงเป็นวิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์

(๗) ถ้าผู้เป็นเจ้าของพระไม่ตั้งอยู่ในเบญจศีล คือ ประจุบวก (+) คือ กุศลมูลแล้วจะขาดพลังที่ไปประจุพลังจิตที่ตัวพระเครื่อง

ผล พระช่วยไม่ได้ (อาจตายทุกราย) ภาษาเทคโนโลยีเปรียบเทียบตัวคน **เจ้าของพระเหมือนอุปกรณ์รีโมท** ที่ใช้เปิดโทรทัศน์ ใช้เปิดประตูบ้านใช้เปิดประตูรถยนต์ และสารพัดประโยชน์อีกหลายอย่าง

ส่วนพระเครื่อง เปรียบดัง โทรศัพท์ ประตูบ้าน รถยนต์ **เมื่อรีโมทไม่ทำงาน พระเครื่องก็ไม่สามารถแสดงศักยภาพได้** ก็เท่านี้ (ไม่ใช่ความผิดของพระเครื่องแต่อย่างใด)

(๘) มีบุคคลจำนวนมากแม้จะตั้งอยู่ในเบญจศีล แต่**ขาดวัตรปฏิบัติ** เกี่ยวกับ **องค์ธาตุ**-ฌาน-ญาณ ซึ่งเป็นภารกิจเป็นฐาน เช่น เกี่ยวกับการกินอาหาร การออกกำลังกาย ฯลฯ จึงไม่พร้อมจะใช้พระเครื่อง พระเครื่องก็ไร้ประโยชน์

จึงได้เตือนสติว่า อย่าแขวนพระเครื่องเพียงใช้เป็นเครื่องประดับกาย มีไว้โก้โก้แสดงศักดิ์ศรีเท่านั้นอาจจะกลายเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพได้ ดังมีข่าวอยู่เป็นประจำในหน้าหนังสือพิมพ์

อนึ่งพระเครื่องซึ่งสร้างขึ้น ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์นั้นก็เพื่อแจกจ่ายให้ปุถุชนศาสนิกชน เพื่อเตือนสติให้เข้าถึงเนื้อนาบุญในพระศาสนา

พระพุทธเจ้า พระอรหันตเจ้า อริยสงฆ์ อริยบุคคลผู้เปี่ยมไปด้วยบุญบารมีในพระศาสนา ก็ไม่จำเป็นต้องใช้พระเครื่องแต่อย่างใด เพราะท่านมีพร้อมอยู่แล้วในตัวท่าน

หมายเหตุ สาระความรู้ในเอกสารนี้ กระทำโดยย่นย่อ มิอาจนำรายละเอียดมาบรรยายได้ครบถ้วน จึงต้องขออภัย ณ ที่นี้ และวิทยาการความรู้หลายเรื่องได้จากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และตำราฟิสิกส์หลายแหล่ง มิอาจจะอ้างอิงได้เพราะพื้นที่จำกัดต้อง ขอขอบคุณผู้สร้างเอกสารทุกท่าน

ปัจฉิมลิขิต

วิทยาการพระเครื่อง มิใช่เรื่องลึกลับอันใดในยุคนี้รายละเอียดต่าง ๆ จึงมีแพร่หลายอย่างกว้างขวางอยู่แล้ว เนื่องด้วยผู้เขียนต้องการสนองศรัทธาท่านผู้จัดการ บริษัท สหธรรมิก จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักพิมพ์และสายส่งดวงแก้ว และ คุณนพพร โชคไพรศรี ท่านต้องการข้อเขียนเรื่องพระเครื่องแนววิทยาศาสตร์มาพิมพ์ เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่**คุณแม่จรี โชคไพรศรี**

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ ตระกูลโชคไพรศรี รุ่งเรือง ยั่งยืนนาน ด้วยกุศลผลบุญที่สร้างไว้ ณ กาลนี้

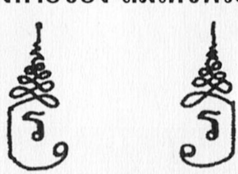
เรื่องพระพุทธจุลปฏิมากร : ธุลินทรีย์จากสรวงสวรรค์ ยุติลงเพียงนี้

รองศาสตราจารย์ หทัย ตันหยง

ชินปญฺชร ปริตฺตํ มํ รกฺขตุ สพฺพทา

พระคาถาลงยันต์ป้องกันของหายของ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)

ยันต์จะเขียนกลับกันก็ได้ แต่ ร ต้องคงเดิมไว้ ให้เขียนตัว ร ก่อนว่า รอ รอ รัง รัง เขียนยันต์ครอบว่า รัตนะบัลลังกัง หยักด้วย อะสังวิสุโล ปุสะพุภะ

ชีวิตที่สมบูรณ์ / พระพุทธจุลปฏิมากร : ธุลินทรีย์จากสรวงสวรรค์

